ಎಂದು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವದು ವಾಡಿಕೆ. ಆ ವರ್ಗದ ಮೂಲ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ವರ್ಗಮೂಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ಬಲಭಾಗದಿಂದ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಎಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಅಂಕಾನಾಂವಾಮತೋ ಗತಿಃ' ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ವಿಷಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಂಕಿ ಮತ್ತು ಅಂಕಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಮೂಲವನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ವಿಷಮ ವಿಷಮ ಸಂಖ್ಯಾ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಇರುವ ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಲಬ್ಧವನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಲಬ್ಧಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಆನಯನ ಮಾಡುವದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ವರ್ಗಮೂಲಸಾಧನಾವಿಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವದು ವಾಡಿಕೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಅದೇ ಅಂಕಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸುವದು ಘನವೆನಿಸುವದು. ಆದರೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮೂಲವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು:- ಉದಾ : 4 ͵ 4 = 64 ಇದೇ ಘನ.

ಘನಮೂಲವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಘನದ ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕೆಯು ಘನ ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಅಂಕಿಗಳು ಘನಾಂಕಗಳಲ್ಲದವು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿನ ಅಂಕಿಯು ಘನಸ್ಥಾನದೆಂದು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಘನಾಂಕಗಳ ಮೇಲೆ (1) ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಎಣಿಸಿದಾಗ, ಕೊನೆಯ ಅಂಕಿಯು ಮೊದಲನೆಯ ದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಘನಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವದು. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಂಕಿಗಳ ಆ ಘನಸ್ಥಾನದ ಅಂಕಿಗಳು ಪುನಃ ಬೇರೊಂದು ಘನಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಅಂಕಿಗಳು ಆ ಘನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿನ (ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಂತೆ) ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕಿಯು ಘನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಘನ ಮತ್ತು ಅಘನಸ್ಥಾನಗಳ ಗುರುತನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಗುರ್ತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಘನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಅಂಕಿಯ ಮಾತ್ರ ಘನಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಂತರ ಮುಂದಿನ ಘನಸ್ಥಾನ ಪರ್ಯಂತವಾದ ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲದ ವರ್ಗವನ್ನು ಮೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮೊದಲನೆಯ ಘನಮೂಲದಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಆ ಫಲವನ್ನು ಲಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮೂಲಗಳ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕಿಯಿಂದಲೂ ಮೂರ ರಿಂದಲೂ ಸಹ ಗುಣಿಸಿ, ಉಳಿದ ಘನ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಘನಮೂಲದ ಜೊತೆಗೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಘನಮೂಲ ವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಇನ್ನು ಭಿನ್ನ ಪರಿಕ್ರಮದ ರೀತಿಯಿಂದ ಗಣಿತಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಗಣಿತ ಫಲ ಸಾಧಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು, ಹಾರ, ಅಂಶ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಾಗ ಪ್ರಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಂಶವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಗವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಾರದಿಂದಲೇ ಗುಣಿಸಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸುವರ್ಣ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಹಾರಾಂಶಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ 1/3 1/4 ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು

(3) ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಈ ಅಂಕಿಗಳು ಹಾರಾಂಕಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ (1) ಎಂಬ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಅಂಶವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅದರಂತೆ ಭಾಗಾನುಬಂಧ ಹಾಗೂ ಭಾಗಾಪವಾಹಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಹಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಂಶವು ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಭಾಗಾಪವಾಹ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹಾರಕ್ಕಿಂತ ಅಂಶವು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದುದಾದರೆ ಭಾಗಾನುಬಂಧ ಮಾಡುವದು ಸೂಕ್ತ. ಭಾಗಾನುಬಂಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾಂಕವನ್ನು ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಹಾರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮೇಲಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಭಾಗಾಪವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗ ಪೂರ್ಣಾಂಕವನ್ನೂ ಹಾರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ ನಂತರ ಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಶವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾರವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಒಳಿತು. ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಹಾರವು ವಿಕಾರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹಾರಾಂಶವನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಸಂಕಲನ, ಅಥವಾ ವ್ಯವಕಲನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾರಾಂಶಗಳೆರಡೂ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಸಂಕಲನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾರವಿಲ್ಲದ ರಾಶಿಗೆ ಒಂದು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡುವುದಿದ್ದಾಗ ಗುಣ್ಯ, ಗುಣಕಗಳ ಅಂಶವನ್ನೇ ಪರಸ್ಪರ ಗುಣಿಸಿ ಅವೆರಡೂ ಹಾರಗಳ ಗುಣಕದಿಂದ ಬಂದ ಅಂಕಿಯಿಂದ ಅಂಶಾಹತಿಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದದ್ದನ್ನು (ಫಲ) ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಭಾಗಾಹಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಜ್ಯದ ಅಂಶ ಮತ್ತು ಹಾರಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಭಾಜ್ಯದ ಅಂಶ ಹಾರಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸುವದೇ ಭಿನ್ನಾಂಶದ ಭಾಗಾಹಾರವೆನಿಸುವದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಘನವಾಗಿರುವ ಹಾರಾಂಶಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಮೂಲ, ಘನಮೂಲಗಳ ವಿಧಿಗಳಿಂದಲೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶೂನ್ಯವನ್ನು ಗುಣಿಸಿದರಾಗಲಿ, ಭಾಗಿಸಿದರಾಗಲಿ, ಶೇಷ ಮಾತ್ರ ಶೂನ್ಯವೇ ತಾನೇ! ಈ ರೀತಿಯ ಗಣಿತ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯಾಗಣಿತವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವ್ಯಸ್ತವಿಧಿಯೆಂಬ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಗಮನಿಸು. ವಿಲೋಮ ವಿಧಿ ನಿಯಮದನ್ವಯ ನಿಜವಾದ ರಾಶಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಭೇದವನ್ನು ಗುಣವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಗುಣವನ್ನು ಭೇದವನ್ನಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲದೆ ವರ್ಗವನ್ನು ಮೂಲವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮೂಲವನ್ನು ವರ್ಗವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಋಣ, ಧನ ಅದಲು ಬದಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಋಣಕ್ಕೆ (-) ಈ ಸಂಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಧನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ (+) ಚಿಹ್ನೆ ಬಳಸುವದುಂಟು.

ಈಗ ಹಾರವು ಅಂಶಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದಲ್ಲಿ ಅಂಶವನ್ನು ಹಾರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಅಂಶಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದಲ್ಲಿ ಹಾರವನ್ನು ಕಳೆದು ಅದನ್ನೇ ಹಾರವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಂಶವು ಮಾತ್ರ ಬದಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಸಂಕಲನ ವ್ಯವಕಲನಾದಿಗಳನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಉಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟ ಕರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು ? ತನಗೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಗುಣನ ಭಜನಗಳಿಂದ ಹಾರ, ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಕಲನ

ವ್ಯವಕಲಗಳಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಸಾಧಿತವಾದ ಅಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ, ದೃಷ್ಟಾಂಕದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬರುವದೇ ಉತ್ತರ. ಈ ಪದ್ಧತಿಗೆ ದೃಷ್ಟ ಅಥವಾ ಇಷ್ಟ ಕರ್ಮವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಈಗ ಸಂಕ್ರಮಗಣಿತದ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಎರಡು ಅಂಕಿಗಳ ಯೋಗ ವಿಯೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇಷ್ಟವಾದ ಎರಡು ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ರಮಗಣಿತ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಗದಿಂದ ವಿಯೋಗ ಕಳೆದು ಎರಡನ್ನೂ ಅರ್ಧ ಮಾಡಲಾಗಿ ಎರಡೂ ಅಂಕಿಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಕ್ರಮಗಣಿತ ಒಂದು ವಿಧವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ವರ್ಗಕರ್ಮ ಎಂಬ ಗಣಿತ ಮಾಡುವ ರೂಢಿಯೂ ಬಂದಿದೆ. ಅದರ ವಿಧಾನ ಹೀಗಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಕಿಯನ್ನು ಊಹಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವರ್ಗ ಮಾಡಿ, ಬಂದ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಎಂಟರಿಂದ ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕಳೆದು, ಊಹಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಾಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಬರುವ ಭಾಗಲಬ್ಧವೇ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗುವದು. ಮತ್ತೆ ಅದರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅರ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಶಿಯು ದೊರಕುವದು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವವನು ವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಯೋಗವಿಯೋಗಗಳ ಬೇರೀಜನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೂಲ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇಳುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಗರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವದಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಬುದನ್ನೇ ರೂಪವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ದ್ವಿಗುಣವಾದ ಇಷ್ಟಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಗುಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಒಂದು ರಾಶಿಯಾಗುವದು. ಎರಡು ರಾಶಿಗಳ ವರ್ಗಯೋಗ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾಂತರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕಳೆದರೆ, ಎರಡೂ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೂ ಮತ್ತೊಂದರ ವರ್ಗರೂಪವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೇ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಇಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ವರ್ಗವನ್ನು ಮತ್ತು ಘನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಎಂಟರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಒಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಆಗ ಅದು ಮೊದಲನೆಯ ರಾಶಿ ಆಗುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತ ಅಥವಾ ಅವ್ಯಕ್ತ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ವರ್ಗ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಗುಣಕರ್ಮದಿಂದ ಇಷ್ಟ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವವನು ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಒಂದು ರಾಶಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಅಂಕಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ನಂತರ ರಾಶಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವನು. ಆಗ ಪ್ರಾಶ್ನಿಕನು ಹೇಳುವ ಗುಣಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಧಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವರ್ಗರೂಪಕೊಟ್ಟು, ನಂತರ ಗುಣದಿಂದ ಗುಣಿತವಾದ ಮೂಲವನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ಕಳೆದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಆ ಎರಡೂ ರಾಶಿಗಳಿಗೂ ವರ್ಗ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಾಶ್ನಿಕನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬರುವದು. ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗುವದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವಾಗ ರಾಶಿಯು ಅಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಥವಾ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಆಗುವದೇ ಆ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದೃಶ್ಯರಾಶಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದನ್ನು ಸರಿನೋಡಬೇಕಾದರೆ (ತಾಳೆ ನೋಡಬೇಕಾದರೆ) ಮೂಲಗುಣಕ್ಕೆ ಭಾಗವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಕಳೆದು, ಒಂದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಲಬ್ಧವಾಗುವದು.

ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ತ್ರೈರಾಶಿಕ ಗಣಿತ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ತ್ರೈರಾಶಿ ಎಂದರೆ - ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದು ಎಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಯಮವೇನೆಂದರೆ - ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟ ರಾಶಿಗಳು ಒಂದು ಜಾತಿ (ಸಜಾತಿಯವಾಗಿರಬೇಕು) ಹೇಗೆಂದರೆ -(4) ನಾಲ್ಕು ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ (6) ಆರು ರೂ.ಗಳಾದರೆ (10) ಹತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಏನು? ಈ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟ ರಾಶಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂದರೆ ಇವೆರಡೂ ಹಣ್ಣುಗಳ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಮಾನ ಜಾತಿಯ ಅಂಕಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರ ಉತ್ತರವೇ ಫಲರಾಶಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹಾಗೂ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣೇಚ್ಛಾ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಮಧ್ಯೆ ಫಲರಾಶಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟ ರಾಶಿಯನ್ನು ಫಲರಾಶಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ನಂತರ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಶಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ.

ತ್ರೈರಾಶಿಕದಂತೆ ಪಂಚರಾಶಿಕ ಗಣಿತವೊಂದು ವಿಧಾನವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ರಾಶಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆರನೇಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಪಂಚರಾಶಿ, ಸಪ್ತರಾಶಿ, ನವರಾಶಿ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಫಲರಾಶಿಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಮಾಣೇಚ್ಛಾ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಹು ರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಣಿಸಿದ ಲಬ್ಧವನ್ನೂ ಅಲ್ಪರಾಶಿಜವಾದ ಗುಣಲಬ್ಧದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಬರುವದೇ ಉತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿಶ್ರಕ ವ್ಯವಹಾರ ಗಣಿತ ಕ್ರಮ - ಮಿಶ್ರಕ ವ್ಯವಹಾರ ವೆಂದರೆ, ಮೂಲಧನ ಬಡ್ಡಿ, ಕಾಲ ಇವುಗಳಿಂದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದು, ಇದೇ ರೀತಿ ಕಾಲ ಬಡ್ಡಿ, ಅಸಲು ಇವುಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೇಯೆ ಕಾಲಮಾನಗಳನೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಫಲಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ಮಿಶ್ರಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಮೂಲಕಲೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಕಾಲರೂಪವಾದ ಉತ್ತರವಾಗುವದು. ಇಲ್ಲವೆ ಇಷ್ಟ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವದರಿಂದಲೂ ಸಹ ಇಚ್ಛಾಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕ್ಷೇಪರಾಶಿ = ಅಸಲು (1)

ಮಿಶ್ರರಾಶಿ = ಮೊತ್ತ (2)

ಫಲ = ಬಡ್ಡಿ (3)

ಮೂರು ಜನರು ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಗಳಿಸುವರು. ಆಗ ಮೂರು ಜನರಿಗೂ ಫಲದ ಹಂಚಿಕೆಯು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಗಣಿತದ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ಷೇಪರಾಶಿಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರರಾಶಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಗಳ ಯೋಗದಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿದರೆ ಫಲವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೋ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಬಾವಿ ಮೊದಲಾದ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬುವ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ವಿಧಾನ ರಂಜನೀಯವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಉದ್ಬೋಧಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಲರಾಶಿಯು ಒಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ

ತುಂಬುವದಾದರೆ ಆ ಜಲರಾಶಿಯು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಲೆತು ತುಂಬುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಯ ಎಷ್ಟು ಬೇಕು? ಎಂದೆನ್ನುವ ಭೇದವನ್ನೂ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಿಶ್ರವಾದ ರಾಶಿಯಿಂದ ರೂಪವನ್ನು ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಕಾಲರೂಪವಾಗಿ ಬರುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರಮವಿಕ್ರಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಭಾಗದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪುಣ್ಯವಸ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಧಭಾಗವೇ ಇಷ್ಟವಾದ ಪುಣ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿ ದಿನ ಎರಡರಷ್ಟಾಗುವ ಧನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ 'ಗಚ್ಛ' ಎಂಬುದು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದ ಪದವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗಚ್ಛರಾಶಿಯು ವಿಷಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕಳೆದು, ಗುಣಿಸಬೇಕು- ಸಮ ವಾಗಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧಭಾಗ ಮಾಡಿ ವರ್ಗಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗಚ್ಛಕ್ಷಯವಾಗುವವರೆಗೂ ಕಳೆದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ವ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುವದೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಗಚ್ಛವನ್ನು ಗುಣಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಫಲವೇ ಉತ್ತರ. ಇನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಕರ್ಣ, ಭುಜ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂಕೇತ ಗಳಿಂದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು. ತ್ರಿಭುಜ ಅಥವಾ ಚತುರ್ಭುಜ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದ ಒಂದು ಬಾಹುವಿಗೆ ಭುಜವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಎದುರಾದ ಭುಜಕ್ಕೆ ಕೋಟಿ, ಎಂದೂ, ಅವೆರಡನ್ನೂ ಕೂಡಿಸುವ ರೇಖೆಗೆ ಕರ್ಣವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮೂರನೆಯದರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕೇಳುವದೇ ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭುಜ, ಕೋಟಿಗಳ ವರ್ಗಯೋಗಕ್ಕೆ ಪದವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರೆ, ಅದು ಕರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣ ಭುಜಗಳ ವರ್ಗಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಬರುವದೇ ಕೋಟಿರೂಪವಾದ ಉತ್ತರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕೋಟಿ, ಮತ್ತು ಕರ್ಣಗಳ ವರ್ಗಾಂತರ ಮೂಲವೇ ಭುಜವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

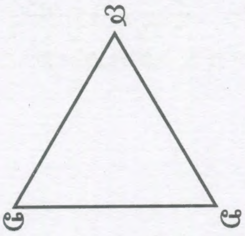

ಅ, ಆ ರೇಖೆಯು ಭುಜ
ಆ, ಇ ರೇಖೆಯು ಕೋಟಿ
ಅ, ಇ ರೇಖೆಯು ಕರ್ಣ

ತ್ರಿಕೋಣ, ಚತುಷ್ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಣದ ವರ್ಗವನ್ನು, ಭುಜಕೋಟಿಗಳ ವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಲೂ, ಎರಡರಿಂದಲೂ ಗುಣಿಸಿ, ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದಾಗ ಒಟ್ಟು ಚತುರಸ್ರದ ಪರಿಮಿತಿ (ಸುತ್ತಳತೆ) ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರವಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಶರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ - ಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಶರವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ - ಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸ ಇವುಗಳ ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಂತರ ಇವುಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಅರ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ಶರವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಸಾರ್ಧವೇ ತ್ರಿಜ್ಯ. ಈ ತ್ರಿಜ್ಯದಿಂದಲೇ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬಹುದು. ವ್ಯಾಸ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶರದಿಂದ ಕಳೆದು, ಅದನ್ನೇ ಶರ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ

ಗುಣಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಬಂದದ್ದನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಜ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣವು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅರ್ಧಮಾಡಿ ಶರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಶರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ, ವ್ಯಾಸ ಪ್ರಮಾಣವು ದೊರೆಯುವದು. ಹೀಗೆ ಶರ, ವ್ಯಾಸ, ಪರಿಧಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ವೃತ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಾಪದಿಂದ ಪರಿಧಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಳೆದು, ಅದರಿಂದ ಪರಿಧಿಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗುಣಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಥಮವೆಂದು ಹೆಸರು. ಪರಿಧಿಯ ವರ್ಗದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಐದರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕಳೆದು, ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಗುಣಿತವಾದ ವ್ಯಾಸ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪ್ರಥಮವನ್ನು ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಜ್ಯಕಾಂಶವೆನ್ನುವರು, ಅದೇ ಸ್ಥೂಲ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮ. ಇನ್ನು ಚಾಪವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಕಾರವು ಹೀಗಿದೆ. ಜ್ಯಾ ಸಂಖ್ಯೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಐದರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪರಿಧಿಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯಾಸ ಪ್ರಾಮಾಣದ ಚತುರ್ಥಾಂಕದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಜ್ಯಾ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಪರಿಧಿಯ ವರ್ಗ ಚತುರ್ಥ ಭಾಗವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಉಳಿಯುವ ಶೇಷಾಂಶವೇ ಧನಸ್ಸಾಗುವದು, ಇದನ್ನೇ ಚಾಪವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಖಾತ ವ್ಯವಹಾರ ಎಂದರೆ ವಿಷಮಾಕಾರದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮಾಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದರ ಘನಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಷಮಾಕಾರದ ಘನಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಅಂದರೆ ಹಳ್ಳ, ತಿಟ್ಟು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು, ಕೂಡಿಸಿ ಆಗಲದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಗಣಿತವು ಇಂತಿದೆ. ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಬಾವಿಯ ವೇಧ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಂಗುಲ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನ ವ್ಯಾಸದಿಂದ ಆ ಅಂಗುಲಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸಿ, ಉದ್ದದ ಅಳತೆಯನ್ನು ಮೂರು ಸಾವಿರದ ನೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ನೀರಿನ ದ್ರೋಣರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣತವಾಗುವದು. ಒಂದು ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಅಗಲ ಇವುಗಳ ಅಳತೆಯನ್ನು ಅಂಗುಲ ರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಗುಣಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ತೊಂಬತ್ತಾರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಅಳತೆಯು ದ್ರೋಣರೂಪವಾಗಿ ದೊರೆಯುವದು ರಾಶಿಯ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಅಂಗುಲ ರೂಪವಾಗಿ ಎಣಿಸಕೂಡದು. ಎರಡು ರಾಶಿಗಳ ದ್ರೋಣಾದಿ ಮಾನಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಗುಣಕಾರ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಅಂಗುಲ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ದವು ಎರಡು ರಾಶಿಗಳ ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಗುವದು ಆ ಬಳಿಕ ಅಂಗುಲಗಳನ್ನು ಐನೂರೆಂಭತ್ತೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ದವು ರಾಶಿಯ ದ್ರೋಣ ರೂಪವಾಸಿತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೀಪದ ಕಂಬವನ್ನಿಟ್ಟು ಆ ದೀಪದ ಕಂಬದನೆರಳು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣವಿದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಗಣಿತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅನಯನ ಮಾಡಬಹುದು. ದೀಪದ ತಲೆಭಾಗದ ಮತ್ತು ಶಂಕುವಿನ ತಲೆಭಾಗದ ಮಧ್ಯಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶಂಕು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಇದನ್ನು ದೀಪ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಂಬದ ಅಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಆ ದೀಪದ ನೆರಳಿನ ಪ್ರಮಾಣವು ದೊರೆಯುವದು. ಈಗ

ದೀಪದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಶಂಕು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನರ(ಶಂಕು) ಮತ್ತು ದೀಪ ಇವುಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಛಾಯಾ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಶಂಕು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ದೀಪದ ಪ್ರಮಾಣವು ದೊರೆಯುವದು.

ಇನ್ನು ದೀಪ ಮತ್ತು ಶಂಕು ಇವುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಈ ರೀತಿ ಗಣಿತ ಮಾಡಬೇಕು. ಛಾಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶಂಕು ಮತ್ತು ದೀಪೋಚ್ಚಯ ಇವುಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಶಂಕುವಿನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಫಲವು ದೀಪ ನರಾಂತರ ರೂಪವಾಗುವದು. ಈಗ ಛಾಯಾ ಮತ್ತು ದೀಪ ಇವುಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ದೀಪದ ಎತ್ತರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಹೀಗೆ ಗಣಿತ ಮಾಡಬೇಕು. ಛಾಯಾ ಮತ್ತು ದೀಪಾಗ್ರದ ಅಂತರದಿಂದ ಛಾಯಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ; ಛಾಯಾ ದೀಪಾಗ್ರಾಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಭೂ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಶಂಕು ಪ್ರಮಾಣ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಗುಣಿಸಿ, ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಾಭವು ದೀಪಶಿಖೆಯ ಔನ್ನತ್ಯವಾಗುವದು. ಇಷ್ಟನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತ್ರೈರಾಶಿಕದಿಂದ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ತ್ರೈರಾಶಿಕವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಆಧಾರ. ಅದು ಸರ್ವ ವಿಧ ಗಣಿತ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗ್ರಹಮಧ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಭೂಗೋಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಗ್ರಹಗಳ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಅಂತರ, ಸಾಮಿಪ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಚತುರ್ಯುಗಗಳ ಪರಿಮಿತಿ ಅಂದರೆ ಕೃತ ತ್ರೇತ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳ ಒಟ್ಟು ಪರಿಮಿತಿಯು ೪೩,೨೦೦೦೦ ನಲವತ್ತು ಮೂರುಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಅದರಲ್ಲಿ (೪/೧೦) ಹತ್ತನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗ ಅಂದರೆ ೧೭೨೮೦೦೦ ಹದಿನೇಳು ಲಕ್ಷದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಕೃತಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವದು. ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣ (೩/೧೦) ಹತ್ತನೆಯ ಮೂರು ಭಾಗ ಅಂದರೆ (೧೨೯೬೦೦೦) ಹನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷದ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣವು ಒಟ್ಟು ಯುಗ ಪ್ರಮಾಣದ (೨/೧೦) ಹತ್ತನೆಯ ಎರಡು ಭಾಗ, ಅಂದರೆ (೮೬೪೦೦) ಎಂಟು ಲಕ್ಷ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣವಾದರೋ (೧/೧೦) ಭಾಗ ಅಂದರೆ (೪೩೨೦೦೦) ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ಹೀಗೆ ಕೃತಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳಿಗೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಖ್ಯಾ ಪರಿಮಿತವಾದ ವರ್ಷಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನೇ ಹೀಗೆ ಬರೆಯಬಹುದು, ಒಟ್ಟು ಕೃತ, ದ್ವಾಪರ, ತ್ರೇತಾ, ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗಗಳ ಪ್ರಮಾಣ.

ವರ್ಷಗಳು

೪೩೨೦೦೦೦

ಕೃತಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣ = ೪/೧೦ ಭಾಗ = ೪೩೨೦೦೦೦ x ೪ = ೧೭೨೮೦೦೦

೧೦

ತ್ರೇತಾ ೩/೧೦ ಭಾಗ = ೪೩೨೧೦೦೦ x ೩ = ೧೨೯೬೦೦೦

೧೦

ದ್ವಾಪರ ೨/೧೦ ಭಾಗ = ೪೩೨೦೦೦೦ X ೨ = ೮೬೪೦೦೦
೧೦

ಕಲಿ ೧/೧೦ ಭಾಗ = ೪೩೨೦೦೦೦ X ೧ = ೪೩೨೦೦೦
೧೦

ಒಂದು ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಹಾಯುಗಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕೃತಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಯಗಗಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಮಹಾಯುಗವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಂತಹ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳಾದರೆ, ಅದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಹಗಲಾಗುವದು. ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾತ್ರಿಯೂ, ಹಗಲಿನಷ್ಟೇ ಪರಿಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮನ್ವಂತರಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ (೭ X ೨೮ = ೧೯೮೮) ಮಹಾ ಯುಗಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ದಿನವಾಯಿತು. ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಯುಷ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲೋಕರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.

ಒಂದು ಮಹಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ ಎಂಬ ಮೂರು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ, ಕುಜ, ಶನಿ, ಗುರು ಈ ಗ್ರಹಗಳ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚರಗಳಿಗೂ (೪೩೨೦೦೦೦) ನಲವತ್ತುಮೂರು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ ಭಗಣಗಳಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಸಲದ್ವಾದಶ ರಾಶ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಭೂಗೋಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರನಿಗೆ - ೫೭೭೫೩೩೩೬, ಐದು ಕೋಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಲಕ್ಷದ ಐವತ್ತಮೂರು ಸಾವಿರದ, ಮುನ್ನೂರ ಮೂವತ್ತಾರು ಭಗಣಗಳು ಕುಜನಿಗೆ (೨೨೯೬೮೩೨) ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರದ ಎಂಟುನೂರ ಮೂವತ್ತೆರಡ ಭಗಣಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಬುಧನ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೧೭೯೩೭೦೬೦ ಭಗಣಗಳೂ, ಶನಿಗೆ ೧೪೬೫೬೮ ಇವೆ. ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೪೮೮೨೦೩ ಭಗಣಗಳಿವೆ. ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ಅದೃಶ್ಯರೂಪವಾದ ಚಂದ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ೨೩೨೨೩೮ ಭಗಣಗಳಿವೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದವರೆಗಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರ್ಕಸಾವನಾವನಾಷಸ್ಸು ಅಥವಾ ಸೌರದಿನವೆನ್ನಲಾಗುವದು. ಅಂತಹ ಸೌರದಿನಗಳು ಮಹಾ ಯುಗಕ್ಕೆ ೧೫೭೭೯೧೭೮೨೮ ಇಷ್ಟಾಗುವವು. ಮತ್ತು ಮಹಾಯುಗಕ್ಕೆ ೧೫೯೩೩೬ ಅಧಿಕಮಾಸಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ೨೫೦೮೨೨೫೨ ತಿಥಿಕ್ಷಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಮಹಾಯುಗದಲ್ಲಿ ೫೧೮೪೦೦೦೦ ಸೌರ ಮಾಸಗಳೂ ೧೫೯೩೩೩೩೬ ಚಾಂದ್ರಮಾಸ ಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಸೂರ್ಯ ಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ೩೭೮ ಭಗಣಗಳೂ, ಕುಜ ಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೨೦೪ ಭಗಣಗಳೂ, ಬುಧ ಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೩೬೮ ಭಗಣಗಳೂ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೯೧೦ ಭಗಣಗಳೂ, ಶುಕ್ರಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೫೩೫ ಭಗಣಗಳೂ ಶನಿಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೩೯ ಭಗಣಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಮಂದೋಚ್ಚಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಚಲನೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

ಈಗ ಪಶ್ಚಿಮ ಗಮನವುಳ್ಳ ಗ್ರಹಪಾತಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಭಗಣಗಳು ಉಂಟು. ಒಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕುಜಪಾತವು ೨೧೪ ಸಾರಿಯೂ, ಬುಧ ಪಾತವು ೪೮೮ ಸಾರಿಯೂ ಗುರು ಪಾತವು ೧೭೪ ಸಾರಿಯೂ, ಶುಕ್ರಪಾತವು ೯೦೩ ಸಾರಿಯೂ ಶನಿ ಪಾತವು ೬೬೨ ಸಾರಿಯೂ, ಭಚಕ್ರವನನ್ನೂ ಸುತ್ತುವವು ಹೀಗೆ ಭಚಕ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತುವ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಭಗಣ ಕಾಲವೆಂದು ವ್ಯವಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಯುಗಾದಿಯಿಂದ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವ ದಿನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಅಹರ್ಗಣಾನಯನ ಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ - ಇಷ್ಟ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವ ಭಗಣಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಸೌರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಬಂದು ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಕಾಲದ ಪರ್ಯಂತ ಕಳೆದಿರುವ ಚೈತ್ರಾದಿಯಾದ ತಿಂಗಳಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅದನ್ನು ಎರಡು ಕಡೆಗೆ ಬರೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಒಂದು ಕಡೆಯ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಯುಗಾದಿ ಮಾಸ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಾಕಾರಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯಮಾಸಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಬರುವ ಫಲವು ಅಧಿಕ ಮಾಸರೂಪವಾಗುವದು. ಈ ಅಧಿಕ ಮಾಸಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು, ಹಿಂದಿನ ಮಾಸ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ದಿನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟ ಕಾಲದವರೆಗೆ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ದಿನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕಡೆ ಬರೆದುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಯುಗದ ತಿಥಿಕ್ಷಯಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಯುಗ ಚಂದ್ರವಾಸರಗಳನ್ನು ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಲಬ್ಧವಾಗಿ ಬಂದ ತಿಥಿಕ್ಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ದಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ದಿನಗಳೇ ನಿರಕ್ಷ ದೇಶವಾದ ಲಂಕಾನಗರಿಯ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಗೆ ಬಂದ ದಿನಗಳು. ಇದನ್ನೇ ಅಹರ್ಗಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಅಹರ್ಗಣವನ್ನು ಏಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಉಳಿದ ಶೇಷಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯಾದಿಯಾಗಿರುವ ವಾರವು ತಿಳಿಯುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಹರ್ಗಣ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೂವತ್ತರಿಂದಲೂ ಮುನ್ನೂರರವತ್ತರಿಂದಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಭಾಗಿಸಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಒಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಏಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಸಾಧಿಪತಿ, ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುವರು. ಇದರ ಆಧಾರದಿಂದ ಯಾವ ಗ್ರಹದ ಗತಭಗಣವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೂ ಅಹರ್ಗಣವನ್ನು ಆಯಾ ಗ್ರಹಭಗಣಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಯುಗಸಾವ ದಿನಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ಗತಭಗಣವೆನಿಸುವದು. ಮುಂದಿನ ಗಣಿತದಿಂದ ರಾಶಿ ಭಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ರಾಶಿ, ಭಾಗ, ಲಿಪ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ಫುಟವೆ ಗ್ರಹದ ಮಧ್ಯಸ್ಪುಟವೆನಿಸುವದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಪೂರ್ವಗತಿಯುಳ್ಳ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಾದಿಗಳಿಗೂ ಮಧ್ಯಸ್ಫುಟವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪಶ್ಚಿಮಗತಿಯುಳ್ಳ ಪಾತಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಗಳನ್ನಾಯನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಯಿಂದ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪಾತಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯುವದು. ಗೋಲಾಕಾರವಾದ ಭೂಮಿಯ ವ್ಯಾಸವು (೧೬೦೦) ಸಾವಿರದಾರು ನೂರು ಯೋಜನ ವೆಂದು ತರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೂವ್ಯಾಸದ ವರ್ಗಮಾಡಿ, ಹತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಭೂಪರಿಧಿಯೆನಿಸುವದು. ಇದು ಮಧ್ಯಮ ಭೂಪರಿಧಿ. ಇದನ್ನು ದೇಶಾಂತರಗಳಿಗೆ ಸ್ಫುಟ ಭೂಪರಿದಾಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಆಯಾ ದೇಶದ ಲಂಬ ಜ್ಯಾದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ತ್ರಿಜ್ಯದಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು ಲಂಬ ಜ್ಯಾ ಎಂದರೆ - ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ ಪರಿಮಾಣವುಳ್ಳ ಶಂಕು. ಅದರ ಛಾಯಾ ಇವುಗಳ ವರ್ಗಯೋಗ ಮೂಲವಾದ ಅಕ್ಷಕರ್ಣವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಅದೇ ಲಂಬ ಜ್ಯಾಯೆನಿಸುವದು. ಸ್ವರೇಖಾ ಮತ್ತು ಸ್ವದೇಶಗಳಿಗಿರುವ ಅಂತರವೇ ರೇಖಾಂತರವು ಅಥವಾ ದೇಶಾಂತರ ಗ್ರಹಗಳ ಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ದೇಶಾಂತರ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ

ಸ್ಫುಟ ಭೂಪರಿಧಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಕಲಾರೂಪವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇಶಗಳ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ದೇಶಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರವೆನ್ನುವರು.

ರಾಕ್ಷಸಾಲಯವಾದ ಲಂಕಾದೇಶ, ದೇವಪರ್ವತವಾದ ಮೇರು, ಇವೆರಡರ ಮೇಲೂ ಹಾದುಹೋಗುವ ಒಂದು ರೇಖೆಯು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ರೋಹೀತಕ ನಗರ, ಆವಂತಿ (ಉಜ್ಜಯನಿ) ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾದುಹೋಗುವದು. ದೇಶಾಂತರ ನಾಡಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಪೂರ್ವದೇಶದ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಿಂದ ವಾರಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಶಾಂತರ ಕಲಾವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅನಂತರವೇಃ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವದೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕೀಕರಣಮಾಡುವ ರೀತಿ : ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಣಿತದಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾದ ಗ್ರಹವನ್ನು ಇಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದರೆ ಉದಯಾಸ್ತಕಾಲಗಳ ಮಧ್ಯಘಟಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಭುಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಇಚ್ಛಿತ ಕಾಲವು ಉದಯ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಇದ್ದರೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆನಯನ ಮಾಡುವ ರೀತಿ ಆಗಿದೆ. ಚಂದ್ರಪಾತದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಕ್ಷೇಪ ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಂಥಹ ಪರಮ ವಿಕ್ಷೇಪವು ಚಂದ್ರನಿಗೆ (೨೭೦) ಇನ್ನೂರೆಪ್ಪತ್ತು ಲಿಪ್ತಿ ಇರುವದು. ಅದು ಭಚಕ್ರಲಿಪ್ತಿಗಳ ೧/೮೧ ಭಾಗವಾಗಿರುವದು ಇದೇ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಾತದಿಂದ ಬರುವ ಪರಮ ವಿಕ್ಷೇಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಪಾತ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅವನಿಗೆ ವಿಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಚಂದ್ರ ವಿಕ್ಷಪದ ನವಾಂಶದ ದ್ವಿಗುಣವೆಂದರೆ ಅರವತ್ತು (೬೦) ಅರವತ್ತು ಕಲೆಯುಗುರುವಿಗೂ (೯೦) ತೊಂಭತ್ತು ಕಲೆಯು ಕುಜನಿಗೂ ಪರಮ ವಿಕ್ಷೇಪವಾಗಿರುವದು.

ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ಇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಚತುರ್ಗುಣ ಅಂದರೆ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು (೧೨೦) ಕಲೆಯು ಪರಮವಿಕ್ಷೇಪವಾಗಿರುವದು. ಒಂದು ರಾಶಿಯ ಒಟ್ಟು ಕಲೆಯಾದ (೧೮೦೦) ಸಾವಿರ ಎಂಟುನೂರರಲ್ಲಿ (೧/೮) ಎಂಟನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಅಂದರೆ (೨೨೫) ಇನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದು. ಕಲೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ಜ್ಯಾರ್ಧ. ಅದು ೪೪೯ ನಾನೂರನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತಾಗುವದು. ಇದೇ ರೀತಿ (೨೪) ಜ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಜ್ಯಾರ್ಧಗಳು ೨೪. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಮ ಕ್ರಾಂತಿ ಜ್ಯಾ(೧೩೯೭) ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರತೊಂಬತ್ತೇಳು. ಅಭೀಷ್ಟ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಪರಮ ಕ್ರಾಂತಿ ಜ್ಯಾದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ತ್ರಿಜ್ಯೆದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಬರುವದು. ಹಿಂದೆ ಆನಯನ ಮಾಡಿರುವ ಗ್ರಹವನ್ನು ಮಂದೋಚ್ಚಮಧ್ಯದಿಂದ ಕಳೆದರೆ, ಬರುವ ಸ್ಫುಟವು ಮಂದ್ರಕೇಂದ್ರ ಸ್ಫುಟವಾಗುವದು. ಹೀಗೆಯೆ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚದಿಂದ ಕಳೆದ ರಾಶ್ಯಾದಿಕವಾದ ಗ್ರಹವು ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರವೆಂದೆನಿಸುವದು. ಅಂದರೆ ರಾಶಿತ್ರಯದಿಂದ ಕಳೆದು ಸಮ ವಿಷಮಾಪದಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಭುಜಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಕೋಟಿ ಜ್ಯಾ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯ.

ಮೂರು ರಾಶಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಪದವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಹಾಗೂ ತೃತೀಯ ರಾಶಿತ್ರಯಗಳಿಗೆ ವಿಷಮಪದವೆಂದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ರಾಶಿ ತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಸಮಪದವೆಂದು ಸಂಕೇತದಿಂದ ಕರೆಯುವದು ರೂಢಿ. ವಿಷಮ ಪದದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಗತವಾದ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಭುಜ್ಯಾ ಎಂದೂ, ಗಮ್ಯವಾದ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಕೋಟಿ ಜ್ಯಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸಮಪದದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗುವದು. ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಗ್ರಹಭುಕ್ತವಾದ ರಾಶ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಲಾರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದು ಅದನ್ನು ೨೨೫ ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಗತವಾದ ಜ್ಯಾ ಸಮೂಹವು ತಿಳಿದು ಬರುವದು. ಗತ ಹಾಗೂ ಗಮ್ಯ ಜ್ಯಾಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಇನ್ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು (೨೨೫) ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಗತಜ್ಯಾಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ಆ ಗ್ರಹದ ಕ್ರಮಜ್ಯಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಉತ್ಕ್ರಮ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡುವದು ಅವಶ್ಯ. ಈ ಜ್ಯಾ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಧನಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಯಾವ ಜ್ಯಾ ರಾಶಿಗೆ ಧನಸ್ಸನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡುವದಿದೆಯೋ, ಆ ಜ್ಯಾ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅದರ ಮುಂದಿರುವ ಜ್ಯಾ ಪಿಂಡದಿಂದ ಕಳೆದು, ಇನ್ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ ಜ್ಯಾದ ಅಂತರದಿಂದ ಭಾಗಾಕಾರ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಇನ್ನೂರಇಪ್ಪತ್ತೈದರವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ಆ ಗ್ರಹದ ಧನಸ್ಸು ಅಥವಾ ಚಾಪ ಎನಿಸುವದು.

ಇನ್ನು ಸೂರ್ಯನ ವಿಚಾರ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಪರಮಾಕರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಪೂರ್ವಾಪರ ಗಮನ ರೂಪವಾದ ಪರಮಮಂದ ಫಲವು. ಯುಗ್ಮಪದದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಂಶಗಳು. ವಿಷಮಪದದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯುಗ್ಮಪದದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು, ಬುಧನಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ಗುರುವಿಗೆ ಮೂವತ್ತುಮೂರು, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು, ಶನಿಗೆ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಕಲೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವಿಷಮಪದದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಬುಧನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಗುರುವಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು, ಶನಿಗೆ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಅಂಶಗಳು. ಮಂದ ಪರಿಧ್ಯಂಶಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಂಗಾರಾದಿಗಳಿಗೆ ಯುಗ್ಮಪದದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನಿಗೆ ಇನ್ನೂರ ಮೂವತ್ತೈದು ಬುಧನಿಗೆ ನೂರ ಮೂವತ್ತುಮೂರು, ಗುರುವಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತು ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಎರಡನೂರಾ ಅರವತ್ತೆರಡು ಶನಿಗೆ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಅಂಶಗಳು ಶೀಘ್ರಪದ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ, ವಿಷವುಪದದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿಗೆ ಎರಡುನೂರ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಬುಧನಿಗೆ ನೂರ ಮೂವತ್ತೆರಡು, ಗುರುವಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಎರಡುನೂರಾ ಅರವತ್ತು ಶನಿಗೆ ನಲವತ್ತು ಈ ರೀತಿ ಶೀಘ್ರ ಪರಿಧ್ಯಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಇನ್ನು ಇಚ್ಛಿತಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪರಿಧಿ ಭಾಗವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಯಾಗ್ರಹದ ಭುಜಜ್ಯಾವನ್ನು ವಿಷಮ ಸಮಪದ ಕೇಂದ್ರಾಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಫಲವನ್ನು ಯುಗ್ಮಪದವು ಓಟಪದಕ್ಕಿಂತ ಶೂನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ಫುಟ ಪರಿಧಿಯು ದೊರಕುವದು. ಬಳಿಕ ಮುದಶೀಘ್ರಾಂತರಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಂದ ಭುಜ ಕೋಟಿಜ್ಯಾಗಳನ್ನು ಸೀಯ ಸ್ಥಟುಪರಿಧಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮೂರುನಾರೂ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಬರುವ

ಫಲವೇ ಭುಜಫಲ - ಕೋಟಿಫಲವೆನಿಸುವದು. ಅದನ್ನು ಮಂದಕೇಂದ್ರ ಭುಜಫಲಕ್ಕೇ ಸೇರಿಸಿ, ಧನುರಾನಯನ ಮಾಡಿದರೆ, ಕಲಾದಿಯಾಗಿ ಮಂದಫಲವು ಬರುವದು. ಇದರಂತೆ ಶೀಘ್ರಫಲವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರವು ಮಕರಾದಿ ಷಡ್ರಾಶ್ಯಂತರ್ಗತ ವಾದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರಕೋಟಿ ಫಲವನ್ನು ತ್ರಿಜ್ಯಗೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಕಾದಿ ಷಡ್ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲವೇ ಶೀಘ್ರಫಲವೆನಿಸುವದು. ಇದು ಮುಂಧಲಾ ನಯನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಕೋಟಿಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ತ್ರಿಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಭುಜಫಲಗಳ ವರ್ಗಯೋಗಗಳ ಮೂಲವೇ ಶೀಘ್ರಕರ್ಣವೆನಿಸುವದು. ಭುಜ ಫಲವನ್ನು ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಶೀಘ್ರಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ,ಬರುವ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಜ್ಯಾಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದೇ ಕಲಾದಿಯಾದ ಶೀಘ್ರಫಲವು ಈ ಶೀಘ್ರಫಲಾನಯನ ಮಾಡುವದು, ಕುಜಾದಿಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಷ್ಟೇ. ಮಂದಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ತೃತೀಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರಫಲಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮಂದಫಲ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಆಧಾರದಿಂದ ಗ್ರಹವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು. ಕುಜಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿಯತವಾದ ಮಧ್ಯಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಶೀಘ್ರಫಲ ಅನಂತರ ಮಂದಫಲ ಮತ್ತೆ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ತೆ ಮಂದ ಈ ರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸ್ಪಟತ್ವವನ್ನು ತರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಮೇಷಾದಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ತು ಫಲಗಳನ್ನು ಮಂದಧನಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು

ಸ್ಪಷ್ಟ ಗ್ರಹಗತಿಯನ್ನು ಸೂರ್ಯನ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಮಂದ ಫಲದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದ ಆರುನೂರ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬರುವ ಫಲವನ್ನು ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಮಂದ ಫಲಸಂಸ್ಕಾರದಂತೆ ಋಣ ಅಥವಾ ಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ಪುಟಗ್ರಹವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗತಿಗಳಿಗೂ ಭುಜಕೋಟಿಜ್ಯಾಯನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಂದ ಫಲ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರ ಫಲಗಳನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಮಧ್ಯಗತಿಗೆ ಧನ ಋಣ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಈಗ ಗ್ರಹಗಳ ವಕ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ವಿಧಾನ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಗ್ರಹಗಳ ವಕ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಆಯಾ ಗ್ರಹದ ಭುಜ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಗ್ರಹಗತಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಮಂದ ಪರಿಧ್ಯಂಷಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮೂರನೂರ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಂದಸ್ಪುಟಭುಕ್ತಿಯಾಗುವದು. ಅದನ್ನು ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಭುಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಳೆದು ತ್ರಿಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಕರ್ಣ ಇವುಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಬಂದ ಲಬ್ಧವು ತ್ರಿಜ್ಯೆಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಗ್ರಹಭುಕ್ತಿಗೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಕಡಿಮೆಯಾದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಭುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ಅಂಶವೇ ಗ್ರಹದ ವಕ್ರಾಂಶ ಅಥವಾ ವಕ್ರಗತಿಯು. ಹಾಗೆ ಬಂದ ವಕ್ರಗತಿಗಳ ಪರಮಾವಧಿಯು ಕುಜನಿಗೆ ಒಂದುನೂರ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು, ಬುಧನಿಗೆ ಒಂದು ನೂರಾ ನಾಲ್ವತ್ನಾಲ್ಕು ಗುರುವಿಗೆ ನೂರಮೂವತ್ತು, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ನೂರ ಅರವತ್ತಮೂರು, ಶನಿಗೆ ನೂರಹದಿನೈದು ಈ ರೀತಿ ಅಂಶಗಳ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ವಕ್ರಗತಿಯನ್ನು ಮೂರನೂರ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಕಳೆಯಲಾಗಿ ಬರುವದೇ ಋಜುಗ್ರಹದ ಸ್ಥಾನ. ವಿಷುವದ್ದಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಂಕುವಿನ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಆ ದಿನದ ಕ್ರಾಂತಿ

ಜ್ಯಾವನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಲಾಗಿ ಬರುವದೇ ಕ್ಷಿತಿಜ್ಯಾ. ಇದಕ್ಕೆ ಕುಜ್ಯಾ ಎಂದೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಕ್ಷಿತಿಜ್ಯೆಯನ್ನು ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಅಹೋರಾತ್ರಾರ್ಧ ವೃತ್ತದ ಕರ್ಣದಿಂದ (ದುಜ್ಯೆ) ಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಆಗ ಚರಜ್ಯಾ ಬರುವದು. ಮುಂದೆ ಈ ಚರಜ್ಯೆಯನ್ನು ಧನುಸ್ಸಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೆ ಬರುವದೇ ಚರಕಲೆಗಳು. ಉತ್ತರ ಕ್ರಾಂತಿ ಇದ್ದರೆ ದಿನಮಾದದ ಚತುರ್ಥಾಂಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಕಡೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಹಗಲೂ ಹಾಗೂ ರಾತ್ರಿಗಳ ಮಾನಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ದಿನಮಾನ ಬರುವದು. ದಕ್ಷಿಣಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಧವರ್ಣವನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಒಂದು ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಾವಿರದೆಂಟುನೂರು ನಕ್ಷತ್ರ ಭೋಗ ಕಲೆಗಳು. ಏಳು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ತಿಥಿಭೋಗ ಕಲೆಗಳು. ಗ್ರಹವು ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯ ಬೇಕಾದರೆ ಗ್ರಹ ಸ್ಫುಟದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಹದಿನೆಂಟನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬಂದ ಲಬ್ಧವೇ ಗತ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಶೇಷದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಭಾಗ ಕಳೆದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತ್ರೈರಾಶಿಕದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಏಳುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ತಿಥಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಸೂರ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರರ ಸ್ಫುಟೈಕ್ಯವನ್ನು ಎಂಟನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ವಿಷ್ಕಂಭಾದಿಯಾಗಿ ಕಳೆದಿರುವ ಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದು. ಉಳಿದ ಶೇಷದಿಂದ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿರುವ ಮತ್ತು ಉಳಿದಿರುವ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಸ್ಫುಟಾಂತರ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಏಳನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಗತತಿಥಿಯೆಂದೂ ಉಳಿದ ಶೇಷವನ್ನು ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ರವಿ ಚಂದ್ರಾಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವದೇ ಗಮ್ಯತಿಥಿಯು (ಕಾಲ). ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿ ಪತ್ತಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಿಥಿಗಳು ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತು ಆಗುವವು. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದಲೇ ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳು ಆರಂಭವಾಗುವವು. ಶಕುನಿ, ನಾಗವಾನ್, ಚತುಷ್ಪಾತ್, ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕರಣಗಳೇ ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳು. ಇವು ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ತಿನ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಅಂದರೆ ಶುಕ್ಲ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಬವಾದಿಯಾದ ಏಳು ಚರಕರಣಗಳೂ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗುವವು. ಬವ, ಬಾಲವ, ಕೌಲವ, ತೈತಿಲ, ಗರಜ, ವಣಿಕ್ ಮತ್ತು ಭದ್ರ ಇವೇ ಏಳು ಚರಕರಣಗಳೆನಿಸುವವು. ದಿಗ್ದೇಶಕಾಲಗಳೆಂಬ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ತ್ರಿಪ್ರಶ್ನಾಧಿಕಾರವು ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ದಿಕ್ಕು ಸಾಧನೆಯ ವಿಧಾನ ಹೀಗಿದೆ. ನೀರಿನ ಮಟ್ಟದಂತೆ ಸಮವಾಗಿದ್ದು, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ವಜ್ರಗಾರೆಯಿಂದ ಮೊದಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಒಂದು ಮಂಡಲಾಕಾರ ಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರ ಅರವತ್ತು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಳಿಕ ಈ ಮಂಡಲದ ನಡುವೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಒಂದು ಶಂಕುವನ್ನು ವಿಷುವದ್ದಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಅದರ ನೆರಳು ಪೂರ್ವಾಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಆ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಎರಡೂ

ಗುರುತುಗಳಿಂದಲೂ ಅವುಗಳ ಅಂತರವನ್ನೇ ವ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮತ್ಸ್ಯ ರೇಖೆಯನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು. ಅದು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಬೀಳುವದು.

ಆ ರೇಖೆಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಒಂದು ಸಮರೇಖೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಈ ಸಮರೇಖೆಯೇ ನಿಜವಾದ ಪೂರ್ವ - ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ರೇಖೆಯಾಗುವದು. ಮಧ್ಯ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಭುಜಸೂತ್ರಗಳ ಅಂಗುಲ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನೇ ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಚತುರಸ್ರಾಕಾರವಾದ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಶಂಕುವಿನ ಛಾಯಾಗ್ರವನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇರುವ ರೇಖೆಗೆ ಸಮಮಂಡಲವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅದನ್ನೇ ಉನ್ಮಂಡಲವೆಂದೂ, ವಿಷುವನ್ಮಂಡಲವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಚತುರಸ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾದ ರೇಖೆಯನ್ನು ವಿಷವಾಚ್ಛಯೆಯ ಮೇಲೆ ಬರುವಂತೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಇಚ್ಛಿತ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಅಗ್ರ ರೇಖೆಯ ಅಂತರವನ್ನೇ ಅಗ್ರ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಕರೆಯುವರು. ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲದ ಶಂಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಛಾಯೆ ಇವೆರಡರ ವರ್ಣಯೋಗದ ಮೂಲವೇ ಛಾಯಾಕರ್ಣವಾಗುವದು.

ಆ ಛಾಯಾಕರ್ಣದ ವರ್ಗದಿಂದ ಶಂಕುವರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಬರುವದೇ ಛಾಯಾ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವದು. ಅಥವಾ ಛಾಯಾಕರ್ಣವರ್ಗದಿಂದ ಛಾಯಾ ವರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ, ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದರೂ ಛಾಯಾ ಪ್ರಮಾಣವು ಬರುವದು. ಒಂದು ಮಹಾ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಚಕ್ರವು ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಆರನೂರು ಸಾರಿ ಚಲನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮತ್ತೆ ಯಥಾ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರುನೂರು ಎಂಬ ಭಚಕ್ರಭ್ರಮಣವನ್ನು ಮಹಾ ಯುಗದ ದಿನಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಅಹರ್ಗಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಭುಜಾನಯನ ಮಾಡಿ ಮೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಅಯನಾಂಶವು ಬರುವದು. ಈ ಅಯನಾಂಶದಿಂದಲೇ ಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಛಾಯಾ ಚರಘಟೀ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಂಕು ಮತ್ತು ಛಾಯಾ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತ್ರಿಜ್ಯೆಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ವಿಷುವತ್ಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಂಬಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಜ್ಯಾ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದಾಗ ದಕ್ಷಿಣ ಲಂಬಾಂಶ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಂತಾಗುವದು. ಸ್ವದೇಶದ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ಛಾಯಾ ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಸ್ವದೇಶದ ಅಕ್ಷಾಂಶಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯ ಕಾಂತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಾದರೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದುದೇ ಸೂರ್ಯನ ನತಾಂಶ. ತೊಂಭತ್ತರಿಂದ ಕಳೆಯಲಾದ ನತಾಂಶವೇ ಉನ್ನತಾಂಶವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನತಾಂಶಜ್ಯಾವನ್ನು ಮತ್ತು ತ್ರಿಜ್ಯೆಯನ್ನು ಶಂಕು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿಕೋಟಿಜ್ಯಾದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ, ಬರುವ ಫಲವು ಛಾಯಾಕರ್ಣರೂಪವಾಗುವದು. ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ನತಾಂಶ ಇವುಗಳ ದಿಕ್ಕು ಒಂದೇ ಆದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಬೇರೆಯ ದಿಕ್ಕುಗಳಾದರೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಕ್ರಾಂತ್ಯಾಂಶವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಾಂತ್ಯಾಶದ ಜ್ಯಾವನ್ನು ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ; ಪರಮಕ್ರಾಂತಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಜ್ಯಾ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಧನುರಾನಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾಷಾದಿ ತ್ರಿರಾಶಿಸ್ಥಿತವಾದ ಸೂರ್ಯನಸ್ಥಾನವು ದೊರಕುವದು.

ಅದನ್ನು ಆರು ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಕಳೆದರೆ, ಕರ್ಕಾದಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆರುರಾಶಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ, ತುಲಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಕಳೆದರೆ, ಮಕರಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಸ್ಫುಟವಾಗುವದು.

ಅಹೋರಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯವದಾದರೆ ಗ್ರಹಸ್ಫುಟವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣರೂಪವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರದ ಎಂಟುನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಚಕ್ರಾಸುಗಳಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದ ಆರನೂರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದರೆ, ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳ ಅಹೋರಾತ್ರಾದಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ನಿರಕ್ಷ ದೇಶವೆಂದರೆ ಅಕ್ಷಾಂಶರಹಿತವಾದ ದೇಶ, ಲಂಕಾ, ಯಮಕೋಟ, ರೋಮಕ, ಸಿದ್ಧಪುರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಊರುಗಳನ್ನು ನಿರಕ್ಷದೇಶಗಳೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ದೇಶಗಳ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗಣಿತಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ ಏಕರಾಶಿ, ದ್ವಿರಾಶಿ, ತ್ರಿರಾಶಿಗಳ ಜ್ಯಾವನ್ನು ತ್ರಿರಾಶಿದ್ಯುಜ್ಯೆಯಿಂದ ಅಂದರೆ ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರ ಎಂಭತ್ತೇಳರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಸ್ವಕ್ರಾಂತಿ - ಜ್ಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ದ್ಯುಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಜ್ಯಾರೂಪವಾದ ಫಲಕ್ಕೆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಆನಯನಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸ್ಥಾನ ಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಏಕರಾಶಿಸ್ಥಿತಜ್ಯಾ ಫಲವು ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಫಲವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಫಲದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತೀಯ ಫಲವನ್ನು ತೃತೀಯ ಫಲ ದಲ್ಲಿಯೂ ಕಳೆದು, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಎರಡನೇಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ರಾಶಿ ಫಲವನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು, ಇದು ನಿರಕ್ಷ ದೇಶಗಳ ಉದಯಾಸ್ತಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಲಂಕಾದೇಶಕ್ಕೆ-

ಮೇಷ ರಾಶಿಯ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾವಿರದಾರುನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತು (1670)

ವೃಷಭರಾಶಿಯ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾವಿರದೇಳನುರ ತೊಂಭತ್ತೈದು (1795)

ಮಿಥುನ ರಾಶಿ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾವಿರದೊಂಬೈನೂರ ಮೂವತ್ತೈದು (1935)

ಹೀಗೆ ಬರುವದು. ಅದನ್ನೇ ಸ್ವದೇಶ ಮೇಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಸ್ವದೇಶದ ಚರಖಂಡಗಳನ್ನು ಮೇಷಾದಿ ಮಿಥುನಾಂಕವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವದು. ಮೇಷ, ವೃಷಭ, ಮಿಥುನಗಳೇ ವ್ಯತ್ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಟಕ, ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ ರಾಶಿಗಳಾಗುವವು. ಹೀಗೆ ಲಬ್ಧವಾದ ಮೇಷಾದಿ ಕನ್ಯಾಂತವಾದ ಆರು ರಾಶಿಗಳು ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಕನ್ಯಾ, ಸಿಂಹ, ಕರ್ಕಾಟಕಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಅವೇ ತುಲಾದಿಷ್ಕಟಗಳಾಗುವವು. ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡಿ, ಆ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಗತ ಮತ್ತು ಭೋಗ್ಯವಾದ ಅಸುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸೂರ್ಯಕ್ರಾಂತರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವದೇಶೋದಯಾಸುಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಆ ಲಗ್ನದ ಗತ ಮತ್ತು ಗಮ್ಯವಾದ ಅಸುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಭೀಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಘಟಕಗಳಿಂದ ಭೋಗ್ಯಾಸುಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಆ ಲಗ್ನದ ಗತಾಸುಗಳು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತವೆ.

ಆ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗತಾಸುಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಭೋಗ್ಯಾಸುಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟಕಾಲದಿಂದ ಯಾವ ಲಗ್ನದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗು ವುದಿಲ್ಲವೋ

ಅದೇ ಅಭೀಷ್ಟಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಕ್ರಾಂತಿರಾಶಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ರಾಶಿಯ ಗತಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಅಶುದ್ಧ ರಾಶಿಮಾನದಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಲಗ್ನದ ಪರಮ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವದೋ ಅಥವಾ ಕೂಡಿಸುವದೋ ಮಾಡಿದರೆ, ಅದು ತತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಕ್ಷಿತಿಜ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಲಗ್ನವೆನಿಸುವದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಯನಾಂಶವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಬಾರದು.

ಇದರಿಂದ ದಶಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಲಗ್ನವನ್ನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅಭೀಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಪಶ್ಚಿಮನತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಅದಕ್ಕೆ ಲಂಕಾದೇಶದ ಲಗ್ನಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಗತವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಪಶ್ಚಿಮ ನತವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ದಶಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಮಲಗ್ನವನ್ನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವದು. ಅನಂತರ ಇಷ್ಟಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಸ್ಫುಟ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಲಗ್ನದ ಭುಕ್ತಾಂಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಭೋಗ್ಯಾಂಶವನನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಾಲಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ, ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಗಳ ಸಂಭವನೀಯ ಕಾಲ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣಾದಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ ಕೇಳು. ರಾಹುಸ್ಫುಟ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಭುಜಾಂಶಗಳ ಅಂತರವು ಹದಿನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆ ಅಂತರವನ್ನು ಹನ್ನೊಂದರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಏಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವದೇ ಶರಲಿಪ್ತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಚಂದ್ರನೂ ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಭೂ-ಛಾಯೆಯೂ ಮುಸುಕುವದು. ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಛಾದ್ಯ, ಸೂರ್ಯ, ಛಾದಕಚಂದ್ರ, ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರ, ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಛಾದ್ಯಚಂದ್ರ, ಛಾದಕ ಭೂಛಾಗಗ್ರಾಸ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಛಾದ್ಯ ಮತ್ತು ಛಾದಕ ಇವುಗಳ ಮಾನಕಲೆಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಚಂದ್ರವಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಕಳೆಯಲಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಭಾಗವೇ ಗ್ರಾಸಪ್ರಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಪೂರ್ಣಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ದಾರ್ಧಗಳನ್ನು ಅನಯನ ಮಾಡಲು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗಣಿತ ಮಾಡುವದು ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ : ಛಾದ್ಯ ಮತ್ತು ಛಾದಕಗಳ ಮಾನಯೋಗ ಮತ್ತು ಮಾನಾಂತರ ಇವುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕಡೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಎರಡನ್ನೂ ಅರ್ಧಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ವರ್ಗದಿಂದ ವಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರ ಗತ್ಯಂತರ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ, ಒಂದು ವಿಮರ್ದಾರ್ಧವಾಗುವದು. ಗ್ರಹಣಾರಂಭಕಾಲದಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಬಿಡುವವರೆಗೆ ಇರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿದೆ. ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧದಿಂದ ಗ್ರಹಣದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಮಧ್ಯ ಗ್ರಹಣ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿರುವ ಕಾಲವು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಪೂರ್ಣ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ನಿಮೀಲನ, ಉನ್ಮೀಲನ ಕಾಲಗಳ ಅಂತರವೇ ವಿಮರ್ದಕಾಲವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಿಮರ್ದಾರ್ಧದಿಂದ ನಿಮೀಲನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಗ್ರಹಣ ಇವುಗಳ ಅಂತರವು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಮ್ಮಿಲನವೆಂದರೆ, ಛಾದ್ಯಮಂಡಲದ ಆಚ್ಛಾದನ ಸಮಾಪ್ತಿಯೆಂದೂ, ಉನ್ಮೀಲನವೆಂದರೆ

ಆಚ್ಛಾದಿತನಾದ ಮೇಲೆ ಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ಕಾಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಅಭೀಷ್ಟಗ್ರಾಸದಿಂದ ಇಷ್ಟವಾದ ಕಾಲಾನಯನದ ಕ್ರಮವು ಹೀಗಿದೆ - ಛಾದ್ಯ, ಛಾದಕ, ಮಾನೈಕ್ಯ ಖಂಡದಿಂದ ಅಭೀಷ್ಟಗ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಿ ಅಭೀಷ್ಟ ಗ್ರಾಸಕಾಲಿಕವಾದ ವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಬರುವುದೇ ಕೋಟಿಕಲೆಯಾಗುವದು. ಈ ಕೋಟಿಕಲೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧಾನಯನ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಇಷ್ಟ ಕಾಲವು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಆದರಂತೆ ವಲನ ಸಾಧನ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿರುವದು : ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ವಲನ ಮಾಡಬೇಕೋ ಆ ಕಾಲದ ನತಾಂಶಕ್ಕೆ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವದೇಶಿಯ ಅಕ್ಷಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬರುವ ಫಲಕ್ಕೆ ಧನುರಾಯನ ಮಾಡಿದರೆ ವಲನಾಂಶವು ದೊರೆಯುವದು, ಸಮವೃತ್ತಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಕ್ರಾಂತಿವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ವಲಿತವಾಗಿರುವ ದಕ್ಷಣೋತ್ತ ರಾಂಶವೇ ವಲನಾಂಶ. ಮಧ್ಯಗ್ರಹಣಕಾಲಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ತಿಥಿಗೆ ಲಂಬನ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ನತ್ಯಂಶ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ದೃಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಮಧ್ಯಗತಿಯ ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಗುಣಿಸಿ ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಉಳಿಯುವದೇ ನತ್ಯಂಶ, ಈ ನತ್ಯಂಶ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ನಂತರ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ, ವಿಮರ್ದಾರ್ಧಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದ ನತಿ ಮತ್ತು ಶರ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಧ್ಯಗ್ರಹಣಕಾಲಿಕವಾದ ದಶಮ ಲಗ್ನದಿಂದ ತಿಥ್ಯಾನಯನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲಾದ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧ ವಿಮರ್ದಾರ್ಧಗಳನ್ನು ಅಸಕೃದ್ ಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಫಲವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ಣಗ್ರಹಣದ ಮೂಲಕ ಸ್ಪರ್ಶ ಮೋಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧದಿಂದ ಅಂದರೆ ಅದರ ಹೀನದಿಂದ ಮತ್ತು ಯುತಿಯಿಂದ ಗ್ರಹಣದ ಕಾಲ, ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯಕಾಲಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಹತ್ತು ಒಂಭತ್ತು ಈ ರೀತಿ ಕಾಲಾಂಶಗಳಿರುವವು. ಈ ಕಾಲಾಂಶಗಳಿಂದ ಊನ ಮಾಡಿದ ಕಾಲವೇ ಚಂದ್ರನ ಅಸ್ತೋದಯದ ಕಾಲವಾಗುವದು. ಮೊದಲು ಗ್ರಹಬಿಂಬ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನಂತರ ದೃಗ್ಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಲಂಬಜ್ಯಾವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಲಂಬಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಬಿಂಬಾಂತರ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಭಿನ್ನ, ದಿಕ್ಕಾದರೆ ಕ್ರಾಂತ್ಯಾಂಶಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಪುನಃ ಎರಡರಿಂದ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಆಗ ಬಿಂಬ ಪ್ರಮಾಣವು ಬರುವದು. ಆ ಬಿಂಬ ಪ್ರಮಾಣವು ಅಂಗುಲಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವದು. ಇದೇ ಸ್ಫುಟಬಿಂಬ ಪ್ರಮಾಣಾನಯನ ಕ್ರಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬಮಾನದಿಂದ ಚಂದ್ರ ಬಿಂಬ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಳೆದು ನಂತರ, ಒಂಭೈನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಚಂದ್ರಬಿಂಬಾಂಗುಲಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶುಕ್ಲಬಾಗ ಪ್ರಮಾಣವು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಕ್ರಾಂತಿಗಳೂ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಒಂದನೂರತೊಂಭತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಕರ್ಣಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಸೂರ್ಯಸ್ಫುಟದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಮೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಣವು ತ್ರಿಜ್ಯೆಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಋಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಡಿಮೆಯಾದಲ್ಲಿ

ಧನ ಮಾಡಬೇಕು. ಋಜುಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳ ಅಂತರವನ್ನು ಅವರ ಗತ್ಯಂತರದಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿದಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಆಗುವ ಯುದ್ಧ ದಿನದ ಅವಧಿಯು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳು ವಕ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಫುಟವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಗತ್ಯಂತರದಿಂದ, ಭಾಗಿಸಿ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕ್ರಾಂತಿಯಿದ್ದರೆ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಯುತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣಕ್ರಾಂತಿಯಿದ್ದರೆ ಋಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಕುಜಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಗ್ರಹಣೋಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಂಬನ ಗಣಿತವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

ವೈಧೃತಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯತೀಪಾತಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾಪಾತಗಳನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡುವ ಬಗೆ ಹೀಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರು ಒಂದೇ ಆಯನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅವರ ಕ್ರಾಂತಿಯೋಗವು ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಸಮನಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೈಧೃತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು, ಬೇರೆ ಆಯನದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಕ್ರಾಂತಿಲಿಪ್ತಿಗಳ ಯೋಗವು ಚಕ್ರಾರ್ಧಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾದರೆ ಅದೇ ವ್ಯತೀಪಾತ, ಅಯನಾಂಶ ಸಹಿತವಾಗಿ ದೃಕ್ತುಲ್ಯವಾಗಿರುವ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಸ್ಫಟೈಕ್ಯವು ದ್ವಾದಶರಾಶ್ಯಾತ್ಮಕವಾದಾಗ ಅಥವಾ ಭಚಕ್ರಾರ್ಧಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮ ವಾದಾಗ, ಆ ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಕ್ರಾಂತ್ಯಾನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಚಂದ್ರನು ಓಜಪದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿಗೆ ವಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸ್ಫುಟ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಗ ಸೂರ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯು ಚಂದ್ರ ವಿಕ್ಷೇಪಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ಪಾತವು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತೆಂದೂ, ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಬರುವದೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಂದ್ರವಿಕ್ಷೇಪಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಸಮೀಪವಿದ್ದರೆ, ಸೂರ್ಯಸ್ಫುಟದ ನ್ಯೂನಾಧಿಕ್ಯ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಗತಗಮ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಇನ್ನು ಕರ್ತೈಷ್ಯಕಾಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು -

ಮೊದಲು ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಸೂರ್ಯ - ಚಂದ್ರರ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಜ್ಯಾಸಾಧಿಸಿ, ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪರಮಕಾಂತಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಧನುರಾನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಭವಿಷ್ಯತ್ಪಾತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೂ ಚಂದ್ರಸ್ಫುಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಗತಪಾತವಾದರೆ ಚಂದ್ರಸ್ಫುಟದಿಂದ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಸ್ಪಷ್ಟಚಂದ್ರನಾಗುವದು. ಇನ್ನು ಸ್ಫುಟಸೂರ್ಯಾನಯನ ಮಾಡುವದಿದ್ದರೆ, ಚಂದ್ರ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಫಲವನ್ನು ಸ್ಫುಟಸೂರ್ಯಗತಿ ಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಚಂದ್ರಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಫಲವನ್ನು ಚಂದ್ರನಂತೆಯೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಫುಟಕ್ಕೆ ಧನರ್ಣ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರ ಪಾತಕ್ಕೂ ಫಲಾನಯನಮಾಡಿ, ಧನರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಗಣಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನೇಕ ಸಾರಿ (ಅಸಕೃತ್) ಸಾಧನ ಮಾಡಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರ ಸ್ಪಷ್ಟಕಾಂತಿಯು ಸಮವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಪಾತವು ಸಾಧಿತವಾದಂತೆಯೇ, ಆದರೆ ನಿರಯನನಾದ ಚಂದ್ರನು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಕಾಲಿಕನಾದ್ದರಿಂದ ಸಾಯನಚಂದ್ರನಿಂದ ಆನೀತವಾದ ಕ್ರಾಂತ್ಯಂಶವು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಕನಾದ ಚಂದ್ರನ ಕ್ರಾಂತ್ಯಂಶಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಪಾತವು ಕಳೆಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸ್ಥಿರೀಕೃತವಾದ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಚಂದ್ರರ ಅಂತರ ಲಿಪ್ತಿಗಳನ್ನು

ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಚಂದ್ರಭುಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಕಾಲವೇ ಪಾತಕಾಲ. ಈ ಪಾತಕಾಲಕ್ಕೆ ಗ್ರಹಣದಂತೆ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಮಾನಯೋಗಾರ್ಧವನ್ನು ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಅವರ ಭಕ್ತ್ಯಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವದೇ ನಾಡೀ ರೂಪವಾದ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧವೆನಿಸುವದು. ಪಾತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧವನ್ನು ಕಳೆದರೆ, ಪಾತಾದಿಕಾಲವೂ, ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಧವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಪಾತಾಂತ್ಯಕಾಲವೂ ತಿಳಿಯುವದು. ಆದ್ಯಂತಕಾಲದ ಮಧ್ಯಗತವಾದ ಕಾಲವು ಅತಿಭಯಂಕರವಾದದ್ದು, ಅಗ್ನಿಯಂತ ಸರ್ವವನ್ನು ದಹಿಸುವ ಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ದೇಶನವಿದೆ. ನಾರದನೇ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತರೂಪವಾದ ಗಣಿತಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ರಾಶಿ ಸಂಜ್ಞಾಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವ ಜಾತಕ ಭಾಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೫

ಜಾತಕ ನಿರೂಪಣೆ

॥ ಸನಂದನ ಉವಾಚ ॥

ಮೂರ್ಧಾಸ್ಯ ಬಾಹುಹೃತ್ಕ್ರೋಡಾಂತರ್ಬಸ್ತಿವ್ಯಂಜಸೋ ನಖಃ ॥
ಜಾನುಜಂಘಾಂಘ್ರಿಯುಗಲಂ ಕಾಲಾಂಗಾನಿ ಕ್ರಿಯಾದಯಃ ॥
ಭೌಮಾಸ್ಪುಜಿ ಬುಧೇಂದುಶ್ಚರವಿಸೌಮ್ಯ ಸಿತಾಃ ಕುಚಃ ॥
ಗುರುಮಂದಾರ್ಕಗುರುವೋ ಮೇಷಾದೀನಾಮಧೀಶ್ವರಾಃ ॥

ಸನಂದನಃ - ಕಾಲ ಪುರುಷನಿಗೆ ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳು ಕ್ರಮದಿಂದ ತಲೆ, ಮುಖ, ತೋಳು, ಹೃದಯ ಜಠರ, ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ, ಗುಹ್ಯ, ಉಗುರು, ಮೊಳಕಾಲು, ಮುಂಗಾಲು, ಎರಡು ಕಾಲು - ಹೀಗೆ ಅವಯವಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕುಜ, ಶುಕ್ರ, ಬುಧ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶನಿ, ಶನಿ ಗುರು - ಹೀಗೆ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹೋರೆಗಳು ವಿಷಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಹೋರೆಗೆ ಆದಿತ್ಯನೂ ದ್ವಿತೀಯ ಹೋರೆಗೆ ಚಂದ್ರನೂ ಅಧಿಪತಿಗಳು. ಆದರೆ ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ಹೋರೆಗೆ ಚಂದ್ರ ಎರಡನೆಯ ಹೋರೆಗೆ ಸೂರ್ಯ ಅಧಿಪತಿಗಳು. ಒಂದು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಕ್ಕೆ ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯೂ ಎರಡು ಮೂರನೇಯ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಕ್ಕೆ ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ರಾಶ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಒಡೆಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ತ್ರಿಶಾಂಶ ಎಂದರೆ ಒಂದು ರಾಶಿಯ ಮೂವತ್ತನೇಯ ಭಾಗ (೧/೩೦) ವೆಂದು ಹೆಸರು. ರಾಶಿಯು ಓಜವಾದಾಗ ಮೊದಲನೆಯ ಐದು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಕುಜನೂ ಮುಂದಿನ ಎಂಟು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಶನಿಯೂ. ಮುಂದಿನ ನಂತರದ ಏಳು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಶುಕ್ರನೂ, ತ್ರಿಂಶಾಂಶಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಯುಗ್ಮರಾಶಿಯಾದಾಗ

ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಸ್ತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇಯ ಒಡೆತನವು ಶುಕ್ರನದೂ, ಮುಂದೆ ಬುಧನಿಗೂ, ನಂತರ ಗುರುವಿಗೂ ಆಮೇಲೆ ಶನಿಗೂ, ನಂತರ ಕುಜನಿಗೂ ಅವರವರ ಹೇಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಂದಲೇ ಆಧಿಪತ್ಯ ದೊರೆಯುವದು.

ತ್ರಿಂಶಾಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಹೋರೆ ಅಧಿಪತಿಗಳು	ಭಾಗಗಳು
(1) ಕುಜ	- ೫ (ಐದು)
(2) ಶನಿ	- ೫ (ಐದು) ಇದು ಓಜರಾಶಿಯಲ್ಲಿ
(3) ಗುರು	- ೮ (ಎಂಟು) ತ್ರಿಂಶಾಂಶಗಳು
(4) ಬುದ್ಧ	- ೭ (ಏಳು)
(5) ಶುಕ್ರ	- ೫ (ಐದು)

ಯುಗ್ಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ

(1) ಶುಕ್ರ	- ೫ (ಐದು)
(2) ಬುಧ	- ೭ (ಏಳು)
(3) ಗುರು	- ೮ (ಎಂಟು)
(4) ಶನಿ	- ೫ (ಐದು)
(5) ಕುಜ	- ೫ (ಐದು)

ಮೇಷ, ಮಕರ, ಕಟಕ ಹಾಗೂ ತುಲಾ ಈ ರಾಶಿಗಳನ್ನೇ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನವಗ್ರಹಗಳು ನವಾಂಶಾಧಿಪತಿಗಳಾಗುವರು. ದ್ವಾದಶಾಂಶಗಳಿಗೆ ರಾಶ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಆಯಾ ರಾಶಿಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳೇ ಒಡೆಯರಾಗಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಲಗ್ನ, ಹೋರಾದ್ರೇಕ್ಕಾಣ, ನವಾಂಶ ದ್ವಾದಶಾಂಶ, ತ್ರಿಂಶಾಂಶ ಈ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಷಡ್ವರ್ಗಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಮೇಷ, ವೃಷಭ ಮಿಥುನ,,ಕಟಕ, ಧನು ಇವು ಪೃಷ್ಠೋದಯ ರಾಶಿಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿವೆ. ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳಾದ ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ ತುಲಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಮಕರ, ಕುಂಭ, ಮೀನ ಈ ಏಳು ರಾಶಿಗಳು ಶೀರ್ಷೋದಯ ರಾಶಿಗಳೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನರಾಶಿಗೆ ಉಭಯೋದಯ ರಾಶಿಯೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆ ಇದೆ. ಈ ರಾಶಿಗಳ ಗುಣಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಸೌಮ್ಯ ಕ್ರೂರಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಮಾನ್, ಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕ ಎಂಬ ಭೇದವೂ, ಸ್ಥಿರ ಚರ, ದ್ವಿಸ್ವಭಾವ ಎಂಬ ಸಂಕೇತಗಳೂ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಈ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ,ಅಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಈ ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿವೆ.

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ - ಮೇಷ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ (೧೦) ಹತ್ತನೆಯ ಭಾಗವು

ಚಂದ್ರನಿಗೆ - ವೃಷಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ (೩) ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವು

ಕುಜನಿಗೆ - ಮಕರ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ (೨೮) ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಭಾಗವು

ಬುಧನಿಗೆ - ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ (೫) ಐದನೆಯ ಭಾಗವು.

ಶುಕ್ರನಿಗೆ - ಮೀನದಲ್ಲಿ (೨೭) ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಭಾಗವು.

ಶನಿಗೆ - ತುಲಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ (೨೦) ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಭಾಗವು.

ಪರಮೋಚ್ಚ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಆ ರಾಶಿಗಳು ಉಚ್ಚ ರಾಶಿಗಳೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಏಳನೆಯ ರಾಶಿಗಳು ನೀಚ ರಾಶಿಗಳೆಂದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಭಾಗಗಳು ಪರಮ ನೀಚಾಂಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮೇಷ ರಾಶಿಯ ಉಚ್ಚ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಭಾಗವು ಪರಮೋಚ್ಚವೆನಿಸುವದು. ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಿವರ

ಗ್ರಹಗಳು	ಉಚ್ಚ	ಪರಮೋಚ್ಚ ಭಾಗಗಳು	ನೀಚ ಭಾಗ	ಪರಮನೀಚ ಭಾಗಗಳು
1. ಸೂರ್ಯ	ಮೇಷರಾಶಿ	೧೦ನೇ ಭಾಗ	ತುಲಾರಾಶಿ	೧೦ನೇ ಭಾಗ
2. ಚಂದ್ರ	ವೃಷಭ ''	೩ನೇ ಭಾಗ	ವೃಶ್ಚಿಕ ''	೩ನೇ ಭಾಗ
3. ಕುಜ	ಮಕರ ''	೨೮ನೇ ಭಾಗ	ಕಟಕ ''	೨೮ನೇ ಭಾಗ
4. ಬುಧ	ಕನ್ಯಾ ''	೧೫ನೇ ಭಾಗ	ಮೀನ ''	೧೫ನೇ ಭಾಗ
5. ಗುರು	ಕಟಕ ''	೫ನೇ ಭಾಗ	ಮಕರ ''	೫ನೇ ಭಾಗ
6. ಶುಕ್ರ	ಮೀನ ''	೨೭ನೇ ಭಾಗ	ಕನ್ಯಾ ''	೨೭ನೇ ಭಾಗ
7. ಶನಿ	ತುಲಾ ''	೨೦ನೇ ಭಾಗ	ಮೇಷ ''	೨೦ನೇ ಭಾಗ

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಿಂಹ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ವೃಷಭ, ಕುಜನಿಗೆ ಮೇಷ, ಬುಧನಿಗೆ ಕನ್ಯೆ, ಗುರುವಿಗೆ ಧನು, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ತುಲಾ, ಶನಿಗೆ ಕುಂಭ, ಮೂಲ ತ್ರಿಕೋಣ ರಾಶಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು, ಹನ್ನೆರಡು, ಐದು, ಇಪ್ಪತ್ತು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಂಶಗಳು ಮೂಲ ತ್ರಿಕೋಣಾಂಶಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಷ, ಮಿಥುನ, ಕನ್ಯಾ, ಧನು ಈ ನಾಲ್ಕು ರಾಶಿಗಳು. ಒಂದು ಐದು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ತ್ರಿಕೋಣರಾಶಿಗಳೆಂತಲೂ. ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು ಏಳು ಮತ್ತು ಹತ್ತನೇಯ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರರಾಶಿಗಳೆಂದೂ ಸಂಕೇತವಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ನರ, ಕೀಟ, ಪಶು ಈ ರಾಶಿಗಳು ಬಲಿಷ್ಠ ವಾದವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರರಾಶಿಯ ಮುಂದಿರುವ ರಾಶಿಗೆ ಫಣಪರ ವೆಂದೂ, ಅವರ ಮುಂದಿನ ರಾಶಿಗೆ ಅಪೋಕ್ಲಿಮವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೇಷಾದಿರಾಶಿ ಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿ, ಗಿಳಿಹಸಿರು, ಪಾಟಲ, ಧೂಮ್ರವರ್ಣ, ಪಾಂತುರ, ಚಿತ್ರವರ್ಣ, ಕಪ್ಪು ಹಳದಿ, ಪಿಂಗಳ ಬೂದುಬಣ್ಣ, ಬಿಳಿಪು ಮುಂತಾದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸೂರ್ಯನೇ ಕಾಲರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ಮನೋಧಿದೇವತೆ, ಕುಜನು ಶಕ್ತ್ಯಭಿಮಾನಿ ಗ್ರಹ, ಬುಧನು ವಾಗಧಿಪತಿ, ಜ್ಞಾನಾಧಿಪತಿ ಗುರು, ಸುಖಪ್ರದಾಯಕ ಶುಕ್ರ ಶನಿಯು ದುಃಖ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಗ್ರಹಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು, ರಾಜರು, ಕುಜನು ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬುಧನು ಯುವ ರಾಜನೆಂದು ಬಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರು, ಶುಕ್ರರು ಮಂತ್ರಿದ್ವಯರು. ಶನಿಯು ಸೇವಕ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹರಾಜರ ಆಡಳಿತೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಹಗಳ ವರ್ಣ ಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿಪು, ಹಸಿರು, ಹಳದಿ, ಚಿತ್ರ ಕಪ್ಪು ಕ್ರಮದಿಂದ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ಶನಿಯ ವರೆಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಈ ವರ್ಣವಿರುವ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರದೇ ಆಧಿಪತ್ಯ. ಇಂದ್ರಾದಿ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಸೂರ್ಯ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ರಾಹು, ಶನಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಕುಜ, ಶನಿ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಹಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಂತಿಹೀನ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಕುಜ, ಶನಿ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಹಗಳು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಶುಭಗ್ರಹಗಳು, ಬುಧ ಶನಿಗಳು ನಪುಂಸಕರು, ಶುಕ್ರ,ಚಂದ್ರರು ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ಪುರುಷ ಗ್ರಹಗಳು, ಕುಜಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿ, ಭೂಮಿ, ಹಾಲು ನೀರು ಆಕಾಶ ಇವುಗಳೇ ವಾಸಸ್ಥಾನ ಗಳಾಗಿವೆ. ಗುರು ಶುಕ್ರರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಕುಜ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ಚಂದ್ರನು ವೈಶ್ಯ, ಬುಧ ಮಾತ್ರ ಶೂದ್ರಅಂತ್ಯಜನಾಗಿ ಶನಿಯು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಗ್ರಹಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮ್ಲೇಂಛರಿಗೆ ರಾಹು ಅಧಿಪತಿಯೆಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಗುಣಮಾನದಿಂದ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಗುರು ಇವರು ಪರಮ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣವುಳ್ಳವರು, ಕುಜ, ಶನಿಗಳು ತಾಮಸ ಸ್ವಭಾವದವರಿದ್ದು, ಬುಧ, ಶುಕ್ರರು ರಜೋಗುಣ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳೂ ಕ್ರಮದಿಂದ ದೇವಲೋಕ, ಚಂದ್ರಲೋಕ, ಅಗ್ನಿಲೋಕ, ಶೈಲ, ಭೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸ್ಥೂಲವಸ್ತ್ರ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ, ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ದಗ್ಧವಾದ ಹರಿದ ವಸ್ತ್ರ, ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಬಟ್ಟೆ ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರ, ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಾಮ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಸೀಸ, ಚಿನ್ನ ಕಂಚು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಈ ಧಾತುಗಳು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ - ಶಿಶಿರ ಋತುವಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಒಂದೊಂದು ಋತುವಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ, ಶುಕ್ರ, ಅಂಗಾರಕ, ಚಂದ್ರ ಬುಧ, ಮತ್ತು ಗುರುಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಶನಿಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮೂರು ಮತ್ತು ಹತ್ತನೇಯ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಗುರುವು (೫-೯) ಐದು ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ಅಂಗಾರಕನೂ (೪-೮) ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಏಳನೇಯ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಇದುವೆ, ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಯನ, ಕ್ಷಣ ದಿನ, ಋತು ಮಾಸ, ಪಕ್ಷ ವರ್ಷ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಕಾಲಾವಧಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಟು, ತಿಕ್ತ, ಕ್ಷಾರ, ಮಿಶ್ರ, ಮಧುರ, ಆಮ್ಲ, ಕಹಿ ರಸಗಳಿಗೂ ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳೇ ಯಜಮಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಿ ಗ್ರಹಗಳೂ ತ್ರಿಕೋಣಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಯಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ಸುಖ ಮತ್ತು ದಶಮ ಸ್ಥಾನಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳೂ ಮಿತ್ರರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಶನಿ,

ಶುಕ್ರರೂ, ಕುಜನಿಗೆ ಬುಧನೂ, ಬುಧನಿಗೆ ಚಂದ್ರನೂ, ಗುರುವಿಗೆ ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಬುಧರೂ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೂ, ಶನಿಗೂ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೂ ಶತ್ರುಗಳಾಗುವರು. ಉಳಿದವರು ಮಿತ್ರರೆನಿಸುವರು. ಇವರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮಿತ್ರರು. ಇನ್ನು ಗ್ರಹಗಳಿಗಿರುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಗ್ರಹಾದಿಗಳು ಅಲ್ಪಕಾಲೀನ ಮಿತ್ರರೆನಿಸುವರು. ಒಂದೇ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತಾತ್ಕಾಲೀನ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮಿತ್ರತ್ವವು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬಂದೊದಗಿದರೆ ಆಗ್ರಹವು ಅಧಿಮಿತ್ರನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಧಿಶತ್ರು, ಮಿತ್ರಶತ್ರು, ಶತ್ರುಮಿತ್ರ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನು ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಬಲಾಬಲಗಳ ವೈಖರಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಉಚ್ಚ, ಮೂಲತ್ರಿಕೋಣ ಸ್ವನವಾಂಶ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಸ್ಥಾನಬಲದಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠವೆನಿಸುವವು. ದಶಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯ ಕುಜರೂ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರರೂ, ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವ ಬುಧ, ಗುರುಗಳೂ ಸಪ್ತಮ ದಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉದ್ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಕ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಗ್ರಹಗಳ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶ ಬೀರುವ ಜಯಶಾಲಿ ಗ್ರಹಗಳೂ ದಿಗ್ಬಲ ವಿಶಿಷ್ಟರಾದವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿ ಈ ಮೂರು ಗ್ರಹಗಳೂ ಬಲಶಾಲಿಗಳು. ಬುಧನು ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸಮನವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನು. ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಲಶಾಲಿಗಳು. ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕ್ರೂರವಾದ ಗ್ರಹಗಳು ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ಬಲವನ್ನೇ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಕಾಲಬಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಬಲದಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಕುಜ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಬಲಶಾಲಿ ಗಳಾಗುವರು. ಬಲಾಧಿಕ್ಯನೇ ಸೂರ್ಯನಾಗುವನು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಆರು ವಿಧ ಬಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳೂ ಸಹ ಸೌಮ್ಯ ಗ್ರಹಗಳಂತೆಯೋ ಫಲ ನೀಡುವರು. ದುರ್ಬಲವೆನಿಸಿದ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ ಪಾಪ. ಪಾಪಫಲಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವರು. ಈಗ ವಿಯೋನಿ ಜನ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ನಪುಂಸಕ ಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೇ ವಿಯೋನಿಜನ್ಮಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣರು. ಈ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಪರಾಂಶಗತರಾದರೆ ಆಗ ಜನಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿ ಗಳಾಗುವವು. ಆದರಂತೆ ಸೌಮ್ಯ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಉದಯಿಸುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳಂತೆ ವಿಯೋನಿಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಯೋನಿ ಜನ್ಮವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂಗವನ್ನು ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಲೆ, ಮೂಗು, ಮುಖ, ಮತ್ತು ಗಂಟಲು, ಮುಂಗಾಲು ಮತ್ತು ಭುಜ, ಬೆನ್ನು ಎದೆ, ಪಕ್ಕೆ ಕುಕ್ಷೆ, ಅಪಾನ, ಹಿಂಗಾಲು, ಭಗ, ಶಿಶ್ನ, ವೃಷಣಾದಿಗಳು, ಕಟಿ ಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗಗಳು ಬಾಲ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡೂ ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಮೇಷಾದಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುವು.

ಬಲಯುಕ್ತವಾದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನವಾಂಶದಿಂದಲೂ, ಗ್ರಹಯೋಗ, ದೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಣ್ಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಏಳನೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹದ ವರ್ಣವನ್ನೇ ಪ್ರಾಣಿಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ರೇಖೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಪಕ್ಷದೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಿ ಬಲಯುತವಾದ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಚರನವಾಯೋದಯವಾದರೆ ಶನಿ ಚಂದ್ರರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪಕ್ಷಿಜನ್ಮವಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಿರ್ಬಲ ಲಗ್ನ, ಚಂದ್ರ, ಗುರು ಸೂರ್ಯ ಇವರುಗಳ ಉದಯದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳ ಜನನ ವಿಷಯವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ, ಜಲ ಮೊದಲಾದ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳ, ಜಲ, ರಾಶಿಗಳು ಅವುಗಳ ಅಂಶಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಲಗ್ನದಿಂದ ಸ್ಥಳಾಧಿಪತಿ ಅಥವಾ ಜಲಾಧಿಪತಿಯು ಎಷ್ಟನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವನೋ ಅಷ್ಟು ಸ್ಥಳವಾದ ಜಲದವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ನವಾಂಶಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಸ್ಸಾರವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಸೂರ್ಯನಿಂದಲೂ, ಶನಿಯಿಂದ ಸುಂದರವಲ್ಲದ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಹಾಲುರಸ ತುಂಬಿದ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳೂ, ಅಂಗಾರಕನಿಂದ ಮುಳ್ಳು ಗಿಡಗಂಟಿಗಳೂ,ಗುರುವಿನಿಂದ ಫಲ ಬಿಡುವ ಗಿಡಗಳೂ, ಬುಧನಿಂದ ಗೊಡ್ಡು ಗಿಡಗಳೂ, ಶುಕ್ರನಿಂದ ಹೂ ಬಿಡುವ ಗಿಡಗಳೂ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಡುವ ಮರಗಳೂ ಬಿಡುತ್ತವೆ (ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ) ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕುಜನಿಂದ ಕಹಿ ಮತ್ತು ಒಗರುಳ್ಳ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಶುಭ ಗ್ರಹವು ಪಾಪಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಕೆಟ್ಟ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಕೂಡ ಫಲ ಭರಿತವಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿರುವದು. ಪಾಪಗ್ರಹವು ಶುಭಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರವೂ ಫಲರಹಿತವಾಗಿ ಕುರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಹಾದಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರ ಅದರಲ್ಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಆರ್ತವಕ್ಕೂ ಕುಜ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರರು ಮೂಲ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುವು ಶುಭ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸುರತ ಸುಖ ಪಡೆಯಲಾರಳು. ಸಪ್ತಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂಭೋಗ ಸುಖ ಹೊಂದುವದೋ ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಹೆಂಗಸು ಸುರತ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಳು. ಸಪ್ತಮ ಭಾಗವು ಪಾಪ ಗ್ರಹದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿತವಾದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಷ್ಠ ಪತಿಯಿಂದ ಸುರತ ಸುಖ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಶುಭಗ್ರಹದ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸುಖವಿಲಾಸ ಅನುಭವಿಸುವಳು. ಗರ್ಭಾಧಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ ಗ್ರಹಗಳು ಸ್ವಂತ ಸ್ಥಾನ (ಸ್ವಾಂಶ)ದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗುರುವು ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಗರ್ಭವತಿ ಆಗುತ್ತಾಳೆ. ಅದರಂತೆ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿರುವ ರಾಶಿಗಿಂತ ಏಳನೇಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಜ, ಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ ದಂಪತಿಗಳು ವ್ಯಾಧ (ರೋಗ) ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಪರಿ ಪರಿ ಕಷ್ಟ ಪಡುವರು. ದ್ವಾದಶ ಹಾಗೂ ದ್ವಿತೀಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಜ ಶನಿ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮರಣ ನಿಶ್ಚಿತ.

ಹಗಲು ಆವಿರ್ಭವಿಸುವ ಜಾತಕಕ್ಕೆ ಸೂರ್‍ಯನೇ ಪಿತೃಕಾರಕ, ಶುಕ್ರನು ಮಾತೃಕಾರಕ ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪುರ್‍ವೋಕ್ತ ಗ್ರಹಗಳೇ ತಂದೆಯ ಸೋದರರಿಗೂ,

ತಾಯಿಯ ಸೋದರಿಯರಿಗೂ ಕಾರಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯ ಜನನದಲ್ಲಿ ರವಿಯು ಪಿತೃವ್ಯಕಾರಕನೆಂದೂ ಶುಕ್ರನು ಮಾತೃಷ್ವಸೃಕಾರಕನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಭ ಪ್ರದಾಯಕ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದಿರುವ ಆಧಾನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ದ್ವಾದಶದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹ ಗಳಿದ್ದರೆ, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಮೃತಳಾಗುವಳು ಅಥವಾ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯು ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರ ಅಥವಾ ಕುಜನಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಗರ್ಭಿಣಿಯು ಮೃತಿ ಹೊಂದುವಳು. ಆಧಾನ ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪಾಪಗ್ರಹ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತ ರಾಗದಿದ್ದರೂ ಗರ್ಭಿಣಿಗೆ ವಿಪತ್ತು ಸಂಭವನೀಯವಿರುತ್ತದೆ. ಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನಿರುವದೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಕುಜಸೂರ್ಯರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚತುರ್ಥ ಮತ್ತ ದ್ವಾದಶ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವದೂ, ಕುಜನು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಂದ್ರನು ಕ್ಷೀಣನಾಗಿರುವದೂ, ಗರ್ಭಿಣಿಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ ಯೋಗಗಳೆ ನಿಸುವವು. ಕುಜ ಸೂರ್ಯರು, ಲಗ್ನ ಸಪ್ತಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶಸ್ತ್ರನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಮೃತಳಾಗುವಳು. ಕುಜಾದಿಗ್ರಹಗಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತರೂ ಧೂಮಕೇತುಗಳ ಕ್ರೂರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಪೀಡಿತರಾದರೂ, ಪಾಪಯುಕ್ತ ದೃಷ್ಟವಾದರೂ ಅದೇ ಗ್ರಹವು ಅಧಿಪತಿ ಯಾಗಿರುವ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾರಿಯರಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ರಾವ ಆಗುವದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶುಭಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗುವದು ಹಿತಕರ. ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವುಗಳಿಂದ ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಏಳು, ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಮೂರು ಆರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೂ, ಸೂರ್ಯ, ದೃಷ್ಟಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಗರ್ಭವು ಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆಧಾನ ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಷಮರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಲಗ್ನ, ಗುರು, ಚಂದ್ರ ಇವರಿದ್ದರೆ ಪಂಜನ್ಮವಾಗುವದು, ಸಮರಾಶಿಯಾಗಿ ಯುಗಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಲಗ್ನ, ಗುರು, ಅರ್ಕ, ಚಂದ್ರ ಇವರಿದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀ ಜನನವಾಗುವದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಶುಕ್ರರೂ ವಕ್ರಿಯಾದ ಕುಜನೂ, ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದು, ದ್ವಿಸ್ವಭಾವರಾಶಿಗತರಾಗಿ, ಬುಧನ ದೃಷ್ಟಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಅಲ್ಲದೆ ಶನಿಯು ಆಧಾನ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿಷಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪುರುಷ ಜನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಚಂದ್ರನು ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯನು ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಜನಿಸುವವನು ನಪುಂಸಕನಾಗುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಶನಿಯಿಲ್ಲವೆ ಬುಧನು ಸಹ ಸಮವಿಷಮ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ನೋಡಿದರೂ ಸಪುಂಸಕ ಜನನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಂದ್ರ ಶುಕ್ರರು ಯುಗ್ಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧ, ಕುಜ, ಗುರುಗಳು ವಿಷಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹೀಗೆ ಅವಳಿ ಜವಳಿ ಮಕ್ಕಳಾಗುವರು. ಚಂದ್ರ ಶುಕ್ರರು ಯುಗ್ಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧ, ಗುರು, ಕುಜರು, ವಿಷಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗಲೂ, ಪುಂ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬಂಧವಾದ ಯಮಳ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸುವರು. ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರು ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುರುಷ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತವಾದರೂ ಯಮಳ ಪುತ್ರರು

ಜನಿಸುವರು. ಅಥವಾ ಬುಧ ಗುರು, ಕುಜರು ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಗಿದ್ದರೂ ದ್ವಿ ಸ್ವಭಾವ ನವಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಕುಜ, ಚಂದ್ರ, ಗುರು ಅವರುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನವಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಬುಧನು ನೋಡಿದರೂ ಮೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಲಗ್ನವು ಧರ್ಮ ಅಂತ್ಯ ನವಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಬುಧ, ಶನಿ ಇವರಿಂದಲೂ ಇನ್ನೂ ವೀಕ್ಷಿತರಾದರೆ ಮೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಗರ್ಭಮಾಸಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ಗುರು, ಚಂದ್ರ, ಶನಿ, ಬುಧ, ಸೂರ್ಯ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳ ಮೇಲೆ ಆಯಾ ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬುಧನು ತ್ರಿಕೋನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ದುರ್ಬಲರಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ತಲೆ, ಕಾಲು, ಕೈಗಳು, ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಜನಿಸುವವು. ವೃಷಭ, ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕರ್ಕಾಟಕ ಮೀನ, ವೃಶ್ಚಿಕ ಈ ರಾಶಿಗಳ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗುವು ಮೂಕನಾಗುವದು. ಅದೇ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದರೆ ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಮಾತು ಬರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶನಿ ಹಾಗೂ ಅಂಗಾರಕ ಗ್ರಹಗಳು ಯಾವ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಗುರುವಿನ ನವಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ದಂತಸಹಿತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವದು. ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದೇ ರಾಶಿಯೇ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಶನಿ ಹಾಗೂ ಅಂಗಾರಕ ದೃಷ್ಟಿಯು ಚಂದ್ರನಿಗಿದ್ದರೆ ಶಿಶುವು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗದೆ ಹುಟ್ಟುವದು ಅಥವಾ ಗಿಡ್ಡವಾದ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟುವದು. ಇನ್ನು ಮೀನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಶನಿ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಂಗಾರಕರಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪವಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ಹೆಳವವಾಗುವದು. ಭಸಂಧಿಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಾಗಿ ಚಂದ್ರನಾಗಲಿ ಇದ್ದು ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷತರಾಗದಿದ್ದರೆ, ಶಿಶುವು ಜಡವಾಗಿದ್ದು ಹುಟ್ಟುವದು. ಲಗ್ನವು ಮಕರಾಂತ್ಯನವಾಂಶವಾಗಿದ್ದು ಶನಿ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿ ಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ವಾಮನ ಆಕಾರದ ಶಿಶುವು ಜನಿಸುವದು. ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮರಾಶಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೂ ಅದೇ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗಳು ಪಾಪಗ್ರಹಾ ಕ್ರಾಂತವಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗುವು ಕೈಕಾಲು ಇಲ್ಲದೆ ಜನಿಸುವದು. ಸಿಂಹಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಇದ್ದು ಶನಿ ಮತ್ತು ಅಂಗಾರಕರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ಕುರುಡವಾಗಿರುವದು. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಶುಭ ಮತ್ತು ಅಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ಪಾತವಾದಲ್ಲಿ ಮೆಳ್ಳಗಣ್ಣಿನ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟುವದು. ಅದರಂತೆ ವ್ಯಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಎಡಗಣ್ಣಿಗೂ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಬಲಗಣ್ಣಿಗೂ ತೊಂದರೆ ದಾಯಕ, ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಲಾದ ರೋಗಗಳೆಲ್ಲ ಶುಭಾದಿ ಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಸೋಂಕು ಮಾತ್ರವಿದ್ದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಕವಿರದು. ನಿಷೇಕ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶನಿಯು ಸಪ್ತಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ವಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಿಷೇಕವಾದ ಮೂರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟುವದು.

ಸಪ್ತಮಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಜನಿಸುವದು. ಅಲ್ಲದೆ ಆಧಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿ ದ್ವಾದಶಾಂಶವು ಹೆರಿಗೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಹತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಮತ್ತೆ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತವಾಗುವದೋ ಆಗ ಹುಟ್ಟುವದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆಧಾನಕಾಲದ ಚಂದ್ರ, ದ್ವಾದಶಾಂಶ ಪ್ರವರ್ಣ ದಿಂದ ಜನನ ಕಾಲದ ಇಚ್ಛಿತ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಅನುಪಾತಾದಿಗಳಿಂದ ಅರಿಯ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಂದ್ರನು ಪ್ರಸವಲಗ್ನವನ್ನು ನೋಡಿದಿದ್ದರೆ ಜನನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ಚಂದ್ರ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ದಶಮ ಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ತಂದೆಯು ದೇಶಾಂತರ ದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಶನಿಯು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗಲೂ, ಅಂಗಾರಕನು ಸಪ್ತಮಭಾವದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಚಂದ್ರನು ಬುಧ ಶುಕ್ರರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವಿನ ತಂದೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತರ್ಕಿಸಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಲಗ್ನದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕುಜದ್ರೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇದ್ದು ಲಗ್ನಾತದ ಎರಡು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶಿಶುವು ಸರ್ಪದ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವದು.

ಸೂರ್ಯನು ಚತುಷ್ಪಾದ್ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ದ್ವಿ ಸ್ವಭಾವರಾಶಿಗತರಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೆ, ಒಂದೇ ಜರಾಲಯಕೋಶ (ಗರ್ಭಕೋಶ) ದಲ್ಲಿ ಯಮಳ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮೇಷ, ವೃಷಭ, ಸಿಂಹ ಇವು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಶನಿ ಅಥವಾ ಕುಜರಿದ್ದರೆ ಆಯಾರಾಶಿಗೆ ಉಕ್ತವಾದ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಳವೇಷ್ಠವಾಗಿರುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಗುರು ದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಉಳ್ಳವನಾದರೆ ಮಗು ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಜನಿಸಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಂದ್ರನಿಗಾದರೂ ಗುರುದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಾಪಾದಿ ಗ್ರಹ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದರೂ ಮಗುವು ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಜನಿಸಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಪಾಪಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ, ಏಳು, ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ತಂದೆಯು ದೇಶಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಅರ್ಧಧಾರಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವನು. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧನು ಲಗ್ನ ಸಹಿತವಾಗಿ ಶುಭಗ್ರಹವು ಸುಖ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವಾಗಲಾದರೂ ಅಥವಾ ಲಗ್ನವು ಜಲರಾಶಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತಾಯಿಯು ಶಿಶುವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ಜಲರಾಶಿಯಿಂದ ಜನ್ಮಲಗ್ನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀರಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜನನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶನಿಯು ಲಗ್ನ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ವ್ಯಯಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹದಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವನು. ಶನಿಯು ಕರ್ಕಾಟಕ ಅಥವಾ ವೃಶ್ಚಿಕ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಚಂದ್ರನಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಾಭವನ, ಸುರಾಲಯ ಜವಳು ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ನರರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶನಿ ಇದ್ದು, ಅವನನ್ನು ಕುಜನು ನೋಡಿದರೆ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವನೆಂದೂ, ರವಿಯು ನೋಡಿದರೆ ರಾಜಗೃಹ, ದೇವಾಲಯ, ಗೋಶಾಲೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವನೆಂದೂ, ಶುಕ್ರ, ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರು ನೋಡಿದರೆ ಶಿಲ್ಪಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಕುಜ, ಶನಿಗಳಿಗೆ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೂಸು ತಾಯಿಯನ್ನು ತೊಲಗುವದು. ಆದರೆ ಅದೇ ಚಂದ್ರನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾದರೆ. ಮಗುವು ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಯಾಗುವದು. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಮತ್ತು ಕುಜನು

ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ಸಾಯುವದು. ಲಗ್ನದಿಂದ ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಜ ಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ವಿಮುಕ್ತವಾಗಿ ಶಿಶುವು ನಾಶವಾಗುವದು. ರವಿದೃಷ್ಟನಾದ ಚಂದ್ರನು ಅಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಆ ಮಗುವು ಪರದೇಶಿಯಂತೆ ಜೀವಿಸುವದು. ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಪಿತ್ರಾದಿಕಾರಕ ಗ್ರಹಗಳು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೆ ಶಿಶುವು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಬಂದುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವದೆಂತು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಚರಾಶಿಗಳ ಗತರಾಗಿದ್ದರೆ ವೃಕ್ಷ ಸಮೂಹ, ಕೋಟೆ, ಘೌಳಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶುವು ಜನಿಸುವದು. ಲಗ್ನ, ಚಂದ್ರರು, ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಲ್ಪಡದಿದ್ದರೆ ಜನ ಶೂನ್ಯವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಜನಿಸುವದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಚಂದ್ರನು ಶೂನ್ಯಾಂಶ ಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವದು. ಚತುರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಮಂದದೃಷ್ಟನಾದರೂ ಜಲರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಸಂಚರಿಸಿದರೂ ಚಂದ್ರನೂ ಶನಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸೂತಿಕಾಶಯನವು ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವದು.

ನೀಚಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನಗತವಾದರೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸೂತಿಕಾ ಶಯನವಿರುವದು. ಜನನ ಲಗ್ನವು ಶೀರ್ಷೋದಯಾದಿ ಯಾವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಏಳು, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ವ್ಯಥೆ. ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಶನಿಯು ಮಾತ್ರವೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಜೀರ್ಣಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಸೂರ್ಯನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದದೇರೆ ಮರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರಬಲಿಷ್ಠನಾದಲ್ಲಿ ಹೊಸಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಬುಧ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ, ಶಿಲಾವೃತಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರು ಶುಕ್ರರು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೆ ರಮ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗುವದು. ಮೇಷ, ಕಟಕ, ತುಲಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಕುಂಭ, ರಾಶಿಗಳು ಲಗ್ನವಾದರೆ ಸೂತಿಕಾಗ್ರಹವು ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವದು. ಗುರು ಬುಧ ರಾಶಿಗಳು ಲಗ್ನವಾದರೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವೃಷಭ ಲಗ್ನವಾದರೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಮೃಗ ಸಿಂಹಗಳು ಲಗ್ನವಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂತಿಕಾಗೃಹವಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮೇಷಾದಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳು ಒಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ದ್ವಿ ಸ್ವಭಾವ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಎರಡು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ವಾಸ್ತುವಿನ ರಾಶಿ ವಿಭಾಗದಂತೆಯೇ ಸೂತಿಕಾಶಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರು, ಆರು, ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಮಂಚದ ಶಿರಸ್ಸು, ಕಾಲು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಹುದು. ಲಗ್ನ ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ಗ್ರಹಗಳಿರುವವೊ ಅಷ್ಟು ಜನ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರು ಪ್ರಸವಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರು ರಾಶಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂದಿನ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ಜನರು ಅಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿನ ದೇಹವು ಲಗ್ನನವಾಂಶಾಧಿಪತಿಯಂತೆ ವರ್ಣಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವದು. ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ಮಗುವಿನ ದೇಹಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಊಹಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಚಂದ್ರನ ವಂಶಾಧಿಪತಿಯ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ಮಗುವಿನ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ - ಲಗ್ನಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತವಾಗಿರುವ ಅಂಗಗಳ ಹ್ರಸ್ವ ದೀರ್ಘಾದಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ರಾಶಿಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಉದಯ ಲಗ್ನದಿಂದ ನೂರಾ ಎಂಬತ್ತು

ಭಾಗಗಳವರೆಗೆ ಆರು ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸಮ ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಭಾಗವನ್ನಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದು ಆಯಾ ರಾಶಿಗಳ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವ ಅವಯವಗಳನ್ನು ದೇಶಾಂತರಗಳಿಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅದರಲ್ಲಿ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಉದಯವಾದರೆ ಶಿರಸ್ಸು, ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ಕಪೋಲ, ದವಡೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಗ ವಿಭಾಗವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣೋದಯವಾದರೆ, ಕಂಠ, ಭುಜ, ತೋಳು, ಪಕ್ಕೆ, ಹೃದಯ, ಉದರ, ನಾಭಿ ಎಂಬ ಅಂಗ ವಿಭಾಗವನ್ನು, ತೃತೀಯ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಉದಯವಾದರೆ ಬಸ್ತಿ, ಶಿಶ್ನ ಗುದ ವೃಷಣ, ಊರು, ಮೊಳಕಾಲು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿ ಅದರ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಅಂಗಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಅಂಗರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಆಯಾ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರಣವಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ ಮಚ್ಚೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಂಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಅದು ಸ್ಥಿರ ರಾಶಿಯಾದರೆ ವ್ರಣಾದಿಗಳು ಆಗಂತುಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶನಿಯು ವ್ರಣಾಕಾರನಾಗಿದ್ದರೆ ಕಲ್ಲು, ವಾಯು, ಈ ನಿಮಿತ್ತವಾದ ವ್ರಣಾದಿಗಳೂ, ಕುಜನು ವ್ರಣಾಕಾರನಾದರೆ, ವಿಷ, ಶಸ್ತ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಬುಧನಾದರೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ, ಸೂರ್ಯನಾದರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಚಂದ್ರನಾದರೆ ಶೃಂಗಿಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದಲೂ ವ್ರಣಾದಿಗಳುಂಟಾಗು ವವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಯಾವ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧ ಸಹಿತವಾದ ಗ್ರಹತ್ರಯ ಗಳಿರುವವೋ ಅವು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಾಗಿರಲಿ ಆ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ರಣಾದಿಗಳು ಸಂಭವಿಸಿಯೇ ತೀರುವವು. ವ್ರಣಕಾರಗ್ರಹವು ಷಷ್ಠದಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ತಿಲಕಾಕಾರವಾದ ಮಚ್ಚೆ ಹುಟ್ಟುವದು. ಅಶುಭಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕಪ್ಪು ಮಚ್ಚೆಯು ಆಯಾ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದು. ಸೂರ್ಯನು ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಚತುರ ಸಾಕಾರು. ಪಿಂಗಳವಾದ ಕಣ್ಣಾಣು ಪಿತ್ಥ ಶರೀರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂದಲು ಇವು ಸೂರ್ಯನ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಚಂದ್ರನು ವರ್ತುಲಾಕಾರನು, ವಾತಕಫಾತ್ಮಕನು, ಪ್ರಾಜ್ಞನು, ನಿಧಾನವಾದ ಮಾತು, ಶುಭದೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳುಳ್ಳವನು. ಕುಜನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಕ್ರೂರ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ ಪಿತ್ತ ವಿಕಾರದವನು ಮತ್ತು ಚಪಲ ಸ್ವಭಾವದವನು, ಬುಧನು ವಾತಪಿತ್ತಾದಿ ತ್ರಿಧಾತು ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾದವನು. ಹಾಸ್ಯ, ರುಚಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವನು. ಅರ್ಥದ್ವಯ ಬೋಧಕವಾದ ಮಾತುಗಳುಳ್ಳವನು. ಗುರುವು ಪಿಂಗಳವಾದ ಮೃದು ಕವಚವುಳ್ಳವನು. ದೀರ್ಘಾಕಾರನು, ಕಫ ಸ್ವಭಾವದವನು, ಬುದ್ಧಿವಂತನು, ಶುಕ್ರನು ಸಂದರನು, ದುಂಡಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು, ಕಪ್ಪಾದ ಮತ್ತು ಗುಂಗುರು ಕೂದಲುಳ್ಳವನು, ಶನಿಯು ದೀರ್ಘಾಕಾರಿಯೂ, ಕಪಿಲ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನು. ಚಂಚಲ ಮತ್ತು ಸೋಮಾರಿಯಾದವನು ಇವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಹುಟ್ಟಲಿರುವ ಮಗುವಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶನಿ, ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಬುಧ, ಗುರು, ಕುಜ ಇವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನರ, ಮೂಳೆ, ರಕ್ತ, ಚರ್ಮ, ಶುಕ್ರ, ಮಾಂಸ, ಮಜ್ಜಾ, ಮುಂತಾದ ಏಳು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮ ಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಂದ್ರನು ಕ್ರೂರಯುತನಾಗಿ ಶುಭಗ್ರಹ ಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಹತವಾಗುವದು. ಹಾಗೆಯೇ

ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರನು ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು, ಎಂಟನೆಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ, ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳ ಸಂಬಂಧವಿರುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಾಲಾರಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಆರು ರಾಶಿ - ಮೇಷ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಕನ್ಯಾ ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ, ಉಳಿದ ಆರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದು ವೃಶ್ಚಿಕ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಪಾಪಗ್ರಹ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿದರೆ ಬಾಲಾರಿಷ್ಟವು ಸಂಭವಿಸುವದು. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹ ಏಳು , ಹನ್ನೆರಡು ಎಂಟು, ಒಂದು ಈ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರಾತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾಗ ದಿದ್ದರೆ ಬಾಲಾರಿಷ್ಟವು ಒದಗುವದು. ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನು ಆರು ಎಂಟು ಮನೆಗಳಲಿದ್ದು ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಯುತನಾದರೂ ಸಹ ಬಾಲಾರಿಷ್ಟ ಬರುವದು.

ಷಷ್ಠಮದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಪಾಪ ಮತ್ತು ಸೌಮ್ಯ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತನಾಗಿ ದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಪಾಪಯುಕ್ತನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪಾಪದೃಷ್ಟನಾಗಲಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ಬಾಲಾರಿಷ್ಟ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಲಗ್ನ, ಸಪ್ತಮ, ಅಷ್ಟಮ ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಶಿಶುವು ಮರಣ ಹೊಂದುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಥವಾ ಲಗ್ನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಏಳನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಯೋಗ ಅಥವಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಮರಣ ಹೊಂದುವನು. ಚಂದ್ರನು ರಾಶ್ಯಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೇ ನವಮ, ಪಂಚಮ ಸ್ಥಾನಗತರಾದ ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಮಗುವು ಮರಣ ಹೊಂದುವದು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳೊಡನೆ ಚಂದ್ರಸಹಿತವಾಗಿರುವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ಮರಣ. ಚಂದ್ರನು ಅಶುಭಸಹಿತವಾಗಿ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತನಾದರೂ, ಕುಜನು ಅಷ್ಟಮ ದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೂ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಶಸ್ತ್ರಸಂಬಂಧವಾಗಿ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವನು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಉದಯ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಮರಣವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಕಟಕದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಗುರುವೂ ಇದ್ದು ಲಗ್ನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧ ಶುಕ್ರರಿದ್ದು ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ಉಚ್ಚರಾಶಿಮ ಗತರಾದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ಪೂರ್ಣಾಯುರ್ಯೋಗವಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಅಥವಾ ಮೀನ ಲಗ್ನವು ವರ್ಗೋತ್ತ ಮಾಂಕದಲ್ಲಿದ್ದು ವೃಷಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಮೂರನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಗುವಿಗೆ ಪೂರ್ಣಾಯುರ್ದಾಯಕವಿರುವದು.

ಚಂದ್ರನು ಶುಭದೃಷ್ಟನೂ, ಬಲಿಷ್ಟನೂ ಆಗಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಚಂದ್ರನು ಆಯುಸ್ಸು ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿಯೂ, ಸೌಮ್ಯ ಗ್ರಹಗಳು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಾಶಿಕತವಾದ ಗ್ರಹವೂ ಇದ್ದರೆ, ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತುವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು. ಸೌಮ್ಯ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ಮೂಲ ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಗುರುವು ಉಚ್ಚನಾಗಿದ್ದು ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ವ್ಯಯಾಧಿಪನು ನವಮದಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವು

ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮಾಧಿಪತಿಗಳು ಕ್ರೂರಯುತರಾಗಿ ಪರಾಜಿತರಾಗಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಎಂಭತ್ತು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಅಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ಗುರುವು ಇದ್ದು ಅವರು ಚಂದ್ರನಿಂದ ದೃಷ್ಟರಾಗಿ ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇಲ್ಲವೆ ನವಮ ಅಥವಾ ಷಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಶನಿಯಿದ್ದು ಚಂದ್ರನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ, ಶಿಶುವಿಗೆ ನೂರುವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವಿರುವದು. ಗುರುವು ಕಟಕ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಶುಕ್ರರಿರುತ್ತಾರೆ ವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ನೂರನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು.

ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟಮಾಧಿಪತಿಯು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ಐದು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗುರು ಶುಕ್ರರು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಬುಧ ಚಂದ್ರರು, ಇದ್ದರೂ ಮಗುವಿಗೆ ಐದೇ ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು. ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಆಯುಷ್ಯವೆಲ್ಲ ಯೋಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಆಯುರ್ದಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ಗಣಿತದಿಂದ ಬರುವ ಆಯುರ್ದಾಯಮಾನವನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಬಲಿಷ್ಠನಾದರೆ ಪೈಂಡಾಯುರ್ದಾಯವನ್ನೂ, ಚಂದ್ರನು ಬಲಿಷ್ಠನಾದರೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕಾಯುರ್ದಾಯವನ್ನೂ, ಲಗ್ನವು ಬಲಾಧಿಕವಾದರೆ, ಅಂಶಾಯುರ್ದಾಯವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಪೈಂಡಾಯುರ್ದಾಯದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚತಮ(ಗತರಾದ) ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳಿಗೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಹದಿನೈದು, ಹನ್ನೆರಡು, ಹದಿನೈದು, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು, ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕಾ ಯುರ್ದಾಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ ರವಿ, ಗುರು ಶನಿ, ಇವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದು ಎರಡು, ಒಂಭತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು, ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಮಾಯುರ್ದಾಯಗಳು, ಗ್ರಹವು ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಂಭವಿಸುವದು. ಗ್ರಹಸ್ಫುಟವು ಆರುರಾಶಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ವಾದಶರಾಶಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ಅರ್ಧ ಆಯುಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯ ಇರುವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅನುಪಾತದಿಂದ ಆಯುರ್ದಾಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನೀಚಾರ್ಧ ಹರಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮೂರನೇಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ಕಡಿಮೆ ಆಗುವದು. ಆದರೆ ವಕ್ರವಾಗಿರುವ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಹರಣವಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಅಸ್ತವಾಗಿರುವ ಗ್ರಹವು ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನೂ ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವದು. ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಶನಿಗಳಿಗೆ ಈ ಹರಣವಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂರು ರೀತಿ ಹರಣ ಬಂದರೆ ಅಧಿಕವಾದ ಒಂದೇ ಹರಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಜನ್ಮ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನಸ್ಫುಟದಿಂದ ಸಕಲಾಯುರ್ಧಾಯವನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ನೂರೆಂಟರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನೂ ಸಕಲಾಯುರ್ದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು.

ಶುಭ ಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದರೆ ಆ ಲಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕ್ರೂರೋದಯಹರಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಲಗ್ನದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಮತ್ತು ಆರು ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅವರ ಆಯುರ್ದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಚಕ್ರಾರ್ಧಹರಣವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಈಗ ಅಂಶಾಯುರ್ಧಾಯಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೇಕಾದ ಗ್ರಹಸ್ಫುಟವನ್ನು ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಲಿಪ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಇನ್ನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವುದೇ ವರ್ಷ. ಉಳಿದ ಶೇಷವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಶೇಷವನ್ನು ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ದಿನಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಎರಡನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ಘಟಿಕಾರೂಪವಾಗುವದು. ಏಳನೆಯ ಎರಡು ಭಾಗವು (೨/೭) ಲಗ್ನದಿಂದ ಬರುವ ಆಯುರ್ದಾಯವಾಗುವದು. ಇದನ್ನು ಮಾಸಾದಿಯಾಗಿ ಆನಯನ ಮಾಡಬಹುದು. ಗ್ರಹಗಳ ಅಂಶದಿಂದ ಬರುವ ಆಯುರ್ದಾಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಶಾಯುರ್ದಾಯವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವದು. ಈ ಅಂಶಾಯುರ್ದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಪಾತಾದಿ ಹರಣಗಳಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವು ಮೇಷ ಮೊದಲಗೊಂಡು ಎಷ್ಟನೆಯ ರಾಶಿಯ ನವಾಂಶವು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಆಯುರ್ದಾಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಲಗ್ನವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದರೆ ಅನುಪಾತದಿಂದ ಲಗ್ನರಾಶಿ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸರಿಯಾಗುವಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಆಯುರ್ದಾಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹವಿದ್ದರೂ, ಕ್ರೂರೋದಯ ಹರಣಗಳಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ - ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧಹರಣವೆಂದೂ, ಪಾಪಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ಣಹರಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಹರಣಾದಿಗಳನ್ನು ತ್ರೈರಾಶಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಂಶಾಯುರ್ದಾಯಾದಲ್ಲಿ ಗಣಿತದ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ. ಗ್ರಹಸ್ಫುಟಕಲೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ತಿಂಗಳಾಗುವದು. ಉಳಿದ ಶೇಷವನ್ನು ಮೂವತ್ತಾರರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಇನ್ನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವದು ದಿನವಾಗುವದು. ಲಗ್ನವು ಬಲಿಷ್ಠವಾದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಂಶದಷ್ಟು ಆಯುಸ್ಸು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬರುವದು. ಅದರಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ಮೂವತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮಾಸ ಮತ್ತು ದಿನ ಇವುಗಳನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಪೆಂಡಾಯುರ್ದಾಯ ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕಾರ್ಯುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಇವರಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರ ದೆಶೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ದೆಶೆಯೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆಯುರ್ದಾಯಾನಯನ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದಶೆ ಆ ರೀತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಥಮ ದಶಾಧಿಪತಿ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಗ್ರಹವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲಾಧಿಕ. ಗ್ರಹದ ದೆಶೆಯು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಬಲಹೀನ ಗ್ರಹದ ದೆಶೆಯು ಅನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಆಗುವದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎರಡೂ ಗ್ರಹಗಳ ಬಲವು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಧಿಕವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕೂಡುವ ದೆಶೆಯು ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಲವೂ ಆಯುರ್ದಾಯವೂ, ಸೌಮ್ಯವಾಗಿರುವ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೋದಿತ ಗ್ರಹದೆಶೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮತಃ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರಸ್ಥ ಗ್ರಹಗಳ ದೆಶೆಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಫಣಪರ ಅಪೋಕ್ಲಿಮ ಸ್ಥಾನಗಳ ದೆಶೆಗಳು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಪೋಕ್ಲಿಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಕ

ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ದಶಾವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ದಶಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಅಂತರ್ದಶೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕ್ರಮವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ದಶಾಧಿಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ದಶಾಧಿಪತಿ ಕೊಟ್ಟ ಫಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತರ್ದಶೆಯನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುವನು. ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ದೆಶೆಯ ಮೂರನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ಏಳನೆಯ ಒಂದಂಶವನ್ನೂ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ದಶಾಫಲದ ಚತುರ್ಥಾಂಶವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗಣಿತ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ. ಅರ್ಧಾಂಶ, ತೃತೀಯಾಂಶ, ಸಪ್ತಮಾಂಶಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸಮುಚ್ಛೇದಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಕೆಳಗಿರುವ ಛೇದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ, ಸಕಲ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಮೂಲ ದಶಾವತ್ಸರಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಛೇದ ಸಂಖ್ಯಾವಿಹೀನಗಳಾಗಿ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಆ ಬೇರೀಜಿನಿಂದ ಭಾಗಿಸಲು ಏಕರಾಶ್ಯಾದಿಗತಗ್ರಹಗಳ ಅಂತರ್ದಶಾ ಕಾಲಗಳು ಯಥಾಂಶವಾಗಿ ಬರುವುದು. ಅದನ್ನೇ ಮಾಸಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಅಂತರ್ದಶಾನಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದಶಾವಿಧಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ವಿದಶೆ, ಉಪದಶ, ಇವುಗಳನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಅಂತರ್ದಶಾಧಿಪತಿಗಳು ದಶಾಧಿಪತಿಗೆ ಶತ್ರುವೇ? ಮಿತ್ರನೇ? ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಅಥವಾ ನೀಚವಾಗಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಬೇಕು. ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ನಾಲ್ಕರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಏಳರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳು ತನ್ವಾದಿ ಭಾವಗಳಿದ್ದರೆ ಆ ಗ್ರಹಗಳು ಆಯಾಭಾವದ ಫಲವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ, ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವರು. ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾವದ ಫಲವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವದೂ ಉಂಟು. ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ದ್ರವ್ಯಾದಿಗಳು ಕಾಲದೇಶಾದಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜಾತಕನಿಗೆ ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳ ದಶಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವವು.

ನೀಚಾಂಶಗತರಾದ ಗ್ರಹಗಳು ಶತ್ರುಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಪಾಪಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಹವು ಮಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಭಾಂಶಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ಶುಭ ಫಲವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ದಶಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಗ್ರಹವು ಅಸ್ತವಾಗದ ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಷ್ಟಕವರ್ಗದಿಂದ ಪೂರ್ಣಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವದೋ ಆ ಗ್ರಹವು ಶುಭಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವದೇ ಗ್ರಹವು ಸ್ವತ್ರಿಕೋಣ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ, ಮಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವದೋ ಅದು ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಇವುಗಳಿಂದ ಬರುವ ಫಲವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನೀಚರಾಶಿ, ನೀಚಾಂಶ, ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಅಲ್ಪವಾದ ಶುಭವನ್ನು ಅತಿಯಾದ ಅಶುಭಫಲವನ್ನೂ ನೀಡುವರು. ದ್ವಿಸ್ವಭಾವ ರಾಶಿಯ ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅನಿಷ್ಟ, ಮಿಶ್ರ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವು. ಚರರಾಶಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮಿಥ್ಯವಾಗಿ ಫಲವು ದೊರೆಯುವದು. ಸ್ಥಿರರಾಶಿಯಾದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಶುಭ, ಶುಭ, ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ? ಫಲವು ದೊರೆಯುವದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಜನ್ಮಲಗ್ನವು ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ, ಗುರು, ಬುಧ ಇವರಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ

ದಶಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವರು, ಪಾಪಾಂತರವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹ ಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಆಗ ಅಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುವರು. ಈಗ ಅಷ್ಟಕವರ್ಗ ಪ್ರಕರಣದ ಸವಿಸ್ತಾರ ವರ್ಣನೆಯ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಲಗ್ನ ಸಹಿತವಾದ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳೇ ಅಷ್ಟಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಬಿಂದು (೦) ರೇಖಾ (೧) ಈ ರೂಪವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಸಮುದಾಯವೇ ಅಷ್ಟಕವರ್ಗವೆನಿಸುವದು, ಜನ್ಮಕಾಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗೋಚರ ರೀತಿಯಿಂದ ಜಾತಕನಿಗೆ ಶುಭಾಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವು. ಈ ಫಲಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಈ ಅಷ್ಟಕ ವರ್ಗಗಳು ಸಹಾಯಕ ವಾಗುವವು. ಬಿಂದುವು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲವು ದೊರೆಯುವದೆಂದೂ ರೇಖೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಟ್ಟಫಲಗಳು ದೊರೆಯುವದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಈಗ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಆಯಾರೇಖೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿವೆ. ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖಾಯೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಂದು, ಹನ್ನೊಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಎಂಟು, ಎರಡು ಹತ್ತು, ಒಂಭತ್ತು, ಏಳು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಶುಭಾಶುಭಫಲ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಫಲ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಶುಭಫಲ ನೀಡುವ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಅಶುಭ ಪ್ರದಾಯಕ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖಾಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಮುಂದೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೇ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಒಂದು, ಹನ್ನೊಂದು ಮುಂತಾದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖೆಯನ್ನೂ ಇಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶುಕ್ರನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಏಳು, ಹನ್ನೆರಡು, ಆರು, ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ಒಂಭತ್ತು, ಐದು, ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು. ಈ ಆರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರನಿರುವ ರಾಶಿಯಿಂದ ಹತ್ತು, ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹತ್ತು, ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹನ್ನೆರಡು, ಒಂಭತ್ತು ಐದನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹತ್ತು, ಮೂರು,ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು, ನಾಲ್ಕು, ಹನ್ನೆರಡು, ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸೂರ್ಯನು ಶುಭಫಲ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸೂರ್ಯಾಷ್ಟಕವೆನಿಸುವದು. ಇನ್ನು ಚಂದ್ರನು ಲಗ್ನದಿಂದ ಆರು, ಮೂರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ಥಾನ, ಕುಜಸ್ಥಾನದಿಂದ ಆರು, ಮೂರು, ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು, ಎರಡು ಐದು, ಒಂಭತ್ತು ಹಾಗೂ ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಆರು, ಮೂರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು , ಏಳು, ಒಂದು ಸೂರ್ಯನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಆರು, ಮೂರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು, ಏಳು, ಶನಿಯಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ, ಆರು, ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು ಐದು, ಬುಧ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಐದು, ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು, ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಏಳು, ಹತ್ತು, ಶುಕ್ರಸ್ಥಾನದಿಂದ ಏಳು, ಒಂಭತ್ತು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹತ್ತು ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವನು. ಕುಜನು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಮೂರು, ಆರು, ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು, ಐದು, ಲಗ್ನದಿಂದ ಮೂರು, ಆರು, ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಮೂರು, ಆರು ಆರು, ಹನ್ನೊಂದು ಎರಡು, ಶನಿಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಂಭತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು ಎಂಟು ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಏಳು, ಹತ್ತು ಬುಧನಿಂದ ಆರು, ಮೂರು ಐದು ಶುಕ್ರನಿಂದ ಆರು, ಹನ್ನೆರಡು

ಹನ್ನೊಂದು ಎಂಟು ಗುರುವಿನಿಂದ ಹತ್ತು, ಹನ್ನೆರಡು, ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು, ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಬುಧನು ಶುಕ್ರಸ್ಥಾನದಿಂದ ಎರಡು, ಒಂದು, ಹನ್ನೊಂದು ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ನಾಲ್ಕು ಮೂರು, ಐದು, ಶನಿ ಮತ್ತು ಅಂಗಾರಕ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಎರಡು, ಒಂದು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ನಾಲ್ಕು, ಹತ್ತು ಏಳು, ಗುರುಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದು ಎಂಟು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಒಂಭತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು, ಐದು, ಹನ್ನೆರಡು, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಂಭತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು, ಐದು, ಹನ್ನೆರಡು, ಒಂದು ಹತ್ತು, ಮೂರು, ಚಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಆರು, ಎರಡು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು ನಾಲ್ಕು, ಹತ್ತು, ಲಗ್ನದಿಂದ ಆರು, ಎರಡು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು, ಹತ್ತು ಒಂದು ಈರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವರು.

ಗುರುವು ಕುಜಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹತ್ತು, ಎರಡು, ಒಂದು, ಎಂಟು, ಏಳು, ಹನ್ನೊಂದು, ನಾಲ್ಕು, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹತ್ತು ಎರಡು, ಒಂದು, ಎಂಟು, ಏಳು, ಹನ್ನೊಂದು ನಾಲ್ಕು ಮೂರು, ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹತ್ತು ಎರಡು, ಒಂದು, ಎಂಟು, ಏಳು, ಹನ್ನೊಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಮೂರು, ಒಂಭತ್ತು, ಶುಕ್ರನಿಂದ ಐದು, ಎರಡು, ಒಂಭತ್ತು ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು ಚಂದ್ರನಿಂದ ಏಳು, ಹನ್ನೊಂದು ಎರಡು, ಒಂಭತ್ತು, ಐದು, ಶನಿಯಿಂದ ಮೂರು, ಆರು, ಐದು, ಹನ್ನೆರಡು ಬುಧನಿಂದ ಹತ್ತು, ಐದು, ಆರು, ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಹನ್ನೊಂದು, ಒಂದು, ಒಂಭತ್ತು ಲಗ್ನದಿಂದ ಹತ್ತು, ಐದು, ಆರು, ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಹನ್ನೊಂದು, ಒಂಭತ್ತು ಒಂದು, ಏಳು, ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ ಫಲ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶುಕ್ರನು ಲಗ್ನದಿಂದ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು ಒಂಭತ್ತು, ಹನ್ನೆರಡು, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು ಹತ್ತು ಶನಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು, ಮೂರು, ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಹತ್ತು ಎಂಟು, ಹನ್ನೊಂದು, ಸೂರ್‍ಯನಿಂದ ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೆರಡು, ಗುರುವಿನಿಂದ ಒಂಭತ್ತು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು, ಐದು, ಬುಧನಿಂದ ಐದು, ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು, ಒಂಭತ್ತು, ಕುಜನಿಂದ ಮೂರು, ಒಂಭತ್ತು. ಆರು, ಐದು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡು, ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ ಫಲ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಶನಿಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಐದು, ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು, ಕುಜನಿಂದ ಮೂರು, ಐದು, ಹನ್ನೊಂದು ಆರು, ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು, ಸೂರ್‍ಯನಿಂದ ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು ಏಳು, ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು, ಎಂಟು, ಎರಡು ಲಗ್ನದಿಂದ ಮೂರು, ಆರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು, ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಬುಧನಿಂದ ಒಂಭತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟು, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದು, ಶುಕ್ರನಿಂದ ಆರು, ಹನ್ನೆರಡು, ಹನ್ನೊಂದು, ಗುರುವಿನಿಂದ ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡು, ಐದು, ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ ಫಲ. ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಶುಭಪ್ರದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಗಳನ್ನೂ ಉಳಿದ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಈ ಅಷ್ಟಕವರ್ಗದಿಂದ ಬಿಂದು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗ್ರಹವು ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಸುಖ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ, ಮುಂತಾದ ಶುಭಫಲ ನೀಡುವವು, ರೇಖಾಧಿಕವಾದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗ್ರಹವು ಕಷ್ಟ, ಅರ್ಥಹಾನಿ, ಕ್ಲೇಶ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದು. ಈಗ ಕರ್ಮಾಜೀವ ಪ್ರಕಾರವೆಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ - ಲಗ್ನದಿಂದ ಹತ್ತನೇ ಸ್ಥಾನವೇ ಕರ್ಮ ಸ್ಥಾನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಆಗು-ಹೋಗು ಪ್ರಗತಿ - ವಿಗತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಚಂದ್ರರಾಶಿ. ಇವುಗಳಿಂದ ದಶಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ಧನ ಪ್ರದಾಯಕ. ಅಲ್ಲಿ ಬೇರಾವ ಗ್ರಹವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ದಶಮಾಧಿಪತಿಗಳು ಇರುವ ನವಾಂಶಧಿಪತಿಗಳು ಧನಪ್ರದರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದಶಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳು ಕ್ರಮದಿಂದ ತಂದೆ ತಾಯಿ, ಶತ್ರು, ಮಿತ್ರ, ಭಾತೃ, ಸ್ತ್ರೀ, ಸೇವಕ, ಇವರ ಮೂಲಕ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ, ಬಂಗಾರ, ಎಣ್ಣೆ, ಔಷಧ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೃಷಿ, ಜಲಜವಸ್ತುಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಯ ಆಶ್ರಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಧನವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಜಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧಾತುಗಳು, ಅಸ್ತ್ರಗಳು, ಸಾಹಸಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವವನು, ಬುಧಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ, ಶಿಲ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗುರ್ವಂಶದಲ್ಲಿ ದೇವ, ದ್ವಿಜಾಶ್ರಯದಿಂದಲೂ ಶುಕ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ, ಗೋವುಗಳು, ರತ್ನ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ, ಶೂನ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾದಿಗಳು ನೀಚಾಶ್ರಯದಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಯುವದು. ಈಗ ರಾಜಯೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು,ಕುಜ, ಶನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಗುರು ಈ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಉಚ್ಚರಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ರಾಜಯೋಗವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಲಗ್ನವು ಸ್ವನವಾಂಶವಾಗಿದ್ದರೆ ಚಂದ್ರ ವರ್ಜಿತಗಳಾದ ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ರಾಜಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಶನಿಯು ಕುಂಭದಲ್ಲಿಯೂ ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಇದ್ದು, ಆ ರಾಶಿಗಳೇ ಲಗ್ನವಾಗಿರುವಾಗ ಬುಧ, ಗುರು, ಕುಜ ಇವರು ಮಿಥುನ ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ವೃಶ್ಚಿಕ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವರು ರಾಜರಾಗುವರು. ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು, ಮತ್ತು ಲಗ್ನ ಈ ಮೂರು ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಜಯೋಗ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಬುಧನು ವಿಧ್ಯಯುತನಾಗಿ ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬಲಿಷ್ಟರಾಗಿದ್ದು, ಎರಡು, ಒಂಭತ್ತು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರು, ಆರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಉಪಚಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೆ ರಾಜಯೋಗವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಶನಿ, ಚಂದ್ರ ಗುರುಗಳು ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧ, ಕುಜರು ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶುಕ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾಗ ಜನಿಸಿದವನು ಧನಿಕನು ಅಥವಾ ರಾಜನಾಗುವನು. ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಗುರು ಶನಿಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ಷಷ್ಠಸ್ಥಾನ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದವರು ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಅದೂ ರಾಜಯೋಗವೇ ಸರಿ.

ನಾಲ್ಕನೇಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ರವಿ, ಚಂದ್ರರೂ, ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕುಜ ಶನಿಗಳು ಇದ್ದು, ಚಂದ್ರ ಗುರು ಶುಕ್ರ ರವಿ, ಬುಧ ಇವರು ಶುಭಸ್ಥಾನದಿಂದ ಶುಭಭಾವಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದು ರಾಜಯೋಗವೆಂದು

ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ರಾಜಯೋಗವು ಯೋಗಕಾರಕವಾದ ಗ್ರಹಗಳ ದಶಾಭುಕ್ತಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಯೋಗವು ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವಾಗ ಗ್ರಹಗಳು ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರ ಗತವಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಖಂಡನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾಭಸಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳು. ಗ್ರಹಗಳು ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾರವಶದಿಂದ ಸೇರುವ ಯೋಗಗಳಿಗೆ ನಾಭಸಯೋಗ ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಗದಯೋಗವೆನಿಸುವದು. ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶಕಟಯೋಗವೆನಿಸುವದು. ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ದಶಮ, ಚತುರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ವಿಹಗಯೋಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಹಗಳು ಒಂಭತ್ತು, ಐದು, ಒಂದು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಆಗ ಶೃಂಗಾಟಕಯೋಗ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಲಗ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ತ್ರಿಕೋಣರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹಲಯೋಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ಅಂದರೆ ಶಕಟಯೋಗದಂತೆ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ, ವಿಹಗಯೋಗದಂತೆ ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳೂ ಮಿಲಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ವಜ್ರಯೋಗವೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದಾಗ ಯುವ ಯೋಗವೆಂದೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭ ಮತ್ತು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಕಲಮಯೋಗವೆಂತಲೂ, ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳು ಕೇಂದ್ರಾತಿರಿಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ವಾಪೀಯೋಗವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಗ್ರಹಗಳೇ ಲಗ್ನ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥ ಸ್ಥಾನಗಳಲಿದ್ದರೆ ಶರಯೋಗ ಅಥವಾ ಇಷು ಯೋಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏಳು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹ ಗಳಿದ್ದರೆ ಶಕ್ತಿಯೋಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು, ಮತ್ತು ಒಂದು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ದಂತಯೋಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಏಳು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದಾಗ ನಾಲ್ಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದಲೂ ನೌಕ, ಕೂಟ, ಛತ್ರ, ಚಾಪ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಲಗ್ನದಿಂದ ದ್ವಿತೀಯಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸಮುದ್ರ ಯೋಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳು ಒಬ್ಬರ ಜೊತೆಗೆ ಒಬ್ಬರು ಸೇರದೇ ಸಾಲಾಗಿದ್ದರೆ ವೀಣಾಯೋಗವೆಂದೂ, ಆರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಳುಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ದಾಮನೀಯೋಗ ವೆಂದೂ, ಐದು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪಾಶಯೋಗವೆಂದೂ, ಅದೇ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳು ನಾಲ್ಕೇ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೇದಾರಯೋಗವೆಂದೂ, ಮೂರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಯುಗಯೋಗವೆಂದೂ, ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳು ಇದ್ದರೆ ಗೋಳಯೋಗವೆಂದೂ, ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಸ್ಥಿರ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳು ಇದ್ದರೆ ಮುಸಲಯೋಗವೆನಿಸುವದು. ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳು ಚರರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರಜ್ಜುಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಪ್ತಗ್ರಹಾದಿಗಳು ದ್ವಿಸ್ವಭಾವರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಲಯೋಗವೆನಿಸುವದು. ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ಮೂಲಾಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸರ್ಪಯೋಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳ, ಭಾಗ್ಯ, ಭೋಗಾದಿಗಳ ಅನುಭವ ಕಥನ

ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ರಜ್ಜು ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸ್ಥಿರ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಿದ್ದು, ಅಂಗಹೀನನಾಗಿರುವನು ಸರ್ಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ತುಂಬಾ ಅಸೂಯಾಪರ ನಾಗುವನು. ಮುಸಲಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಧನವಂತ ಹಾಗೂ ಮರ್ಯಾದೆಯುಳ್ಳ ವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಲಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಭೋಗದಿಂದ ಸುಖಪಡುವನು. ಕೇದಾರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶೂಲಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಶೂರಾಧಿಶೂರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯುಗಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ನಪುಂಸಕನಾಗುವನು. ಗೋಲಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ದರಿದ್ರನೂ, ಕೊಳಕೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಚಕ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವು ರಾಜವಂದ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಮುದ್ರ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ರಾಜಭೋಗ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಧಚಂದ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಸುಂದರಕಾಯ ಪಡೆಯುವನು. ಚಾಮರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವವನು ಸುಖಿಯೂ, ಶೂರನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಛತ್ರಯೋಗ ಸಂಜಾತನು ಪರೋಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಾಳುವನು. ಕೂಟಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಅಸತ್ಯವಾದಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ನೌಕಾ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯೂಥ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ತ್ಯಾಗಿ, ಶರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಹಿಂಸಾಚಾರಿಗಳಿಗೆ ರಾಜನಾಗುವನು. ಶಕ್ತಿಯೋಗವು ನೀಚನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಆಲಸಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದಂಡಯೋಗ ವುಳ್ಳವನು ದಟ್ಟದರಿದ್ರನಾಗಿ ಪ್ರೇಯಸಿಯಿಂದ ವಿರಹ ಹೊಂದುವನು.

ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ದ್ವಾದಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುಜಾದಿ ಪಂಚಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಸುನಾಫಾದಿ ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ತಾರಾಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಸುನಾಫಾ ಯೋಗ ಉಂಟಾಗುವದು. ದ್ವಾದಶದಲ್ಲಿ ತಾರಾಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಅನಫಾಯೋಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶ ಎರಡೂ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂದರೆ - ದ್ವಿತೀಯ ದ್ವಾದಶ, ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ದ್ವಾದಶ ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗ ಕೇಮದ್ರುಮಯೋಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಮದ್ರುಮ ಮತ್ತು ಸುನಫಾ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವ ತ್ಯಾಗಿ, ಭೋಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಅನಫಾಯೋಗ ಸಂಜಾತನು ನಿರೋಗಿ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದುರಧುರಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ತ್ಯಾಗಿಯೂ ಸುಖಿಯೂ, ಧನಿಕನೂ, ದಾನಶೀಲನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಕೇಮದ್ರುಮ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ದರಿದ್ರ ಹಾಗೂ ಮಲಿನತೆಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಚಂದ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕುಜನಿದ್ದರೆ ಪಾಪಿಷ್ಠ, ಬುಧನಿದ್ದರೆ ನಿಪುಣ, ಗುರುವು ಕೂಡಿದ್ದರೆ (ಸೂರ್ಯನೊಂದಿಗೆ) ಕ್ರೂರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶುಕ್ರಸಹಿತನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರ ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಶನಿಸಹಿತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಧಾತು ಕುಶಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಉಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಚಂದ್ರನು ಕುಜ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅಡವು ಇಡುವ ವ್ಯವಹಾರ, ಸ್ತ್ರೀ ವಿಕ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವನು, ಬುಧಯುಕ್ತ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಪ್ರಿಯವಾದಿಯಾಗುವನು. ಗುರುಯುಕ್ತ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಶತ್ರು ಸಂಹಾರಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೂ ಕುಲಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶುಕ್ರನೊಡನೆ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ನೇಕಾರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜಾತಕನು ಶನಿಯೊಡನಿರುವ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯ

ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. (ಪುನರ್ಭೂಸುತ) ಕುಜನು ಬುಧಯುಕ್ತನಾದರೆ ವರ್ತಕ, ಹಾಗೂ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ವಿಶಾರದನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ. ಮುಖಂಡನಾಗುವನು. ಶುಕ್ರಸಹಿತ ನಾದರೆ ಜೂಜಾಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನಿಯಾಗುವನು. ಶನಿಸಂಬಂಧಿಸಿದರೆ ಅಸತ್ಯವಾದಿ ಯಾಗುವನು. ಗುರುವು ಶುಕ್ರಯುತನಾದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸ, ಶನಿಸಹಿತನಾದರೆ ಪವಾಡಪುರುಷ ನಾಗುವನು. ಶುಕ್ರನು ಶನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಭೂಮಿ ಅಧಿಕಾರ ಧನಗಳಿಂದ ಗಣ್ಯನಾಗುವನು. ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು, ಏಳು, ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗ್ರಹಗಳು ಸೇರಿರುವದರಿಂದ ಜಾತಕನು ಸನ್ಯಾಸಿ ಯಾಗುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಅತಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಕುಜ, ಬುಧ, ಗುರು, ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಬೌದ್ಧ ದೀಕ್ಷೆ, ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆ, ಸನ್ಯಾಸ, ಶೈವ ದೀಕ್ಷೆ ನಗ್ನ ದೀಕ್ಷೆ,ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಯೋಗಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ದುರ್ಬಲರಾದಾಗ ಸನ್ಯಾಸವು ಚ್ಯುತಿ ಹೊಂದುವದು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಅಸ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವರು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವರ ಹತ್ತಿರ ವಿನಯದಿಂದ ಬಂದು ಸೇರುವರು. ಶನಿಯು ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಚಂದ್ರನು ಕುಜ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯರ ಅಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಶನಿಯಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ತಾನೇ ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದುವರು.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರ ಫಲವನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುವೆನು ಅಶ್ವಿನೀ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಸುರೂಪಿಯೂ, ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಿಯನೂ ಆಗುವನು. ಭರಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು ದಕ್ಷನೂ, ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾದಿಯೂ ಆಗುವನು. ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಭೋಗಾಭಿಲಾಷಿಯಾಗುವನು. ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯವನೂ, ಹಿತನುಡಿ ಆಡುವವನೂ ಆಗಿರುವನು. ಮೃಗಶಿರಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಧನಿಕನೂ ಭೋಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಆರಿದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಹಿಂಸಕನೂ, ಮೋಸಗಾರನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಜಾತನು ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹಿಯಾಗುವನು. ಪುಷ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಕವಿಯೂ ಹಾಗೂ ಸುಖಿಯೂ ಆಗುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಶ್ಲೇಷಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಜಾತನು ಧೂರ್ತನೂ ಮೋಸಗಾರನೂ ಆಗುವನು ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಪಾತ್ಮನೂ ಸರ್ವ ಭಕ್ಷಕನೂ ಆಗುವನು. ಮಖ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸೇವಕರು ದಾಸ ದಾಸಿಯರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಭೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಪುಬ್ಬಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಪ್ರಿಯವಾದಿ, ದಾನಿ ಹಾಗೂ ಸೇವಾಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಉತ್ತರಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿಯೂ ವಿದ್ಯೆ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಖಿಸುವನು. ಹಸ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಉತ್ಸಾಹಶೀಲನಾಗಿ ಒರಟಾಗಿರುವ ನಡೆ ನುಡಿ ಉಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು ಮತ್ತು ಮದ್ಯಪಾನಿಯಾಗಿರುವನು. ಚಿತ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಉತ್ತಮ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಸ್ವಾತಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಜಾತನು ವಿನೀತನಾಗಿ ದಯಾಳುವಾಗಿ ಬಾಳುವನು. ಆದರೆ ಧರ್ಮದೇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ವಿಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಜಿಪುಣನಾಗಿಯೂ, ಪಟುವಾಗಿಯೂ ಕೋಪಿಷ್ಠನೂ ಆಗಿರುವನು. ಅನುರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಧನಿಕ ಹಾಗೂ ದೇಶಾಂತರ ಗಮನ

ಮಾಡುವವನೂ ಆಗುವನು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸದಾ ಸಂತೋಷಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿರುವನು. ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಮಾನಯುಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಸುಖಿಯೂ, ಧನಿಕನೂ ಆಗಿ ಬಾಳುವನು. ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಮಾನಶೀಲನಾಗಿ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ನಮ್ರನೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನಾಜೀವಿಯೂ ಆಗಿರುವನು. ಶ್ರವಣಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಧನಿಕನೂ, ಭೋಗಿಯೂ, ಖ್ಯಾತಿವಂತನೂ ಆಗುವನು. ಧನಿಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಜಾತನು ದಾನಿಯೂ ಶೂರನೂ ಆಗುವನು. ಶತಭಿಷಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಶತ್ರು ನಾಶಕನಾಗಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಸನಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವನು. ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ವಾಚಾಳಿ ಮತ್ತು ಸುಂದರ ಹಾಗೂ ಸುಖಿ ಆಗುವನು. ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಶೂರನು ಧನಿಕನೂ ಆಗುವನು. ರೇವತಿ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸೌಂದರ್ಯ ಶೌರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ಶುಚಿತ್ವದಿಂದಲೂ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗುವನು.

ಈಗ ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನ ಲಕ್ಷಣ, ಗುಣ, ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಅವನು ಹೊಂದುವ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ.

1. ಮೇಷ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಕಾಮುಕನೂ, ಶೂರನು ಮತ್ತು ಕೃತಜ್ಞಗುಣ ಉಳ್ಳವನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.
2. ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸುಂದರನೂ, ತ್ಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶಾಂತನಾಗುವನು.
3. ಮಿಥುನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ, ದ್ಯೂತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗುವನು.
4. ಕಟಕ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಕುಳ್ಳನಾಗಿದ್ದು ವಿಷಯಲೋಲುಪನಾಗುವನು.
5. ಸಿಂಹ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಸ್ತ್ರೀ ದ್ವೇಷಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕೋಪಿಯೂ, ಶೂರನೂ ಮತ್ತು ಸುಖಿಯೂ ಆಗುವನು.
6. ಕನ್ಯಾ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದವನೂ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಆಗುವನು.
7. ತುಲಾ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ದೀರ್ಘಾಕಾರನೂ ಮತ್ತು ಧನಿಕನೂ ಆಗುವನು.
8. ವೃಶ್ಚಿಕ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ರೋಗಿಯೂ ಪೂಜ್ಯನೂ ಮತ್ತು ಸದಾ ಗಾಯಗಳುಳ್ಳವನು ಅಗುವನು.
9. ಧನುರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಕವಿಯೂ, ಶಿಲ್ಪಿಯೂ ಧನಿಕನೂ ಆಗುವನು.
10. ಮಕರರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ಸೋಮಾರಿಯೂ ಮತ್ತು ಸದಾ ದೇಶ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವನು ಆಗುತ್ತಾನೆ.
11. ಕುಂಭ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ಪರಸ್ತ್ರೀ, ಪರಧನ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನಾಗು.
12. ಮೀನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತನಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ವಿವರ್ಜಿತ ನಾಗುವನು.

ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಫಲಗಳು ಜನ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರುವ ರಾಶಿಯೂ ರಾಶ್ಯಧಿಪತಿಯೂ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ರಾಶ್ಯಧಿಪತಿಯು ದುರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದರೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುವವು.

ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷಾದಿಯಾದ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿಯುಳ್ಳವನು, ಸ್ತ್ರೀದ್ವೇಷಿಯು, ಧನಿಕನು, ಕ್ರೂರನು, ಅಜ್ಞ ಅಥವಾ ದಡ್ಡನು, ಕವಿಯು, ವೀರನು, ಪೂಜ್ಯನು, ನಿಪುಣನು, ದರಿದ್ರನು, ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರಿಲ್ಲದವನು ಆಗುವನು. ಕುಜನು ಸಿಂಹದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ದರಿದ್ರನಾಗುವನು. ಕುಜನು ಕಟಕ ದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಧನಿಕನಾಗುವನು. ಮೇಷ. ವೃಶ್ಚಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುಜನಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗುವನು. ಮಿಥುನ ಕನ್ಯಾರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೃತಜ್ಞನೆನಿಸುವನು. ಇದೇ ಕುಜನು ಧನುಸ್ಸು ಮೀನ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದುವನು. ಕುಜನು ತುಲಾ ವೃಷಭ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪರದಾರಾಸಕ್ತನಾಗುವನು. ಕುಜನು ಮಕರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳು ಉಂಟಾಗುವವು. ಕುಂಭ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕುಜನಿದ್ದರೆ ದುಃಖಿಯು, ಅನೃತವಾದಿಯು ಆಗುವನು. ಬುಧನು ಸೂರ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗೌರವ, ಧನುಗಳುಳ್ಳನಾಗಿರುವನು. ಬುಧನು ಚಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸುವರ್ಣ ಸಂತಾನಗಳಿಂದ ಸುಖಿಸುವನು. ಬುಧನು ಕುಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಸೇನಾಧಿಪತಿ ಆಗುವನು.

ಬುಧನು ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀ, ಅರ್ಥ, ಸಂತಾನ ಇವರಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು. ಶುಕ್ರನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧನಿದ್ದರೆ ದಕ್ಷನೂ ಒಡೆಯನೂ ಆಗಿರುವನು. ಬುಧನು ಶನಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸೇವಕರಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವನು. ಗುರುವು ಸೂರ್ಯನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥ, ಸೌಖ್ಯ, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು. ಕುಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುವರ್ಣಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು. ಬುಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀವಿತ್ತವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಶುಕ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶೋಕಹೀನವಾಗುವನು. ಶನಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಂಧುದ್ವೇಷಿಯೂ ಮತ್ತು ಪಾಪಿಷ್ಠನೂ ಆಗುವನು. ಶುಕ್ರನು ಸೂರ್ಯನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥಪತಿಯಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗುವನು. ಕುಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಹೊಂದುವನು. ಖ್ಯಾತಿಶೀಲನು ಆಗುವನು. ಬುಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಜಿತನಾಗುವನು. ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಂಗಹೀನರಿಂದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶನಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಶನಿಯು ಸೂರ್ಯನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಂಗಹೀನರಿಂದ ಧನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಚಂದ್ರನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟಪುತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಉಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕುಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು. ಬುಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವನು. ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸತ್ಪುತ್ರರು, ಸತೀ ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಧನ ಇವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುವನು. ಶುಕ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರಾಜ ಸದೃಶನಾಗುವನು. ಮೇಷ ಲಗ್ನವಾಗಲಿ, ರಾಶಿಯಾಗಲಿ, ಕುಜಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಾತಕನು ರಾಜ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ರಾಜಸದೃಶ ಗುಣವಂತ, ಕಳ್ಳ ದರಿದ್ರ ಇವರಂತೆ ಆಗುವನು, ವೃಷಭ ರಾಶಿ, ಅಥವಾ ಲಗ್ನ ಇವು ಕುಜಾದಿ

ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಡವ, ಕಳ್ಳ ಹಾಗೂ ದರಿದ್ರ, ರಾಜ ಇವರಂತೆ ಆಗುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಿಥುನವು ಕುಜಾದಿ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ವ್ಯಾಪಾರಿ, ರಾಜ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ಧೀರ, ನೇಕಾರ, ದರಿಂದ್ರ ಆಗುವನು. ಕಟಕ ರಾಶಿಯು ಕುಜಾದಿ ಪರ್ಯಂತ ಸೂರ್ಯ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಕವಿ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ಯೋಧ, ನೇತ್ರವ್ಯಾಧಿ ಈ ಫಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಸಿಂಹ ರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಾತಕನು ಜೋತಿರ್ಜ್ಞನು, ನರೇಂದ್ರನೂ, ಹಜಾಮನೂ, ನೃಪನೂ ಆಗುವರು. ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರಸ, ಸೇನಾಪತಿ ಪವಾಡಪುರುಷನಾಗುವನು. ಶನಿ, ರವಿ, ಕುಜರಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನೂ ಆಗುವನು. ತುಲಾ ರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಅರಸನೂ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನೂ, ವ್ಯಾಪಾರಿಯೂ, ರವಿ ಕುಜ ಶನಿಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಪರಕಾರ್ಯ ವಿಮುಖನೂ ಆಗುವನು.

ವೃಶ್ಚಿಕ ರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆಯಾಗುವನು. ವಿನೀತನಾಗುವನು, ಅಗಸನೂ ದರಿದ್ರನೂ, ರಾಜನೂ ಆಗುವನು. ಅದರಂತೆ ಧನು ರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಸ್ವಜನ ಭೃತ್ಯನೂ, ಪೃಥ್ವೀಪಾಲಕನೂ, ಜನಾಶ್ರಯನೂ, ಪಾಪಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಢಾಂಭಿಕ, ಪರಕಾರ್ಯ ವಿಮುಖನಾಗುವನು. ಮಕರ ರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭೂಪನೂ, ರಾಜನೂ, ಪಂಡಿತನೂ ಧನಿಕ ಇಲ್ಲವೆ ದರಿದ್ರನಾಗುವನು. ಕುಂಭ ರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಗಮನ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಮೀನ ರಾಶಿಯೂ ಬುಧಾದಿಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಹಾಸ್ಯಗಾರ, ರಾಜ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ಇವರಾಗಿಯೂ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಪಾಪಚಾರ ಉಳ್ಳವನೂ ಆಗುವನು. ಹೋರಾ, ದೃಕ್ಕಾಣ, ನವಾಂಶ ತ್ರಿಶಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಅದೇ ಹೋರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ಶುಭಫಲವನ್ನು ಅಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ಕುಜಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ನರಾಧಿಕಾರಿ, ಹಿಂಸೆಯ ಮಾತನಾಡುವವ, ಯುದ್ಧಾಭಿಲಾಷಿ, ಕಲಹಪ್ರಿಯ,ಕುಶಲ ಮುಂತಾದ ಫಲ ಪಡೆಯುವನು. ಶುಕ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ರವ್ಯಾದಿಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂರ್ಖ, ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟ, ಕವಿ ಸುಖಾಭಿಲಾಷಿ. ಈ ರೀತಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಸಿಂಹಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೋಪಿಷ್ಠ, ರಾಜಪ್ರಿಯ, ಪುತ್ರಹೀನ, ಅತಿ ಹಿಂಸಕ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಗುರ್ವಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠ, ಹಾಸ್ಯಜ್ಞ, ಮಂತ್ರಿ, ಧರ್ಮಶೀಲ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಶನ್ಯಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಲ್ಪಾಪತ್ಯ, ಧನಿಕನಾಗಿಯೂ ಕಷ್ಟಪಡುವವನೂ, ಮಾನಧನ, ತುಲಾಭಾರ ದಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತ, ಕಪಟ ದುಷ್ಟ, ಸ್ತ್ರೀಯಾಭಿಲಾಷಿ,,ಕ್ರೋಧಿ ಮುಂತಾದ ಫಲ ಹೊಂದುವರು. ಸೂರ್ಯನು ಚಂದ್ರಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶ, ಸ್ವಾಂಶ, ಪರಾಂಶ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ, ಅಲ್ಪ

ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಫಲಪ್ರದವಾಗುವನು. ಅಂಶಾಧಿಪತಿಯು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ಶುಭಫಲವನ್ನೂ, ದುರ್ಬಲನಾದರೆ ಅಶುಭಫಲವನ್ನೂ ರಾಶ್ಯಾಧಿಪತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶುಭಾಶುಭ ರೂಪವಾದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ಸೂರ್ಯನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶೂರನೂ, ಆಲಸಿಯೂ, ಹೀನದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಮತ್ತು ದಯಹೀನನು ಆಗುವನು. ಮೇಷದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಧನಿಕನೂ ಕತ್ತಲೆಗಟ್ಟಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು ಆಗುವನು. ಸಿಂಹದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಶಾಂಧನೂ, ನೀಚ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದರಿದ್ರನು, ಕಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹೂಗಣ್ಣನೂ ದ್ವಿತೀಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನಶಾಲಿಯೂ ರಾಜರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ರೋಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಪಂಚಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನ ಸಂತಾನ ಇವುಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಡುವನು. ಷಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸೋಲಲ್ಪಡುವವನು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಿಯರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನು. ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಪ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು, ನವಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳು, ಧನ ಸೌಖ್ಯಹೊಂದುವನು. ದಶಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿದ್ಯೆ, ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಏಕಾದಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಹನ್ನೆರಡನೇಯ ಸ್ಥಾನ, ವ್ಯವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪಾತಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಚಂದ್ರನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮೂಕ, ಕಿವುಡ ಇಲ್ಲವೆ ಸೇವಕನಾಗುವನು. ಇದೇ ಚಂದ್ರನು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನಿಕನಾಗುವನು. ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನಿಕನೂ ಕುಟುಂಬಿಯೂ ಆಗುವನು. ತೃತೀಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹಿಂಸಕನಾಗುವನು. ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸಾಧುವಾಗುವನು. ಪಂಚಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವರು. ಷಷ್ಠದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಪಕಾಮ ಉಳ್ಳವನೂ ಅಲ್ಪಾಗ್ನಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆಗುವನು. ಚಂದ್ರನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಸೂಯಾಪರನೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರೋಗಿಯೂ, ನವಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಿತ್ರಧಷ್ಟತನಾಗಿಯೂ, ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೀರ್ತಿ, ಹಣ ಬುದ್ಧಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ದಶಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಧನವುಳ್ಳವನು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಂಗಹೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇವೇ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಬರುವ ಭಾವಫಲಗಳು. ಕುಜನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗಾಯಗೊಂಡ ಶರೀರದವನಾಗಿಯೂ, ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನೀಚಾನ್ನ, ಭೋಗಿಯಾಗಿಯೂ, ನವಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪಾಪಿಯಾಗುವನು. ಉಳಿದ ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟು, ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡು, ಈ ಸ್ಥಾನ ಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆಯೇ ಫಲಕೊಡುವನು.

ಬುಧನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪಂಡಿತನೂ, ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನಿಕನೂ, ತೃತೀಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದುಷ್ಟನೂ, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪಂಡಿತನೂ, ಪಂಚಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಂತ್ರಿಯೂ, ಷಷ್ಠದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶತ್ರುರಹಿತನೂ, ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧರ್ಮಜ್ಞನೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿಖ್ಯಾತನೂ, ಮುಂದಿನ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ನವಮ, ದಶಮ, ಏಕಾದಶ ದ್ವಾದಶ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಫಲ ನೀಡುವರು.

ಗುರುವು ಲಗ್ನಾದಿ ದ್ವಾದಶ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ವಾಚಾಲತ್ವ,ಕಾರ್ಪಣ್ಯ, ಸೌಖ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿತ್ವ, ಶತ್ರುರಾಹಿತ್ಯ, ಪಿತೃಋಣಾಧಿಕ್ಯ, ನೀಚತ್ವ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಲಾಭ, ದುಷ್ಟತನ ಮುಂತಾದ ಫಲ ನೀಡುವನು. ಶುಕ್ರನು ತನ್ವಾದಿ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಮಿಯೂ, ಸುಖಿಯೂ, ಕಲಹಶಾಲಿಯೂ,

ಸುರತಾಭಿಲಾಷಿಯೂ ಸುಖಿಯೂ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನೂ ಮುಂತಾದ ಫಲ ಪಡೆಯುವನು. ಶನಿಯು ಲಗ್ನಾದಿ ದ್ವಾದಶ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿತ್ಯದಾರಿದ್ರ್ಯ, ರೋಗ,ಕಾಮ, ಮಾಲಿನ್ಯ ಮುಂತಾದ ಫಲ ಕೊಡುವನು. ಜಾತಕನಿಗೆ ತುಲಾ, ಧನಸ್ಸು, ಮಕರ, ಕುಂಭ, ಮೀನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಸಮಾನನೂ, ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿಯೂ ಸುಂದರನೂ, ಆಗುವನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಫಲವು ದೊರೆಯುವದು. ಯಾವ ಗ್ರಹವೇ ಆಗಲಿ, ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ಣ ಫಲವನ್ನೂ, ಮೂಲ ತ್ರಿಕೋನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಫಲವನ್ನೂ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧ ಫಲವನ್ನು ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕಾಲು ೧/೪ ಫಲವನ್ನು ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಪ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಗತರಾದ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು, ಏಳು ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನನೂ, ಕಲಾಧಿಪನೂ ಬಂಧು ಪೂಜ್ಯನೂ, ಧನಿಕನೂ ಸುಖಿಯೂ ಭೋಗಿಯೂ ರಾಜನಾಗುವದೇ ಮುಂತಾದ ಫಲ ಉಂಟಾಗುವವು. ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಪರಾಧೀನ ಜೀವಿಯಾಗುವನು ಅಲ್ಲದೆ ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಮೂರು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ತಾನೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ, ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಬಂಧುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಐದು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಗಣಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ಆರು ಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಸೇನಾಪತಿಯು. ಏಳಿದ್ದರೆ ಮಾನವಾಧಿಪನೂ (ರಾಜನು) ಆಗುವನು. ಪಾಪಾದಿಗ್ರಹಗಳು ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ - ಸೂರ್ಯ ಹೋರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ, ಉತ್ಸಾಹಿಯಾಗಿಯೂ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಆಗುವನು. ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳು ಚಂದ್ರಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರಾಶಿಗತರಾದಾಗ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಭೋಗಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಆಗುವನು.

ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹವು ಸೂರ್ಯಹೋರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮ ಫಲ ದೊರೆಯುವದು. ಸೌಮ್ಯ ಗ್ರಹವು ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಹೋರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಧ್ಯಮ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರ ಸ್ವದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗತನಾದರೆ ಜಾತಕನು ಸುರೂಪಿಯಾಗುವನು. ಅನ್ಯ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಿ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಚಂದ್ರನು ಸರ್ವದ್ರೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಯುರ್ವರ್ಧನೆ, ದ್ರೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸಕನು, ಚತುಷ್ಪಾದ್ದೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗುರುಪತ್ನಿ ಗಮನ ಮಾಡುವವನೂ, ಷಷ್ಠದ್ರೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದೇಶ ಸಂಚಾರಿಯೂ ಆಗುವನು.

ಮೇಷಾದಿ ನವಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಳ್ಳ, ಭೋಗಿ, ಪಂಡಿತ, ಆಢ್ಯ, ರಾಜ, ಷಂಡ, ಶೂರ, ಶ್ರಮಜೀವಿ, ಸೇವಕ ಹಿಂಸಕ, ಮಂತಾದ ಫಲ ಹೊಂದುವರು. ಆದರೆ ವರ್ಗ ಉತ್ತಮಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಶುಭಫಲ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ದ್ವಾದಶಾಂಶಗಳ ಫಲವು ರಾಶಿಫಲಗಳಂತೆಯೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕುಜನು ತನ್ನ ತ್ರಿಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಭಾರ್ಯಾ ಸಮೇತನೂ, ವೀರ್ಯ ಭೂಷಣ ಶೂರನೂ, ಸಾಹಸಿಯೂ, ಖ್ಯಾತನಾಮನೂ ಆಗುವನು. ಶನಿಯು ತನ್ನ ತ್ರಿಶಾಂಶದಲ್ಲಿರುವಾಗ ರೋಗಿಯೂ ಅನ್ಯಭಾರ್ಯಾರತನೂ, ದುಃಖಿಯೂ, ಗ್ರಹಪರಿವಾರ ಪೋಷಕನೂ ಆಗುವನು. ಗುರುವು ಸ್ವತ್ರಿಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಧನ, ಕೀರ್ತಿ, ಸೌಖ್ಯ, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಆರೋಗ್ಯವಂತನೂ ಆಗುವನು.

ಬುಧನು ಸ್ವತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿ, ಕಲೆ ವಾಕ್‌ಚಾತುರ್ಯ, ಸಾಹಸಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಶುಕ್ರನು ತನ್ನ ತ್ರಿಶಾಂಶದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅಧಿಕ ಮಕ್ಕಳು, ಸೌಖ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಹೊಂದುವನು. ಮತ್ತು ಸುಂದರನೂ ವಿಷಯ ಲಂಪಟನೂ ಆಗುವನು. ಕುಜ ತ್ರಿಂಶಾಂಶೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಕ್ರೂರ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಹಿಂಸಕ ಆಗುವನು. ಗುರು ತ್ರಿಶಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಗುಣಶಾಲಿ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಆಢ್ಯನೂ, ಬುಧ ತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಸುಖಿಯೂ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಪಂಡಿತನೂ, ಶುಕ್ರ ತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಸುಂದರಾಂಗನೂ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಸರ್ವ ಜನಪ್ರಿಯನೂ ಆಗುವನು. ಗ್ರಹಗಳು ಕಾರಕಗಳಾಗಬೇಕಾದರೆ ಉಚ್ಚ, ಮೂಲ ತ್ರಿಕೋಣ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಕೇಂದ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಅಷ್ಟು ಅವಶ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಶಮಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ಮಾತ್ರ ಕಾರಕ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಯಾರ ಜನನವು ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶಗತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೇಶಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಜನ್ಮವು ಶುಭಪ್ರದವಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನಿರುವ ರಾಶಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವೇಶಿಸ್ಥಾನವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಗುರು ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿ ಇವರು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮ ಫಲ ಅಂದರೆ ಮಧ್ಯಮ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಫಲ ಕೊಡುವರು.

ದಶಾನಾಥನು ದಶಾಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಪೃಷ್ಠೋದಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಫಲವನ್ನು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಉಭಯೋದಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ದಶಮದಲ್ಲಿಯೂ ಶೀರ್ಷೋದಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದಶಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಫಲ ಕೊಡುವನು. ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಜರು ಅಷ್ಟಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರು ಶುಕ್ರರು ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶನಿ ಚಂದ್ರರು ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧನು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜನ್ಮದಿಂದಾಗಲಿ, ರಾಶಿಯಿಂದಾಗಲಿ ಪಂಚಮ, ಸಪ್ತಮ ರಾಶಿಗಳು ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯರಿಂದ ಸೌಖ್ಯ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುತ್ರ ಕಳತ್ರಾಭಾವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಜನ್ಮಲಗ್ನವಾದ ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವಾಗ ಶನಿಯು ಕಳತ್ರ ಸ್ಥಾನವಾದ ಮಿಥುನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪತ್ನಿಯು ಸಾಯುವಳೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಕನ್ಯಾಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದು ಪುತ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿದ್ದರೆ ಪುತ್ರ ಮರಣ ಖಂಡಿತ. ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಪತ್ನಿಯು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಶುಕ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಪತ್ನಿಯು ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವಳು. ಶುಕ್ರನು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬಂಧನ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯು ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಲಗ್ನದಿಂದ ದ್ವಾದಶ, ಷಷ್ಠದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಒಕ್ಕಣ್ಣನವನಾಗುವನು. ಶುಕ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಅಂಗಹೀನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಶನಿಯು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಶುಕ್ರನು ಚಕ್ರಸಂಧಿಗಳಾದ ಕಟಕ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಮೀನ ರಾಶಿಗಳ ಅಂತ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಮ ಸ್ಥಾನವು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ವಂಧ್ಯಾಪತಿಯಾಗುವನು.

ಇನ್ನು ಕ್ಷೀಣವಾದ ಚಂದ್ರನು ಪಂಚಮದಲ್ಲಿದ್ದು ದ್ವಾದಶ ಸಪ್ತಮ ಮತ್ತು ಜನ್ಮಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಪುತ್ರ, ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯರಿಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶನಿ, ಕುಜರ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ಲಗ್ನಾತ್‌ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮತ್ತು ಶನಿ, ಕುಜ ಇವರಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ಜಾತಕನು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯಾಗುವನು. ಏಕರಾಶಿಗತರಾದ ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಕುಜರಿದ್ದರೆ ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಪುತ್ರ ವಿಹೀನನಾಗಿ ಬಾಳುವನು. ಪುರುಷಗ್ರಹ, ಸ್ತ್ರೀಗ್ರಹ ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಕುಜರು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವರು. ಲಗ್ನದಿಂದ ಹತ್ತು, ಏಳು, ನಾಲ್ಕು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದಾಗ ಜಾತಕನು ವಂಶನಾಶಗೈಯ್ಯುವನು. ಅಂದರೆ ಸಂತಾನ ವಿಹೀನನಾಗುವನು. ಬುಧನಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣವು ಯಾವ ರಾಶಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವದೋ ಆ ರಾಶಿಯು ಲಗ್ನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗುವನು. ಶುಕ್ರನು ದ್ವಾದಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಶೂನ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ದಾಸಿಯ ಮಗನಾಗುವನು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶನಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ಕೀಳು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವನು.

ಶುಕ್ರ ಕುಜರು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದು, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ಜಾತಕನು ವಾತಾದಿ ರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನು ಕಟಕ ವೃಶ್ಚಿಕಾಂಶಗತನಾಗಿದ್ದು ಪಾಪಯುತನಾಗಿದ್ದರೆ ಗುಹ್ಯರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಕುಜ, ಶನಿ, ಹನ್ನೆರಡು, ಮೂರು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಚಂದ್ರನೂ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಇರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಕುಷ್ಠರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನು ದಶಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕುಜನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ ಶನಿಯು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಅಂಗಹೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಪರಸ್ಪರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶೂಲ ರೋಗಿಯೂ ಏಕದಶಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಕೃಶನೂ ಆಗುವನು. ಲಗ್ನದಿಂದ ಎಂಟು, ಆರು, ಎರಡು, ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು, ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿಗಳು ಇದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಜಾತಕನು ಅಂಧನಾಗುವನು. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಪಂಚಮಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಕಿವಿ ಶೂಲೆ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಬೇನೆ ಬರುವದು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹಲ್ಲಿನರೋಗಬರುವುದು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಜಾತಕನು ವಾತರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಕುಜನು ನಾಲ್ಕು, ಏಳು, ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಶನಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಕುಜನು ಪಂಚಮದಲ್ಲಿಯೂ ಬುಧನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಉನ್ಮಾದ ರೋಗಿಯಾಗುವನು.

ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಎರಡು, ಹನ್ನೆರಡು, ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ರಾಜಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗುವನು. ಅದೇ ರೀತಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಸರ್ಪದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಕೊಲೆಯಿಂದಲೋ ಸಾಯುವನು. ಚಂದ್ರನು ಶನಿಸಹಿತವಾಗಿ ಕುಜ ದೃಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಪಸ್ಮಾರ ರೋಗಿ, ವಾಕ್‌ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ದುರ್ವಚನಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕ್ಷಯರೋಗಿ ಆಗುವನು. ಸೂರ್ಯ, ಶನಿ, ಕುಜ ಇವರು

ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಗತರಾಗಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮ ಈ ದರ್ಜೆಯ ಸೇವಕನಾಗುವನು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಕೆಯು ವ್ಯಭಿಚಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಳಾಗುವಳು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಕದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪುರುಷ ಜಾತಕಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಫಲಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಕಗಳಿಗೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಭರ್ತೃವಿನ ಮರಣವನ್ನು ಜನ್ಮ ಲಗ್ನದಿಂದ ಎಂಟನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಪತಿಯ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸಪ್ತಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರಿಂದಲೇ ಶರೀರ ಸೌಂದರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯ ಜನ್ಮ ಲಗ್ನವು ಯುಗ್ಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವಭಾವವು ಕೇವಲ ಶೀಲಯುತವಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಲಗ್ನ ಚಂದ್ರರು ಓಜರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುರುಷ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿರುವಳೆಂದೂ, ಅದೇ ಓಜರಾಶಿಗಳು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಗುಣರಹಿತಳಾಗಿ ಪುಂಶ್ಚಲಿಯಂತಿರುವಳೆಂದೂ ಅರ್ಥ ಸ್ತ್ರೀಯು ಜನ್ಮರಾಶಿ ಅಥವಾ ಲಗ್ನವು ಕುಜ, ಶನಿ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ ಇವರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದರೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ದುರ್ನಡತೆಯುಳ್ಳವಳೂ, ದಾಸಿಯೂ, ಸಾಧ್ವಿಯೂ ಆತುರವುಳ್ಳವಳೂ ಆಗುವಳು.

ಲಗ್ನವು ಓಜರಾಶಿಯಾಗಿ ಪಾಪಗ್ರಹಯುತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ನಡತೆ ದುಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಇದು ಕುಜ ತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶುಕ್ರ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲೊಂದು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಕ್ರೂರವಾದ ಮಾತುಗಳುಳ್ಳವಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಮದುವೆಯಾಗುವವಳೂ, ಗುಣಾಢ್ಯಗಳೂ ಆಗುವಳು. ಬುಧ ಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಕುಜ ತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕ್ಲೀಬಳೂ, ಗುಣವತಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಚಂದ್ರರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದವರ್ತಿನಿಯೂ, ಶಿಲ್ಪಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವಳೂ ಆಗುವಳು. ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಕುಜ ತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಾಚಾಳಿಯೂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡಸಿನಂತೆ ಧೀರಳೂ ಆಗುವಳು. ಗುರುಸ್ಥಾನವು ಲಗ್ನವಾದರೆ ಗುಣಾಢ್ಯಳೂ, ಅಲ್ಪರತಿ ಉಳ್ಳವಳೂ ಆಗುವಳು. ಶನಿಗ್ರಹವು ಲಗ್ನವಾದರೆ ದಾಸಿಯೂ, ನೀಚ ಸೇವಾಸಕ್ತಳೂ ಅನಪತ್ಯಳೂ ಆಗುವಳು. ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಲಗ್ನ ಇವರಿರುವ ತ್ರಿಂಶಾಂಶಾಧಿಪತಿಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಶನಿ ಶುಕ್ರರು ಯಾವ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಶನ್ಯಂಶದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನೂ, ಶುಕ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೇ ಕಾಮೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಲಗ್ನದಿಂದಾಗಲಿ, ಚಂದ್ರನಿಂದಾಗಲಿ, ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಬುಧ ಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ, ಪತಿಯು ಷಂಢನಾಗುವನು. ಬುಧ ಶನಿಗಳು ಸಪ್ತಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚರರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪರದೇಶ ಸಂಚಾರಿಯಾಗುವಳು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಪತಿಯಿಂದ ದೂಷಿತಳಾಗುವಳು. ಕುಜನಿದ್ದರೆ ಬಾಲವಿಧವೆಯಾಗುವಳು. ಶನಿಯು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಪಾಪದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಮುದುಕಿಯಂತೆ ಕಾಣುವಳು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಇದ್ದರೆ ವಿಧವೆಯಾಗುವಳು. ಶುಭ ಮತ್ತು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೆರಡೂ ಮಿಶ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಮದುವೆಯಾಗುವಳು.

ಸ್ತ್ರೀ ಜನ್ಮ ಲಗ್ನದ ಸಪ್ತಮ ಭಾಗವು ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿ ಹೀನಬಲವುಳ್ಳ ದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ ಪತಿಯಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಡುವಳು. ಕುಜ ಶುಕ್ರರು ಪರಸ್ಪರಾಂಶಗತರಾಗಿದ್ದರೇ ಅನ್ಯ

ಪುರುಷನನ್ನು ವರಿಸುವಳು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಪತಿಯನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡುವಳು. ಲಗ್ನವು ಶನಿ, ಅಂಗಾರಕ ಇವರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರರಿದ್ದರೆ ಬಂಧಕಿಯಾಗುವಳು, ಸಪ್ತಮ ಭಾವವು ಕುಜಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಲಗ್ನವು ಕುಜ ತ್ರಿಂಶಾಂಶವಾಗಿದ್ದರೆ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ವ್ಯಬಿಚಾರ ಮಾಡುವಳು. ಸಪ್ತಮಸ್ಥಾನವು ಶನಿಯಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯೋನಿವುಳ್ಳವಳಾಗುವಳು. ಇದೇ ಶನಿಯು ಸದ್ಗ್ರಹಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಪ್ರಿಯಾನುರಾಗಿಣಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಇದೇ ಶನಿಯು ಸದ್ಗ್ರಹಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಪ್ರಿಯಾನುರಾಗಿಣಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಸಪ್ತಮರಾಶಿಯು ಶನಿಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದು ಶನ್ಯಂಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹವಿದ್ದರೂ ಗಂಡನು ವೃದ್ಧನೂ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಖನೂ ಆಗುವನು. ಕುಜ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಪತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾಗುವನು. ಬುಧ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ನಿಪುಣನೂ, ಗುರುಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ, ಗುಣಶಾಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಕಾಮಿಯೂ, ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದವನೂ, ಶುಕ್ರಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತನೂ ಶನಿಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವಿ ಆಗುವನು.

ಶುಕ್ರ ಚಂದ್ರರು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಖವುಳ್ಳವಳೂ, ಅಸೂಯಾಸ್ವಭಾವದವಳೂ ಆಗುವಳು. ಬುಧ ಚಂದ್ರರು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಪುಣೆಯೂ, ಗುಣಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ ಬುಧರಿದ್ದರೆ ಸುಭಗೆ ಹಾಗೂ ಕಲಾಪ್ರವೀಣೆಯಾಗುವಳು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಅನೇಕ ಸೌಖ್ಯ ಹಾಗೂ ಧನವಂತಳಾಗುವಳು. ಅಷ್ಟಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಅಷ್ಟಮಾಂಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟು ಅಂತರದಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ವೈಧವ್ಯವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂಮರಣ ಸಂಭವವಿರುವದು, ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಅಷ್ಟಮ ಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ನಾರಿಯು ಸುಮಂಗಲಿಯಾಗಿಯೇ ಸಾಯುವಳು. ಚಂದ್ರನು ಕನ್ಯಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ವೃಷಭ, ಸಿಂಹಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗ ಜನಿಸುವವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಶನಿಯು ಬಲಾಧಿಕನಾಗಿರದೇ ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರರಿಂದಲೂ, ಬಲಹೀನರಾದ ರವಿ, ಕುಜ ಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಓಜರಾಶಿಯ ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಗಂಡಸಿನಂತೆ. ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳೂ ಕುರೂಪಿಣಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಗುರು, ಕುಜ, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಬುಧರು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದು ಯುಗ್ಮರಾಶಿಯು ಲಗ್ನದಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಪಾಪಗ್ರಹವು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ, ನವಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾಯೋಗಕರವಾದ ಗ್ರಹವು ಇರುವದಾದರೆ ಆ ಹೆಂಗಸು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗುವಳು. ಈ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಕಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಫಲಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವಾಹಕಾಲ ದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಇನ್ನು ನಿರ್ಯಾಣವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅಷ್ಟಮ ಸ್ಥಾನದ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೂ, ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಆ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನವು ದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವ್ಯಾಧಿಯೇ ಬಂದು ಜಾತಕನು ಅವುಗಳಿಂದ ಮರಣಹೊಂದುವನು. ಅನೇಕ ಗ್ರಹಗಳು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ನಾನಾ ವಿಧ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮರಣಹೊಂದುವನು. ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀರು, ಅಗ್ನಿ,

ಆಯುಧ, ಜ್ವರ, ದೀರ್ಘ ರೋಗ, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಹಸಿವು ಇವುಗಳಿಂದ ಮರಣ ಕಾರಣತ್ವ ಉಂಟಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಸೂರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಂಗಾರಕನು ದಶಮ ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಶೈಲಾಗ್ರ ಪತನದಿಂದ ಶಶಿ, ಶನಿ, ಅಂಗಾರಕ ಇವರು ಹತ್ತು, ಏಳು, ನಾಲ್ಕು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದರಿಂದಲೂ, ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಸ್ವಜನರಿಂದಲೂ. ದ್ವಿಸ್ವಭಾವಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಮರಣ ಉಂಟಾಗುವದು. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಜಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶಸ್ತ್ರ ಅಗ್ನಿ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ, ಮಕರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಕರ್ಕಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಜಲೋದರ ರೋಗದಿಂದಲೂ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸುವದು. ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ರಕ್ತಸ್ರಾವದಿಂದಲೂ ಶನಿಯಿದ್ದರೆ ಅಗ್ನಿಪಾತದಿಂದಲೂ, ಪಾಪಗ್ರಹಾದಿಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೇ ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೊಲೆಯಿಂದಲೂ ಜಾತಕನಿಗೆ ಮರಣ.

ಅಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೇ ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಂಧನದಿಂದಲೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ದ್ರೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ನಿಗಳ ಬಂಧನದಿಂದಲೂ, ಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನೂ, ಮೇಷದಲ್ಲಿ ರವಿಯೂ ಇದ್ದು, ಮೀನಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದುವನು. ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ, ದಶಮದಲ್ಲಿ ಕುಜನೂ, ಇದ್ದು ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರನಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಶೂಲದಿಂದ ತಿನಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಶನಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮರಣ ಸಂಭವಿಸುವದು. ಕ್ಷೀಣ ಚಂದ್ರ, ರವಿ, ಕುಜ, ಶನಿ, ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ಒಂದು, ಐದನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳು, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿ, ರವಿ ಇವರು ಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೊಗೆ, ಬೆಂಕಿ, ಬಂಧನ, ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹತನಾಗುವನು. ಚತುರ್ಥಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನೂ ಸಪ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ ದಶಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಅಗ್ನಿ, ಆಯುಧ, ರಾಜಕೋಪ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮರಣಿಸುವನು. ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಶನಿಯು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ದಶಮದಲ್ಲಿ ಕುಜನೂ ಇದ್ದರೆ ಘಾಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಕಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾಯುವನು.

ಸೂರ್ಯನು ದಶಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕುಜನು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವಾಗ, ವಾಹನದಿಂದಲೂ, ಕುಜನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ ಶನಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರು, ಲಗ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ ಯಂತ್ರಪೀಡನದಿಂದ ಸಾಯುವರು. ತುಲಾದಲ್ಲಿ ಮೇಷದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಮಕರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಇರುವಾಗ ಅಮೇಧ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಣಿಸುವನು. ಕ್ಷೀಣ ಚಂದ್ರನು ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಕುಜವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಶನಿಯು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಗುಹ್ಯ ರೋಗದಿಂದಲೂ ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿ ಬಾಧೆಯಿಂದಲೂ ಸಾಯುವನು. ಕುಜ ಸಹಿತನಾದ ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಪಕ್ಷಿಯಿಂದ ಮೃತನಾಗುವನು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ, ನವಮದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಇರುವಾಗ ಪರ್ವತದಿಂದ ಬಿದ್ದು ಅಥವಾ ಸಿಡಿಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಯುವನು. ಜಾತಕನು ಯಾವ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವನೋ ಅದರಿಂದ

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಕ್ಕೆ ಯಾರು ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವರೋ ಆ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೇಳಲಾದ ಅಗ್ನಿ ಜಲಾದಿಗಳಿಂದ ಜಾತಕನಿಗೆ ಮರಣ ಬರುವದು. ಲಗ್ನ, ಹೋಮ ನವಮಾಂಶಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವ ರಾಶಿ ಸದೃಶವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣವಾಗುವದೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಾದಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಮರಣದ ಸೂಚನೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಜಾತಕನು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನವಾಂಶಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ಮರಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನವು ಸ್ವಸ್ವಾಮಿ ದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿಯೂ, ಶುಭಗ್ರಹಾದಿಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದಿದ್ದರೆ ತ್ರಿಗುಣಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸಮಯವನ್ನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಕನು ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣವು ಪಾಪಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದರೆ ಮೃತದೇಹವು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶುಭಗ್ರಹ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣವಾದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಮಿಶ್ರದ್ರೇಕ್ಕಾಣವಾದರೆ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ನಾಶವಾಗುವದು. ವ್ಯಾಳದ್ರೇಕ್ಕಾಣವಾದರೆ ಅಂದರೆ ಕರ್ಕಾಟಕದ ಒಂದು, ಮೂರು, ವೃಶ್ಚಿಕದ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೀನದ ಎರಡು ಈ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗಳಾದರೆ ಮೃತದೇಹವು ದುಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ಷಿತವಾಗುವದು. ಗುರು, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಕುಜ, ಶನಿ, ಬುಧರು ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇವ, ಪಿತೃ, ತಿರ್ಯಕ್, ನರಕ ಈ ಲೋಕಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಾಧಿಪತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜನಿಸಿದವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟನೆಯ ಸ್ಥಾನಗಳು ಗ್ರಹವರ್ಜಿತಗಳಾದರೆ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಮ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗಳಿರುವವೋ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದು ಬಲಿಷ್ಟವಾಗಿರುವದೋ ಅಂತಹವರ ಲೋಕವನ್ನು ಜಾತಕನು ಮರಣಾನಂತರ ಹೊಂದುವನು. ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಮಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಇರುವ ಗುರುವು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನ ಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಮಿಕ್ಕ ಗ್ರಹವಂಚಿತನಾದರೆ ಜಾತಕನು ಮೃತನಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು.

ಇನ್ನು ನಷ್ಟ ಜಾತಕವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ : ಆಧಾನಕಾಲ ಅಥವಾ ಜನ್ಮಕಾಲ ಇವುಗಳು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಗಣಕನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವವನ ಪ್ರಶ್ನ ಲಗ್ನದಿಂದಲೇ ಜಾತಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು. ಕೇಳುಗನು ಲಗ್ನ ಪ್ರಥಮ ಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತೀಯ ಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಲದ ಮೂರು ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗುರುವು ಒಂದು ಐದು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಗುರುಚಾರದಿಂದ ಜಾತಕನ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಲಗ್ನದ ದ್ವಾದಶಾಂಶಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಇಷ್ಟನೆಯ ಆರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಇರುವನೆಂದೂಊಹಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಷ್ಮಾದಿ ಋತುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಅಯನಗಳಿಗೆ ಋತುಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಚಂದ್ರ, ಬುಧ, ಗುರುಗಳಿಗೆ ಶುಕ್ರ, ಕುಜ ಶನಿಗಳ ಋತುಗಳನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವು ಋತುವಿನ ಮೊದಲನೆಯ ತಿರುಗೆಂದೂ ಅಪರಾರ್ಧವು ಎರಡನೆಯ

ತಿರುಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ತಿರುಳಿನ ಅನುಪಾತದಿಂದ ತಿಥಿಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಲಗ್ನಗಳಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಜನನವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಂದ್ರ ನವಾಂಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಕ್ಷತ್ರವೇ ಜನನ ನಕ್ಷತ್ರವೆನಿಸುವದು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನ ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಂತರವಿರುವದೋ ಅಷ್ಟೇ ಅಂತರವನ್ನು ಚಂದ್ರರಾಶಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಬರುವ ರಾಶಿಯೇ ಜನ್ಮಲಗ್ನವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

ಈಗ ಪ್ರಕಾರಾಂತರದಿಂದ ನಷ್ಟ ಜಾತಕವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಲು ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಏಳು, ಹತ್ತು ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು, ಹತ್ತು, ಐದು, ಏಳು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ಹದಿನೈದು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡು, ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ರಾಶಿಗುಣಕವೆಂದು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಐದು, ಐದು, ಎಂಟು, ಐದು, ಹತ್ತು ಏಳು, ಐದು, ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಗುಣಕವೆಂದೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುವರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರಶ್ನಲಗ್ನ ಸ್ಫುಟವನ್ನು ಲಿಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ರಾಶಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಗುಣಕ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪುನಃ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಏಳರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಒಂಭತ್ತನ್ನು ಕಳೆದು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಉಳಿಯುವದು ನಕ್ಷತ್ರವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಏಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ವಾರವನ್ನು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಜಾತಕನ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ತಿಥಿಯನ್ನೂ ಎರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಅಹೋರಾತ್ರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂವತ್ತಾರು ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವದು.

1. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಒಂದು:ಪುರುಷ, ಪರುಶುಧಾರಿ, ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ, ರಕ್ತನೇತ್ರ, ರಕ್ಷಣದಕ್ಷ.
2. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಎರಡು : ಸ್ತ್ರೀ : ತೃಷಾರ್ತೆ, ಏಕಪಾದ ಉಳ್ಳವಳು, ರಕ್ತವಸ್ತ್ರ ಧಾರಿಣಿ, ಘಂಟಾಕೃತಿ ಉಳ್ಳವಳು.
3. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮೂರು : ಕಪಿಲವರ್ಣ, ಅಂಧ ದೃಷ್ಟಿ, ಕ್ರೂರ ಕ್ಷತದೇಹ, ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಧಾರಿ.
4. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ನಾಲ್ಕು : ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಬಾಯಾರಿಕೆಯುಳ್ಳದ್ದು, ಸುಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು ಉಳ್ಳವರು.
5. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಐದೂ : ಮಲಿನ ಕ್ಷುಧಾರ್ತ, ಕೃಷ್ಯಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನಾದವನು
6. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಆರು : ಆನೆಯಂತಿರುವ ದೇಹ, ಶರಭಾಕಾರ, ಪಿಂಗಲವರ್ಣ, ದುಃಖಿತ ಮನಸ್ಸು.
7. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಏಳು : ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳು, ಸುಂದರಿ, ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ, ಎತ್ತಿದ ಕೈಯುಳ್ಳವಳು, ಪುತ್ರಸಂತಾನ ಇಲ್ಲದವಳು.
8. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಎಂಟು : ಉದ್ಯಾನ ಸಂಚಾರಿ, ಕವಚ, ಧನಸ್ಸು, ಇವುಗಳುಳ್ಳವನು ಗರುಡಾಕೃತಿ ಉಳ್ಳವನು, ಕ್ರೀಡೇಚ್ಛಾಶಾಲೀ.
9. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಒಂಭತ್ತು : ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ವರುಣಾಕಾರ, ಬಹುರತ್ನ, ಧನುಸ್ಸು ಇವುಗಳುಳ್ಳವಳು.

10. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹತ್ತು : ಆನೆಯಂತಿರುವ ಮುಖ, ಮತ್ತು ಕತ್ತುಳ್ಳದ್ದು, ಹಂದಿಯ ಮುಖ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚಂದನವೃಕ್ಷವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದುದು.

11. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹನ್ನೊಂದು : ಅರಣ್ಯ ಸಂಚಾರಿ, ಪದ್ಮಾರ್ಚಿತೆ, ಮುತ್ತುಗದ ಕೊಂಬೆ ಹಿಡಿದಿರುವವಳು ತಲೆಗೆದರಿಕೊಂಡಿರುವವಳು, ಅರಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವ ಉಳ್ಳವಳು.

12. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹನ್ನೆರಡು : ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವವನು, ಸಮಬದ್ಧನು, ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವವನು, ಸ್ವರ್ಣಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದವನು.

13. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹದಿಮೂರು : ನಾಯಿ, ನರಿ, ಹದ್ದು, ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಶಾಲ್ಮಲೀವೃಕ್ಷದ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವವನ ಆಕೃತಿ ಉಳ್ಳದ್ದು.

14. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹದಿನಾಲ್ಕು : ಧನುರ್ಧಾರಿ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. ಸಿಂಹದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಗಜರ್ದನೆ ಮಾಡತಕ್ಕವನು, ಕುದುರೆಯಂತೆ ಆಕೃತಿ ಉಳ್ಳವನು, ರೋಗಿಯು.

15. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹದಿನೈದು : ಹಣ್ಣು, ಮಾಂಸ, ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು, ಗಡ್ಡ ಉಳ್ಳವನು, ಕರಡಿಯಂತೆ ಮುಖ ಉಳ್ಳವನು, ಕಪಿಯಂತೆ ನಡೆಯುವವನು.

16. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹದಿನಾರು : ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪವು.

17. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹದಿನೇಳು : ಆದಾಯ ವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವವನು ಲೇಖಕ ಪುರುಷಾಕೃತಿ.

18. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹದಿನೆಂಟು : ಗೌರವರ್ಣವುಳ್ಳ ಹೆಂಗಸು, ಶುಭ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಡ ತಕ್ಕವಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವವಳು. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವಳು.

19. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು : ತೂಕ ಮಾಡುವ ಪುರುಷ, ಒರೆಗಲ್ಲು, ಮಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿರುವವ.

20. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತು : ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕೊರಗುವವನು ಕುಂಬಾರ, ಗೃಧ್ರಮುಖ, ಹೆಂಡತಿಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವವ.

21. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು : ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ಕಿನ್ನರರಂತೆ ಸುವರ್ಣ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಧರಿಸಿ ಮೃಗ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವವ.

22. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು : ಸ್ತ್ರೀ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ, ಆಭರಣವಿಹೀನಳೂ, ಸರ್ಪದಷ್ಟವಾದ ಪಾದವುಳ್ಳವಳು. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವವಳು.

23. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು : ಸುಖಾಭಿಲಾಷಿಣೀ ಸರ್ಪಾವೃತಾಂಗಿ, ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕುವವಳು. ಮೀನ ಆಕೃತಿಉಳ್ಳವಳು.

24. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು : ಆಮೆಯಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವನು, ಮಲಯ ಪರ್ವತದ ರಕ್ಷಕ ಸಿಂಹಾಕೃತಿ, ಚತುಷ್ಪಾದ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ

25. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು : ನರಮುಖ, ಕುದುರೆ ಮೈ ಉಳ್ಳದ್ದು, ಧನುರ್ಧಾರಿ ಯಜ್ಞ ಸಂಬಂಧಿ ಉಪಕರಣ ಹಾಕಿದವನು.

26. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು : ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವವಳು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಎದ್ದು ಬರುವವಳು, ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವ ಸ್ವಭಾವದವಳು.

27. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು : ಉದ್ದವಾದ ಗಡ್ಡ ಮತ್ತು ಮೀಸೆ ಉಳ್ಳವನು. ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವಿನ ಮೈ ಬಣ್ಣ. ದಂತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು, ಪೀತಾಂಬರ ಧಾರಿ.

28. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು : ಹಂದಿಯಂತಿರುವ ದೇಹ, ಮೊಸಳೆಯಂತಿರುವ ಹಲ್ಲು, ಕ್ರೂರಮುಖ ಈ ಸ್ವಭಾವದ ನರಾಕಾರ.

29. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತು : ಕಲಾಭಿಜ್ಞಳು, ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗಿ, ಭೂಷಣಾಲಂಕೃತೆ.

30. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮೂವತ್ತು : ಭಾಂಡ, ಕಂಬಳಿ, ಚಾಪ, ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದ ಕಿಂನರ ಸದೃಶನಾದ ಮನುಷ್ಯ.

31. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮೂವತ್ತೊಂದು : ಉಣ್ಣೆ, ಸರಾಯಿ, ನೀರು ಇವುಗಳಿಂದ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುವವನು, ಅಜಿನಧಾರಿ, ಗೃಧ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಮುಖ ಉಳ್ಳವನು.

32. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮೂವತ್ತೆರಡು : ದಗ್ಧ ಶಾಲ್ಮಲೀ ವನದಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಹದ ಅದುರುಗಳನ್ನು ತರುವವಳು ಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರಧಾರಿಣಿ.

33. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮೂವತ್ತುಮೂರು : ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕೂದಲು ಉಳ್ಳವಳು, ಲೋಹಮಿಶ್ರಿತ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಂಚರಿಸುವ ನರಾಕೃತಿ.

34. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು : ಶಂಖ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. ಹಡಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನು. ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ ವಸ್ತು ತರುತ್ತಿರುವವನು.

35. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮೂವತ್ತೈದು : ಎತ್ತರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವಜಪಟವುಳ್ಳವನು, ಸಖರಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವನು.

36. ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ ಮೂವತ್ತಾರು : ಹಳ್ಳದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವುಳ್ಳ ನರಾಕೃತಿಉಳ್ಳವನು. ನಗ್ನನು, ಕಳ್ಳರಿಂದಲೂ, ಬೆಂಕಿಯಿಂದಲೂತೊಂದರೆಪಟ್ಟವನು.

ಹೀಗೆ ಮೇಷಾದಿಯಾಗಿರುವ ಮೂವತ್ತಾರು ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆನು. ಇದರ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜಾತಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂತಾದ ಲಗ್ನಗಳಿಂದ ಫಲಾ ಫಲಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಾತಕ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜ್ಯೋತೀಷ್ಯಾದಿ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯಂತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವೆನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಲೋಕ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಜನೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಸಂಹಿತಾ ಭಾಗವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—O—

ರಾಶಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಫಲಾಫಲಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೬

॥ ಸನಂದ ಉವಾಚ ॥

ಕ್ರಮಾಚ್ಚೈತ್ರಾದಿ ಮಾಸೇಷು ಮೇಷಾದ್ಯಾಃ ಸಂಕ್ರಮಾ ಮತಾಃ ॥
ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪದಿ ಯೋ ವಾರಃ ಸ ನೃಪಃ ಸ್ಮೃತ ॥

ಮೇಷಪ್ರವೇಶೇ ಸೇನಾನೀಃ ಕರ್ಕಟೇ ಸಸ್ಯಪೋ ಭವೇತ್ ॥
ಸಮೋದ್ಯಧೀಶ್ವರಃ ಸೂರ್ಯೋ ಮಧ್ಯಮಶ್ಚೋತ್ತಮೋ ವಿದುಃ ॥

ನೇಷ್ಟಃ ಕುಜೋ ಬುಧೋ ಜೀವೋ ಭೃಗು ಸ್ತ್ವತಿ ಶುಭಂಕರಃ ॥
ಅಧಮೋ ರವಿಜೋ ವಾಚ್ಯೇ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚೈ ಷಾಂ ಬಲಾಬಲಮ್ ॥

ಸನಂದ:- ಚೈತ್ರಾದಿಯಾದ ಚಾಂದ್ರಮಾಸಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಷಾದಿ ಸೌರ ರಾಶಿಗಳು ಸಂಭವಿಸುವವು. ಅಥವಾ ಮೇಷಾದಿಯಾದ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಾದರೂ ಆಯಾ ಮಾಸಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವವು. ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯಮಿ ತಿಥಿಯು ಯಾವ ವಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವದೋ ಆ ವಾರಾಧಿಪತಿಯೇ ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರಾಜನಾಗುವನು. ಮೇಷಾದಿಯು ಯಾವ ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವದೋ ಆ ವಾರಾಧಿಪತಿಯು ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು, ರವಿಯು ರಾಜನಾದರೆ, ಸಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರನು ರಾಜನಾದರೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕುಜನು ರಾಜನಾದರೆ, ಅಧಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ ಇವರು ರಾಜರಾದರೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಶನಿಯು ರಾಜನಾದರೆ ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆ ವರ್ಷವನ್ನು ನಡೆಸುವರು. ಮತ್ತು ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದಲೂ ವರ್ಷ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಮೇಷ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರವಿ ಮಂಡಲವು ಸ್ವಲ್ಪ ದಂಡಾಕಾರ, ಮುಂಡಾಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಗೆಯ ಆಕಾರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ರೋಗ, ಚೋರ, ದ್ರವ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಭಯವಿದೆ. ಛತ್ರ ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆ ಇವುಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಧೂಮ್ರವರ್ಣವಾಗಲಿ, ಜ್ವಾಲೆಯ ಆಕಾರವಾಗಲಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹಾನಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬಿಳುಪು, ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಕಪ್ಪು ಈ ಬಣ್ಣಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆದಾಯಕ, ನಾನಾವರ್ಣಗಳು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಗ ರಾಜರಿಗೆ ತೊಂದರೆ. ಸೂರ್ಯನಕಿರಣಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡಾಗ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟ. ಪೀತವರ್ಣದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹರಡದಿದ್ದರೆ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ, ಶ್ವೇತವರ್ಣದಿಂದ ಹರಡಿದ್ದರೆ ಪುರೋಹಿತನಿಗೂ, ಚಿತ್ರವರ್ಣದಿಂದ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಕಷ್ಟವಾಗುವದು. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣವು ಧೂಮ್ರವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದರೆ ರಾಜರಿಗೂ, ಪಿಂಗಳ ವರ್ಣದಿಂದ ಕಿರಣಗಳು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹರಡುವದಾದರೆ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಉಂಟಾಗಿ ಅನರ್ಥ ಸಂಭವಿಸುವದು. ಶಿಶಿರ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮ ವಣದದಿಂದಲೂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾಗಿಯೂ, ವರ್ಷ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ

ಚಿತ್ರವರ್ಣವಾಗಿಯೂ, ಶರದೃತುವಿನಲ್ಲಿ ಪದ್ಮರಾಗದ ಬಣ್ಣದಂತೆಯೂ ಹೇಮಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶುಭಫಲ ಉಂಟಾಗುವದೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕು. ಹೇಮಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಹಳದಿಯಾಗಿಯೂ, ವರ್ಷ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾಗಿಯೂ, ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುವಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವ ರವಿಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೋಗ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಭಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಅರ್ಧ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಸೂರ್ಯನು ರಾಜರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷ ಹೆಚ್ಚಿಸುವನು. ಮೊಲದ ರಕ್ತದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವಾಗುವದು.

ನವಿಲುಗರಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ರಾಜಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವದು. ಸೂರ್ಯನು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಮಿಭಾಧೆ ಇದೆ. ಭಸ್ಮರಾಶಿಯಂತಿದ್ದರೆ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿರಂಧ್ರವು ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ದೇಶವು ನಾಶವಾಗುವದು. ಗಡಿಗೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ರವಿಯಿಂದ ಕ್ಷುಧಾಬಾಧೆ, ತೋರಣಾಕಾರವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದ ರವಿಯಿಂದ ದೇಶಕ್ಷೋಭೆ, ಖಂಡಾಕಾರದಿಂದ ಕಂಡಾಗ ರಾಜನಾಶ ಖಂಡಿತ.

ಸುರ್ಯೋದಯ ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು, ಉಲ್ಕಾಪಾತ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ರಾಜವಧೆಯಾಲಿ, ನೃಪಯುದ್ಧವಾಗಲಿ ಆಗುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಕ್ಷಾದಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಪಕ್ಷಾಂತದಲ್ಲಾಗಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಪರಿವೇಷ ಉಂಟಾದರೆ ರಾಜರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುವರು. ಉದಯಾಸ್ತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ರಕ್ತವರ್ಣದಿಂದ ಕಂಡರೂ, ದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜರು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು. ಉದಯಾಸ್ತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ರವಿ ಮಂಡಲವು ಶಸ್ತ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳು ಭಯವೂ ಕತ್ತೆ, ಒಂಟೆ, ಇವುಗಳ ಆಕಾರ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧ ಭಯ. ಮೀನ ಮತ್ತು ಮೇಷ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುಭಕರವೆನಿಸುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಿಥುನ, ಮಕರ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನು ಶುಭಕರನು. ವೃಷಭ, ಕುಂಭ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಶೃಂಗವೂ, ಕರ್ಕಾಟಕ ಧನುರ್ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಶರಾಕಾರದ ಶೃಂಗವೂ, ಮಕರ, ಸಿಂಹ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಧನುರಾಕಾರದ ಶೃಂಗವೂ, ತುಲಾ ಕಟಕ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಶೂಲಾಕಾರದ ಶೃಂಗವೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುಭಕರ.

ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಚಂದ್ರ ಶೃಂಗವು ಲೋಕಕ್ಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಕಲಹ, ಮುಂತಾದ ಕೆಟ್ಟ ಫಲ ನೀಡುವದು. ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಮೂಲಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣ ಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಭಯವು. ವಿಶಾಖಾ, ಅನುರಾಧಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣ ಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಘಾ, ವಿಶಾಖಾ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಉತ್ತರ ಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮಫಲ. ರೇವತಿ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ, ಆರಿದ್ರಾ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮಶೃಂಗನಿದ್ದರೆ ಶುಭಕರನಾಗುವನು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರ

ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಸಮಶೃಂಗನಾಗಿದ್ದರೂ ಚಂದ್ರನು ಶುಭಕರನು. ಭರಣಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಸಮಶೃಂಗನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ಥಿರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುನರ್ವಸು, ವಿಶಾಖಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಶೃಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಅರ್ಥಪ್ರದನು. ಉಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಸಮಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಮಶೃಂಗದಿಂದ ಕಂಡು ಬರುವ ಚಂದ್ರನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶುಭನಲ್ಲ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಇರುವೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಮಿಗಳ ಬಾಧೆಯು ಹೆಚ್ಚುವದು. ಚಂದ್ರ ಶೃಂಗವು ದಕ್ಷಿಣೋನ್ನತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುವಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಹಾನಿ. ಕಾರ್ಯವೃದ್ಧಿ. ಕಾರ್ಯಹಾನಿ, ಕಾರ್ಯವೃದ್ಧಿ, ಸುಭಿಕ್ಷ್ಯ. ಪಾಪಿಗಳ ನಾಶ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆರು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುವವು. ಚಂದ್ರ ಶೃಂಗವು ಅಧೋಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡಾಗ ಶಸ್ತ್ರಭಯ, ದಂತಾಕಾರವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಯುದ್ಧಭಯ.

ಚಂದ್ರಮಂಡಲವಾಗಲಿ, ಚಂದ್ರ ಶೃಂಗನಾಗಲಿ, ಕುಜಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಹತ ವಾದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕ್ಷೇಮ, ಅರ್ಥವೃದ್ಧಿ, ವೃಷ್ಟಿ, ಭೂಪಾಲನಾಶ, ಜನನಾಶ, ಈ ಫಲಗಳು ಲಬಿಸುತ್ತವೆ. ಕುಜಗ್ರಹವು ಇರುವ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಏಳು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಉಷ್ಣವೆಂದು ಹೆಸರಿದೆ. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಜಾಪೀಡೆ, ಅಗ್ನಿಯ ಭಯ ಇವುಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಜಲ, ಕ್ರೂರ ಮತ್ತು ವಕ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಸ್ಯ, ವೃಷ್ಟಿ, ನಾಶ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವು. ಹದಿಮೂರು ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬಾಲಾಸ್ಯ ಚಕ್ರಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇರುವವು. ಇವು ಸಸ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವವು. ಹದಿನೈದು ಮತ್ತು ಹದಿನಾರನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ರುಧಿರಾನನಗಳೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವು. ಇವುಗಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ, ಕ್ಷುದ್ಭಯ, ರೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತವೆ. ಹದಿನೇಳು ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮುಸಲಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ. ಧನಧಾನ್ಯನಾಶ, ಭಯಗಳನ್ನು ತರುತ್ತವೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ. ಫಲ್ಗುನೀ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ ಉತ್ತರಾಷಾಢದಲ್ಲಿ ವಕ್ರಿಯಾಗಿ ರೋಹಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತನಾಗುವ ಕುಜನು ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವನು. ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗಿ ಪುಷ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ವಕ್ರಿಯಾದ ಕುಜನು ಗೋವು, ಅಶ್ವ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಪ್ರದನಾಗುವನು. ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವನೋ ಆ ದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಭಯಪ್ರದನಾಗುವನು. ಮಘಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದರೆ ಆ ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಕ್ರಿಯಾದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಭಯ ಒದಗುವದು. ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ರಾಜರುಗಳಿಗೂ ಹಿಂಸೆ ಉಂಟಾಗುವದು. ಮಘಾ, ವಿಶಾಖಾ, ರೋಹಿಣಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಕ್ರಿಯಾದ ಕುಜನು ಗಂಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದಂತೆ ಆಗುವನು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ಮರಣ, ರೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಕುಜನು ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ, ರೋಹಿಣಿ ಮೂಲಾ, ಶ್ರವಣ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ವೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕನಾಗುವನು, ದಕ್ಷಿಣಾಯಣದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರದಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಗ್ರಹ ಪ್ರದನಾಗುವನು. ಎಲ್ಲಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರದಿಗ್ಗಾಮಿಯಾದ ಕುಜನೇ ಶುಭಕರನು. ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಗಾಮಿಯಾದಾಗ ಫಲ ಪ್ರದನಾಗುವನು. ಚಂದ್ರ, ಅಂಗಾರಕ ಸಮಾಗಮವು ಪ್ರಬಲವಾದ ಮಹೋತ ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶ್ರವಣಾ, ವಿಶಾಖಾ, ಮೃಗಶಿರ, ರೋಹಿಣಿ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧನು ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಅಗ್ನಿಭಯ, ರಾಜಯುದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಆ ತಾರಾಮಧ್ಯಗತನಾದರೆ ಬುಧನು ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಪೀಡಿಸುವನು. ಅರಿದ್ರಾದಿಂದ ಮಘಾ ನಕ್ಷತ್ರಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಬುಧನು ದೃಗ್ಗೋಚರನಾದರೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ ಕಲಹ, ರೋಗ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಂಭವಿಸುವವು. ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತ ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖಾ, ಅನುರಾಧಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬುಧನು ಕ್ಷೇಮ, ಸುಭಿಕ್ಷ, ಆರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ, ಉತ್ತರ, ಕೃತ್ತಿಕಾ, ಭರಣಿ ಮುಂತಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬುಧನು ವೈದ್ಯರಿಗೂ, ನಾವಿಕರಿಗೂ, ವಣಿಜರಿಗೂ ಬಾಧೆ ತರುವನು, ಪೂರ್ವಾತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಧ್ಯಗತನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬುಧನು ಹಸಿವು, ಶಸ್ತ್ರಬಾಧೆ, ಬೆಂಕಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುವನು. ಭರಣಿ ಕೃತ್ತಿಕೆ, ಆರಿದ್ರಾ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧನ ಗತಿ ಪ್ರಾಕೃತಗತಿ ಎಂದೆನ್ನುವರು. ಆರಿದ್ರಾ, ಮೃಗಶಿರಸ ಆಶ್ಲೇಷಾ ಮಘಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗತಿಗೆ ಮಿಶ್ರಗತಿ ಎನ್ನುವರು. ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುಣೀ, ಉತ್ತರಫಲ್ಗುಣೀ ಪುಷ್ಯ ಪುನರ್ವಸು ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಾ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ, ರೇವತಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ತೀಕ್ಷ್ಣಗತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಭರಣಿ, ವಿಶಾಖಾ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಮೂಲಾ, ರೇವತಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಘೋರಗತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ವಿಶಾಖಾ, ಅನುರಾಧಾ, ಹಸ್ತ, ಶ್ರವಣ ಧನಿಷ್ಠ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ವಾಮಗತಿಯೆಂದು ರೂಢಿಯಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಾಕೃತವೇ ಮೊದಲಾದ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಸೂರ್ಯನು ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಉದಯವಾಗಿ ದೃಗ್ಗೋಚರನಾಗುವನೋ ಅಷ್ಟು ದಿವಸ ಆಸಕ್ತನೂ ಆಗಿರುವನು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆರುಗತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಲವತ್ತು, ಮೂವತ್ತು, ಹದಿನಾಲ್ಕು, ಒಂಭತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹದಿನೈದು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದಿನಗಳು ಬುಧನಿಗೆ ಉದಯಾಸ್ತ ಕಾಲಗಳಿರುವವು. ಪ್ರಕೃತಿಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧನು ಜನರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮ, ಸೌಖ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಸಂಕ್ಷೇಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲವನ್ನು ಇತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದ ರೂಪವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವದು. ವೈಶಾಖ, ಶ್ರಾವಣ, ಪುಷ್ಯ, ಆಷಾಢ, ಈ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧೋದಯವಾದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟಫಲವು, ಇತರ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬುಧೋದಯವು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಭಯ ತರುತ್ತದೆ. ಉದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುಧನ ಬಿಂಬವು ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆಯೂ ಸ್ಫಟಿಕದಂತೆಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವದು. ಸೂರ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ದಿಂದ ಉದಿತನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹವು ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವದೋ ಆ ನಕ್ಷತ್ರದ ಹೆಸರೇ ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬರುವುದು.

ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ತಿಂಗಳುಗಳ ಫಲವೇನೆಂದರೆ ಕಾರ್ತೀಕ, ಮಾರ್ಗಶಿರ, ಈ ಮಾಸಗಳು, ದುಷ್ಟಫಲಪ್ರದಗಳಾಗುವವು. ಪುಷ್ಯ, ಮಾಘ, ಮಾಸಗಳು ಶುಭ ಫಲಪ್ರದಗಳು. ಫಾಲ್ಗುಣನ ಮತ್ತು ಚೈತ್ರ ಈ ಮಾಸಗಳು ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ವೈಶಾಖ ಮಾಸವು ಶುಭಫಲವಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸವು ಮಧ್ಯಮ ಫಲಪ್ರದವೆಂದೂ ಶ್ರಾವಣವು ಉತ್ತಮ ಫಲವೆಂದೂ, ಭಾದ್ರಪದ ಆಶ್ವಯುಜ ಮಾಸಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಫಲಪ್ರದವೆಂದೂ ಅರ್ಥ. ಗುರುವು ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಅಶುಭಫಲಪ್ರದಗಳಾಗಿಯೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಧ್ಯಮ ಫಲಪ್ರದವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೀತ, ಅಗ್ನಿವರ್ಣ, ಹಸರು, ಕೆಂಪು ಈ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗುರುವು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಧಿ, ಅಗ್ನಿ ಚೋರ ಮುಂತಾದ ಭಯ ತರುವನು. ಧೂಮ್ರ, ವರ್ಣದ ಗುರುವು ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯ ಸೂಚಕನು. ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿಕಾ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗುರುವು ಹಗಲು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ರಾಜ, ರಾಣಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಇವರುಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಗುರು ಉತ್ತರವೆಂಬ ಪುರುಷನಿಗೆ ಕೃತ್ತಿಕೆಯೇ ಶರೀರ. ರೋಹಿಣೀ ಪಾದಯಗಲ, ಮಘಾ ನಕ್ಷತ್ರವೇ ಹೃದಯ. ಈ ರೀತಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶರೀರ ಸ್ಥಾನದ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾದರೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಇವುಗಳಿಂದ ಭಯ ಉಂಟಾಗುವದು. ಸಾಭಿಭೂತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾದರೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಭಯವು ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಪುಷ್ಯಾ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕ್ರೂರಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದರೆ ಹಣ್ಣು, ಹಂಪಲುಗಳು, ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಗಳು, ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳು ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕ್ಷಯವಾಗುವವು. ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮುಖಂಡರೆನಿಸುವವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶುಭ ಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾದರೆ ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರಜಾರೋಗ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಗುರುವು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೆ ದ್ವಿಜವರ್ಗಕ್ಕೂ ಪಶು ರಾಜ ಸ್ತ್ರೀ ಇವರಿಗೂ ಅತಿಶಯ ಸೌಖ್ಯ ಉಂಟು. ಗುರುವು ಮಘಾದಿಯಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಸರ್ಪಭಯ, ರೋಗ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಶುಕ್ರನ ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ವೀಥಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಹಾಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ವೀಥಿಗಳಾಗುವುವು. ಇವು ದಕ್ಷಿಣಾಯಣ, ಉತ್ತರಾಯಣ ಮಧ್ಯಾಯಣ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಈ ವೀಥಿಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಗ, ಇಭ, ಐರಾವತ, ವೃಷಭ, ಉಷ್ಟ್ರ ಖರ, ಮೃಗ, ಅಜ ಮತ್ತು ದಹನಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಈ ವೀಥಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಶುಕ್ರನು ಧಾನ್ಯ, ಅರ್ಥ, ವೃಷ್ಟಿ, ಸಸ್ಯ ಇವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಫಲವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಾಯಣ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಫಲವು ಶುಕ್ರನಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವದು. ಮಘಾದಿಯಾಗಿ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿಯು ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತೀತ್ರಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದಾಗ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಉಂಟಾಗುವದು. ಅಲ್ಲದೆ ವಾತಾದಿ ಪೀಡೆಗಳೇ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ, ಕೃಷ್ಣ

ಚತುರ್ದಶಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ಉದಯಾಸ್ತಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೆ ವೃಷ್ಟಿಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವದು. ಗುರು ಪರಸ್ಪರ ಸಪ್ತಮ ರಾಶಿಗತರಾಗಿ ಪೂರ್ವ ವೀಥಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಗಳ ಬಾಧೆ.

ಕುಜ, ಬುಧ, ಶನಿ, ಗುರು, ಶುಕ್ರರಿಗಿಂತ ಮುಂದಿನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಅತಿವಾಯು, ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ಜಲನಾಶ, ಇವುಗಳು ಲಭಿಸುವವು ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಶುಕ್ರನು ಭಿಕ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನು. ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಶಾಸ್ತ್ರವೃದ್ಧಿ ವೃಷ್ಟಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ ಮತ್ತು ರೇವತಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನು. ಶನಿಯು ಶ್ರವಣ, ಸ್ವಾತಿ, ಹಸ್ತ, ಅರಿದ್ರಾ ಭರಣಿ, ಪುಬ್ಬ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಸುಭಿಕ್ಷೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಸ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವನು. ಶನಿಯು ಉದಯವಾಗುವ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರವು ಶನಿ ವತ್ಸರ ಪುರುಷನಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿಯೂ ಎರಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಗುದವಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶಿರಸ್ಸಾಗಿಯೂ, ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಾಗಿಯೂ, ಐದು ಹೃದಯವಾಗಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಬಲಗೈಗಳಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ಎರಡುಪಾದಗಳಾಗಿಯೂ, ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲಗೈಗಳಾಗಿಯೂ ಆಗುವವು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಂಗ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಶನಿಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೋಗ, ಲಾಭ, ಹಾನಿ, ಲೋಭ, ಸುಖ, ಬಂಧನ ಆಯಾಸ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಾತ್ರೆ, ಧನಲಾಭ, ಬಹುಪತ್ನೀಲಾಭ, ವಿಜಯ ಈ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಆದರೆ ಶನಿಯು ವಕ್ರನಾಗಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ಪೂರ್ಣ ಫಲ ಉಂಟು. ಋಜುಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮನಾಗಿಯೂ, ಶೀಘ್ರ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಫಲಗಳುಂಟಾಗುವವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಮೃತಪಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಅಡಗಿದ ರಾಕ್ಷಸನು ವಿಷ್ಣು ಚಕ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರುಂಡವೇ ರಾಹು. ಅಮೃತಪಾನದ ಫಲವಾಗಿ ಅಮರತ್ವ ಬಂತು, ಮುಂದೆ ಗ್ರಹ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಿತು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಮತ್ತು ರಾಹು ಗ್ರಹದ ಸ್ಫುಟೈಕ್ಯ ಮತ್ತು ಶರಾಭಾವ ಇವುಗಳಿಂದ ಗಣಿತ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಣ ಸಂಭವಿಸುವದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಹು ಗ್ರಹವು ತನಗೆ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ನುಂಗುವನು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತರವಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ಇಂದು, ಕುಬೇರ, ವರುಣ ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ಇವರು ಪರ್ವಾಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸುವರು. ಆರು ತಿಂಗಳ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಪರ್ವಾಧಿಪತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಶು, ಸಸ್ಯ, ದ್ವಿಜ, ವೃದ್ಧಿ, ಹೆಚ್ಚುವದು.

ಇನ್ನು ಏಳು ತಿಂಗಳ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನು ಪರ್ವಾಧಿಪತಿ ಎನಿಸುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ಲೇಷ್ಮ ಪೀಡೆಯೊದಗಿ ಉಳಿದ ಫಲವೆಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಪರ್ವದಂತೆ ನಡೆಯುವದು. ಇಂದ್ರನು ಪರ್ವೇಶನಾದಾಗ ರಾಜರ ದ್ವೇಷವೂ ಸಸ್ಯನಾಶವೂ ಉಂಟಾಗುವದು. ಕುಬೇರನು ಪರ್ವಾಧಿಪತಿ ಯಾದಾಗ ಶ್ರೀಮಂತನಿಗೆ ಧನಹಾನಿಯೂ ಧಾನ್ಯವೃದ್ಧಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುವದು. ವರುಣನು ಪರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ರಾಜರಿಗೆ ಅಮಂಗಲವಾದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಮಂಗಲ. ಅಗ್ನಿಯು ಪರ್ವಾಧಿಪತಿಯಾದರೆ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಸಸ್ಯ ವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರಜಾ ಪ್ರೇಮಿ, ಯಮನ ಪರ್ವಾಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಸಸ್ಯ ಹಾನಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಇವುಗಳು ಒದಗುವವು. ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ

ಗ್ರಹಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಸಸ್ಯಹಾನಿ ರಾಜರಿಗೆ ಭಯ ಪುಷ್ಪಹಾನಿ (ಧಷ್ಟ ಪುಷ್ಪಜನರು) ಇವುಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅತಿಮೇಲಾದರೆ ಸಸ್ಯನಾಶಭಯ. ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರಾದಿಗ್ರಹಣಗಳು ಬಂದರೆ ರಾಜರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ, ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ, ಮತ್ತು ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು. ಗ್ರಸ್ತೋದಯವಾದರೆ ರಾಜನಾಶವೂ, ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತವಾದರೆ ಧ್ಯಾನ್ಯ ನಾಶವೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಹಣ ಒದಗಿದರೆ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಅಗ್ನಿ, ಭಯ, ಇವುಗಳು ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವವು.

ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಧೂಮಕೇತವು ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿದ್ದು ಶುಭವರ್ಣವುಳ್ಳದ್ದಾದ ಅದು ವೃಷ್ಟಿ ಪ್ರದವೆಂದೂ, ದೀರ್ಘಾಕಾರವಾಗಿ ಬೇಗ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುವ ಕೇತುವು ವೃಷ್ಟಿನಾಶಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಂದ್ರ ಧನುಸ್ಸಿನಂತಿರುವ ಧೂಮಕೇತುವು ಅನಿಷ್ಟಪ್ರದವಾಗುವದು. ಎರಡು, ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಶೂಲಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಧೂಮಕೇತುವು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನಿಷ್ಟಕಾರಕ. ಮಣಿಗಳ ಹಾರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕೆಲವು ಧೂಮಕೇತುಗಳು, ಸೂರ್ಯಪುತ್ರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವವು. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಬರುವವು. ಇದರಿಂದ ರಾಜರಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾಗುವದು. ಈ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಬಿದಿರಿನ ಮಳೆಯಂತೆಯೂ, ಗಿಳಿಯಕೊಕ್ಕಿನಂತೆಯೂ, ಮರದಂತೆಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನೆರಚುವವು. ಇವು ಅನಿಷ್ಟಫಲ ಪ್ರದವಾದವುಗಳೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನು ಚಂದ್ರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೇತುಗಳು ಭೂಸಂಬಂಧವಾದ ಕೇತುಗಳು ಜಲ ತೈಲದಂತೆ ವಿವಿಧವರ್ಣದಲ್ಲಿಯೂ ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವವು. ಭೂಮಿಯ ಉತ್ಪಾತಗಳು ಕ್ಷುದ್ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವು. ಚಂದ್ರ ಕೇತುಗಳು ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ವರ್ಣತ್ರಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ಮೂಲೆಗಳಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಕಾರ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವು ಕೇತುಗಳಿರುವವು. ಇವು ಬ್ರಹಸ್ಪತಿ ಕೇತುಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟ, ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣದಿಂದ ಗೋಚರವಾಗುವ ಕೆಲವು ಧೂಮ ಕೇತುಗಳು ಶುಕ್ರಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳೆಂದು ಅರ್ಥ. ಶನಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಶಿಖಾರಹಿತವಾಗಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವು. ಇವುಗಳೂ ಸಹ ಅನಿಷ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಭೀಮಕೇತುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಯುತಗಳಾದ ಕೇತುಗಳಿಗೆ ವಿಕಟಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಕೇತುಗಳು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವವು. ಬುಧ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೇತುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಚೋರ, ಭಯ, ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸುವವು. ಕುಜ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಕೇತುಗಳಿಗೆ ಕುಂಕುಮಕೇತುಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಇವು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ, ಶೂಲಾಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಡುವವು. ಇನ್ನು ಅಗ್ನಿ ವರ್ಣದಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಆಗ್ನೇಯಕೇತುಗಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಆಗ್ನೇಯಕೇತುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪಕೇತುಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಸೌರಕೇತುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ಶಾಮಲವರ್ಣಗಳಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನಿಷ್ಟ ಫಲಕೊಡುತ್ತವೆ. ಶುಕ್ರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶುಭಫಲನೀಡುತ್ತವೆ. ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವ ಧೂಮಕೇತುವು

ಕ್ಷಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವು, ಪ್ರಾಸಾದ, ಶೈಲ, ವೃಕ್ಷ ಇವುಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ರಾಜರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕನ್ನೈದಿಲೆಯಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಕೌಮುದಕೇತುಗಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುಭಕಾರಕ. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸುಳಿಯಂತಿರುವ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಇಷ್ಟವಾದ ಫಲಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ವರ್ಷಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ದೇವ, ಮನು, ಪಿತೃ, ಸೌರ, ಸಾವನ, ಚಾಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಗುರುಮಾನಗಳೆಂದು ಒಂಭತ್ತು ವಿಧವಾದ ಮಾನಗಳುಂಟು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಮಾನಗಳು ಮಾತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಮಾನವೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಾನುಕೂಲವಾಗಿವೆ. ಸೌರಮಾನದಿಂದ ಗ್ರಹಗಳ ಚಾರವನ್ನೂ, ವೃಷ್ಟಿ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಗರ್ಭಮಾಸ ನಿಶ್ಚಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾವನಮಾನದಿಂದಲೂ, ವೃಷ್ಟಿ ಗರ್ಭಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಕ್ಷತ್ರಮಾನದಿಂದಲೂ ವಿವಾಹ ಉಪನಯನ ಕ್ಷೌರಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ತಿಥಿ ವರ್ಷ, ಇವುಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳ ನಿರ್ಣಯ, ಪರ್ವ ತಿಥಿ, ಉಪವಾಸ, ತಿಥಿಗಳು, ವಾಸ್ತು ಪೂಜಾದಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಚಾಂದ್ರಮಾನದಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಭವಾದಿ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಗುರುಮಾನದಿಂದ ಗುಣಿಸಬೇಕು.

ಗುರು ಸಂಚರಿಸುವ ಮಧ್ಯಮಾಚಾರದಿಂದ ವರ್ಷವನ್ನು ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುಚಾರದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಅರವತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಹೆಸರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ. (೧) ಪ್ರಭವ (೨) ವಿಭವ (೩) ಶುಕ್ಲ (೪) ಪ್ರಮೋದೂತ (೫) ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ (೬) ಅಂಗಿರಸ (೭) ಶ್ರೀಮುಖ (೮) ಭಾವ (೯) ಯುವ (೧೦) ಧಾತ್ರ (೧೧) ಈಶ್ವರ (೧೨)ಬಹುಧಾನ್ಯ (೧೩) ಪ್ರಮಾಥಿ (೧೪) ವಿಕ್ರಮ (೧೫) ವಿಷ್ಣು (೧೬) ಚಿತ್ರಭಾನು (೧೭) ಸ್ವರ್ಭಾನು (೧೮) ತಾರಣ (೧೯) ಪಾರ್ಥಿವ (೨೦) ವ್ಯಯ (೨೧) ಸರ್ವಜಿತು (೨೨) ಸರ್ವಧಾರಿ (೨೩) ವಿರೋಧಿ (೨೪) ವಿಕೃತಿ (೨೫) ಖರ (೨೬) ನಂದನ (೨೭) ವಿಜಯ (೨೮) ಜಯ (೨೯) ಮನ್ಮಥ (೩೦) ದುರ್ಮುಖಿ (೩೧) ಹೇವಿಳಂಬಿ (೩೨) ವಿಳಂಬಿ (೩೩) ವಿಕಾರಿ (೩೪) ಶಾರ್ವರಿ (೩೫) ಪ್ಲವ (೩೬) ಶುಭಕೃತ್ (೩೭) ಶೋಭಕೃತ್ (೩೮) ಕ್ರೋಧಿ (೩೯) ವಿಶ್ವಾವಸು (೪೦) ಪರಾಭವ (೪೧)ಪ್ಲವಂಗ (೪೨)ಕೀಲಕ (೪೩)ಸೌಮ್ಯ (೪೪)ಸಾಧಾರಣ (೪೫)ವಿರೋಧಿಕೃತ್ (೪೬)ಪರಿಧಾವೀ (೪೭) ಪ್ರಮಾದಿ (೪೮) ಆನಂದ (೪೯) ರಾಕ್ಷಸ (೫೦) ನಳ (೫೧) ಪೈಂಗಳ (೫೨)ಕಾಳಯುಕ್ತಿ (೫೩)ಸಿದ್ದಾರ್ಥಿ (೫೪)ರೌದ್ರಿ (೫೫)ದುರ್ಮತಿ (೫೬)ದುಂದುಭಿ (೫೭)ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ (೫೮)ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ (೫೯) ಕ್ರೋಧನ (೬೦) ಅಕ್ಷಯ.

ಈ ಅರವತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಂತೆ ಫಲನೀಡುವವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಯುಗ. ಯುಗಗಳು ಹನ್ನೆರಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ (೧) ವಿಷ್ಣು (೨) ಗುರು (೩) ಇಂದ್ರ (೪) ಕುಜ (೫) ತ್ವಷ್ಟ್ರ (೬) ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ (೭) ಪಿತೃಗಳು (೮) ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳು (೯) ಚಂದ್ರ (೧೦) ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ (೧೧) ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು (೧೨) ಭಗ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಆಯಾ ಯುಗಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಾಗುವರು. ಹೀಗೆ ಯುಗಾಧಿಪತಿಗಳು, ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳು, ಸೇನಾಧಿಪತಿ, ಸಸ್ಯಾಧಿಪತಿ ಮುಂತಾದವರ

ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ಚಾರವಶದಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವರ್ಷಫಲ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಕರಾದಿಯಾದ ಆರು ಸೌರಮಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಾಯಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಕಾಲವೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಗಲು. ಕಟಕಾದಿಯಾದ ಆರು ಮಾಸಗಳು ರಾತ್ರಿಯಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ವಾಗಿರುವವು. ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ, ವಿವಾಹ, ದೇವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ, ಉಪಯನಯ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಘಾದಿಯಾದ ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದು ಉತ್ತಮವಲ್ಲ. ಮಾಘಮಾಸದಿಂದ ಎರಡೆರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಋತುವಿನಂತೆ ಶಿಶಿರಾದಿಯಾಗಿ ಆರು ಋತುಗಳು ಆರಂಭ ವಾಗುವವು. ಶಿಶಿರ, ವಸಂತ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುಗಳು ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ಷ, ಶರತ ಮತ್ತು ಹೇಮಂತ ಈ ಮೂರು ಋತುಗಳು ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿಯು ಬರುವವು. ಚಾಂದ್ರಮಾಸಕ್ಕೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೂ ಸೌರಮಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯೂ ಅವಧಿಭೂತ ವಾಗಿರುವವು. ಅಂದರೆ ಶುಕ್ಲ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಚಾಂದ್ರ ಮಾಸವೂ ಮೇಷಾದಿ ಸಂಕ್ರಮಣ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸೌರ ಮಾಸವೂ ಹುಟ್ಟುವದು. ಚಂದ್ರನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ದಿವಸಗಳಿಗೆ ನಾಕ್ಷತ್ರಮಾನವೆಂದು ಹೆಸರಿದೆ.

ಮಧು, ಮಾಧವ, ಶುಕ್ರ, ಶುಚಿ, ನಭಾ, ನಭಸ್ಯ, ಇಕ್ಷ, ಊರ್ಜಿ, ಸಹಾ ಸಹಸ್ಯಕ, ತಪ, ತಪಸ್ಯೆ, ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಹೆಸರುಗಳು ಚೈತ್ರಾದಿಯಾದ ದ್ವಾದಶ ಮಾಸಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಲ್ಲುವವು. ಯಾವ ಪೂರ್ಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರವು ಸಂಬಂಧಿಸುವದೋ ಅದೇ ಹೆಸರು ಪೂರ್ತಿ ಆ ತಿಂಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಿಮಾ ತಿಥಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವದು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳು ದೇವ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷವು ಶುಭಕರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷವು ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತ.

ತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಿಂದ -

೧. ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ೨. ವಿಷ್ಣು ೩. ಪಾರ್ವತಿ ೪. ಯಮ ಮತ್ತು ಗಣಪತಿ ೫. ನಾಗ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರು ೬. ಸ್ಕಂದ (ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ) ೭. ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರು ೮. ಮಹೇಂದ್ರವಾಸವರು ೯. ನಾಗ ಮತ್ತು ದುರ್ಗಿ ೧೦. ದಂಡಧರನಾದ ಯಮ ೧೧. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಗಳು ಹರಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರು ೧೨. ಕಾಮನ ೧೩. ಕಲಿ ೧೪. ಚಂದ್ರ ೧೫. ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಯಾ ಪರ್ಯಂತ ತಿಥ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವರು. ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಂದಾ, ಭದ್ರಾ, ಜಯಾ, ರಿಕ್ತಾ, ಪೂರ್ಣಾ ಎಂಬುದಾಗಿ ಐದೈದು ತಿಥಿಗಳು ನಂದಾದಿ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವು ಐದು ಅಶುಭವೆನಿಸುವವು. ಮಧ್ಯದ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಮಧ್ಯಮ ಕೊನೆಯ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಫಲವನ್ನು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವವು. ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಶುಭಫಲಪ್ರದಾಯಕ. ಮಧ್ಯದ ತಿಥಿಗಳು ಮಧ್ಯಮ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವು. ಕೊನೆಯ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಅಶುಭ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವು. ಪೂರ್ಣಿಮಾ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪತ್ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಕಲಾಹೀನನಾಗಿ ಉದಯಿಸಿದರೆ ಆ ತಿಥಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಎಂದೂ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಾಗಿ ಉದಯಿಸಿದರೆ ರಾಕಾ ಎಂದು ಹೆಸರುಂಟಾಗುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ದರ್ಶದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಪತ್ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಚಂದ್ರ

ಕಲೆಯು ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಸಿನೀವಾಲೀ ಎಂದು, ಚಂದ್ರಕಲಾ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕುಹೂ ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸಂಜ್ಞೆಗಳುಂಟಾಗುವದು. ೧) ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ದ ನವಮಿಯು ಕೃತಯುಗಾದಿಯ ಅಥವಾ ಕೃತಯುಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿವಸವಾಗುವದು. ೨) ಮಾಘ ಕೃಷ್ಣ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ತಿಥಿಯು ದ್ವಾಪರಯುಗಾದಿಯಾಗಿರುವದು. ೩) ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋದಶಿ ತಿಥಿಯೇ ಕಲಿಯುಗದ ಆದಿಯಾಗಿರುವದು. ಈ ರೀತಿ ಕೃತಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧) ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿ ೨) ಅಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ನವಮಿ ೩) ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾ ೪) ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾ ೫) ಪುಷ್ಯ ಶುದ್ದ ಏಕಾದಶಿ ೬) ಆಷಾಢ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ ೭) ಮಾಘಶುದ್ದ ಸಪ್ತಮಿ ೮) ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ ೯) ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ೧೦) ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ೧೧) ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ೧೨) ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ೧೩) ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ೧೪) ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಾ.

ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಿಥಿಗಳು ಮನ್ವಾದಿಗಳೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಕೃತವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಫಲವಾಗಿದೆ. ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋದಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಮಘಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ರವಿಯು ಹಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಆತಿಥಿಗೆ ಗಜಚ್ಛಾಯಾ ತಿಥಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ತಿಥಿಯು ತುಂಬಾಕರವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಿಥಿಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಮಾಹಸ್ಸು ಅಥವಾ ತಿಥಿಕ್ಷಯವೆಂದು ಹೆಸರು ಬರುವದು. ಒಂದೇ ತಿಥಿಯು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತ್ರಿದ್ಯುಸ್ಪೃಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಂಶವಿರುವ ದಿನವೇ ಆ ತಿಥಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾಗುವದು. ಯಾವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಅಸ್ತಮಾನ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ತಿಥಿಯಿರುವದೋ ಆ ದಿನವೇ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆ ತಿಥಿಯನ್ನು ಅಖಂಡ ತಿಥಿಯೆಂದೂ, ಉಳಿದ ದಿನಗಳನ್ನು ಖಂಡ ತಿಥಿಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರತಿಪದಾ ತಿಥಿಗಳ ಪೂರ್ಣ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ೧/೧೫ ಹದಿನೈದನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕ್ಷಣಕಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು ಅದರ ಅರ್ಧ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಕ್ಷಣವೆಂದೂ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಸ್ಥಿರಗ್ರಹ, ಚಂದ್ರನು ಚರಗ್ರಹ, ಕುಜನು ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹ. ಬುಧನಿಗೆ ಸಾಹಚರ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳು ಒದಗುವವು. ಗುರುವು ಲಘುಗ್ರಹ. ಶುಕ್ರನು ಮೃದುಗ್ರಹ, ಶನಿಯು ತೀವ್ರಗ್ರಹ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುಣ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿರಕ್ಷ ದೇಶವೆನಿಸಿದ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾರೋದಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ದೇಶಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಆನಯನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವದೇಶದ ವಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗ್ರಹಾದಿಗಳು ಬಲಿಷ್ಠವಾದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲ, ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ, ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಹಾನಿಯನ್ನೂ, ತಂದೊಡ್ಡುವವು. ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರವಾರಗಳು ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಶುಭಕಾರಕ. ಉಳಿದ ವಾರಗಳು ಅಶುಭಕಾರಕ. ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಕ್ತ, ಗೌರ, ಲೋಹಿತ, ಗರಿಕೆಯ ಹಸಿರು, ಪೀತ, ಶ್ವೇತ, ಕಪ್ಪು ಈ ಬಣ್ಣಗಳುಳ್ಳವೆಂದೂ ಈ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟ

ಉಂಟೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಭಾನುವಾರಾದಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಯಾಮ ಕಾಲವು ಯಮಕಂಟಕ. ಗುಳಿಕ ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಪ್ರಹಾರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಕಾಲಗಳಾಗಿರುವವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಐದು, ಏಳು, ನಾಲ್ಕು.

ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು, ಆರು, ಏಳು.

ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು, ಐದು, ಎರಡು.

ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಐದು.

ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು, ಎಂಟು.

ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಏಳು, ಎರಡು, ಮೂರು.

ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಎಂಟು, ಒಂದು, ಆರು.

ಈ ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗಕಾಲಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಮಕಂಟಕ, ಗುಳಿಕ, ಅರ್ಧ ಪ್ರಹಾರ ಮುಂತಾದ ಕುಲಿಕಾ, ಉಪಕುಲಿಕಾ ಕಾಲಗಳು ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿವಾರಕ್ಕೂ ಆಯಾ ವಾರಾಧಿಪತಿಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ಕಾಲ ಹೋರಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು. ಅವನಿಂದ ಆರನೆಯ ಹೋರಾಧಿಪತಿಯು ದ್ವಿತೀಯ ಕಾಲಹೋರಾಧಿಪತಿ ಯಾಗುವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಗಲು ಹನ್ನೆರಡು ಅಂದರೆ (೨ ೧/೨) ಎರಡೂವರೆ ಘಳಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಲಹೋರೆಯಂತೆ ಆಯಾ ಹೋರೆಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈಗ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧಿಪತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಅಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಗಳು, ಕಾಲ, ಅಗ್ನಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಚಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ಅದಿತಿ, ಗುರು, ನಾಗ, ಪಿತೃ, ಭಗ, ಅರ್ಯಮ, ರವಿ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ವಾಯು, ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ, ಮಿತ್ರ, ಶಕ್ರ, ದನುಜ, ವರುಣ, ವಿಶ್ವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಶ್ರೀಶ, ವಸು, ತೋಯಪ, ಅಜಚರಣ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ, ಪೂಷಾ ಹೀಗೆ ಅಶ್ವಿನಿಯಾದಿಯಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪುಬ್ಬಾ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಪೂರ್ವಭಾದ್ರಾ, ಮಘಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಕೃತ್ತಿಕಾ, ವಿಶಾಖಾ, ಭರಣಿ, ಮೂಲಾ ಇವು ಒಂಭತ್ತು ಅಧೋಮುಖವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರ್ರವಾಗ, ಬಿಲಪ್ರವೇಶ, ಗಣಿತ, ಭೂತ ಸಾಧನಗಳು, ಲೇಖನ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ, ಕಲಾಕರ್ಮ, ಕೂಪಖನನ, ನಿಕ್ಷೇಪೋದ್ದರಣ, ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನುರಾಧಾ, ಮೃಗಶಿರ, ಚಿತ್ರ, ಹಸ್ತ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಪುನರ್ವಸು, ರೇವತಿ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಸ್ವಾತಿ ಈ ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ತಿರ್ಯಙ್ಮುಖ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರ್ಮ, ಪ್ರವಾಹದ ಅಡಚಣೆ, ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಕುವದು, ಆನೆ, ಒಂಟೆ, ಕತ್ತೆ, ಎತ್ತು, ರಥ, ನಾವೆ, ಎಮ್ಮೆ, ಕುದುರೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವದು, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಬಹುದು. ರೋಹಿಣಿ, ಶ್ರವಣ, ಆರಿದ್ರ, ಪುಷ್ಯ, ಶತಭಿಷ, ಧನಿಷ್ಠ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ಉತ್ತರಾ ಈ ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಊರ್ಧ್ವಾಸ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳು. ಅಂದರೆ - ಊರ್ಧ್ವಮುಖವುಳ್ಳವುಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೃಪಾಭಿಷೇಕ, ಮಾಂಗಲ್ಯ ಧಾರಣ, ಸ್ವಯಂವರ, ಧ್ವಜಪಟಸ್ಥಾಪನೆ, ಪ್ರಾಸಾದ, ತೋರಣ, ಆರಾಮ, ಪ್ರಾಕಾರ ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀ, ಉತ್ತರಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ,

ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿರನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ ಹಸ್ತ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಪುಷ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ವಿಶಾಖಾ, ಕೃತಿಕಾ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಶತಭಿಷಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಪುಷ್ಯ, ಶ್ರವಣ ಇವುಗಳಿಗೆ ಚರನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಮೃಗಶಿರ, ಅನುರಾಧಾ, ಚಿತ್ರಾ, ರೇವತಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೃದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ ಪೂರ್ವಾ ಫಾಲ್ಗುನಿ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಾ, ಮಘಾ ಭರಣೀ ಇವುಗಳಿಗೆ ಉಗ್ರನಕ್ಷತ್ರ ಗಳೆಂದೂ, ಮೂಲಾ, ಆರಿದ್ರಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಇವು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆ ಪಡೆದಿವೆ. ಇವುಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಚಿತ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಶ್ರವಣಾ, ರೇವತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಶತಭಿಷ, ಮೃಗಶಿರ, ಪುಷ್ಯ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಕಿವಿಚುಚ್ಚುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ (ಉತ್ತರಾತ್ರಯಗಳು) ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಯಾಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಗಳೆನಿಸಿರುವವು. ಆದರೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ, ಚತುರ್ದಶಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಪಶು ವಿಕ್ರಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು.

ರೇವತಿಯಿಂದ ಆರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳವರೆಗೆಪೂರ್ವಾರ್ಧಯುಂಜಿ ಎಂದೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಧ್ಯಯುಂಜಿ ಎಂದೂ ಮುಂದಿನ ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪರಾರ್ಧಯುಂಜಿ ಎಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವು. ದಂಪತಿಗಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಒಂದೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವುಗಳಾದರೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾನುರಾಗಿಗಳಾಗಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶತಭಿಷಾ, ಆರಿದ್ರಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಭರಣಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಜಘನ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ ಪುನರ್ವಸು ವಿಶಾಖಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೃಹತ್ತಾರೆಗಳೆಂದೂ ಉಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆ ಉಂಟು.

ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ವಿಷ್ಕಂಭಾದಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಯೋಗಗಳಿವೆ :

೧)ವಿಷ್ಕಂಭ ೨)ಪ್ರೀತಿ ೩)ಆಯುಷ್ಮನ್ ೪)ಸೌಭಾಗ್ಯ ೫)ಶೋಭನ ೬)ಅತಿಗಂಡ ೭) ಸುಕರ್ಮ ೮) ಧೃತಿ ೯) ಶೂಲ ೧೦) ಗಂಡ ೧೧) ವೃದ್ಧಿ ೧೨) ಧ್ರುವ ೧೩) ವ್ಯಾಘಾತ ೧೪) ಹರ್ಷಣ ೧೫) ವಜ್ರ ೬) ಸಿದ್ಧಿ ೧೭) ವ್ಯತೀಪಾತ ೧೮) ಪರಾಯ ೧೯) ಪರಿಘ ೨೦) ಶಿವ ೨೧) ಸಿದ್ಧ ೨೨) ಸಾಧ್ಯ ೨೩) ಶರಧಿ ೨೪) ಶುಕ್ಲ ೨೫) ಬ್ರಹ್ಮ ೨೬) ಇಂದ್ರ, ೨೭) ವೈಧೃತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಹನ್ನೊಂದು ಕರಣಗಳು

೧) ಬವ ೨) ಬಾಲವ ೩) ಕೌಲವ ೪) ತೈತಿಲ ೫) ಗರಜ ೬) ವಣಿಕ್ ೭) ಭದ್ರಾ ೮) ಶಕುನಿ ೯) ಚತುಷ್ಪಾತ್ ೧೦) ನಾಗವಾನ್ ೧೧) ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನ. ತಿಥ್ಯರ್ಧವೇ ಅದು ಒಂದು ತಿಥಿಗೆ ಎರಡು ಕರಣಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಬವಾದಿ ಕರಣಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧) ಇಂದ್ರ, ೨) ಪ್ರಜಾಪತಿ ೩) ಮಿತ್ರ ೪) ತ್ವಷ್ಟ್ರ ೫) ಹರಿ ೬) ಕೀನಾಶ ೭) ಕಲಿ ೮) ರುದ್ರ, ೯) ಭೂ ೧೦) ಅಹಿ ೧೧) ಮರುತ್ತ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಅಧಿಪತಿ ಗಳಾಗುವರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬವ ಕರಣದಿಂದ ವಣಿಕ್ಕರಣದ ವರೆಗಿರುವ ಆರು ಶುಭಕರಣ ಗಳೆನಿಸುವವು. ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ, ಭದ್ರಾ ಕರಣವು ಶುಭ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದಲ್ಲ. ಈ ವಿಷ್ಟಿ ಕರಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಐದು ಗಳಿಗೆಗಳು ಮುಖವೆಂದೂ, ಮುಂದಿನ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯು ಕಂಠಭಾಗವೆಂದೂ ಹನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಗಳು. ವಕ್ಷೋಭಾಗ

ವೆಂದೂ ನಾಲ್ಕು ಗಳಿಗೆಗಳು ನಾಭಿಯೆಂದೂ, ಆರು ಗಳಿಗೆಗಳು ಕಟಿ ಭಾಗವೆಂದೂ ಮೂರು ಗಳಿಗೆಗಳು ಬಾಲವೆಂದೂ, ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತು ಗಳಿಗೆಗಳೂ ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಣೀತವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಹಾನಿಯೂ ಗಲದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವೂ, ವಕ್ಷ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೂ, ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ಮತ್ತತೆಯೂ, ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ನಾಶವೂ ಪುಚ್ಛಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಯವೂ ಲಭಿಸುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ವಿಷ್ಟಕರಣದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಘಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಫಲದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನುಳಿದವು ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳಾಗುವವು.

ಅಹಃ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹದಿನೈದು ಭಾಗ ಮಾಡಿದರೆ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಮುಹೂರ್ತವೆಂದು ಹೆಸರು. ಹಾಗೆ ಹಗಲು ಹದಿನೈದು ರಾತ್ರಿ ಹದಿನೈದು ಮುಹೂರ್ತಗಳು ದೊರಕುವವು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇರುವರು.

೧) ರುದ್ರ ೨) ಅಹಿ ೩) ಮಿತ್ರ ೪) ಪಿತೃ ೫) ವಸು ೬) ವರುಣ ೭) ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ೮) ವಿಧಾತೃ ೯) ಬ್ರಹ್ಮ ೧೦) ಇಂದ್ರ ೧೧) ರುದ್ರ ೧೨) ಅಗ್ನಿ ೧೩) ತೋಯಪ ೧೪) ಅರ್ಯಮಾ ೧೫) ಭಗ ಈ ಹದಿನೈದು ಮಂದಿಯೂ ದಿವಾಮುಹೂರ್ತಧಿಪತಿಗಳು. ೧) ಈಶ ೨) ಅಜಾಪತ್ ೩) ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ ೪) ಯೂಪ ೫) ಅಬ್ಧಿಪ ೬) ವಹ್ನಿ ೭) ಧಾತೃ ೮) ಇಂದ್ರ ೯) ಅದಿತಿ ೧೦) ಇಜ್ಯ ೧೧) ವಿಷ್ಣು ೧೨) ಅರ್ಕ ೧೩) ತ್ವಷ್ಟೃ ೧೪) ವಾಯು ೧೫) ಭಗ ಈ ಹದಿನೈದು ಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳು ರಾತ್ರಿ ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಎರಡುವರೆ ಗಳಿಗೆಯಂತೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಾಗುವ ಹನ್ನೆರಡು ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧) ಆರ್ಯಮ ೨) ರಾಕ್ಷಸ ೩) ಬ್ರಹ್ಮ ೪) ಪಿತೃ ೫) ಅಗ್ನಿ ೬) ಅಭಿಜಿತ್ ೭) ರಾಕ್ಷಸ ೮) ರಾಕ್ಷಸ ೯) ಬ್ರಾಹ್ಮ ೧೦) ಪಿತೃ ೧೧) ಭರ್ಗ ೧೨) ಅಜ ಮುಹೂರ್ತಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರತಿ ವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ದುರ್ಮುಹೂರ್ತಗಳನ್ನು ಅಶುಭಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕೋ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಾಧಿಪತಿಯ ಮುಹೂರ್ತವೇ ಆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಯಾತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲೂ ಇದನ್ನೇ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿನ ಏಳನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಭೂಕಂಪವೆಂದೂ, ಐದನೆಯದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಎಂದೂ, ಎಂಟನೆಯದಕ್ಕೆ ಶೂಲವೆಂದೂ ಹತ್ತನೆಯದಕ್ಕೆ ಅಶನಿ ಎಂದೂ, ಹದಿನೆಂಟನೆಯದಕ್ಕೆ ಕೇತುವೆಂದೂ, ಹದಿನೈದನೆಯದಕ್ಕೆ ದಂಡವೆಂದೂ, ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯದಕ್ಕೆ ಉಲ್ಕಾ ಎಂದೂ, ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಘಾತ ವೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೋಹ, ನಿರ್ಘಾತ, ಕಂಪ, ಕುಲಿಶ, ಪಗಿವೇಷಣಗಳೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿರುವವು. ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಲಬ್ಧ ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರುವಾಗ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ.

ಸೂರ್ಯನು ಚಿತ್ರಾ, ಅನುರಾಧಾ, ಧನಿಷ್ಠಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ದುಷ್ಟನಕ್ಷತ್ರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಚಂದ್ರನಿರುವಾಗಲೂ ಹುಟ್ಟುವ ಯೋಗವು ದುಷ್ಟಯೋಗವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಚಂಡೀಶ, ಚಂಡಾಯುಧ ಮುಂತಾದ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹದಿಮೂರು ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಈ ತಿಥಿ, ವಾರ, ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಕ್ರಕಚಯೋಗವು ಸಕಲ ಮಂಗಳ

ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ನಿಷಿದ್ಧ. ಭಾನುವಾರವು ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ, ಬುಧವಾರವು ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದರೆ ಕ್ರಕಟಯೋಗ ಉಂಟಾಗುವದು. ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅಭಿಜಿತ್ಸಹಿತವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುವವು.

೧) ಸಂವರ್ತ ೨) ಆನಂದ ೩) ಕಾಲದಂಡ ೪) ಧೂಮ್ರ ೫) ಧಾತೃ ೬) ಸುಧಾಕರ ೭) ಧ್ವಾಂಕ್ಷ ೮) ಧ್ವಜ ೯) ಶ್ರೀವತ್ಸ ೧೦) ವಜ್ರ ೧೧) ಮುದ್ಗರ ೧೨) ಛತ್ರಕ ೧೩) ಮಿತ್ರ ೧೪) ಮಾನಸ ೧೫) ಪದ್ಮ ೧೬) ಲಂಬಕ ೧೭) ಉತ್ಪಾತ ೧೮) ಮೃತ್ಯು ೧೯) ಕಾಣ ೨೦) ಸಿದ್ಧಿ ೨೧) ರಭ ೨೨) ಮೃತ್ಯು ೨೩) ಮುಸಲ ೨೪) ಅಂತಕ ೨೫) ಕುಂಜರ ೨೬) ರಾಕ್ಷಸ ೨೭) ಸ್ಥೈರ್ಯ ೨೮) ವರ್ಧಮಾನ ಎಂಬ ಯೋಗಗಳು ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವು. ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ ಮೃಗರಾಶಿಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಲೇಷಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಬುಧವಾರ ಹಸ್ತಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಧಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಶತಭಿಷಾದಿಯಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಯೋಗಗಳು ಪ್ರತಿವಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವವು. ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರವು, ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ ಮೃಗಶಿರ, ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನಿ ನಕ್ಷತ್ರ, ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರ, ಗುರುವಾರ ಪುಷ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರ ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯೋಗವು ಹುಟ್ಟುವದು. ಭಾನುವಾರ ಮತ್ತು ಮಂಗಳವಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಂದಾತಿಥಿಯೂ, ಶುಕ್ರವಾರ ಮತ್ತು ಸೋಮವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾತಿಥಿಯೂ ಬುಧವಾರ ಮತ್ತು ಗುರುವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಾತಿಥಿಯೂ, ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾತಿಥಿಯೂ ಸೇರಿದರೆ ಶುಭಸಿದ್ಧಿಯೋಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

೧) ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ನಂದಾತಿಥಿ

೨) ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾ ತಿಥಿ

೩) ಕುಜವಾರದಲ್ಲಿ ಜಯಾತಿಥಿ

೪) ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ರಿಕ್ತಾ ತಿಥಿ

೫) ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾ ತಿಥಿ

ಸೇರುವದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯೋಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

೧) ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿ

೨) ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಿ

೩) ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀ

೪) ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ತದಿಗೆ

೫) ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮಿ

೬) ಶನಿವಾರ ನವಮಿ

೭) ಮಂಗಳವಾರ ಪಂಚಮಿ

ಸೇರುವದರಿಂದ ದಗ್ಧಯೋಗಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು ಬರುವದು. ಇದೇ ರೀತಿ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರುವದರಿಂದ ಅನಿಷ್ಟಯೋಗಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

೧) ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ - ಭರಣೀ ನಕ್ಷತ್ರ
೨) ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ - ಚಿತ್ರಾ
೩) ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ - ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ
೪) ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ - ಧನಿಷ್ಠಾ
೫) ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ - ಉತ್ತರಾ
೬) ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ - ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ
೭) ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ - ರೇವತಿ

ಸೇರಿದರೆ ಅನಿಷ್ಟಯೋಗಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾನುವಾರದಾದಿಯಾಗಿ ಏಳು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ರೇವತಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾಫಾಲ್ಗುಣೀ ಈ ರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರುವದರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧) ಉತ್ಪಾತ ೨) ಮೃತ್ಯು ೩) ಕಾಣ ೪) ಸಿದ್ದಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುವವು. ಆದರೆ ತಿಥಿ ವಾರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಯೋಗಗಳು. ಬಾದ್ಯ ಶುಭಪ್ರದಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಯೋಗ ಹೂಣ, ವಂಗದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಪಾರಕ್ಷನ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರಾದಿಯಾಗಿ ಬರುವ ದುರ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಘೋರಾ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷಿ ಮಹೋದರೀ, ಮಂದಾ, ಮಂದಾಕಿನಿ, ಮಿಶ್ರ ರಾಕ್ಷಸನಿಕಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಶೂದ್ರ, ತಸ್ಕರ, ವೈಶ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಜ, ಗೋವು ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಅಶುಭ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಶುಭಫಲ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಯೋಗಗಳು ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ರಾಜರಿಗೂ, ಮಧ್ಯಾನ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರಿಗೂ, ಅಪರಾಹ್ನ ದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯರಿಗೂ, ಅಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರರಿಗೂ, ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಶಾಚಿ ಗಳಿಗೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಅಪರಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯಕಾರರಿಗೂ ಅಶುಭವಾಗಿವೆ.

ಸೂರ್ಯ ಸಂಕ್ರಮಣವು ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಗೊಲ್ಲರನ್ನೂ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳನ್ನೂ ಪೀಡಿಸುವದು. ಹಗಲಾದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ, ಕಲಹಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಸೂರ್ಯ ಸಂಕ್ರಮಣವಾಗುವದಾದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸುಭಿಕ್ಷ. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಾದರೆ ವೃಷ್ಟಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವದು. ಬವಾದಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದು ಕರಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ಹಂದಿ, ಕತ್ತೆ, ಆನೆ, ಎಮ್ಮೆ, ಕುದುರೆ, ನಾಯಿ, ಆಡು, ಎತ್ತು, ಪಾದಾಚಾರಿ, ಈ ರೀತಿಯಾದ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಕರಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭುಶುಂಡಿ ಗದೆ, ಖಡ್ಗ, ದಂಡ, ಬಿಲ್ಲು, ತೋಮರ, ಹಂತ ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ ಶಸ್ತ್ರ ಈ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕರಣಕ್ರಮದಂತೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷನು ಅನ್ನ, ಪಾಯಸ, ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ, ಗಂಜಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾಲು, ಮೊಸರು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ, ಬೆಲ್ಲ, ಮಧು, ಅಜ್ಯ, ಹವಿಸ್ಸು, ಸಕ್ಕರೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಬವಾದಿಕರಣಕ್ಕೆ ಗೋವುಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯೂ, ಕೌಲವ ಮತ್ತು ಶಕುನಿಕರಣಗಳಿಗೆ ಅಂತರಿಕ್ಷವೂ ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನಕ್ಕೆ ಊರ್ಧ್ವ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ, ಚತುಷ್ಪಾತ್ಕರಣಕ್ಕೆ ತಿಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭೂಮಿಯೂ, ನಾಗವಾನ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷನಿಂದ ಧರ್ಮ, ಆಯುಸ್ಸು, ವೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳ ಸಮತ್ವವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯೂ ನಷ್ಟವೂ ಉಂಟಾಗುವವು. ಆಯುಧ, ವಾಹನ, ಆಹಾರ, ಜಾತಿ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಆಯುಧಾದಿ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಸುಪ್ತಾವಸ್ಥೆ, ಉಪವೇಷಣಾವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮಕರನು. ಅಂಧಕ, ಮಂದಕ, ಮಧ್ಯ, ಸುಲೋಚನ ಮುಂತಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಫಲಗಳೂ ಸಂಭವಿಸುವವು. ಸ್ಥಿರರಾಶಿ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಪದವೆಂದೂ, ದ್ವಿಸ್ವಭಾವರಾಶಿ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಷಡಶೀತಿ ಎಂದೂ ತುಲಾ ಮತ್ತು ಮೇಷ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗಳಿಗೆ ವಿಷುವತ್ತೆಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆಗಳುಂಟು. ಕಟಕ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಪದ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳೂ, ಮಕರ ಮತ್ತು ಷಡಶೀತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಮುಂದಿನ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳೂ, ವಿಷುವತ್ಸಂಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳೂ ಪುಣ್ಯಕಾಲವೆನಿಸುವವು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಾನಂತರ ಮೂರು ಗಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಉದಯಾತ್ಪೂರ್ವ ಮೂರು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಸಂಕ್ರಮಣವಾದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭವು ದಕ್ಷಿಣಾಯನವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿನವೂ ಉತ್ತರಾಯಣವಾದರೆ ಪರದಿನವೂ ಪುಣ್ಯಕಾಲವೆನಿಸುವದು. ಸಂಕ್ರಮಣವಾಗುವ ನಕ್ಷತ್ರ ಚಂದ್ರನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ನಕ್ಷತ್ರದವರಿಗೆ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಂದ್ರನ ಬಲಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಫಲ ದೊರೆಯುವದು.

ಆಯನಸ್ಥಾನದ ಅಂಶ ಎಷ್ಟು ಹಿಂದಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ದಿನ ಹಿಂದೆಯೇ ಆಯನ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗದಿನವೆಂದು ಹೆಸರು. ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಲಿ, ರಾಶಿಯಾಗಲಿ, ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರ ಅಥವಾ ಜನ್ಮ ರಾಶಿಯಾಗಲಿ ವ್ರತಬಂಧ (ಉಪನಯನ) ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ತದ್ದೋಷಶಮನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಮಂಡಲವನ್ನು ಅದರೊಳಗೆ, ತ್ರಿಶೂಲಾತರ್ಗತವಾದ ತ್ರಿಕೋಣವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ನಂತರ ಆ ತ್ರಿಕೋಣದ ಮೇಲೆ ಸುವರ್ಣವನ್ನಿಟ್ಟು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಾರಾಬಲ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಬಲದಿಂದ ಚಂದ್ರನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು, ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದ ರಾಶ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳ ಬಲವನ್ನು ಉಪನಯನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜನ್ಮರಾಶ್ಯಪೇಕ್ಷೆ ಯಿಂದ ಮೂರು, ಆರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನು, ಒಂಭತ್ತು, ಐದು, ನಾಲ್ಕು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಇರತಕ್ಕ ಶನಿ, ಭಿನ್ನರಾದ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವಿದ್ಧನಾಗದಿದ್ದರೆ ಶುಭಪ್ರದನಾಗುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರನು ಮೂರು, ಆರು, ಏಳು, ಹನ್ನೊಂದು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭನು, ಆದರೆ ಹನ್ನೆರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಒಂಭತ್ತರಲ್ಲಿರುವ ಬುಧ ವರ್ಜಿತರಾದ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ವೇಧ ಇರಕೂಡದು. ಕುಜನು ಮೂರು, ಆರು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಶುಭಕರನೆನಿಸುವನು. ಐದು, ಹನ್ನೆರಡು, ಒಂಭತ್ತರಲ್ಲಿರುವ ಶನಿ, ಬುಧ, ಸೂರ್ಯ ಇವರಿಂದ ಕುಜನು ದೃಷ್ಟನಾಗಿರಬೇಕು. ಎರಡು, ಹನ್ನೊಂದು, ಆರು,

ಎಂಟು, ಹತ್ತರಲ್ಲಿರುವ ಬುಧನು ಐದು, ಮೂರು, ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಎಂಟರಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರ ರಹಿತನೆಂದು ಬುಧಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಅವಲೋಕಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಶುಭಪ್ರದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಗುರುವೂ, ಎರಡು, ಐದು, ಏಳು, ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದು ಹನ್ನೆರಡು ಎಂಟು, ಹತ್ತು, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಏದ್ಧನಾಗಿದ್ದರೆ, ಶುಭಪ್ರದ, ಶುಕ್ರನೂ, ಜನ್ಮರಾಶ್ಯಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಹನ್ನೆರಡು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದು ಎಂಟು, ಏಳು, ಆರು, ಹತ್ತು, ಒಂಭತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಶುಭಕರನೆನಿಸುವನು. ಸೂರ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಣಿ ಮತ್ತು ಹವಳ, ಪಚ್ಚೆ, ಪುಷ್ಯರಾಗ, ವಜ್ರ, ನೀಲ, ಗೋಮೇಧಿಕ ವೈಡೂರ್ಯ, ಈ ನವರತ್ನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪದೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಕನಿಗೆ ಶುಭಫಲಪ್ರದನಾದರೆ ಆ ಪಕ್ಷವೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಶುಭವಾದದ್ದೆಂದೂ, ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಶುಭವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಗಲೂ ಶುಭಫಲಪ್ರದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶುಭನಾದ ಚಂದ್ರನು, ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಎರಡು, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವಿದ್ಧನಾಗಿರಬಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಶುಭಕಾರಕ.

ಜನ್ಮಾದಿಯಾಗಿ ತಾರಾಬಲವು ಜನ್ಮ, ಸಂಪತ್, ವಿಪತ್, ಕ್ಷೇಮಾ, ಪ್ರತ್ಯಖಕ್, ಸಾಧನ, ವಧ, ಮಿತ್ರ, ಪರಮಮಿತ್ರ, ಎಂದು ಒಂಭತ್ತುವಿಧವಾಗಿರುವದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು, ಐದು, ಏಳು ಈ ತಾರೆಗಳು ಅಶುಭ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶಾಕ, ಬೆಲ್ಲ, ಉಪ್ಪು, ಸ್ವರ್ಣಸಹಿತವಾದ ತಿಲ ಇವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ದೋಷವು ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದುವದು. ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾರಾಬಲವನ್ನೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಬಲವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರತಿರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹನ್ನೆರಡು ಅವಸ್ಥೆಗಳಿರುವವು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯಾತ್ರೆ ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಚಂದ್ರನಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರದ ಗತ ಘಟಿಗಳನ್ನು ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುವ ಲಬ್ಧಗಳೇ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾಗುವವು. ಈ ದ್ವಾದಶಾವಸ್ಥೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ, ನಷ್ಟ, ಮೃತಿ, ಜಯ, ಹಾಸ್ಯ, ರತಿ, ಮುದ, ಹಸಿವು, ಭೋಜನ, ಜ್ವರ, ಕಂಪ, ಸುಸ್ಥಿತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ.

೧) ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ಪ್ರಯಾಣ, ಸಂಧಿ, ಯುದ್ಧ, ಒಡವೆ ಮತ್ತು ಗಣಿಗಳ ಕೆಲಸ ಇವುಗಳನ್ನು ಮೇಷಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ.

೨) ಮಂಗಳ ಕರ್ಮ, ಸ್ಥಿರಕಾರ್ಯಗಳು ನೀರು, ಮನೆ, ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪಶು ವಿಕ್ರಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ವೃಷಭ ಲಗ್ನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ.

೩) ಕಲೆ ವಿಜ್ಞಾನ, ಶಿಲ್ಪ, ಭೂಷಣ, ಯುದ್ಧ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಗಜಾಭಿಷೇಕ, ವಿವಾಹಾದಿಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಿಥುನ ಲಗ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತ.

೪) ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ಏರಿ, ಪುಷ್ಟಿಕರ್ಮಗಳು, ಲೇಖನಕಾರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟಕ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದು ಉತ್ತಮ.

೫) ಕಬ್ಬು, ಇತರ ಧಾನ್ಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೃಷಿ, ಸೇವಾಕರ್ಮ ಸ್ಥಿರ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಸಾಹಸದ ಕಾರ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹ ಲಗ್ನವು ಪ್ರಶಸ್ತ.

೬) ವಿದ್ಯಾ, ಶಿಲ್ಪ, ಔಷಧಿ, ಒಡವೆ, ಪುಷ್ಟಿಕರವಾದ ಕಾರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಕನ್ಯಾ ಲಗ್ನವು ಉತ್ತಮ.

೭) ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ರಯಾಣ, ಪಶು ವಿಕ್ರಯ ವಿವಾಹಾದಿ ವ್ರತಗಳು ತೂಕಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ತುಲಾಲಗ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತ.

೮) ಸ್ಥಿರ ಕಾರ್ಯಗಳು, ರಾಜಸೇವಾ, ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ, ಕಳ್ಳತನ ಇವುಗಳಿಗೆ ವೃಶ್ಚಿಕ ಲಗ್ನ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ.

೯) ವ್ರತ, ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹ, ಪ್ರಯಾಣ, ಆನೆ, ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆ ಚರಸ್ಥಿರ ಮಿಶ್ರಕಾರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಧನುಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದು ವಿಹಿತ.

೧೦) ಧನುರ್ಬಂಧನ, ಮೋಕ್ಷಗಳು, ಅಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ, ಕೃಷಿ, ಗೋವು, ಕುದುರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಪ್ರಯಾಣ, ಪಶು, ಸೇವಕರು, ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಕರಲಗ್ನ ವಿಹಿತವಾದದ್ದು.

೧೧) ಕೃಷ್ಟಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪಶು, ನೀರು ಶಿಲ್ಪಕಾರ್ಯ, ಕಲಾದಿಗಳು, ಜಲಪಾತ್ರ, ಪರಿಗ್ರಹ, ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕುಂಭ ಲಗ್ನವು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ.

೧೨) ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹ, ಅಭಿಷೇಕ, ಜಲಸ್ಥಾಪನ, ಭಾಷಣ ಪರಿಗ್ರಹ ಜಲಪಾತ್ರ ಪರಿಗ್ರಹ, ಅಶ್ವಕರ್ಮ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೀನ ಲಗ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತ ಈ ರೀತಿ ಹನ್ನೆರಡು ಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಮೇಷಾದಿ ಲಗ್ನಗಳು ಶುಭಗ್ರಹ ಯುಕ್ತಗಳಾಗಿ ಶುದ್ಧಗಳೆನಿಸದಿದ್ದರೆ, ಶುಭಪ್ರದವಾಗುತ್ತವೆ. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಅಶುಭ ಫಲ ನೀಡುತ್ತವೆ. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕಟಕ, ಕನ್ಯಾ, ಮೀನ ಮತ್ತು ಧನುಸ್ಸು, ಈ ಲಗ್ನಗಳಿಂದ ಶುಭ ಗ್ರಹಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಶುಭಲಗ್ನಗಳೆನಿಸುವವು. ಉಳಿದ ಲಗ್ನಗಳು ಅಂದರೆ, ಮೇಷ, ಸಿಂಹ, ಮುಂತಾದವು ಪಾಪಲಗ್ನಗಳೆನಿಸುವವು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಗ್ರಹವು ಇದ್ದುದಾದರೆ ಆ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಫಲ ದೊರೆಯುವದು. ಯಾವ ಗ್ರಹದ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಲೀ ಯೋಗವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಲಗ್ನವು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೇ ಫಲವನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಲಗ್ನಾದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಫಲವೂ, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಫಲವೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಚ್ಛಫಲವೂ ಉಂಟಾಗುವದು. ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮೊದಲು ಲಗ್ನಬಲವೂ, ಅನಂತರ ಚಂದ್ರ ಬಲವೂ ಇರಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಚಂದ್ರ ಬಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನಾತ್ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಲಿಷ್ಠಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಆದರಿಂದ ಲಗ್ನವು ಬಲಿಷ್ಠವೆನಿಸಿರಬೇಕು. ಸಕಲ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಚಂದ್ರನೇ ಆಧಾರಭೂತನಾದವನು. ಆಧಾರಭೂತನಾದ ಚಂದ್ರನ ಬಲವಿದ್ದರೆ ಸಕಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಬಲಿಷ್ಠವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಶುಭಫಲಪ್ರದನಾದರೆ ಇತರ ಸಕಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಶುಭಪ್ರದರೇ ಆಗುವರು. ಆದರೆ ಧನಾಧಿಪತಿ ಅಂದರೆ ದ್ವಿತೀಯಾಧಿಪತಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಲಗ್ನವು

ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಲಗ್ನಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ಆ ಲಗ್ನದ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವವು. ಆದರೆ ದ್ವಿತೀಯಾಧಿಪತಿ ಮಾತ್ರ ಆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಕಲ ಭಾವಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಫಲಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಭಾವಗಳನ್ನೇ ಲಗ್ನಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ಗುಣಭರಿತವಾದ ಲಗ್ನವು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಫಲಕೊಡುವದು. ದೋಷವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಗುಣವು ಅಧಿಕವಾದರೆ ಲಗ್ನದ ಫಲವು ಸತತವಾಗಿ ದೊರೆಯುವದು. ದೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಲಗ್ನವು ದುಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನದ ಫಲವು ಅಶುಭದಾಯಕವಾಗುವದು.

ರಾತ್ರಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಯಾಮಗಳು ಗರ್ಭಾಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕಾಲವಲ್ಲ. ಗರ್ಭಾಧಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಓಜರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನವು ಸಂಗ್ರಹವೀಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಪುಂಜನನವಾಗುವದು. ಯುಗ್ಮತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯುಗ್ಮ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದವನು ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಶುವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಆದರೆ ರೇವತಿ, ಮೂಲಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ ಮಘಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬಂಧಮಾಡಕೂಡದು. ಪ್ರಥಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥ ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪುಂಸವನವನ್ನೂ, ಆರು, ಎಂಟನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಂತವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ತಾರಾಬಲ, ಚಂದ್ರಬಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಲಗ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತಾದಿಗಳಿಗೆ ರಿಕ್ತಾತಿಥಿ, ಪರ್ವದಿನ ಮಂಗಳವಾರ, ಗುರುವಾರ, ಭಾನುವಾರಗಳೂ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವದು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಚಂದ್ರನು ಪುಂರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ಅಷ್ಟಮ ಶುದ್ಧಿಯಿದ್ದು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹವಿರುವಾಗ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲದೇ ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಇರುವಾಗ ಸೀಮಂತಕರ್ಮ ನಡೆಸುವದು. ಯೋಗ್ಯ ಸೀಮಂತ ಲಗ್ನದಿಂದ ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಏಳು ಹತ್ತು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿರಬೇಕು. ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿರಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಹನ್ನೆರಡು ಮತ್ತು ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಕೂಡದು. ಲಗ್ನದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು, ಐಧು, ಎಂಟನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹವಿದ್ದರೂ ಅದು ಸೀಮಂತಿನಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆಕೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಲ್ಲುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೀಮಂತಕ್ಕೆ ನಿರ್ದುಷ್ಟಾದ ಲಗ್ನವನ್ನಿಡಬೇಕು.

ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೋ ಅಥವಾ ಜಾತಾಶೌಚ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೋ ಜಾತಕ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾತ ಪಿತೃಗಳು ಪೂಜಾಪೂರ್ವಕ ನಡೆಸಬೇಕು. ಸೂತಕಾಂತ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಕುಲಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವದು ಉತ್ತಮ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ಇಡುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಗುರು, ಶುಕ್ರರು ಅಸ್ತವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಚರ, ಸ್ಥಿರ, ಮೃದು, ಕ್ಷಿಪ್ರ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭವಾದ ದಿನ ಚಂದ್ರಬಲ, ತಾರಾಬಲಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಐದು, ಏಳು, ಮೊದಲಾದ ವಿಷಮ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಂಟು, ಆರು ಮುಂತಾದ ಸಮ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭಲಗ್ನ, ಶುಭಾಂಶ, ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿ ಇರುವ ಲಗ್ನ

ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನ್ನ ಪ್ರಾಶನಕ್ಕೆ ರಿಕ್ತಾ ತಿಥಿ, ಕ್ಷಯ ತಿಥಿ, ನಂದಾ ತಿಥಿಗಳು, ದ್ವಾದಶಿ ಅಷ್ಟಮಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ತಿಥಿಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು. ಚರ, ಸ್ಥಿರ, ಮೃದು, ಕ್ಷಿಪ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ, ಲಗ್ನಾಷ್ಟಕ ಶುದ್ಧಿ, ಲಗ್ನದಶಮಶುದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಶುಭಗ್ರಹ ಸಂಬಂಧ, ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿರುವದು, ಒಂದು ಐದು, ಒಂಬತ್ತು, ಏಳು, ನಾಲ್ಕು ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿರುವದು ಅನ್ನಪ್ರಾಶನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತ ಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮಗುವಿಗೆ ಚೂಡಾಕರ್ಮ ಮಾಡಲು ಜನ್ಮತಃ ಮೂರು ಅಥವಾ ಐದು ವರ್ಷಗಳು ಸೂಕ್ತ. ಅದನ್ನು ಸ್ವಶಾಖಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಕುಲಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಗುರು ಶುಕ್ರಾಸ್ತವಿಲ್ಲದಿರುವ, ಪರ್ವ, ರಿಕ್ತಾತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶುಕ್ರವಾರ, ಗುರು, ಬುಧ, ಚಂದ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ರೋಹಿಣಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ರೇವತಿ ಮುಂತಾದ ಶುಭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಲ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಉಪನಯನಕ್ಕೂ ಇರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಹಸ್ತಾ, ಚಿತ್ರಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ, ಶತಭಿಷ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿವೆ.

ಚೌಲೋಪನಯನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಶಸ್ತ. ಉಳಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಚೌಲೋಪನಯನ ಲಗ್ನಾದಿಗಳು ಅಷ್ಟಮ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಶುಭಾಂಶಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಜನ್ಮಲಗ್ನದಿಂದ ಎಂಟನೆಯ ರಾಶಿಯು ಚೌಲೋಪನಯನ ಲಗ್ನವಾಗಿರಕೂಡದು, ಚಂದ್ರನು ಆರು, ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿರಕೂಡದು. ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ, ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿರಬೇಕು. ಅಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನಾನಂತರ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಊಟದ ನಂತರ, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ, ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುವಾಗ, ನವಮಿ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ರಾಜರು ಪ್ರತಿ ಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ರಾಜಾಜ್ಞೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಜ್ಞೆ, ಯಜ್ಞ, ದೊಡ್ಡವರ ಮರಣ, ಬಂಧನ, ಮೋಕ್ಷ ಕಾಲ ಮುಂತಾದ ಅವಶ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಿಥಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಗೆ ಹೇಳಿದ ದಿನ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಸರ್ವ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದು ಮಂಗಲಕರ. ಮತ್ತು ಉದ್ವಾಹಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ ಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸುವದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದದ್ದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಟ್ಟುವಿಗೆ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮ ಅಥವಾ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವ ಉಪನಯನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಮ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಐದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕಾಮನಾದವನಿಗೆ ಆರನೇಯ ವರ್ಷವೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಉಪನೀತವಾಗುವ ವಟುವಿಗೆ ಶುಕ್ರನ ಬಲವಿದ್ದರೂ, ಗುರುಬಲವಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲವು

ಅತೀತವಾಗದಂತೆ ಉಪನಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಪನಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರು ಶುಕ್ರರು ಅಸ್ತವಾಗಿರಕೂಡದು. ಉತ್ತರಾಯಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ಬುಧರ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇದಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವರು ಆಯಾ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿರಬೇಕು. ವಸಂತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ, ಶರದೃತುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವುಗಳು. ಮಾಘಾದಿ ಐದು ತಿಂಗಳುಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮಾಘ, ಫಾಲ್ಗುಣ, ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನೀತನಾದ ವಟುವು ಕುಲಾಚಾರ, ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನೆನಿಸುವನು. ಚೈತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿವಿಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿಯೂ, ವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ವೈಶಾಖದಲ್ಲಿ ಧನವಂತನೂ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನೂ ಆಗುವನು. ಜ್ಯೇಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಉಪನೀತನಾದ ವಟುವು ಬಲಿಷ್ಠನೂ, ವೇದಜ್ಞನೂ ಆಗುವನು. ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ದ್ವಿತೀಯಾ, ತೃತೀಯಾ, ಪಂಚಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ, ದಶಮೀ, ಸಪ್ತಮೀ ಈ ತಿಥಿಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು. ಏಕಾದಶಿ, ಷಷ್ಠಿ, ದ್ವಾದಶಿ ತಿಥಿಗಳು ಮಧ್ಯಮವಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದವು ಅಧಮವಾಗಿವೆ. ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಿದಿಗೆ ತದಿಗೆ ಪಂಚಮಿ ಈ ಮೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಅಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿವೆ.

ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ರ, ಸ್ವಾತಿ, ರೇವತಿ, ಪುಷ್ಯ, ಆರಿದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸ್ತು ಉತ್ತರಾತ್ರಯ ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ, ಶತಭಿಷ್, ಅಶ್ವಿನಿ, ಅನುರಾಧಾ, ರೋಹಿಣಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ವಟುವಿನ ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕರ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರವೆಂದೂ ಹದಿನಾರನೆಯದಕ್ಕೆ ಸಂಘಾತ ನಕ್ಷತ್ರವೆಂದೂ ಹದಿನೆಂಟನೆಯದಕ್ಕೆ ಸಮುದಯವೆಂದೂ ಇಪ್ಪತ್ಮೂರನೆಯದಕ್ಕೆ ವಿನಾಶನವೆಂದೂ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯದಕ್ಕೆ ಮಾನಸವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಬಾರದು.. ಗುರು, ಬುಧ, ಶುಕ್ರವಾರಗಳು, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು. ಭಾನು, ಸೋಮವಾರಗಳು ಮಧ್ಯಮ, ಉಳಿದ ವಾರಗಳು ನಿಂದಿತಗಳು. ಅಹಃ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂರನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೈವಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು, ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾನುಷ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಗುರು, ಚಂದ್ರ ಅಥವಾ ವೇದಾಧಿಪತಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ನೀಚಾಂಶದಲ್ಲಯಾಗಲಿ, ನೀಚರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಶತ್ರುನವಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇದ್ದರೆ ಉಪನೀತನು ಕಲಾಶೀಲಗಳಿಂದ ವಿವರ್ಜಿತನಾಗುವನು. ಅಭಿಶತ್ರು ರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಆ ಅಂಶದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಶಾಖಾಧಿಪತಿಗಳು ಇದ್ದರೆ ವಟುವು ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾಗಿ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಉಚ್ಚ, ಉಚ್ಚಾಂಶ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ, ಕೇಂದ್ರ, ತ್ರಿಕೋಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೆ ಉಪನೀತ ವಟುವು ಧನಿಕನೂ, ವೇದ, ವೇದಾಂಗ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಪರಮೋಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮೋಚ್ಚ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿ ಇರುವದಾದರೆ ವಟುವು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪನ್ನನಾಗುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಧಿಮಿತ್ರರ ರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅಂಶದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅವರ ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಇರುವದಾದರೆ ವಿದ್ಯಾಧನ ಯುಕ್ತನಾಗುವನು. ಉಪನಯನದಲ್ಲಿ ಶಾಖಾಧಿಪತಿಯ ವಾರ, ಅವನ ಬಲ, ಅವನ ಲಗ್ನ ಇವು ಮೂರು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವುಗಳು. ಆ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನವಾದ ವಟುವು ವೇದಪಾರಂಗತನಾಗುವನು. ಆದರೆ ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಸ್ವಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇರುವನಾದರೆ ವಟುವು ದರಿದ್ರನಾಗಿ ನಿತ್ಯ ದುಃಖಿಯಾಗುವನು. ಶ್ರವಣ ಅಥವಾ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದು ಕಟಕಾಂಶಗತನಾಗಿದ್ದರೆ, ವಟುವು, ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಧನಧಾನ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುವನು. ಶುಭಲಗ್ನ, ಶುಭಾಂಶ, ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿ, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಗ್ರಹಯೋಗ ಅಥವಾ ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿ, ಗುರು, ಶನಿ, ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿರುವದು, ಅಥವಾ ಷಡ್ಜಲ ವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಹಗಳ ಯೋಜನೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಹಾ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದಿರುವದು, ಶುಭಗ್ರಹ ಲಗ್ನಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಶುಭನವಾಂಶಗತ ವಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಶಿಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಶುಭಗ್ರಹಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಟಕಾಂಶವು ಮಾತ್ರ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ ಕನ್ಯಾ ತುಲಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು. ಉಪನಯನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿರಬೇಕು. ಆರು, ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹ ಗಳಿರಬಾರದು. ಒಂದು, ಆರು, ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರಕೂಡದು. ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚರಾಶಿಗತನಾಗಿದ್ದರೂ ಉಪನಯನ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರಕೂಡದು. ಹಾಗಿರುವದಾದರೆ ವಟುವು ದರಿದ್ರನೂ, ಕ್ಷಯರೋಗಿಯೂ ಆಗುವನು.

ಲಗ್ನಾತ್ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ರವಿ ಕುಜರಿದ್ದರೆ ಪಿತೃನಾಶವಾಗುವದು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದ ಲಗ್ನವೇ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು. ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷಗಳ ಗ್ರಹ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬಾರದು. ಆದರೆ ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಿಥಿಗಳು ದೂಷ್ಯವಲ್ಲ. ಅನಧ್ಯಯನ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾಕರಣ, ಷಷ್ಠಿ, ಈ ತಿಥಿಗಳು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಲ್ಲ. ತ್ರಯೋದಶಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ತಿಥಿಗಳು, ಸಪ್ತಮಿಯಿಂದ ಮೂರು ತಿಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥಿ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಗಳಗ್ರಹ ತಿಥಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಈಗ ಸಮಾವರ್ತನೆಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಮುಹೂರ್ತಗಳು ಶುಭಕಾರಕಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಗುರು ಶುಕ್ರಾಸ್ತಮಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಗುರುವೃಂದದಿಂದ ಸ್ವಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಗಿ ಸಮಾವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಾ ಉತ್ತರಾ ಪುಷ್ಯ, ಪುನರ್ವಸು ರೇವತಿ, ಶ್ರವಣ, ಅನುರಾಧ, ರೋಹಿಣಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಕ್ತ. ಅಲ್ಲದೆ ಭಾನು, ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರಗಳೂ ಅದೇ ಗ್ರಹ, ಕಾಲ ಹೋರೆಗಳೂ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಪಾಡ್ಯ ಪರ್ವದಿನಗಳು, ರಿಕ್ತತಿಥಿಗಳು, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಅಷ್ಟಮ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಮೂರು ತಿಥಿಗಳು - ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವರ್ತನೆ ಕರ್ಮಾಂಗ ಭೂತವಾದ ಮುಂಡನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾನವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗಿಂತ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶೀಲವತಿಯಾದ ಕನ್ಯಾ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅನೇಕ ಸುಖಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಶೀಲ, ಸಂಪನ್ನ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಕನ್ಯೆಯು ತನಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಪ್ರೋಕ್ತವಾದ ಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಕನ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕನ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯೆಯ ತಂದೆಯು ಪುಷ್ಪ ತಾಂಬೂಲ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ಶುಭ್ರ ವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ, ವೃದ್ಧಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು, ಪ್ರಣವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕನ್ಯಾವರಣಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಬೇಕು. ಕುಲ ಶೀಲ, ವಯಸ್ಸು, ರೂಪ,. ದ್ರವ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮನೆನಿಸುವ ವರನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವಳಿರುವ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತ್ರಿಲೋಕಸುಂದರಿಯೂ ದಿವ್ಯ ಮಾಲಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳೂ, ಸರ್ವ ಸಂಪನ್ನಳೂ, ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತಳೂ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಿಗಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವಳೂ ಆದ ಶಚೀದೇವಿಯನ್ನು ವಧುವು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಎಲೌ ಇಂದ್ರಾಣಿ ದೇವಿಯೇ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಪ್ರಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವೆನು. ದೇವಿಯೇ ನೀನು ನನಗೆ ಈ ವಿವಾಹ ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿ ಸಂಸಾರವೃದ್ಧಿಯೂ ಸಕಲ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಗಳೂ ಮತ್ತು ಸೌಮಂಗಲ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ವಧುವಿನ ಸಮವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ವರನ ವಿಷಮ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುವದು ಅಶುಭಕರ. ಮಾಘ, ಫಾಲ್ಗುಣ, ವೈಶಾಖ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸಗಳು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ, ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾರ್ಗಶಿರಗಳು ಮಧ್ಯಮ, ಉಳಿದ ತಿಂಗಳುಗಳು ಅಪ್ರಶಸ್ತ. ಸೂರ್ಯನು ಆರಿದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನಂತರ ಹತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕಳೆಯುವವರೆಗೆ ವಿವಾಹ, ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಾರದು. ಗುರು ಶುಕ್ರ ಅಸ್ತಗಳು, ಉದಯದ ಮೊದಲು ಬರುವ ಬಾಲ್ಯತ್ವ, ವೃದ್ಧತ್ವಾದಿಗಳು ಗುರುವಿನ ಸಿಂಹರಾಶಿ ಸಂಚಾರ ಕಾಲ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶುಕ್ರನು ಪಶ್ಚಿಮೋದಿತನಾದರೆ ಹತ್ತು ದಿನಗಳು, ಪ್ರಾಗುದಿತನಾದರೆ ಮೂರು ದಿನಗಳೂ ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಶಿಶುತ್ವವಿರುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಸ್ತಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಐದು ದಿನಗಳೂ ಪ್ರಾಗಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳೂ ಶುಕ್ರನಿಗೆ ವೃದ್ಧತ್ವವಿರುವದು. ಗುರುವಿಗೆ ಸರ್ವದಾ ಬಾಲ್ಯವೃದ್ಧತ್ವಗಳು ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ಹರಿಯ ಶಯನದಿಂದ ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶಿಯವರೆಗೆ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುವದು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಬಹುದು. ಜನ್ಮಮಾಸ, ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ, ಜನ್ಮದಿನ ಇವು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರಿ ಮತ್ತು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಮಾಡಬಾರದು. ಅಂತೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಜ್ಯೇಷ್ಠ ಬರದಂತೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಏಕಜ್ಯೇಷ್ಠವಾದರೆ ಶುಭ, ಉತ್ಪಾತಗ್ರಹಣ, ಇವುಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಏಳು ದಿನ ವಿವಾಹ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಸವಲ್ಲದ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ ತ್ರಿದ್ಯುಸ್ಪೃಕ್, ಕ್ಷಯತಿಥಿಗಳು, ಇವುಗಳು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ವರ್ಜ್ಯವೆನಿಸಿವೆ. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತ ಅಥವಾ ಗ್ರಸ್ತೋದಯಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಐದು ದಿನಗಳನ್ನು, ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯ ಪೂರ್ಣ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಏಳುದಿನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾಡುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿದೆ.

ಮಾಸಾಂತ್ಯದ ಐದು ದಿನಗಳು ರಿಕ್ತತಿಥಿ, ಅಷ್ಟಮಿ, ವ್ಯತೀಪಾತ, ವೈಧೃತಿ, ಪರಿಘಾರ್ಧಕಾಲ ಇವುಗಳು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ರೇವತಿ, ಉತ್ತರಾತ್ರಯ, ಅನುರಾಧಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಹಸ್ತ, ಮಘಾ, ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪಾಪಗ್ರಹ ವಿದ್ಧಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗುವವು. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಗುರು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರ ಬಲವಿರಬೇಕು. ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುವ ಗ್ರಹಗಳಿಗಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಗೋಚರ, ವೇಧಜ, ಅಷ್ಟವರ್ಗದ ಈ ಮೂರು ಬಲಗಳು ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಬಲವುಳ್ಳವು ಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿ ಗೋಚರ ಬಲವು ಬಹಳ ಸ್ಥೂಲವಾದದ್ದು, ಚಂದ್ರ, ತಾರಾಬಲ ಪಂಚಾಂಗಗಳ ಬಲ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ವಿವಾಹ ಲಗ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ ಕರಣ ಇವು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಬಲವತ್ತರಗಳು. ಇವುಗಳಿಗಿಂತ ಮುಹೂರ್ತವು ಬಲಿಷ್ಠವಾದುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಲಗ್ನವು ಪರಮ ಬಲಿಷ್ಠ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೋರಾ, ದ್ರೇಕ್ಕಾಣ, ನವಾಂಶ, ದ್ವಾದಶಾಂಶ, ತ್ರಿಂಶಾಂಶ, ಇವು ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದವುಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಶುಭಗ್ರಹ ವೀಕ್ಷಿತಗಳೋ ಯುತಗಳೋ ಆಗಿದ್ದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತ.

ವಿವಾಹಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಗುರು, ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಐದು ಗ್ರಹಗಳು ಷಡ್ಬಲಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಪ್ರಶಸ್ತ ಲಗ್ನವೆಂದೂ, ಅಲ್ಲದೆ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಹಗಲೂ ಬಲಿಷ್ಠವಾದರೂ ಸಹ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಸಪ್ತಮಶುದ್ಧಿ ಏಕವಿಂಶತಿ ದೋಷರಾಹಿತ್ಯ ಇವು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಹಾ ದೋಷಗಳೆಂದರೆ - ಪ್ರಥಮದೋಷ - ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿ, ಇಲ್ಲದಿರುವದು. ಗುರು ಶುಕ್ರರ ಉದಯಾಸ್ತಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ದೋಷ, ಸೂರ್ಯ ಸಂಕ್ರಮಣ ಶುದ್ಧಿಯೇ ಮೂರನೆಯ ದೋಷ - ಪಾಪಗ್ರಹ ಷಡ್ವರ್ಗಗಳಿದ್ದರೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದೋಷ, ಕುಜ, ಶುಕ್ರರು ಆರನೆಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವದು ಐದನೆಯ ದೋಷ, ಹೀಗೆಯೇ ಗಂಡಾಂತರ ಕರ್ತರೀ ದೋಷ. ಹನ್ನೆರಡು, ಆರು, ಎಂಟು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಸಹಿತವಾಗಿ ಚಂದ್ರನಿರುವದು. ದಂಪತಿಗಳ ಅಷ್ಟಮರಾಶಿಯು ಲಗ್ನವಾಗುವದು, ವಿಷಘಟಿಕೆ ಗಳಿರುವದು. ದುರ್ಮುಹೂರ್ತ, ವಾರದೋಷ, ಖಾರ್ದೂರಿಕಾ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಪಾದ ಇರುವಿಕೆ, ಗ್ರಹಣ, ಉತ್ಪಾತಗಳಾಗುವ ನಕ್ಷತ್ರ, ಕ್ರೂರಗ್ರಹ ವಿಧವಾದ ನಕ್ಷತ್ರ, ಕ್ರೂರಗ್ರಹಯುತವಾದ ಲಗ್ನ, ಕ್ರೂರಾಂಶ, ಮಹಾಪಾತ, ವೈಧೃತಿ, ಇವು ಏಕವಿಂಶತಿ ದೋಷಗಳು. ತಿಥಿ, ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ, ಈ ಐದು ಅಂಶಗಳು ಶುದ್ಧಗಳಾಗಿ ದೋಷರಹಿತವಾಗಿರುವದೇ ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ದೋಷವಿರುವದು ವಿಷಸಿಕ್ತವಾದ ಹಾಲಿನ ಗಡಿಗೆಯಂತೆ ದೋಷಯುಕ್ತವಾಗಿರುವದು. ಈ ಪಂಚಕಾದಿ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲ ದಿರುವಂತೆ ವಿವಾಹ ಮುಹೂರ್ತ ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ವಿವಾಹಲಗ್ನ ಮತ್ತು ನವಾಂಶ ಇವು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅಥವಾ ಶುಭಗ್ರಹ ಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಮಿತ್ರಗ್ರಹಗಳಿಂದಾಗಲಿ ದೃಷ್ಟಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೇ, ಶತ್ರುಗ್ರಹ ವೀಕ್ಷಿತಗಳಾದರೆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಶುಭ ಮತ್ತು ವಧೂ-ವರರ ರಾಶಿಗಳಾಗಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಏಳನೆಯದಾಗಿ ಮೈತ್ರೀಯುತವಾಗಿದ್ದರೆ ಸರಿ, ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಶುಭ, ಸೂರ್ಯ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿವಾಹಾದಿ

ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಲಗ್ನವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಈ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಷಡ್ವರ್ಗ ಬಲವಿರಬೇಕು. ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆರನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಭೃಗುಷಟ್ಕ ದೋಷವೆಂದು ಹೆಸರು. ಶುಕ್ರನು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚನಾಗಿ ಶುಭಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಲಗ್ನವು ತ್ಯಾಜ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ದೋಷಕರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ವಿವಾಹ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು, ಅದೇ ಕುಜನು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕುಜಾಷ್ಟಮ ದೋಷ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ನಂದ ತಿಥಿಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡುಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಗಂಡಾಂತರ ಕಾಲವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಅದು ಯಾತ್ರೆ, ವಿವಾಹ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದವು ಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಕಟಕ ಮತ್ತು ಸಿಂಹ ವೃಶ್ಚಿಕ ಮತ್ತು ಧನುಸ್ಸು. ಮೀನ ಮತ್ತು ಮೇಷ ರಾಶಿಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲವನ್ನು ಅರ್ಧಗಳಿಗೆಯವರಿಗೆ ಗಂಡಾಂತರ ಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಕರ್ಮಗಳು ಮೃತಿಪ್ರದಗಳಾಗುವವು, ಆಶ್ಲೇಷ ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ರೇವತಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಕೊನೆಯ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಆದಿಯ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಭಸಂಧಿ ಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಗಂಡಾಂತರ ಕಾಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ, ಈ ಮೂರು ತಿಥಿ, ವಾರ ಗಂಡಾಂತರ ಕಾಲವನ್ನು ದೂಷ್ಯಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನದ ಮುಂದಿನ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿನ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ವಕ್ರ ಮತ್ತು ಋಜುಗತಿಯ ಗ್ರಹಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಲಗ್ನವು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮೃತಿಪ್ರದ, ಆದ್ದರಿಂದ ದೋಷಯುಕ್ತ ಲಗ್ನವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಕರ್ತರಿದೋಷವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಲಗ್ನವು ಅನೇಕ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ವಿವಾಹ ಲಗ್ನಕ್ಕಿಂತ ಆರು, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಉಚ್ಚನಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀಚನಾಗಿದ್ದರೂ ಲಗ್ನವು ಗುರು ಶುಕ್ರಸಮನ್ವಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಲಗ್ನವು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಅದು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪ್ರದವಾಗುವದು. ಚಂದ್ರನು ಗ್ರಹಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಸಗ್ರಹಚಂದ್ರನೆಂಬ ದೋಷಬರುವದು. ಇದು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲ ದೋಷ. ಚಂದ್ರನು ರವಿಯುಕ್ತ ನಾಗಿದ್ದರೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು. ಶುಭಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮರಣವೂ, ವ್ಯಾಧಿಯೂ, ಬುಧನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಬಂಜೆತನವೂ, ಗುರುಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೂ, ಶುಕ್ರಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ವಿಕಳತ್ರಯೋಗವೂ ಶನಿಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಸನ್ಯಾಸವೂ, ರಾಹುಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮೂಲನಾಶವೂ ಕೇತು ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಡತನವೂ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯ ಕಷ್ಟಗಳೂ ಲಭಿಸುವವು. ಇದು ಸಗ್ರಹದೋಷ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಬರುವ ಫಲ.

ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮರಣ. ಶುಭಗ್ರಹ ಯುತನಾಗಿ ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚ ಅಥವಾ ನೀಚ ಅಥವಾ ನೀಚಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನವು ಅಷ್ಟು ದೋಷಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆದರಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟು. ಪಾಪಗ್ರಹ ಯುತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ, ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದ ಶುಭಸ್ಥಾನ ಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಶುಭಪ್ರನಲ್ಲ ದಂಪತಿಗಳ ಅಷ್ಟಮ ಲಗ್ನದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಷ್ಟಮರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಚಂದ್ರನಿರುವದೂ, ಅಥವಾ ಅದೇ ವಿವಾಹ ಲಗ್ನವಾಗುವದೂ, ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಶುಭಗ್ರಹ ಯುತವಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಲಗ್ನಗಳು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಲಗ್ನಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಆ ಅಂಶವೂ ದುಷ್ಟವೆನಿಸುವದು, ದಂಪತಿಗಳ ಜನ್ಮಲಗ್ನಕ್ಕಿಂತ

ಹನ್ನೆರಡನೇಯ ರಾಶಿಯು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಅರ್ಥಹಾನಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಶಿಯನ್ನೂ (ಅಂಶವನ್ನು) ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ದಂಪತಿಗಳ ಜನ್ಮಲಗ್ನವಾಗಲಿ, ಜನ್ಮರಾಶಿಯಾಗಲಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದಂಪತಿಗಳ ಜನ್ಮಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಉಪನಯರಾಶಿಗಳು ವಿವಾಹ ಲಗ್ನವಾದರೆ ಬಹಳ ಯೋಗ್ಯ. ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಐವತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು, ಮೂವತ್ತು, ನಲವತ್ತು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು, ಮೂವತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತೆರಡು, ಮೂವತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ಹದಿನೆಂಟು, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಇಪ್ಪತ್ತು, ಹದಿನಾಲ್ಕು, ಹತ್ತು, ಹದಿನಾಲ್ಕು, ಐವತ್ತಾರು, ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ಹತ್ತು, ಹದಿನೆಂಟು, ಹತ್ತು, ಹದಿನಾರು, ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು, ಮೂವತ್ತು ಇಷ್ಟುಗಳಿಗೆಗಳು ಆದಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ಗಳಿಗೆಗಳು ವಿಷಗಳಿಗೆಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ನಿಷಿದ್ದವಾಗುತ್ತವೆ.

ರವಿವಾರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲಾದ ನಿಂದ್ಯಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ ದೋಷಗಳಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಷ್ಟೇ ಗುಣಗಳು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ವಿವಾಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಖರ್ಜಾರಿಕಾ ಚಕ್ರದ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಏಕಾರ್ಗಲ ದೋಷ ಯುಕ್ತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲಗ್ನವು ಅನೇಕ ಶುಭಗ್ರಹಯುತ ವಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಷಯುಕ್ತ ಕ್ಷೀರರಾಶಿಯಂತೆ ಅಶುಭ, ಶುಭಕರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆ, ಗ್ರಹಣ, ಉತ್ಪಾತ ಇವುಗಳು ಬಂದ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಮೂರು ಋತುಗಳಕಾಲ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸ ಬಾರದು. ಆ ನಕ್ಷತ್ರವು ಅರ್ಧ ಉರಿದ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತೆ ಅಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುವದು.

ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವಿದ್ದವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಾರದು. ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರದ ಒಂದು ಪಾದವು ಕ್ರೂರಾಕ್ರಾಂತವಾದರೂ ಪೂರ್ತಿ ಆ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನೇ ಬಿಡಬೇಕು. ಸುರಾಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಅಪವಿತ್ರವಾದ ಪಂಚಗವ್ಯದಂತೆ ಪೂರ್ತಿ ನಕ್ಷತ್ರವೇ ದುಷ್ಟವಾಗುವದು. ನವಾಂಶದಲ್ಲಿ ತುಲಾ, ಮಿಥುನ, ಕನ್ಯಾ ಧನುಸ್ಸಿನ ಅಪರಾರ್ಧ, ವೃಷಭ ಈ ಅಂಶಗಳು ಸೂಕ್ತವಾಗಿವೆ. ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಂತ್ಯಾಂಶಗಳಾದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ನವಾಂಶಗಳೂ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ. ಪಾಪ ನವಾಂಶಯುತ ಲಗ್ನವನ್ನೇ ಬಿಡಬೇಕು. ವ್ಯತೀಪಾತ, ವೈಧೃತಿಗಳೆಂಬಬ ಮಹಾಪಾತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿನವೂ ಎಷ್ಟೇ ಶುಭವಾಗಿದ್ದರೂ ದೂರ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಇರುವ ಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಬೇಕು. ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವು ನಾಲ್ಕು ಮೊಳ ಎತ್ತರಾಗಿಯೂ ಚಚ್ಚೌಕವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಯವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಂಬಗಳಿರಬೇಕು. ಆ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿರಬೇಕು. ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನ ವಿರಬೇಕು. ಬಾಳೆಯ ಕಂಬವನ್ನು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಚಿತ್ರಕಲಶ ಗಳಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸಬೇಕು. ನಿರೀಕ್ಷಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ವಧೂ-ವರರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳು ಇಂಪಾಗಿ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಗ್ನಿವೇದಿಕೆ ಸಮೀಪ ವಧು-ವರರನ್ನು ಕರೆದು ತರಬೇಕು. ಇನ್ನು ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ರಾಶಿ, ವಶ್ಯ, ವರ್ಣ, ತಾರಾ, ಯೋನಿ, ಗ್ರಹಮೈತ್ರಿ, ನಾಡಿ, ಗಣ ಎಂಬ ಎಂಟು ಕೂಟಗಳು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಕೂಟಗಳಿಂದ

ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ದಂಪತಿಗಳ ಯೋಜನೆಯು ಪುತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದು. ಒಂದೇ ರಾಶಿಗೆ ಸೇರಿದ ದಂಪತಿಗಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಸಂಬಂಧ ಅನ್ಯೋನ್ಯ, ರಾಶಿಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ನಕ್ಷತ್ರ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮ, ಒಂದೇ ನಕ್ಷತ್ರ ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಾಗಿರುವದು ಅಧಮ. ಪುರುಷನ ನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ತ್ರೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗಿದ್ದರೆ ಅಶುಭ. ಹದಿನೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮ. ಕೊನೆಯ ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಶುಭ. ಇದನ್ನೇ ಸ್ತ್ರೀ ದೀರ್ಘಕೂಟವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭರಣೀ, ರೋಹಿಣಿ, ಆರಿದ್ರಾ, ಪೂರ್ವಾತ್ರಯ, ಉತ್ತರಾತ್ರಯ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮನುಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಅಶ್ವಿನಿ, ಮೃಗಶಿರ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಹಸ್ತ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಶ್ರವಣಾ, ರೇವತಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ದೇವಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಕೃತ್ತಿಕಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಮಘಾ, ಚಿತ್ರಾ, ವಿಶಾಖಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಮೂಲ ಧನಿಷ್ಠಾ ಶತಭಿಷ್ಟಾ ಇವು ರಾಕ್ಷಸಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಜನ್ಮ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಏಕಗಣೈಕ್ಯಗಳಾದರೆ ಶುಭ. ದೇವ ಮನುಷ್ಯಗಣಗಳಾದರೆ ಮಧ್ಯಮವೆನಿಸುವದು. ದೇವ ರಾಕ್ಷಸಗಣಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅಧಮವೆನಿಸುವದು. ಪುರುಷ ರಾಶಿಯು ಸ್ತ್ರೀ ರಾಶಿಯಿಂದ ಆರನೆಯದಾಗಿದ್ದರೆ ಮೃತ್ಯುಕರ ವಾದ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕದೋಷವೂ ಐದನೆಯದಾದರೆ ಅನಪತ್ಯತ್ವಪ್ರದವಾದ ಪಂಚಮ ನವಮ ದೋಷವೂ ಎರಡನೆಯದಾದರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಪ್ರದವಾದ ದ್ವಿರ್ದ್ವಾದಶ ದೋಷವೂ ಬರುವದು. ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕನ್ಯಾ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುದುರೆ, ಆನೆ, ಆಡು, ಸರ್ಪ, ಹಾವು, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಆಡು, ಇಲಿ, ಎತ್ತು, ಎಮ್ಮೆ, ಹುಲಿ, ಜಿಂಕೆ, ನಾಯಿ, ಕಪಿ, ಕೀರ, ಸಿಂಹ, ಕುದುರೆ, ಹಸು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯೋನಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ, ಜಿಂಕೆ, ಹಾವು, ಮುಂಗಸಿ, ಆಡು, ಕಪಿ, ಸಿಂಹ, ಆನೆ, ಹಸು, ಹುಲಿ, ಇಲಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಎಮ್ಮೆ, ಕುದುರೆ ಇವು ಪರಸ್ಪರ ವೈರಿಗಳಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಈ ವೈರಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರಿರಕೂಡದು. ಇದನ್ನೇ ಯೋನಿಕೂಟವೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ಮೀನ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಕಟಕ ಈ ರಾಶಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗದವು. ಮೇಷ, ಧನುಸ್ಸು ಸಿಂಹಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ವೃಷಭ, ಮಕರ, ಕನ್ಯಾ ರಾಶಿಗಳು ವೈಶ್ಯ ಜಾತಿಯವು. ಉಳಿದ ಮೂರು ಅಂದರೆ ಮಿಥುನ, ಸಿಂಹ, ತುಲಾ, ರಾಶಿಗಳು, ಶೂದ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವುಗಳು. ಪುಂ ರಾಶಿಯ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೋ ಇರುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಇದನ್ನೇ ಮಾಟಕೂಟವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇನ್ನು ನಾಡೀ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ತ್ರಿನಾಡಿ, ಚತುರ್ನಾಡಿ, ಪಂಚನಾಡಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಾಡೀಕೂಟವು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿರುವದು. ತ್ರಿನಾಡಿಯನ್ನು ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಚತುರ್ನಾಡಿಯನ್ನು ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಪಂಚನಾಡಿಯನ್ನು ಮೃಗಶಿರಾದಿ ಯಾಗಿಯೂ ಎಣಿಸಬೇಕು. ವಧೂವರರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಒಂದೇ ನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. 'ತ್ರಿನಾಡೀ ಸರ್ವದೇಶೇಷು' ಎಂಬ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ತ್ರಿನಾಡೀ ಕೂಟವೇ ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗಿರುವದು, ವಿವಾಹಾದಿಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ದೈವ, ಆರ್ಷ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಚರಿಸುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಫಲವು ದೊರೆಯುವದು. ಇವಲ್ಲದೇ ಗಂಧರ್ವ, ಆಸುರ, ಪೈಶಾಚ, ರಾಕ್ಷಸ,

ಎಂದೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ರೀತಿಗಳಿವೆ. ಉದಯ ಲಗ್ನಕ್ಕಿಂತ ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅಭಿಜಿನ್ ಲಗ್ನವೆಂದೂ, ಏಳನೇಯದು ಗೋಧೂಳಿ ಲಗ್ನವೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿವೆ. ಇವೆರಡೂ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವುಗಳು. ಪೂರ್ವ ದೇಶದವರಿಗೂ ಕಳಿಂದ ದೇಶದವರಿಗೂ, ಗೋಧೂಳಿ ಲಗ್ನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಅಭಿಜಿತ್‌ಲಗ್ನವು ಪೂರ್ವದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿವೆ. ಸೂರ್ಯನು ಭೂಮಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಬರುವ ಲಗ್ನವು ಅಭಿಜಿತ್‌ಲಗ್ನವೆನಿಸುವದು. ಸರ್ವದೋಷಾಪಹಾರಕ.

ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಅನಂತರ ಆರು ತಿಂಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಗಳ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಗನಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಕೂಡದು. ಉಪನಯನ ನಂತರ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವದೇ ಮಂಗಳಕರ. ಆರು ತಿಂಗಳ ಒಳಗೆ ಸಹೋದರಿಯರಿಬ್ಬರ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಮೂರು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ವಿಧವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಒಬ್ಬನೇ ವರನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಬಾರದು.

ಒಂದೇ ಲಗ್ನ ವಿರುವಾಗ ಸಹೋದರಿಯರಿಗೆ ವಿವಾಹವನ್ನು, ಸೋದರರಿಗೆ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಹಗಲು ಹುಟ್ಟಿದವನಿಂದ ತಂದೆಗೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನಿಂದ ತಾಯಿಗೂ ಬಾಧಕ ಉಂಟು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವದು ತನಗೂ ಬಾಧಕವಾಗುವದು. ಗಂಡಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗಿರುವದು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಷ್ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವದು. ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಾಗಲಿ, ಮಗಳಾಗಲಿ ಅವರ ಮಾವನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವರು. ಆದರೆ ಮೂಲಾಂತ್ಯ ಪಾದದಲ್ಲಾಗುವ ಜನನವು ಈ ದೋಷವನ್ನು ತರುವದಿಲ್ಲ. ಆಶ್ಲೇಷಾ ನಕ್ಷತ್ರದ ಆದಿಪಾದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪಾದಗಳು ಶ್ವಶ್ರುವಿನಾಶಕರಗಳು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ (ಪಾದದಲ್ಲಿ) ಜನನದಿಂದ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಮೂಲಾ, ಪೂರ್ವಾಷಾಡಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನಿಂದ ತಾಯಿಗಾಗಲಿ, ತಂದೆಗಾಗಲಿ, ಬಾಧಕವಾಗಲಾರದು. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ನಕ್ಷತ್ರೋದ್ಭವಗಳು ಗಂಡನ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವಳು ಮೈದುನನಿಗೂ ಹಾನಿಪ್ರದಳು. ವಿವಾಹವಾದ ದಿನದಿಂದ ಆರು ಎಂಟು, ಏಳು, ಹತ್ತು ಈ ದಿನಗಳು ವಧೂಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು. ವಿವಾಹಾನಂತರ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನ, ಜನ್ಮಮಾಸ, ಜನ್ಮದಿನ, ಶುಕ್ರಾಸ್ತಸಮಯ ಈ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಗೃಹ ಪ್ರಯಾಣವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಶುಭಕರವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸಕಲ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರಾಯಣವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಆ ಗುರು ಶುಕ್ರಾಸ್ತಗಳಿರಕೂಡದು. ಮಾಘಾದಿ ಪಂಚಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರಮಾಸವು ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಒಳಗಿರುವ ತಿಥಿಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವುಗಳು. ಯಾವ ದೇವತೆಗೆ ಯಾವ ತಿಥಿಗಳು ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯೋ ಆ ತಿಥಿಗಳೇ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಷಷ್ಠಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ದಶಮಿಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ತಿಥಿಗಳು ಪೂರ್ಣಮಾಸಿ ಈ ತಿಥಿಗಳು ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು. ಉತ್ತರಾತ್ರಯ ಪುನರ್ವಸು, ಮೃಗಶಿರ, ರೇವತಿ, ಹಸ್ತಾ, ಚಿತ್ರಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಪುಷ್ಯ, ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಶತಭಿಷ,

ಶ್ರವಣಾ ಅನುರಾಧಾ, ಧನಿಷ್ಠಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸಕಲದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಂಗಳವಾರವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರವಿಬಲವಿರಬೇಕು. ಚಂದ್ರ ತಾರಾಬಲಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಹ್ನದ ಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ತೃವಿನ ಜನ್ಮಲಗ್ನಾಷ್ಟಮ ರಾಶಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಲಗ್ನವನ್ನಾಗಿ ಇಡಕೂಡದು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಶುಭಗ್ರಹವಿದ್ದ, ದೃಷ್ಟವೂ ಆಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ರಾಶಿಗಳೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವು. ಪಂಚಾಂಗ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದಿರುವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿಯಿರುವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಕುಜ, ರಾಹು, ಕೇತು ಮತ್ತು ಶನಿ ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಮೃತ್ಯು ಧನಧಾನ್ಯನಾಶವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಕೆಟ್ಟಫಲವನ್ನು, ಚಂದ್ರ-ಬುಧರು ದ್ರವ್ಯರೂಪವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತೃತೀಯದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಪುತ್ರ - ಪೌತ್ರಾದಿ ಫಲ ನೀಡುವರು. ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಪಾಪಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಗ್ಲಾನಿಯನ್ನು ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಂಪತ್ತು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಷಷ್ಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಶತ್ರುವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಶತ್ರುಕ್ಷಯವನ್ನು ಮಾಡುವವು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಫಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವು. ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳು ನವಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪಾಪಫಲವನ್ನೂ ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಸನ್ಮಂಗಲವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡುವವು. ದಶಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ದುಃಖವನ್ನು, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ದಶಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವು. ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಪ್ರದರೇ ಆಗುವರು. ದ್ವಾದಶ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳು ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಬಹು ವ್ಯಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವರು. ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಮಂತ್ರನಷ್ಟವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸೌಂದರ್ಯನಾಶವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಶುಭ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಮೃತ್ಯು ಪ್ರಾಯವು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪದೋಷವು ಇರುವದಾದರೆ ಸಹ ಅದರಿಂದ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಸಕಲೇಷ್ಟ ಸಾಧನಗಳು ದೊರಕುವವು.

ದೇವರಗುಡಿ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಮೊದಲು ಭೂಮಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಭೂಪರೀಕ್ಷೆಯು ಭೂಮಿಯ ವಾಸನೆ, ಬಣ್ಣ, ರುಚಿ ಇವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವದು. ಜೇನು, ಹೂವು, ಹುಳಿ, ಮಾಂಸ ಇವುಗಳ ವಾಸನೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶುಭಕರ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಳುಪು, ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಕಪ್ಪು ಈ ವರ್ಣಗಳು ಸಿಹಿ ಕಹಿ, ವಗರು, ಕಷಾಯ ಈ ರಸಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಹಳ್ಳವೇ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಹಾನಿ ನಿಶ್ಚಿತ, ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲು

ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗರ್ತ ಒಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಆ ಗರ್ತವು ಮರುದಿನ ಅಧಿಕಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಶುಭಫಲಾಧಿಕವೆಂದೂ, ನ್ಯೂನವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಫಲಹೀನವೆಂದೂ ಅರ್ಥ. ಮತ್ತು ಸಮವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಸಮಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನೀರನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಗರ್ತಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನೋಡಿದಾಗ ಜಲವು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಶುಭಫಲವೆಂದೂ ಕೆಸರಾಗಿದ್ದರೆ ಸಮಫಲವೆಂದೂ, ನೀರು ಇಂಗಿದ್ದರೆ ಅಶುಭಫಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಭೂಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ದಿಕ್ಸಾಧನಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಮಮಂಡಲ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ (೧೨) ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲಾತ್ಮಕವಾದ ಶಂಕುವೊಂದನ್ನು ನೆಡಬೇಕು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಚೌಕವಾಗಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಆರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಆರು ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಗುರ್ತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಕಾರ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪೂರ್ವಾದಿಯಾದ ಚತುರ ಪ್ರಾಕಾರವಾದ ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಎಂಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಪ್ರತಿದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಾರ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾರ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಮೇಲೆ ಅದರ ದ್ವಿಗುಣಿತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಥವಾ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕವಾಟ ಅಂದರೆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು.

ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಾಕಾರದ ಒಳಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಊರ್ಧ್ವಾಧೋರೇಖೆಗಳಿಂದ ಒಂಭತ್ತರಿಂದ ಪೂರ್ವಾಪರ ರೇಖೆಯಾದ, ಒಂಭತ್ತರಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟು ಎಂಭತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಾನಗಳಾಗುವಂತೆ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ ಮಂಡಲ ರಚಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂಭತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅದು ವಾಸ್ತು ಪುರುಷನ ಶಿರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಗೃಹಾರಂಭ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಕೂಡದು, ಸುತ್ತಲೂ ಬರುವ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮನೆಗಳು ಪ್ರಾಕಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರದಲ್ಲಿರುವವು. ಪಿಶಾಚಾಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಈ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಗೃಹಾರಂಭ ಮಾಡಿದರೆ ದುಃಖ, ಶೋಕ, ಭಯ, ಉಂಟಾಗುವವು. ಉಳಿದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೃಹಾರಂಭ ಮಾಡಿದರೆ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದು. ವಾಸ್ತುರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಶಿರಸ್ಥಾನವು ದಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ವಿದಿಕ್ಕುಗಳ ಮಧ್ಯ ಇರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಭಾಗ, ಪಿಶಾಚಿಭಾಗ, ಮರ್ಮಸಂಧಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು. ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡುವದು ವಿಹಿತವಲ್ಲ. ಗೃಹಾರಂಭಕ್ಕೆ ಫಾಲ್ಗುಣ, ವೈಶಾಖ, ಮಾಘ, ಶ್ರಾವಣ, ಕಾರ್ತಿಕ ತಿಂಗಳುಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವು.

ಯಜಮಾನನ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ವಾಸ್ತುವಿನ ನಕ್ಷತ್ರವು ಮೂರನೆಯದಾದರೆ ಧನಕ್ಷಯ. ಐದನೇಯದಾದರೆ ಹೆಚ್ಚು ನಾಶ. ಏಳನೇಯದಾದರೆ ಆತ್ಮಕ್ಷಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ ರಾಶಿಗಳು ದ್ವಿರ್ದ್ವಾದಶಾಂಶವಾದರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ನವಮಪಂಚಮವಾದರೆ ಪುತ್ರನಾಶವೂ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕವಾದರೆ ಮೃತ್ಯುಭಯ, ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳಾದರೆ ಶುಭವೂ ಉಂಟಾಗುವದು. ಸೂರ್ಯ ಅಂಗಾರಕ ಇತರ ತಾರಾಂಶವಾದರೆ ಅಗ್ನಿಭಯವೂ ಹೆಚ್ಚುವದು, ಉಳಿದ ವಾರಾಂಶಗಳೂ ಶುಭಕರಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇನ್ನು ವಾಸ್ತುಪುರುಷನು ಭಾದ್ರಪದಾದಿಯಾಗಿ ಮೂರು ಮೂರು ತಿಂಗಳೂ ಪೂರ್ವಾದಿಯಾದ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿರಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ತಿರುಗುವನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಾಸ್ತುಪುರುಷನು ಚರರೂಪಿಯು. ಅವನ ಉದರವು ಬಹುದೊಡ್ಡದು, ಅವನ ಮುಖವು ಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಮುಖದ ಗೃಹವಿರಬೇಕು. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮನೆಗೆ ರೋಗ, ಶೋಕಾದಿ ಉಪದ್ರವ ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು. ಅದೇ ಮುಖವುಳ್ಳ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಶುಭ ಸಂಕೇತಗಳು ಕಾಣಲಾರವು. ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಮೊದಲು ದುಂಡಾದ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸುವರ್ಣರೇಣುಧಾನ್ಯ, ಶೈವಲವನ್ನೂ ಗೃಹಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಒಂದು ಹಳ್ಳವನ್ನು ತೋಡಬೇಕು. ಶಂಕು ಪ್ರಮಾಣದ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ನಾಭಿ ಪ್ರದೇಶವೆಂದೂ. ಅದರ ಮೇಲಿನ ಅಂಗುಲ ತ್ರಯವನ್ನು ಕುಕ್ಷಿಯೆಂದೂ, ಭಾವಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಶಂಕು ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಈ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಹದಿನಾರು, ಹನ್ನೆರಡು, ಅಂಗುಲಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಯವರಿಗೂ ಕುಕ್ಷಿ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಶಂಕುವನ್ನು ಸುವರ್ಣ, ವಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕಗ್ಗಲಿ, ಅರ್ಜುನ, ಸಾಲ, ಅಥವಾ ನೊಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವೃಕ್ಷವಿಶೇಷಗಳು.ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದರಿಂದ ಶಂಕು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಈ ಶಂಕುವನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ಗುರ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಚೌಕಾಗಿಯೂ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಎಂಟು ಏಣುಗಳುಳ್ಳದ್ದನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮೂರನೇಯದನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳುಳ್ಳ ದ್ದಾಗಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವು ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಕಚ್ಚಿಲ್ಲದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಶಂಕುವನ್ನು ಷಡ್ವರ್ಗ ಶುದ್ಧಿಯಿರುವ ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೃದು, ಕ್ಷಿಪ್ರ ಮತ್ತು ಧ್ರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿರುವ ದಿನದಲ್ಲಿಯೂ, ರಿಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಶುಭತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯ, ಕುಜ ಇವರ ರಾಶಿಗಳನ್ನೂ, ಚರಲಗ್ನಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ರಾಶಿ ಮತ್ತು ಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಲಗ್ನಾಷ್ಟಮವು ಪಾಪಗ್ರಹಾದಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಾಂತವಾಗದೇ ಇರುವ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದಿರುವಾಗ ಶುಭಲಗ್ನ ಶುಭಗ್ರಹನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಈ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನಾ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯ ಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ವೃದ್ಧ ಸುವಾಸಿನಿಯರೊಡನೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನ ಲಗ್ನದ ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಏಳು, ಹತ್ತು, ಐದು ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ, ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ ಇರಬೇಕು. ಲಗ್ನಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಷಷ್ಠದಲ್ಲಾಗಲಿ ಚಂದ್ರನಿರಬಾರದು. ಇಂತಹ ಶುಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೈವಜ್ಞನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಲಘುಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗುರುಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಲಘುಪಥದಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆಯ ಹೊರಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಗುಲಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಆ ಜಗುಲಿಯು ಪೂರ್ವಾದಿಯಾದ ಪ್ರವೇಶಾಕಾರದಲ್ಲಿ

ಬರಬೇಕು. ಷೋಡಶವಿಧವಾದ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನದ ಮನೆ ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಮನೆ, ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಶಯನಗೃಹ, ನೈಋತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರ ಗೃಹ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಭೋಜನಗೃಹ, ವಾಯುವ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯಗೃಹ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ದೇವರಮನೆ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಗೃಹ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗೃಹಭಾಗಗಳಿಗೆ ದಿಗ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರಬೇಕು. ಶಯ್ಯಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರ, ಮಲಮೂತ್ರಾದಿಗಳ ಮನೆ ಇವುಗಳಿರಬೇಕು. ಊಟದಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಭರಣಗೃಹವಿರಬೇಕು. ಧಾನ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರ ಶೃಂಗಾರ ಗೃಹಗಳಿರಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣವು ಈಶಾನ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದರೆ ಒಳಿತು. ಇಂತಹ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಿಧಿಯನ್ನು, ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮನೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೃಹಪಾದಗಳೂ ಗೃಹ ಸ್ತಂಭಗಳೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಗೋಡೆಯ ಅಳತೆಗೆ ಮೀರದಂತೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆಯೂ ಅವುಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು. ಈಗ ಹೊಸ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಾಸ್ತು ಪೂಜಾ ವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು.

ಹೊಸಮನೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಾಪರವಾಗಿ ಹತ್ತು ರೇಖೆಗಳನ್ನು, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಹತ್ತು ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ - ಎಂಬತ್ತೊಂದು ಮನೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ ನಲವತ್ತೈದು ಜನ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. . ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಾನವಿರಬೇಕು. ಇವುಗಳ ಸ್ಥಾನ ಮತು ಹೆಸರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುವದು. ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೂವತ್ತೆರಡು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ಈ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರು ಈ ರೀತಿ ಇರಬೇಕು. ಕೃಪೀಟಯೋನಿ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಜಯಂತ, ಪಾಕಶಾಸನ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಮೃಗ, ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಪೂಷಾ, ನೈರೃತಿ, ಗೃಹಾಕ್ಷತ, ದಂಡಧರ, ಗಂಧರ್ವ, ಭೃಗು, ರಾಜಕ, ಮೃಗ, ಪಿತೃಗಣಾಧೀಶ, ದೌವಾರಿಕ, ಸೋಮ, ಸೂರ್ಯ, ಅದಿತಿ, ದಿತಿ ಹೀಗೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು. (ಇಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರು ಹೆಸರುಗಳು ಮಾತ್ರವಿದ್ದು ಬಾಕಿಯವುಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ) ಇದಲ್ಲದೆ ಈಶಾನ್ಯಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಕೋಣಗಳಿಗೆ ಅಬ್ದೇವತಾ, ಸಾವಿತ್ರ, ಜಯ, ರುದ್ರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಯಮ, ಸವಿತೃ, ಬಿಂಬ, ವಿವಸ್ವಾನ್, ವಸುಧಾಧಿಪ, ಮಿತ್ರ, ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮ, ಪೃಥ್ವೀಧರ ಎಂಬ ಎಂಟು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಸೇರಿ ವಾಸ್ತುಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೈದು ದೇವತೆಗಳಾಗುವರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊರಭಾಗದ ಇಪ್ಪತ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅರ್ಯಮ, ವಿವಸ್ವಾನ್, ವಸುಧಾಧಿಪ, ಮಿತ್ರ, ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮ, ಪೃಥ್ವೀಧರ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯೆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ಪದಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಾಸ್ತುಮಂತ್ರ ತಿಳಿದವನು,

ಆ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಾಸ್ತುಪುರುಷನನ್ನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಮಂತ್ರದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ದೂರ್ವಾಕ್ಷತೆ, ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರದ್ವಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ವಾಸ್ತು ಪುರುಷನನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ನಿವೇದನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ತಾಂಬೂಲಾದಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ವಾಸ್ತುಪುರುಷನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

'ಎಲೈ ವಾಸ್ತುಪುರುಷನೆ! ನೀನು ಸರ್ವದಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವವನಲ್ಲವೆ? ಪ್ರಭುವೇ ನನ್ನ ಮನೆಯು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪುರೋಹಿತನಿಗೂ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಾರು ವಾಸ್ತುಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಪುತ್ರ, ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪಡೆಯುವರು, ಯಾರು ವಾಸ್ತುಪೂಜೆ ಮಾಡದೇ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಸಕಲ ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾ ವಿಧ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದಲೂ ನರಳುವರು. ಬಾಗಿಲಿಲ್ಲದೇ ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ವಾಸ್ತುಹೋಮ ದಿಗ್ಬಲಿಗಳು ನಡೆಯದೆ ಇರುವ ಮನೆಗೆ ಯಾರೂ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಂತಹ ಮನೆಯು ಸಕಲ ವಿಪತ್ತುಗಳ ತವರುಮನೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆದಕಾರಣ ಸುಖವನ್ನು, ಧನಧಾನ್ಯಾದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಯಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ನೂತನ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ವಾಸ್ತುಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ರಾಜರನ್ನು ಸುಖ ಪ್ರಯಾಣ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

ಜನ್ಮಕಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದರೆ ಜಾತಕದಿಂದ ಫಲ ತಿಳಿಯುವದು ಸುಲಭ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಾತಕಗಳಿಲ್ಲದವರು ಪ್ರಶ್ನೆ, ಯಾತ್ರಾ, ಶಕುನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಫಲವನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವಾವುದರಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯದೆ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದು ಹುಳವು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಕೊರೆದಂತೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಷ್ಟೆ. ಷಷ್ಠಿ, ಅಷ್ಟಮಿ, ದ್ವಾದಶಿ, ರಿಕ್ತ ತಿಥಿಗಳು, ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ, ಪೂರ್ಣಿಮಾ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ, ಪಾಡ್ಯ ಈ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವದರಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಕಾರ್ಯನಾಶವೂ ಸಂಭವಿಸುವದು. ಅನುರಾಧಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಮೃಗಶಿರ, ಹಸ್ತ, ರೇವತಿ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಸ್ವಾತಿ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವುಗಳು. ಇಂತಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಯಾತ್ರಾಫಲಗಳು ಮಾನವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವವು.

ಶನಿವಾರ ಮತ್ತು ಸೋಮವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೂ, ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೂ, ಭಾನು, ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೂ, ಮಂಗಳ, ಬುಧವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಕೂಡದು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಾ, ರೋಹಿಣಿ, ಉತ್ತರಾ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪೂರ್ವಾದಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಶೂಲನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಅನುರಾಧಾ, ಹಸ್ತಾ, ಪುಷ್ಯ, ಅಶ್ವಿನಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ದಿಗ್ದ್ವಾರಗಳು, ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಯಾಗಿ ಉಳಿದ ಏಳು ಏಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳಾಗಿ ಅಗುಳಿಯಂತೆ

ಇರತಕ್ಕವುಗಳು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಅಗ್ನಿ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಕೂಡದು. ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಯಾದ ಮೂರು ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿದಿಕ್ಕುಗಳಾಗುವವು.

ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳು ಆಯಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ರಾಶಿಗಳೆನಿಸುವವು. ದಿಗಧಿಪತಿಯು ಲಲಾಟಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವನು ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆಂಬ ಭರವಸೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಲಗ್ನಸ್ಥನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಲಲಾಟಗತನಾಗುವನು. ಆಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನಿಗೆ ಲಗ್ನಾತ್ ಹನ್ನೊಂದು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಲಲಾಟಸ್ಥನಾಗುವನು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಕುಜನು, ನೈರುತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ರಾಹುವು ಲಲಾಟಸ್ಥನಾಗುವನು. ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಗುವವನಿಗೆ ಸಪ್ತಮ ಶನಿಯು ಲಲಾಟಸ್ಥನಾಗುವನು. ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುವವನಿಗೆ ಪಂಚಮ, ಷಷ್ಠ, ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಲಲಾಟಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವನು. ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಲಗ್ನದಿಂದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನಗತನಾದ ಬುಧನು ಲಲಾಟಸ್ಥನಾಗುವನು. ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಯಮಿಸುವವನಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಸ್ಥಾನಗತನಾದ ಗುರುವು ಲಲಾಟಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಉಳ್ಳವನು ಈ ಲಲಾಟಸ್ಥ ಗ್ರಹಗಳು ಸಂಬಂಧಿಸಿದಾಗ ಎಂದೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ತಪ್ಪದೆ ಹಾನಿಯು ಸಂಭವಿಸುವದು.

ವಿಲೋಮವಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಗ್ರಹವು ಯಾತ್ರಾ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಭಂಗ ಬರುವದು. ಅಥವಾ ವಿಲೋಮ ಗ್ರಹವಿರುವ ಅಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜನು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿರುವ ರಾಶಿಗಿಂತ ಆರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನುಪ್ರಯಾಣ ಲಗ್ನವಾಗಿಟ್ಟು, ಅದು ಸೂರ್ಯಾಯನವಾದಲ್ಲಿ ಹಗಲೂ ಚಂದ್ರಾಯನವಾಗಿದ್ದರೆ ರಾತ್ರಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವದು ಶುಭಕರವಲ್ಲ. ಶುಕ್ರಾಸ್ತದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯಾಣವು ಕಾರ್ಯಹಾನಿ ತರುವದು. ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರ ಎಂದರೆ ಪಶ್ಚಾದುದಯ ಶುಕ್ರನಿರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಸೋಲು ಖಂಡಿತ. ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರ ಕೃತವಾದ ದೋಷವನ್ನು ಯಾವ ಗ್ರಹಾದಿಗಳೂ ಪರಿಹರಿಸಲಾರವು.

ವಶಿಷ್ಠ, ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ ಈ ಗೋತ್ರದವರಿಗೆ ಶುಕ್ರಾಸ್ತ ಕೃತವಾದ ದೋಷವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ, ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ರಾಜಯುದ್ಧ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷೋಭೆ, ರಾಜರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಆಪತ್ತು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶುಕ್ರದೋಷ ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಶುಕ್ರನು ನೀಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವದು ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರ ದಲ್ಲಿರುವದು, ವಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲುವಿಕೆ, ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ನಿಷಿದ್ಧ. ಶುಕ್ರನು ಉಚ್ಚಂಗತನಾದಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಶುಭಕರ. ಜನ್ಮಲಗ್ನಾಪೇಕ್ಷಯಾ, ಅಷ್ಟಮಲಗ್ನ, ಅಷ್ಟಮರಾಶಿ, ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯು ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಗ್ರಹಸ್ಥರಾಶಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದು ಮೃತ್ಯುಕರ. ಆದರೆ ಜನ್ಮಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮಾಧಿಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದರೆ. ಅಂತಹ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದು ದೋಷಕರವಲ್ಲ. ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹಾವಲೋಕಿತವಾದ ದ್ವಿಸ್ವಭಾವ ರಾಶಿಯೂ,

ಶುಭಗ್ರಹಯುಕ್ತವೂ, ದೃಷ್ಟವೂ ಆದ ಸ್ಥಿರರಾಶಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಧನಿಷ್ಠ, ರೇವತಿ, ಆರಿದ್ರಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಆರಿದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಮಘಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದೂ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದೂ ಶಯ್ಯಾಗೃಹಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವದೂ ಅಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಲ್ಲ. ಜನ್ಮ ಲಗ್ನ, ಅಥವಾ ಜನ್ಮರಾಶಿ ಅಥವಾ ತದಧಿಪತಿಗಳು ಇರುವ ರಾಶಿ ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಪ್ರಯಾಣ ಲಗ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗ್ರಹಗಳಿರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶತ್ರುನಾಶವಾಗುವನು, ಅಥವಾ ಲಗ್ನವು ಶೀರ್ಷೋದಯವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ದಿಕ್ಕಿನ ಲಗ್ನವೂ ಅದೇ ಆಗಿದ್ದು ಶುಭಾಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶತ್ರುಕ್ಷಯವಾಗುವದು. ಶತ್ರುವಿನ ಜನ್ಮ ಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಜನ್ಮರಾಶಿಯ ಅಷ್ಟಮ ಲಗ್ನ ಅಥವಾ ತದಧಿಪತಿಯಿರುವ ಲಗ್ನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶತ್ರುನಾಶವಾಗುವದು. ಮೀನಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಮೀನಾಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದರಿಂದ ದಾರಿಯೂ ಬಳಸಾಗುವದು. ಕುಂಭ ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಕುಂಭಾಂಶಗಳು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದವು.

ಜಲಲಗ್ನವು, ಜಲಾಂಶ, ಜಲಯೋನಿರಾಶಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಶುಭಕರ. ಯಂತ್ರಲಗ್ನಕ್ಕಿರುವ ದ್ವಾದಶಭಾವಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಗ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೂರ್ತಿ, ಕೋಶ, ಧನ್ವಿ, ವಾಹನ, ಮಂತ್ರ, ಶತ್ರುವರ್ಣ, ಆಯುಸ್ಸು, ಧನುಸ್ಸು, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂಬ ಸಂಕೇತಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಭಾವವನ್ನು, ಸೂರ್ಯ, ಕುಜರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಶತ್ರುವನ್ನೂ, ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಸ್ತಂಗತನಾದ ಶುಕ್ರನು ಮೂರ್ತಿಭಾವವನ್ನು, ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಗ್ಗಾಮಿಯಾದವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಜನಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೂ ತೊಂದರೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುವನು.

ಪಂಚಾಂಗ ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ದಿನದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಭಿಜಿತ್ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟು. ಯಾತ್ರಾದಿಯೋಗಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಯಾತ್ರಾಫಲವು ಲಗ್ನಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಮುಹೂರ್ತ ಬಲದಿಂದಲೂ ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಶಕುನದಿಂದಲೂ ಫಲ ದೊರೆಯುವದು. ಬುಧ, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಹವು ಲಗ್ನ ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಧಿಯೋಗವೆನಿಸುವದು.

ಈ ಅಧಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಕ್ಷೇಮ, ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಯೋಗದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರ, ಶನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶತ್ರು, ವ್ಯಾಪಾರ ಶತ್ರು, ಮೂರ್ತಿ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ರಾಜನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಜಯ ದೊರೆಯುವದು ಖಂಡಿತ. ಅಥವಾ ಲಗ್ನ ಚತುರ್ಥ, ಸಪ್ತಮ ತೃತೀಯ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶುಕ್ರ, ರವಿ, ಬುಧ, ಶನಿ, ಕುಜ ಇವುಗಳು ಇರುವಾಗ ಹೊರಟ ರಾಜನಿಗೆ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವೂ ಸೋಲುವದು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಶತ್ರುನಾಶ. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಲಾಭಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರವಿ, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ

ಸಿಂಹವು ಆನೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರಾಜನು ನಾಶಮಾಡುವನು.

ಶುಕ್ರನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚನಾಗಿರುವಾಗ ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಲಾಭದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸದೆಬಡೆಯುವನು. ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಗಳು ತ್ರಿಕೋಣ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳು ಆರು, ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ, ಸಂಪತ್ತು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಗುರು, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರು ಕ್ರಮದಿಂದ ಲಗ್ನ, ಷಷ್ಠಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮರಾಶಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ರಾಜನ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವು ರಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸ್ನೇಹದಂತೆ ಉತ್ತರ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಯವಾಗುವದು. ಅಥವಾ ಮೂರು, ಆರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಕುಜರು ಅಥವಾ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಗ್ರಹಗಳು ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಶತ್ರುಭೂಮಿಯು ಕೈವಶವಾಗುವದು. ಗುರುವು ಉಚ್ಚನಾಗಿ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚನಾಗಿ ಲಾಭದಲ್ಲಿರುವಾಗ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳ ದೇಶವನ್ನು ನಾಶಗೈಯುವನು. ಮತ್ತು ಶುಕ್ರನು ಶೀರ್ಷೋದಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನಗತವಾದಲ್ಲಿ, ಗುರು ಲಾಭದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುವನು. ಅಥವಾ ಶುಕ್ರನು ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ತ್ರಿಕೋಣ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಗುರು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ ರಾಜನು ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾಗುವನು.

ಇನ್ನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಬುಧನೂ, ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದು, ನಕ್ಷತ್ರವು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ರಾಜನು ಶತ್ರುಪರಿವಾರವನ್ನು ಸಮೂಲ ನಾಶಗೈಯುವನು. ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳು, ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಾಗಲಿ ಚಂದ್ರ ಅಥವಾ ಬುಧರೂ ಇದ್ದರೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡುವನು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಗತವಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರನುಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣ ಅಥವಾ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಗ್ನಿಯು ಹತ್ತಿಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಸುಡುವಂತೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸುವನು. ಚಂದ್ರನು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಮಂತ್ರವು ಪ್ರಣವದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಹಾಗೆ ಯೋಗವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಶತ್ರುವೃಂದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದು. ಶುಕ್ರನು ವರ್ಗೋತ್ತಮಗತನಾಗಿ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ರಾಜನು ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯು ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವಂತೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸುವನು. ಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಚಂದ್ರನು ವರ್ಗೋತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದವನು, ಶತ್ರುಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರುವು ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಗತನಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಕ್ರನು ಹಾಗೆಯೇ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವನು. ಶುಕ್ರನು ಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣಗತನಾಗಿ ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶದಲ್ಲಿ ಇರುವದಾದರೆ, ಆಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದವನು ಗಂಗೆಯು ಮಾನವರ ಸಕಲ ಪಾಪ ತೊಳೆಯುವಂತೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಜಾಲವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುವನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ರಾಜಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪಾಗ್ನಿಯು ಶತ್ರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣೀರನ ಕೋಡಿಯಿಂದ ಶಾಂತವಾದೀತು.

ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿ ತಿಥಿಗೆ ವಿಜಯದಶಮಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಆ ದಿವಸ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ ರಾಜನಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಅಥವಾ ವಿಜಯಗಳು ದೊರಕುವವೇ ಹೊರತು ಪರಾಜಯ ಎಂದೂ ಲಭಿಸದು. ನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದಲೂ ಶಕುನಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಶೂರರಿಗೆ ಮನೋನಿಶ್ಚಯಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯದಾದ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಉತ್ಸವ ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹ, ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ, ಅಶೌಚ, ಸೂತಕ, ಇವುಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗದ ಹೊರತು ಮಧ್ಯೆ, ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಜಗಳವಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿಯು ಕಲಹಕ್ಕೆ ನಿಂತರೆ ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿಯು ಬಹಿಷ್ಠೆಯಾದರೆ ಅಥವಾ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯು ಜಾರಿದರೆ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳು ಬಾಯಿಂದ ಬಂದರೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಜಯಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅರಸನು ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತುಪ್ಪದ ಅನ್ನ, ಎಳ್ಳು ಹುಡಿ ಅನ್ನ, ಮೀನಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಪಾಯಸ, ಈ ಆಹಾರ ಊಟಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ವಾರ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಭಾನುವಾರಾದಿಯಾಗಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಜ್ಜಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನ, ಗಂಜಿ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಎಳ್ಳನ್ನ, ಇವುಗಳನ್ನು ಉಂಡು ಹೊರಡಬೇಕು. ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಲ್ಮಾಷ, ಎಳ್ಳನ್ನ, ಮೊಸರು, ಜೇನು ತುಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮೃಗಮಾಂಸಾನ್ನ, ಮಾಂಸಸಾರ, ಪಾಯಸ, ಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗಗಳ ಮಾಂಸ, ಮೊಲದ ಮಾಂಸ, ಪೌಷ್ಟಿ ಪ್ರಿಯಂಗು, ಒಬ್ಬಟ್ಟು, ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳು. ಹಣ್ಣು, ಆಮೆಯ ಮಾಂಸ, ನಾಯಿಯ ಮಾಂಸ, ಬೆಕ್ಕಿನ ಮಾಂಸ, ಹವಿಸ್ಸು, ಎಳ್ಳನ್ನ, ಹೆಸರನ್ನ, ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟು, ಮೀನಿನ ಅನ್ನ, ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಮೊಸರನ್ನ, ಇವುಗಳನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಆನೆ, ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆ, ರಥ, ಸೇನಾನಿ, ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಜಯಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರಾಜನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ತಿಲದಿಂದ ಆಹುತಿ ನೀಡಿ, ಈ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ದೇವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು, ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ವಸ್ತ್ರಗಂಧಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಇಂದ್ರನು ವಜ್ರಪಾಣಿಯಾಗಿ ಸುವರ್ಣದಿಂದ ಶಚೀದೇವಿಯೊಡನೆ ಐರಾವತ ಎಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅಗ್ನಿಗೆ ಏಳು ಕೈಗಳು, ಏಳು ನಾಲಿಗೆಗಳು. (ಆರು ಮುಖ) ಮೇಷವೇ ಅವನ ವಾಹನ. ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯು ಅಗ್ನಿಯ ಪತ್ನಿಯು. ಇವನು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ಸ್ರುಕ್, ಸ್ರುವಗಳನ್ನೇ ಆಯುಧಗಳನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವನು.

ಯಮನು ದಂಡಧಾರಿಯೂ, ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು ಮಹಿಷವಾಹನನು ಶ್ಯಾಮಲದೇವಿಯಪತಿ ಎನಿಸಿ ಊರ್ಧ್ವಮುಖಿಯಾಗಿ ರಕ್ತವರ್ಣದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವನು ನಿಋತಿಯು ಖಡ್ಗ ಚರ್ಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನೀಲವರ್ಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ನರವಾಹನನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆದು ಊರ್ಧ್ವಕೇಶ, ವಿರೂಪವಾದ ಕಣ್ಣು, ಉದ್ದವಾದ ಕತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನು. ವರುಣನಿಗೆ ನಾಗಪಾಶಗಳೇ ಆಯುಧ ಪೀತವರ್ಣದಿಂದಲೂ ವಾಹನವಾದ ಮೊಸಳೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು ಕಾಲಿಕಾಪತಿಯಾಗಿ ರತ್ನಾಭರಣ ಭೂಷಿತನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ವಾಯುವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣರೂಪದಿಂದ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕವನು, ಎರಡು ಭುಜಗಳೂ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡವೂ ಇರುವದು. ಕೃಷ್ಣಮೃಗವೇ

ವಾಯುವಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿರುವದು. ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ವಾಯುವಿಗೆ ಪತ್ನಿ. ಕುಬೇರನು ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ಕುಂಭವನ್ನೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಹೊರಡುವನು. ಇವನು ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ದ್ವಿಬಾಹುವುಳ್ಳವನು ಚಿತ್ರಲೇಖಾ ದೇವಿಯು ಅವನ ಪತ್ನಿ. ಇವನು ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರಿಗೆ ರಾಜನು.

ಈಶಾನನು ಗೌರೀಪತಿಯು, ವೃಷಭಾರೂಢನಾಗಿ ಇವನು ಪಿನಾಕಪಾಣಿಯೆನಿಸಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣದಿಂದಲೂ, ನಾಗಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದಲೂ ಮೆರೆಯುವ ಚಂದ್ರ ಶೇಖರನೇ ಈಶಾನನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಜರು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಶರೀರಾದ್ಯಂತ ಜನರಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆಯೂ ಛತ್ರಿ, ಚಾಮರ, ಧ್ವಜ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳಿಂದ ರಾಜನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಜನರು ಊಹಿಸುವಂತೆಯೂ ಇರಬೇಕು. ತಾನು ಹೊರಟು ಸೇರುವ ಪ್ರದೇಶವು ತಾನಿರುವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂರು ಮಾರು (ದಂಡ) ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ತಾನು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವದಾದರೆ ನಲವತ್ತಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆಯೂ ಹನ್ನೆರಡು ದಂಡಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆಯೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಹುದು. ಶತ್ರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರು, ಏಳು, ದಿನಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಕೂಡದು. ಐದು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಲು ಮತ್ತೊಂದು ಶುಭಲಗ್ನವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಮಿಂಚು, ಗುಡುಗು, ಸಿಡಿಲು, ಮಳೆ ಉತ್ಪಾತತ್ರಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಏಳು ದಿನ ಸ್ಥಳಬಿಟ್ಟು ಕದಲಕೂಡದು. ಹದ್ದು,ಗರುಡ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿಗಳೂ, ಭರದ್ವಾಜ ಪಕ್ಷಿ, ಇವು ಬಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಶುಭ ಸೂಚಕ. ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಎಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತವಾಗುವದೂ, ಹಂದಿ, ಮೊಲ, ಗೋಧಾ, ಸರ್ಪ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಶುಭ. ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಕಪಿ, ಕರಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಶುಭ.

ನವಿಲು, ಆಡು, ಮುಂಗಲಿ, ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ, ಪಾರಿವಾಳ ಇವು ಶುಭಕರ. ಇವುಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಯಾಣದ ಫಲಗಳು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸಿಗುವವು. ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಳುವಿನ ಶಬ್ದ ಅಶುಭ. ರೋದನಯುತವಾದ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊರಟವನು ಹೆಣದಂತಾಗುವನು. ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟರು, ನಪುಂಸಕರು, ಜಟಾಧಾರಿಗಳೂ ಮದ್ಯಪಾನಿಗಳು, ಔಷಧಪಾನದಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿದವರು, ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡಲಿರುವವರು, ಮಾಂಸ, ಮೂಳೆ, ಚರ್ಮ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರಣ ಹೊಂದಿದವರು, ಬೆಲ್ಲ,ಹತ್ತಿ, ಉಪ್ಪು, ಶತ್ರುಗಳ ಮಾತನಾಡುವವನೂ, ಹುಲ್ಲು, ಹಾವು, ಬಂಜೆ, ಕುಳ್ಳ, ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಧಾರಿ, ತಲೆಕೆದರಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ಹಸಿವಿನಿಂದ ಇವ ಮನುಷ್ಯ, ದಿಗಂಬರ ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶುಭವಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆ, ಚಾಮರ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಭಕ್ಷ್ಯ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ತಾಂಬೂಲ, ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀ, ಕಬ್ಬು, ಹಣ್ಣು, ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು, ಹಸು, ಮದ್ಯ, ಮಾಂಸ, ಸುಣ್ಣ, ಬಿಳಿಯಬಟ್ಟೆ, ಶಂಖ, ಎತ್ತು, ಧ್ವಜ, ಮುತ್ತೈದೆ, ಪೂರ್ಣಕುಂಭ, ರತ್ನದಗಿಂಡಿ, ಗೋವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭೇರಿ, ತಮ್ಮಟೆ, ಗಂಟೆ, ಮೀನ ಇವುಗಳ ಧ್ವನಿ, ವೇದಮಂತ್ರ ಪಠಣ, ಮಂಗಳ

ವಾದ್ಯ, ವಿವಾಹ ಇವುಗಳು ಗೋಚರವಾದರೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹಿತಕರ ಹಾಗೂ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುವದು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಪಶಕುನವೇನಾದರೂ ಒದಗಿದರೆ ಒಡನೆಯೇ ಇಷ್ಟದೇವತೆಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೀನು ಬರುವದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಹಸುವು ಸೀನಿದರೆ ಪ್ರಯಾಣವು ನಿದಾನವಾಗುವದು. ಬಾಲಕರು, ವೃದ್ಧರು, ರೋಗಿಗಳು, ಯಾನಾರೂಢರು ಸೀತರೆ ಯಾವ ವಿಧದ ದೋಷಾದಿಗಳಿಲ್ಲ. ಶತ್ರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ, ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬಾರದು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ, ಆಯುಧರಹಿತರಾದವರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಬಾರದು.

ಹೊಸಮನೆಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಉತ್ತರಾಯಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರವೇಶದ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ವಾಸ್ತುಪೂಜಾ ದಿಗ್ಬಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಘ, ಫಾಲ್ಗುಣ, ವೈಶಾಖ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವುಗಳು. ಆಶ್ವಯುಜ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವದು ಮಧ್ಯಮವಾದುದು. ನವಾಗಾರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮೃಗಶಿರ, ಪುಷ್ಯ, ರೇವತಿ, ಚಿತ್ರ, ಅನುರಾಧ, ಸ್ಥಿರನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು. ಗುರು ಶುಕ್ರಾಸ್ತಕಾಲಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಾನು ಮತ್ತು ಮಂಗಳವಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ರಿಕ್ತತಿಥಿ ಮತ್ತು ಅಶುಭತಿಥಿಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ಹಗಲಾಗಲಿ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತವು ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಹೊಸಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಚಂದ್ರ, ತಾರಾಬಲ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿ ಇರುವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಲಗ್ನ, ಸ್ಥಿರಾಂಶ, ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿ, ಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ ಮೂರು, ಆರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಇರುವಿಕೆ ಚಂದ್ರನು ಲಗ್ನ, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟು, ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಯಜಮಾನನ ಜನ್ಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಅದರ ಉಪಚಯರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವವು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವದರಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಫಲಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನು ಗೃಹಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹೊಸಮನೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಸೂರ್ಯನು ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಮಳೆಯ ನಕ್ಷತ್ರ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಜಲರಾಶಿಗತವಾಗಿದ್ದು ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಮಳೆಯು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ವರ್ಷಿಸುವದು. ಪಾಪಗ್ರಹ ವೀಕ್ಷಿತವಾದ ಶುಕ್ರ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಷಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಶುಕ್ರನಿರುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಏಳು ರಾಶಿಗಳೊಳಗೆ ಇದ್ದು ಶುಭಗ್ರಹ ವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಶನಿಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ತ್ರಿಕೋಣ ಅಥವಾ ಸಪ್ತಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಶನಿಯ

ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ತ್ರಿಕೋಣ ಅಥವಾ ಸಪ್ತಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಳೆಯು ಬಹಳ ಬರುವದು. ಶುಕ್ರನು ಬುಧ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಳೆಯು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವರ್ಷಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಶೂನ್ಯವಾಗುವದು. ಆದರೆ ಶುಕ್ರ, ಬುಧರ, ಮಧ್ಯೆ ರವಿಯು ಇರುವದಾದರೆ ವೃಷ್ಟಿಯೇ ನಿಂತು ಹೋದೀತು. ಶುಕ್ರನು ವರ್ಷಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಘಾದಿ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖಾ, ಅನುರಾಧಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ಆಗ ಮಳೆಯು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬರುವದು. ಇತರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವದಾದರೆ ವೃಷ್ಟಿಯು ನಿಂತುಹೋಗುವದು. ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ, ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ವೃಷ್ಟಿಯು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬೀಳುವದು. ಆದರೆ ಆ ಗ್ರಹಗಳು ವಕ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಬರುವ ಮಳೆಯೂ ನಿಂತುಹೋಗುವದು. ಶುಕ್ರನು ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ ವಾಮಭಾಗದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿರುವವನಾದರೆ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನಾಗುವನು. ಭಾನುವಿನ ಉದಯಾಸ್ತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆರಿದ್ರಾ, ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಖಂಡಿತ. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಏಳ್ಗೆ ಆಗುವದು. ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಗಳ ಬೆಲೆಗಳು ಗಗನಕ್ಕೇರುವವು. ದಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರೆ ಸಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸುಭಿಕ್ಷವಾಗವದು. ವರ್ಷಪ್ರವೇಶ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಗುರು, ಬುಧ, ಶುಕ್ರರು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆ ವರ್ಷ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಭೀತಿಗಳು ಇಲ್ಲ. ಪೂರ್ವಾಷಾಢ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮೇಘಪರಿಘ ಉಂಟಾದರೆ ಆರಿದ್ರಾ ಮಳೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೂಲಾಮಳೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಮಳೆ ಸುರಿಯುವದು. ರೇವತಿ ಮಳೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಳೆಗರೆದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ಮಳೆಗಳು ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದಗಳಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಸಿಂಹಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗು ಬಂದರೂ ಕರ್ಕಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗದೇ ಇದ್ದರೂ ಆ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯೇ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕನ್ಯಾ ಸಂಕ್ರಮಣ ದಿನ ಗರ್ಜನೆಯಾದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಿರುಸಿನ ಮಳೆ ಬರುವದು ಖಂಡಿತ. ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರೆ, ಮೊದಲ ಬೆಳೆಯನ್ನು, ರೇವತಿಯು ಕೊನೆಯ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಭರಣಿಯು ಸಕಲ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವವು. ಅಶ್ವಿನಿಯು ಸಕಲ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದು.

ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಸಪ್ತಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಪ್ರತ್ಯಗ್ಮನದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಅಂದರೆ ಅನುಲೋಮಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಋತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಸಂಭವಿಸುವದು. ದುರ್ಬಲನಾಗಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಚಂದ್ರನಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಏಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗಿದ್ದರೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯು ಸಂಭವಿಸುವದು, ಉತ್ತರಾ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪರಿವೇಷ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಮಿಂಚು ಗುಡುಗು ಮಂಡೂಕಾದಿಗಳು (ಕಪ್ಪೆ) ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿ ವೃಷ್ಟಿ ಶೂನ್ಯವಾಗುವದು. ಅಲ್ಲದೆ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ವಾಲಿದ ಮೇಷರಾಜಿಯು ಕೇವಲ ಆರ್ಭಟದಿಂದಲೇ ಮುಗಿದು ಹೋಗುವದು. ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಜೋತುಬಿದ್ದಿರುವ ಮೇಘದಿಂದ ಕೂಡಲೇ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗುವದು.

ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಲೋಹಯುತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಕೆದರುವದರಿಂದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅರಿಯದ ಮಕ್ಕಳು ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿ ಆಟವಾಡಿದರೂ ಮಳೆ ಬರುವ ಸಂಭವ ತೋರುವದು. ಅಲ್ಲದೆ ಇರುವೆಗಳ ಸಾಲು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡಾಗ, ಮಿಂಚುಹುಳುಗಳು

ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಾರಾಡುವಾಗ, ಸರ್ಪಗಳು ಮರವನ್ನು ಏರಿದರೆ, ಮಳೆ ಬರುವ ಸೂಚನೆ ಉಂಟು. ಸೂರ್ಯನಾಗಲಿ, ಚಂದ್ರನಾಗಲಿ, ಉದಯಾಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನುತುಪ್ಪದ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಮಳೆಬರುವ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯು.

ಇನ್ನು ಕೂರ್ಮಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಕೂರ್ಮ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಭಾಗಗಳೇ ನವಖಂಡಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖವಾದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಅದರ ಅವಯವಾನುಸಾರವಾದ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಖಂಡಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು. ಅದರ ನಾಭಿಮಂಡಲವೇ ಪಾಂಚಾಲದೇಶ. ಮುಂಭಾಗದ ಮುಖ ಮಂಡಲವೇ ಮಗಧ ಲಾಟದೇಶಗಳು. ಬಾಹುಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬರುವದೇ ಸ್ತ್ರೀ ಕಳಿಂಗ ಮತ್ತು ಕಿರಾತದೇಶಗಳು. ಪಾರ್ಶ್ವಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಆವಂತಿ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಹಾಗೂ ಭಿಲ್ಲ ದೇಶಗಳು. ಪಾದಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಗೌಡ, ಕೊಂಕಣ, ಸಾಲ್ವ, ಆಂಧ್ರ, ಪೌಂಡ್ರ, ಈ ದೇಶಗಳು ಅಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಪುಚ್ಛಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧು, ಕಾಶೀ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಈ ದೇಶಗಳು ಇವೆ, ಪಾದಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪುಲಿಂದ, ಚೀನ, ಯವನ, ಗುರ್ಜರ ದೇಶಾದಿಗಳಿವೆ. ಅದರ ಪಾರ್ಶ್ವಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕುರು, ಕಾಶ್ಮೀರ, ಮಾಡ್ರೇಯ, ಮತ್ಸ್ಯ ದೇಶಗಳಿವೆ. ಅಂಗ, ವಂಗ, ಬಾಹ್ಲಿಕ, ಕಾಂಭೋಜ ದೇಶಗಳೇ ಪಾಣಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಒಂಭತ್ತು ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಯಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಮೂರು ಮೂರರಂತೆ ಹಂಚಿದರೆ ಯಾವ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರುವವೋ ಆ ದೇಶವು ಸಾಧು ದೇಶವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶುಭದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ದೇವತೆಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ, ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಗೋಚರಿಸುತ್ತ ಜನರನ್ನು ಸುಖಸಂತೋಷ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ದೇಶವು ಸ್ವರ್ಗದ ಸೀಮೆಯಂತೆ ಸುಖ, ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ದುಷ್ಟ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ, ಧೂಮ, ರಕ್ತ, ಹಾಲು, ನೀರು ಇವುಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಧೋಮುಖಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವರು. ಚಿತ್ರ ಚಂಡಾಲರಾಗಿ ನರಕಸದೃಶ ಜೀವನ ಮಾಡುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣುವವು. ಕಾಷ್ಠ, ತೃಣ, ರಕ್ತ, ಇವು ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವದೂ, ಉಲ್ಕಾಪಾತಗಳಾಗುವದೂ ಉತ್ಪಾತವೆನಿಸುವವು. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವತ್ರ ಧೂಮ ಹರಡುವದು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪಗಳಾಗುವದು, ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಕೆಂಡಗಳು, ಕಾಣುವದು. ಸೌದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಉರಿ ಏಳುವದು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ಕಾಣುವದು, ಬಿಳಿಯ ಕಾಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪೆ ಕೂತಂತೆ ಕಾಣುವದೂ ಉತ್ಪಾತ ಸೂಚಕಗಳಾಗಿವೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಗೋವು, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆ ಇವುಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬೊಬ್ಬೆ ಗಳೇಳುವದು. ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರು ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿ ಜನಿಸುವದು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ನಾಲ್ಕಾರು, ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವದೂ, ನರಿಗಳು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸಿಸುವದೂ, ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಗೋಚರಿಸುವದೂ, ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವವು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಗಳ ಗುಂಪೂ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಗುಂಪೂ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಗಳು ಹೂತು ಫಲ ಬಿಡುವದೂ ಇವೆಲ್ಲ ಅನಿಷ್ಟ

ಸೂಚಕಗಳಾಗಿವೆ. ಅದರ ನಿವಾರಣೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಜರುಗಿಸ ಬಹುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಕೆಲವು ಮಹೋತ್ಪಾತಗಳು ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ. ದೇಶಕ್ಕೆ ದೇಶವೇ ಅರಾಜಕವಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಪಾಳಾಗುವದೂ ಉಂಟು.

ಹಲವಾರು ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಜನರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪ್ರದಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಭಯಜನಕವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾತಗಳಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಯ, ಕೀರ್ತಿ, ಮೃತ್ಯು, ನಾಶ, ಸುಖ, ದುಃಖ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಧನಹಾನಿ, ಮಧುವಿನ ವೃದ್ಧಿ, ಹಾವುಗಳ ಭಯ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ಪಾತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ದೈವಜ್ಞರು ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಾದ ಶಾಂತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸುವದು ಅವಶ್ಯ. ಇದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳ, ಸುಭಿಕ್ಷಗಳುಂಟಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಸುಖ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು. ನಾರದನೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಛಂದಃಶಾಸ್ತ್ರ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿಧುದು

—○—

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಛಂದೋವರ್ಣನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೭

॥ ಸನಂದನ ಉವಾಚ ॥

ವೈದಿಕಂ ಲೌಕಿಕಂ ಚಾಪಿ ಛಂದೋ ದ್ವಿವಿಧಮುಚ್ಯತೇ!
ಮಾತ್ರವರ್ಣವಿಭೇಧೇನ ತಚ್ಚಾಪಿ ದ್ವಿವಿಧಂ ಪುನಃ
ಮಯೌ ರಸೌ ತಜೌ ಭನೌ ಗುರುರ್ಲಘುರಪಿ ದ್ವಿಜ ।
ಕಾರಣಂ ಛಂದಸಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾಶ್ಛಂದಃಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದೈಃ ॥

ಸನಂದನ:- ಛಂದಸ್ಸು ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕವೆಂಬುದಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಎರಡು ಛಂದಸ್ಸು ಮಾತ್ರಾಛಂದಸ್ಸು, ವರ್ಣಛಂದಸ್ಸು, ಎಂಬುದಾಗಿ ಪುನಃ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ನಾರದನೆ, ಮಗಣ, ಯಗಣ, ರಗಣ ಸಗಣ, ತಗಣ, ಜಗಣ, ಭಗಣ, ನಗಣ, ಗುರು, ಲಘು ಇವುಗಳೇ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವೆನಿಸಿವೆ. ಎಂದು ಛಂದಸ್ಸು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನರಿತವರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ವರ್ಣಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಗಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅಕ್ಷರಗಳು ಗುರು ಲಘು ಎಂಬುದಾಗಿ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳದ್ದಿವೆ. ಮೂರು ಗುರ್ವಕ್ಷರ ಉಳ್ಳದ್ದು ಮಗಣವೆಂದೂ, ಮೊದಲನೆಯ ಅಕ್ಷರವು ಲಘುವಾಗಿದ್ದರೆ ಯಗಣವೆಂದು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಘು ವರ್ಣವಿದ್ದಾಗ ರಗಣವೆಂದೂ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿದ್ದರೆ ಸಗಣವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಲಘುವಿದ್ದರೆ ತಗಣವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜಗಣವೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಭಗಣವು ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಗುರು

ವಾಗಿರುವದು. ಮೂರು ಲಘುಗಳಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಗಣವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಗಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ಆರ್ಯಾದಿವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಗಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವು ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಲಘುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುರ್ವಕ್ಷರವಿರುವದು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ. ಹಾಗೂ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಲಘುಗಳಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ಗುರು ಒಂದೇ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಎರಡನೆಯದು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಲಘು ಹಾಗೂ ಕೊನೆಗೆ ಲಘು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರು ಬಂದರೆ ಮೂರನೆಯದು. ಅದರಂತೆ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಗುರು ಕೊನೆಗೆ ಎರಡು ಲಘುಗಳು ಬಂದಾಗ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗಣವಾಗುವದು. ನಾಲ್ಕು ಲಘುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಕ್ಷರ ಸಮೂಹವು ಐದನೇಯ ಗಣವೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ, ವಿಸರ್ಗ, ಅನುಸ್ವಾರ, ಇವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರವೂ, ದೀರ್ಘಾಕ್ಷರವೂ ಸಹ ಗುರು ಎನಿಸುವದು. ಉಳಿದ ವರ್ಣಗಳು ಲಘುಗಳೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪದ್ಯದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ಪಾದವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ 'ಯತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪದ್ಯವು ಸಮವೃತ್ತ, ಅರ್ಧಸಮವೃತ್ತ, ವಿಷಮವೃತ್ತ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರು ತರಹದ್ದಾಗಿದೆ. ಪದ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮವಾಗಿ ವರ್ಣಗಣ ನಿಯಮವಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮವೃತ್ತವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿಯೂ, ಎರಡು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿಯೂ, ಗಣನಿಯಮವಿದ್ದರೆ ಅದು ಅರ್ಧ ಸಮವೃತ್ತವು. ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣವಿದ್ದರೆ ಅದು ವಿಷಯ ವೃತ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳ ಪಾದದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಒಂದೊಂದೇ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರದವರೆಗೂ ಆಗುವ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಛಂದಸ್ಸು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾದದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಚಂಡವೃಷ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ದಂಡಕಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಅಥವಾ ಆರು ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವದು ಗಾಥಾ ಎನಿಸುವದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇವುಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಾಥಾಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತಾ, ಅತ್ಯುಕ್ತಾ, ಮಧ್ಯ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಉಷ್ಣಿಕ್ ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಪಂಕ್ತಿ, ಬೃಹತೀ, ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್, ಜಗತೀ ಅತಿಜಗತೀ, ಶಕ್ವರೀ, ಅತಿಶಕ್ವರೀ, ಅಷ್ಟೀ, ಅತ್ಯಷ್ಟಿ, ಧೃತಿ, ವಿಧೃತಿ, ಕೃತಿ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಆಕೃತಿ, ಸಂಕೃತಿ, ವಿಕೃತಿ, ಉತ್ಕೃತಿ ಹೀಗೆ ಏಕಾಕ್ಷರಾದಿ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಭೇದವು ಪ್ರಸ್ತಾರದನ್ವಯ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾರ ಬರೆಯುವಾಗ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರ ವೃತ್ತವೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಗುರುವಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ಮೊದಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಅಕ್ಷರದ (ಗುರ್ವಕ್ಷರ) ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಲಘುವನ್ನೂ ನಂತರ ಮೇಲೆ ಗುರುವನ್ನೂ ಬರೆಯಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಮೂರು ಅಕ್ಷರದ ಪಾದವೆಂದೆಣಿಸಿದರೆ ಒಂದನೆಯದು ಲಘು ಉಳಿದವುಗಳು ಗುರುಗಳಾಗುವವು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮೂರು ಲಘು ಅಕ್ಷರ

ಬರುವವರೆಗೂ ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸ (ಪ್ರಸ್ತಾರ) ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೇಖಾ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಉಲ್ಲೇಖನವೆಂದು ಕರೆಯುವದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ. ಗುರುವನ್ನು! ಅಥವಾ (-) ಚಿಹ್ನೆಯಿಂದಲೂ ಲಘುವನ್ನು(ಟ) ಚಿಹ್ನೆಯಿಂದಲೂ ಛಂದಃ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಮನವರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಡಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಮೂರು ಅಕ್ಷರ ಪಾದವುಳ್ಳ ಮಧ್ಯ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾರವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಥಮಭೇದ	U U U	ಮಗಣ
ದ್ವಿತೀಯ ಭೇದ	- U U	ಯಗಣ
ತೃತೀಯ ಭೇದ	U - U	ರಗಣ
ಚತುರ್ಥಭೇದ	- - U	ಸಗಣ
ಪಂಚಮಭೇದ	U U -	ತಗಣ
ಷಷ್ಠಮಭೇದ	- U -	ಜಗಣ
ಸಪ್ತಮಭೇದ	U - -	ಭಗಣ
ಅಷ್ಟಮಭೇದ	- - -	ನಗಣ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾರವನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಛಂದಸ್ಸಿನವರೆಗು ಅವುಗಳ ಪ್ರಭೇದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಉಲ್ಲೇಖದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ವೃತ್ತವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆಮೇಲೆ ಉದ್ದಿಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಉದ್ದಿಷ್ಟವೆಂದರೆ ಈ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತವು ಎಷ್ಟನೆಯದು ಎಂದು ಯಾವುದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೇಳಲ್ಪಡುವದೋ ಅದು ಎಂದು ಭಾವ, ಅದರ ಪ್ರಸ್ತಾರಕ್ರಮ ಯಾವ ವೃತ್ತವನ್ನು ಹೇಳುವನೋ ಅವುಗಳ ಗುರು ಲಘುಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಆದಿಯಿಂದ ಗುರುವಿನ ಮೇಲಾಗಲಿ ಲಘುವಿನ ಮೇಲಾಗಲಿ ಒಂದನ್ನು ಬರೆದು ಆಮೇಲೆ ಎರಡನೆ ವರ್ಣದ ಮೇಲೆ ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಲಘುವಿನ ಮೇಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ಬಂದ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾಗುವದು. ಉದಾಹರಣೆ - ಮಧ್ಯಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಗಣವು ಎಷ್ಟನೆಯ ವೃತ್ತವೆಂದರೆ ಆಗ ಅದನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. -1ಒ2-3 ॥ ಇಲ್ಲಿ ಲಘುವಿನ ಮೇಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೊತ್ತವು ಐದು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನು (೬) ಆರು ಆಗುವದು. ಆಗ ಆರನೆಯ ವೃತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಈಗ ಲಗಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ:- ಲಗಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ ಆಯಾಯ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಲಘು ಗುರುಗಳುಳ್ಳ ವೃತ್ತಗಳು ಎಷ್ಟು? ಎರಡು, ಲಘು, ಗುರುಗಳು ಇರುವ ವೃತ್ತಗಳೆಷ್ಟು? ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಕ್ರಮ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ -

ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಛಂದಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು ಮೊದಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು ಎಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬರೆಯಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಮೊದಲನೆಯ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೇಲಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಸಿ ಎರಡನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಮೊತ್ತವಾದ ಬಲಗಡೆ ಬರೆದ ಮೂರನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಬಂದ ನಾಲ್ಕನ್ನು ಮೂರರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ವೃತ್ತವೋ ಅಷ್ಟು ಬರುವವರೆಗೂ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆಗ ಎರಡು ಬರೆದ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಅಕ್ಷರದ ಪಾದಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಐದು ಆರು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಮೂರನೆ ಅಂಕಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಎರಡನೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಲಗಡೆ ಬರೆದ ಮೂರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಮೂರರ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕೊನೆಯ ಆರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಕೋಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೇ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮೂರನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಆರು ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಮೂರನೆಯ ಸಾಲಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಆರನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಹತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅದರ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ ಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಬಲದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಹದಿನೈದು ಉಪಾಂತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಾಂತ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಬಲಗಡೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತ ಐದನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತರೊಡನೆ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಹದಿನೈದು ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅದರ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಉಪಾಂತ್ಯವಾಗುವದರಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಮೇಲಿನ ಆರನೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಉಪಾಂತ್ಯ ವಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವ, ಹೀಗೆ ಬರೆದ ಕೊನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರು ಲಘುಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು. ಕೆಳಗಿನ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಸರ್ವ ಲಘು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳದ್ದನ್ನೂ ಮೇಲಿನ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸರ್ವಗುರುವುಳ್ಳ ಒಂದು ವೃತ್ತವೆಂದೂ ಊಹಿಸಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಂದು ಗುರುವುಳ್ಳ ೬ ಆರು ವೃತ್ತಗಳೆಂದೂ ಮೂರನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಎರಡು ಗುರುವುಳ್ಳಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಊಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದೊಂದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

೧				
೬				
೫	೧೫			
೪	೧೦	೨೦		
೩	೬	೧೦	೧೫	
೨	೩	೪	೫	೬
೧				

ಆರು ಗುರುವಿರುವದು ಒಂದು
ಐದು ಗುರುವಿರುವದು ಆರು
ನಾಲ್ಕು ಗುರುವಿರುವದು ಹದಿನೈದು
ಮೂರು ಗುರುವಿರುವದು ಇಪ್ಪತ್ತು
ಎರಡು ಗುರುವಿರುವದು ಹದಿನೈದು
ಒಂದು ಗುರುವಿರುವದು ಆರು ವೃತ್ತ
ಸರ್ವಲಘುವುಳ್ಳದ್ದು ಒಂದು ವೃತ್ತ

ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸುಲಭೋಪಾಯಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗಳಾಗಿವೆ. ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—೦—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೮

ಶುಕಚರಿತಂ

ನಾರದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:- ಸನಂದನರೇ, ಸಕಲ ವೇದವೇದಾಂಗಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ''ಈಗ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಜನನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನಗೆ ತಾವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು.'' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಸನಂದನರು ಶುಕವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನು ಕರ್ಣಿಕಾರ ವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇರುಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಭೂತಗಣಗಳೊಡನೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯೂ ಮಹಾದೇವನ ಜೊತೆಗಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವೇದವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗ್ನಿ, ಭೂಮಿ, ಜಲ, ವಾಯು, ಆಕಾಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಉತ್ತಮನಾದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನೂರು ವರುಷ ವಾಯುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಮಹೇಶ್ವರನು ವ್ಯಾಸರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಮಹೇಶ್ವರನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಗುತ್ತ ''ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೇ, ನಿನಗೆ ಬೆಂಕಿ, ವಾಯು, ಭೂಮಿ, ಜಲ ಆಕಾಶಗಳಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವನು'' ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನಂತರ ಸತ್ಯವತೀ ಕುಮಾರರಾದ ವ್ಯಾಸರು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಎರಡು ಅರಣಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಡೆದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಿಣಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದ ಘೃತಾಚಿ ಎಂಬ ಅಪ್ಸರಾ ಸ್ತ್ರೀಯು ವ್ಯಾಸರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಮನೋವಿಕಾರ

ಉಂಟಾಗಿ ಅವರ ತೇಜಸ್ಸು ಅರಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನೇ ಕಡೆದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಶುಕಮುನಿಯು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಶುಕಮುನಿಗಳ ಜನ್ಮವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಪಾವನೆಯಾದ ಗಂಗೆಯು ಬಂದು ಶುಕನಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಆಕಾಶದಿಂದ ಶುಕನಿಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವು ಬಿದ್ದಿತು. ಗಂಧರ್ವಗಾನ, ಅಪ್ಸರಾಸ್ತ್ರೀಯರ ನರ್ತನಗಳಾದವು. ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಮಹಾದೇವನು ಸತೀ ದೇವಿಯೊಡನೆ ಬಂದು ಆ ಮುನಿಪುತ್ರನಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಉಪನಯನ ಮಾಡಿದನು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವಟುವಿಗೆ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ದೇವತೆಗಳು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಸಾವಿರಾರು ಹಂಸಗಳು, ನೀರುಹಕ್ಕಿಗಳು, ಗಿಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಧಾರಿಯಾದ ಶುಕಮಹಾಮುನಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರಂತೆ ಆ ಶುಕಮುನಿಗೂ ಹುಟ್ಟಿದಕೂಡಲೆ ಸಕಲ ವೇದ ವೇದಾಂಗಗಳೂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದವು. ವೇದವ್ಯಾಸರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಶುಕಮುನಿಗೆ ಅಧ್ಯಾಪನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ವೇದ ವೇದಾಂಗ, ರಹಸ್ಯ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಿ ಶುಕಮುನಿಯು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮರಳಿದನು. ಅನಂತರ ಪರಮ ವಿರಕ್ತನಾದ ಶುಕಮುನಿಯು ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಲೋಕದ ಕಡೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಆ ಶುಕಮುನಿಯು ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ''ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನಾದ ಮಿಥಿಲಾ ದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಜನಕನಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿ!'' ಎಂದು ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಶುಕನು ಜನಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ವ್ಯಾಸರು ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು ''ನೀನು ಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಜನಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಮನುಷ್ಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ತಪ್ಪಿಯೂ ನೋಡಬೇಡ. ಜನಕಮಹಾರಾಜನು ನಮ್ಮ ಗೃಹಸ್ಥನೇ ಆದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ತೋರಿಸಬೇಡ. ಆ ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಸಂಶಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿಕೋ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಂದೆಯ ಉಪದೇಶದಂತೆಯೇ ಮಹಾಯೋಗೀಶ್ವರನಾದ ಶುಕನು ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ವಿದೇಹ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನ ಅರಮನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ತಡೆದಾಗ ಶುಕಮುನಿಯು ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೇ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಅವನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅರಮನೆಯ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಾಕಾರದವರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಸೇವೆಗೆಂದು ಐವತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಯುವತಿಯರನ್ನು

ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮನೋಹರ ಕೇಶ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮೈಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಆ ಯುವತಿಯರು ಸರಸಲ್ಲಾಪಮಾಡುತ್ತ ಶುಕಮುನಿಗೆ ಪಾದ್ಯ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅನ್ನದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಊಂಟು ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಣದ ಒಂದೊಂದೇ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ನಗುತ್ತಾ, ಸಂಗೀತ ಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಶುಕನು ಧ್ಯಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದು, ಆ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡಲೂ ಇಲ್ಲ, ಕೋಪವನ್ನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದು ಆ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿದ್ರಿಸಿದನು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಶೌಚಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಪರಿವಾರಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಧ್ಯಾನವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಹಗಲು - ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೆಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಮೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೯

ಸನಂದರು ಹೇಳತ್ತಾರೆ:- ನಾರದನೇ, ಅನಂತರ ಜನಕಮಹಾರಾಜನು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜಲಕುಂಭವನ್ನು ತಾನೇ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಇರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಶುಕಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪಾದ್ಯ, ಅರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗೋವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಅನಂತರ ಜನಕನು ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಶುಕನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಶುಕನು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಜನಕಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮ ತಿಳಿದುಕೊ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು'' ಎಂದನು.

ಜನಕನ ಉಪದೇಶ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಉಪನಯನವಾದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಮಾವರ್ತನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂತರ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆರೋಪಿಸಕೊಂಡು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಬೇಕು.'' ಶುಕನು ಕೇಳಿದನು - ''ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ದೃಢವಾದಾಗ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಬೇಕೇ''? ಜನಕನೆಂದನು - ''ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದಾಟುವದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವೇ ದೋಣಿ. ಗುರುವೇ ದಾಟಿಸುವವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರುಕುಲವಾಸ ಅವಶ್ಯ. ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮ

ನಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಅವನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವನು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಪಕ್ಷಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುವಂತೆ ದೇಹಬಂಧನವನ್ನು ಕಳಚಿ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಯಯಾತಿ ರಾಜನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ''ಬ್ರಹ್ಮರತ್ನವು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಬಂಗಾರ-ಕಬ್ಬಿಣ, ಸುಖ-ದುಃಖ, ಶೀತ-ಉಷ್ಣ, ಮಾನ- ಅಪಮಾನಗಳು ಸಮಾನ ಎಂದು ಆದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕತ್ತಲಾದ ಮನೆಯನ್ನು ಬೆಳಗುವ ದೀಪದಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಆತ್ಮನನ್ನು ಬೆಳಗುವ ಮಹಾದೀಪ.'' ಇವೆಲ್ಲ ಯಯಾತಿಯ ಉದ್ಗಾರಗಳು. ಶುಕಮುನಿಯೇ ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವೆ. ನರ್ತನ ಗಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ. ಯಾರಿಂದಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿಲ್ಲ. ನಿಂದೆಯಿಂದ ಕುಗ್ಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮೋಕ್ಷದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವನು. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ಕೇಳು? ಎಂದು ಜನಕಮಹಾ ರಾಜನು ಕೇಳಿದನು. ಶುಕನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದನು. ಸುಖಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಮ್ಮನೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಡೆದನು. ಹಿಮವಂತನನ್ನು ಕಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ ಪೈಲ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿದನು. ಜನಕ ರಾಜನೊಡನೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದನು. ವ್ಯಾಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪೈಲ ಮುಂತಾದ ಶಿಷ್ಯರು ವ್ಯಾಸರಿಂದ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಮೇರುವಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಭರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಾಪನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದರು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಸನತ್ಕುಮಾರರ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೦

ಸನಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:- ಪೈಲ ಮುಂತಾದವರು ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಸರು ಶುಕನೊಡನೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಯಿತು. ''ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯೇ, ವೇದಘೋಷವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಶೋಭೆಯಿಲ್ಲ. ನೀನೀಗ ಮಗನೊಡನೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡು.'' ವ್ಯಾಸರು ಮಗನೊಡನೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಹುಕಾಲ ಅವರಿಬ್ಬರು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಮುದ್ರದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. ವ್ಯಾಸರು 'ಈಗ ಅನಧ್ಯಾಯ. ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಬೇಡವೆಂದು ಮಗನನ್ನು ತಡೆದರು. ಶುಕನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ''ವಾಯುವು ಎಲ್ಲಿದೆ ಏತಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಯಿತು? ವಾಯುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿರಿ'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ವ್ಯಾಸರೆಂದರು - ''ಮಗು, ನೀನು ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಃಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುವೆ. ನಿನಗೀಗ ವಾಯುವಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ವಿಷ್ಣು ಮಾರ್ಗವು ದೇವಯಾನ, ತಮೋಮಾರ್ಗವು ಪಿತೃಯಾನ, ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೀಸುವ ವಾಯುಗಳು ಏಳು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಈ ವಾಯುಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯರೆಂಬ ದೇವಗಣಗಳಿವೆ. ಅವರಿಗೆ

ಸಮಾನನು ಮಗನು. ಸಮಾನನಿಗೆ ಉದಾನನು, ಉದಾನನಿಗೆ ವ್ಯಾನನು, ಅವನಿಗೆ ಅಪಾನನು, ಅಪಾನನಿಗೆ ಪ್ರಾಣನು ಮಕ್ಕಳು. ಪ್ರಾಣನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಮೇಘಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಮೊದಲನೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವವನನು ಆವಹ. ಮಿಂಚುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಘಸಹಿತ ವಾಯುವೇ ಪ್ರವಹ. ಚಂದ್ರಾದಿ ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನೊದಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರ್ಜನ್ಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಳೆಗರೆಯಿಸುವ ಮೂರನೆಯ ವಾಯುವೇ ಉದ್ವಹ. ಮಹಾಮೇಘಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸುವ, ದೇವತೆಗಳ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ, ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಾಯುವೇ ಸಂವಹ. ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಯಾವ ವಾಯುವಿನಿಂದ ವೃಕ್ಷರಸಗಳು ರೋಗಕಾರಿಗಳು ಆಗುತ್ತವೆಯೋ ಅವನೇ ವಿವಹನೆಂಬ ಐದನೇಯ ವಾಯುವು ಸೂರ್ಯನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ತೃಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯನಿಧಿಯಾದ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಆರನೇ ವಾಯುವೇ ಪರಿವಹನು. ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಮೃತ್ಯು ಯಮಧರ್ಮರಿಗೂ ನೀತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ, ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸರತರನ್ನು ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಏಳನೇ ವಾಯುವೇ ಪರಾವಹ ಎಂಬ ಉತ್ತಮವಾಯುವು. ಇಂತಹ ಪವಮಾನ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಈ ಪರ್ವತವೂ ನಡುಗೀತು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿಶ್ವಾಸದ ವಾಯುವು ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಬಂದಾಗ ಜಗತ್ತು ವ್ಯಥೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು ವೇದವನ್ನು ಪಠಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಕೇಳಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ.'' ವೇದವ್ಯಾಸರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ''ಬಿರುಗಾಳಿ ನಿಂತ ಮೇಲೆ ನೀನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡು ಎಂದು ಶುಕನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶಗಂಗೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಶುಕನು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಸನತ್ ಕುಮಾರನನ್ನು ಶುಕನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿದನು. ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಹೀಗೆಂದನು -

ನಾಸ್ತಿ ವಿದ್ಯಾಸಮಂ ಚಕ್ಷುಃ ನಾಸ್ತಿ ವಿದ್ಯಾಸಮಂ ತಪಃ ।
ನಾಸ್ತಿ ರಾಗಸಮಂ ದುಃಖಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ಯಾಗಸಮಂ ಸುಖಂ ॥

ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ತಪಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಆಶೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಸದಾಚಾರಿಯಾಗಿರುವದು ಉತ್ತಮವಾದ ಶ್ರೇಯೋ ಮಾರ್ಗವು. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾದರೆ ದುಃಖ ಪರಿಹಾರವು ಅಸಾಧ್ಯ, ಮೋಹವು ಬಲೆ. ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧಗಳು ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನಗಳು-

ನಿತ್ಯಂ ಕ್ರೋಧಾತ್ ತಪೋ ರಕ್ಷೇತ್ ಶ್ರಿಯಂ ರಕ್ಷೇಚ್ಚ ಮತ್ಸರಾತ್ ।
ವಿದ್ಯಾಂ ಮಾನಾವಮಾನಾಭ್ಯಾಂ ಆತ್ಮಾನಂ ತು ಪ್ರಮಾದತಃ ॥

ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಪಸ್ಸನ್ನೂ, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಮಾನಾಪಮಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೇ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಆಲಸ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಆತ್ಮನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪರರಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಮಾಡದಿರುವುದು ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮವು. ಕ್ಷಮೆಯೇ

ಉತ್ತಮ ಬಲವು. ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೇ ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನವು. ಸತ್ಯವಚನವೇ ಪರಮ ಹಿತವು. ನಿಷಿದ್ಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬಾರದು. ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಕರ್ಮಫಲಗಳ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜೇಡರ ಹುಳವು ತಾನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತಂತುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನಿರುವಂತೆ ಮೋಹತಂತುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಜೀವನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಂಡತಿ ಮುಂತಾದವರ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಜಂತುಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲೋಕಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಮೋಹದಿಂದ ಏನು ಉಪಯೋಗ? ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸುಖವನ್ನಷ್ಟೇ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೆರಡರ ಹೊರತು ಮತ್ತಾವ ಐಹಿಕ ಸಂಪತ್ತೂ ಲೋಕಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹತ್ತತ್ವ, ಅಹಂಕಾರತತ್ವ, ಎಂಬ ಮೂರು ತತ್ವಗಳು, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ ಎಂಬ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಪೃಥಿವೀ, ಜಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಎಂಬ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಘ್ರಾಣ, ರಸನ, ಚಕ್ಷುಸ್ಸು, ತ್ವಕ್, ಶ್ರೋತ್ರ, ವಾಗಿಂದ್ರೀಯ, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಉಪಸ್ಥ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಎಂಬ ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪುರುಷ, ಒಟ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಗಳೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ತ್ವಳನ್ನೂ, ಸುಖ ದುಃಖ ಜೀವನ ಮರಣಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವವನೇ ಜ್ಞಾನಿಯು. ದುಃಖ ಪಡದೇ ಸಾಧನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತನಾಗಬಾರದು. ಅಂತಹವನಿಗೇ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಧನಿಕನಿಗೇ ಆಘಲಿ ದರಿದ್ರನಿಗೇ ಆಗಲಿ ಉಪಭೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾದ ಗಂಧಾದಿ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖದ ಅನುಭವ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪಭೋಗದ ಅನಂತರ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಹವಾಸವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಯಾವ ದುಃಖವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಹವಾಸದನಂತರ ವಿಯೋಗ ಉಂಟಾದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದುಃಖ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದು ಎಂದೂ ಶೋಕಿಸಬಾರದು. ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಉದರಗಳನ್ನು, ನೇತ್ರದಿಂದ ಹಸ್ತಪಾದಗಳನ್ನು, ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳನ್ನು, ಸದ್ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮಾತುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪರಿಚಿತ ಮತ್ತಿತರ ಎಲ್ಲಾ ಜನರಲ್ಲಿ, ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಶಾಂತಭಾವದಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವವನೇ ಸುಖಿಯು, ವಿದ್ವಾಂಸನು. ಯಾವನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿದ್ದು, ನಿಷ್ಕಾಮನಿದ್ದು ಭೋಗಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕಾಂತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾನೋ ಅವನೇ ಸುಖಿ. ಯಾವಾಗ ಮನುಷ್ಯನು ಸುಖವನ್ನು ದುಃಖವೆಂದೂ, ದುಃಖವನ್ನು ಸುಖವೆಂದೂ, ತಿಳಿಯತೊಡಗುತ್ತಾನೊ, ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ, ಸುನೀತಿ ಮತ್ತಿತರ ಯಾವ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಾರವು - ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಯಾವನೂ ದುಃಖಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.''

ಸನಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:- ವ್ಯಾಸಪುತ್ರರಾದ ಶುಕಮುನಿಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಶುಕಮುನಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಯೋಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶುಕಮುನಿಗಳು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಅನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ಬಂದು ಕೈಲಾಸದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದರು. ವ್ಯಾಸರು 'ಮಗನೇ! ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ನಿಲ್ಲು' ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಅಭಿಮಾನರಹಿತರಾದ ಶುಕನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೇ ಮೋಕ್ಷ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಶುಕಮುನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೧

ಸನಂದನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:- ದೇವರ್ಷಿಯೇ, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೇರಿ, ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಿರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಯೋಗಾಸಕ್ತರಾದರು. ಆಗ ಅವರು ಅಸಂಗನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವಾದ ಕೂಡಲೇ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಜೋರಾಗಿ ಉನ್ಮುಕ್ತರಾಗಿ ನಕ್ಕರು. ಅನಂತರ ಅವರು ವಾಯುವಿನಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಉದಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಅವರು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮನೋವೇಗ ವಾಯು ವೇಗದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ಕಂಡ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ನಡೆಯಿತು. ಗಂಧರ್ವರು ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಮಹರ್ಷಿ, ಸಿದ್ಧರು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತರಾದರು. ಅವರು ಹೊಗೆಯಿಲ್ಲದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಉದ್ದೀಪ್ತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಶುಕ ಮುನಿಗಳು ಹಿಮಾಲಯ ಶಿಖರದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಹಾಗೂ ಮೇರು ಶಿಖರದಂತೆ ಹೊಂಬಣ್ಣದ, ಎರಡು ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು ನೂರು ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಆ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳೆರಡೂ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದರೊಡನೆ ಸೇರಿದಂತಿದ್ದುವು. ಶುಕ ಮುನಿಗಳು ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹೋದರು. ಆ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಯೋಗ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರು ವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಿರ್ವಿಕಾರರಾದ ಶುಕರನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದರು.

ವ್ಯಾಸರ ಪುತ್ರಸ್ನೇಹ

ಶುಕಮುನಿಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ತಂದೆ ವ್ಯಾಸರು ಪುತ್ರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಶುಕಮುನಿಗಳು

ವಾಯುವೇಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಪುತ್ರನನ್ನು ಸಂಧಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮುನಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧರೂ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಶುಕನು ಆ ದಾರಿಯಾಗಿ ಹೋದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಮಗನ ಅದರ್ಶನದಿಂದ ವಿಹ್ವಲರಾದ ವ್ಯಾಸರು ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಉಚ್ಚ ಧ್ವನಿಯಿಂದ 'ಶುಕಾ' ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಶುಕನು 'ಭೋಃ' ಎಂದು ಪರ್ವತ, ವೃಕ್ಷ, ಲತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೂ ಪರ್ವತ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಶಬ್ದವಾದರೆ ಹಿಂದೆ ಶುಕರು ಪ್ರತಿ ಧ್ವನಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಅವುಗಳು ಅದೇ ಶಬ್ದದಿಂದ ಪ್ರತಿ ಧ್ವನಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ವ್ಯಾಸರು ಅಪರಿಮಿತ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಮಗನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಮಂದಾಕಿನೀ ತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರು. ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು 'ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೇ! ನೀನು ಮಗನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ! ಶುಕನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ಅವನು ಪುನಃ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಲಾರನು, ಎಂದು ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನಾರದನೇ, ತರುವಾಯ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ವ್ಯಾಸರು ನರನಾರಾಯಣರನ್ನು ನೋಡಲು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶುಕನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ವ್ಯಾಸರು ಅಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಪರಮಜ್ಞಾನಿ ಗಳಾದ ಶುಕರು ನೀನು (ನಾರದರು) ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ ಮತ್ತು ವೈಕುಂಠಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕಮುನಿಗಳು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು

ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಶುಕರು ಮೊದಲು ನಾರಾಯಣನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಡರು, ಅನಂತರ ವೇದಗಮ್ಯನಾದ, ಹಾಗೂ ವೇದಗಳಿಗೂ ದೂರನಾದ ಪರಮ ಸುಂದರತಮನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಮಂದಹಾಸಭರಿತ ಮುಖಚಂದಿರನನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಇಂತೆಂದನು - ''ಯೋಗೀಂದ್ರ, ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಾನು ಅದೃಶ್ಯನು, ಆದರೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದ ಶುಕನೇ, ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಹೇಳಿದ ಯೋಗದಿಂದ ನೀನು ಸಿದ್ಧನಾದೆ. ವಾಯು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನು ನೋಡು.''

ಶುಕಮುನಿಗಳು ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರ್ವವಂದಿತ ಗೋವಿಂದ ಮಂದಿರ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ಸಂಚಾರಿ ದೇವತೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿವ್ಯಧಾಮದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡಿದ್ದುವು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ವಿರಜಾ ಎಂಬ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಮಲ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸುಜಲಭರಿತ ಸುಂದರ ಕಾಸಾರಗಳು ಅಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳ ಸೋಪಾನಗಳೇ ಸುವರ್ಣರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಹವಳದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿವೆ. ಚತುರ್ಭುಜದಾರಿಗಳಾದ, ನಾನಾಭರಣ ಭೂಷಿತರಾದ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ಕುಮುದ ಮುಂತಾದ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಅಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರು ಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯ ಸೇವಿತನಾದ, ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿ, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿ, ಶ್ರೀಮತ್ಸಕೌಸ್ತುಭಶೋಭಿತ ದಿವ್ಯ

ವಿಗ್ರಹನಾದ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಕಂಡರು.ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ ಪದ್ಮಗಳು ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಯಾಣ ಎಡಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಗಗಳು, ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗದಗಳು, ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಲಾಕಾರವಾದ ಕಿರೀಟ, ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಕುಮುನಿಗಳು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು.

ಶುಕರು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರ

ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ವಾಸುದೇವ ನಿನಗೆ, ನಮಸ್ಕಾರ,ಜಗದ್ ಬೀಜ, ಪರಿಪೂರ್ಣ, ಶೇಷ ಶಯನ, ಶ್ವೇತದ್ವೀಪನಿವಾಸ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಹಂಸ, ಮತ್ಸ್ಯ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ರೂಪಧಾರಿ, ಧ್ರುವನ ಆರಾಧ್ಯದೇವ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗ ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಕೂರ್ಮರೂಪ, ಪೃಥುಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ರೂಪದಿಂದ ಸನ್ನಿಹಿತ, ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪ, ಋಷಭರೂಪ, ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಕರ್ತ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ; ಭೃಗುನಂದನ ಪರಶುರಾಮ, ರಘುನಂದನ ಶ್ರೀರಾಮ, ಪರಾತ್ಪರ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ವೇದವ್ಯಾಸ, ಬುದ್ಧ, ಕಲ್ಕಿ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೂಹರೂಪಗಳೂ ನಿನ್ನವೇ, ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನರನಾರಾಯಣ, ಶಿವವಿಷ್ಣು, ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ರೂಪಗಳೂ ನಾಮಗಳೂ ನಿನ್ನವೇ ಆಗಿವೆ. ವಿಶ್ವರೂಪ! ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರೇರಕ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ, ಚತುರ್ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ, ದೈತ್ಯನಾಶನ, ನಿರಂಜನ, ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ನಿರಂಜನಾಯ ನಿತ್ಯಾಯ ಹ್ಯವ್ಯಯಾಯಾಕ್ಷರಾಯ ಚ ।
ನಮಸ್ತೇ ಪಾಹೀ ಮಾಮೀಶ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ॥

ಶುಕಮುನಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಂತನು ಇಂತೆಂದನು, ''ವ್ರತ ಪಾರಂಗತನಾದ, ವ್ಯಾಸ ಕುಮಾರ ಶುಕಮುನಿಯೇ, ನನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವೆನು. ಹಿಂದೆ ನೀನು ಶ್ವೇತ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿರುವೆಯೋ ಅವನೇ ನಾನು. ನೀನು ನನ್ನ ಪರಮಭಕ್ತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಶ್ರಯನಾದ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ದುರ್ಲಭವು. ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನರನಾರಾಯಣರು ಕಲ್ಪಾವಸಾನದವರೆಗೆ ತಪೋನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವರು. ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಯು ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ನೀನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡು. ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಯು ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸು.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುಕನು ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಂದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಶುಕನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ವ್ಯಾಸರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅವರು ನರನಾರಾಯಣರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ

ಶುಕನೊಡನೆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ''ಅಪ್ಪಾ, ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ಭಾಗವತ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾರಾಯಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಭಾಗವತವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು.''

ಈ ರೀತಿ ಶುಕನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಸರು ವೇದ ಸಮಾನವಾದ ಹರಿ ಭಕ್ತಿವರ್ಧಕವಾದ, ಅಖ್ಯಾನ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ, ದಿವ್ಯವಾದ ಭಾಗವತವನ್ನು ರಚಿಸಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮನಿರತನಾದ ಶುಕಮುನಿಗೆ ಅಧ್ಯಾಪನ ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಆತ್ಮಾರಾಮೋಽಪಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾರಾಶರ್ಯಾತ್ಮಜಃ ಶುಕಃ ।
ಅಧೀತವಾನ್ ಸಂಹಿತಾಂ ನಿತ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುಜನಪ್ರಿಯಾಂ ॥

ಪೂಜ್ಯನಾದ ವ್ಯಾಸಕುಮಾರನಾದ ಶುಕನು ಆತ್ಮಾರಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆ ಭಾಗವತ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದನು. ನಾರದನೇ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪಠನ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹರಿಭಕ್ತಿವರ್ಧಕವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವೆನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ ಪಾದ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೨

ತಂತ್ರಭಾಗವತದ ನಿರೂಪಣೆ

ಶೌನಕನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:- 'ಸಕಲಕಲಾಭಿಜ್ಞನಾದ, ಸಾಧುವಾದ, ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಸೂತನೇ, ನಮಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ನೀನು ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕಿರು. ನಾರದನು ಸನಂದನನು ಹೇಳಿದ ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಏನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು! ಸನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ನಾರದನೂ ಕೃಷ್ಣಧ್ಯಾನ ಪರಾಯಣನು. ಅವರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿದಾಗ ಯಾವ ಕಥೆಯು ಪ್ರಸಕ್ತವಾಯಿತು?'

ಸೂತನೆಂದನು - ಸನಂದನನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾರದರು ಕೇಳಿದರು. 'ಮುನೀಶ್ವರರೇ! ಯಾವ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು! ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರು ಯಾವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು! ಭಾಗವತ ತಂತ್ರ, ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಿಸುವ ದೀಕ್ಷೆ, ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನುಹೇಳಿರಿ. ಯಾವ ಯಾವ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಜಪ, ಹೋಮ, ವ್ರತಚರಣೆಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವನು? ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ.'' ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಾರದರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಹೇಳಿದನು. ''ನಾರದನೇ, ನಿನಗೆ ನಾನು ತಂತ್ರಭಾಗವತದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಭಕ್ತನು ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲು ಶೈವ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿವೆ. ಪತಿ, ಪಶು, ಪಾಶ ಇವು ಮೂರು ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಭೋಗ, ಮೋಕ್ಷ, ಕ್ರಿಯಾ ಮತ್ತು ಚರ್ಯಾ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳು (ಸಾಧನಗಳು) ಶಿವನೇ ಪಶುಪತಿಯು. ಜೀವರೇ ಪಶುಗಳು.

ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗದೆ ಮೋಹಾದಿಯುಕ್ತರಾದ ಅನ್ಯಥಾ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಜೀವರು ಪಶುಗಳಂತೆ ಇರುವರು. ಈ ಪಶುಗಳ ಪಾಶವು ಐದು ವಿಧ - ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪಶುಗಳು ವಿಜ್ಞಾನಾಕಲ, ಪ್ರಲಯಾಕಲ ಮತ್ತು ಸಕಲ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಾಕಲರು ಮಲ ಮತ್ತು ಕರ್ಮವೆಂಬ ಪಾಶದ್ವಯಬದ್ಧರು. ಸಕಲ ಪಶುಗಳು ಮಲ-ಮಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪಾಶಗಳಿಂದ ಬದ್ಧರು. ವಿಜ್ಞಾನಾಕಲುಷ ಪಶುಗಳು ಸಮಾಪ್ತಕಲುಷರು, ಅಸಮಾಪ್ತಕಲುಷರೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಪ್ರಲಯಾಕಲ ಪಶುಗಳು ಪಕ್ವಮಲರು ಮತ್ತು ಅಪಕ್ವಮಲರು ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ವಿಜ್ಞಾನಾಕಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಲಯಾಕಲ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಪಶುಗಳು ಶುದ್ಧಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಕಲ ಪಶುಗಳು ಕಲಾ ಮುಂತಾದ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಿರ್ಯಕ್ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮಲಜ, ಕರ್ಮಜ, ಮಾಯೇಯ, (ಮಾಯಾಜನ್ಯ) ತಿರೋಧಾನ ಶಕ್ತಿಜ, ಮತ್ತು ಬಿಂದುಜ ಎಂಬುದಾಗಿ

ಪಾಶವು ಐದು ವಿಧ. ಹೊಟ್ಟು ಅವರಿಸಿರುವಂತೆ ಮಲವು ಪುರುಷನ ದೃಕ್‌ಶಕ್ತಿ (ಜ್ಞಾನ) ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ದೇಹಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮವೇ ಧರ್ಮ ಅಧರ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮವು ಪ್ರವಾಹ ರೂಪದಿಂದ ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬೀಜಾಂಕುರ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಇದು ಅನಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಲಜ ಕರ್ಮಜ ಪಾಶಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಬಿಂದುಜ ಪಾಶವು ಅಪರಾ ಮುಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಶಿವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಸತ್‌ಚಿತ್ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಿಗೂ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕಟನಾಗಲಾರ. ದೃಕ್‌ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗಳು ಉತ್ತಮವಾದ ಶೈವತೇಜಸ್ಸುಗಳಾಗಿವೆ. ಜೀವರನ್ನು ಪಶು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಮುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಏಕಾಂತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆದ್ಯಶಕ್ತಿಯು ಚಿದ್ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಶಿವತತ್ತ್ವವು. ಇದು ಸರ್ವಾನುಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಈಶತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವ ಎಂಬ ಎರಡು ತತ್ತ್ವಗಳೂ ಶಿವಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿವೆ. ಅನಂತ7, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಶಿವೋತ್ತಮ, ಏಕನೇತ್ರ, ಏಕರುದ್ರ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ, ಶ್ರೀಕಂಠ ಮತ್ತು ಶಿಖಂಡಿ ಎಂಬ ಎಂಟು ವಿದ್ಯೇಶ್ವರರು ಈಶತತ್ತ್ವವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಏಳುಕೋಟಿ ಮಂತ್ರಗಳು ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಈಶ್ವರನೇ ಬಿಂದು ರೂಪದಿಂದ ಸುಶೋಭಿತನಾಗಿ ಉಪಾದಾನಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಾಯಾಪಾಶವೂ ಉಪಾದಾನವಾಗಿದೆ. ಅದು ನಿತ್ಯ, ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮಯ ವಾಗಿದೆ. ಮಾಯೆಯು ಸ್ವಭಾವತಃ ಮೋಹಜನಕವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು 'ಪರಾಮಾಯಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಈಶ್ವರನು ಜೀವರಿಗೆ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾಯೆ ಯಿಂದ ಕಾಲ, ನಿಯತಿ, ಕಲಾ ವಿದ್ಯಾ, ರಾಗ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಗುಣ ಎಂಬ ಸಪ್ತ ಗ್ರಂಥಿಗಳು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಸತ್ತ್ವ, ರಜ, ತಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಸಾತ್ವಿಕ ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ಅವ್ಯಕ್ತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹತ್ತತ್ವದಿಂದ ಅಹಂಭಾವ ವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಅಹಂಕಾರತತ್ತ್ವವು ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಅಹಂಕಾರತತ್ತ್ವವೂ ತೈಜಸ, ರಾಜಸ ಮತ್ತು ತಾಮಸ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ತೈಜಸಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಮನಸ್ಸು, ಮತ್ತು ಜಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ರಾಜಸಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ, ತಾಮಸಾಹಂಕಾರ ದಿಂದ ಪಂಚಭೂತ ಕಾರಣವಾದ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಚ್ಛಾ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಗಳೇ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು. ಅದು ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಭೋಕ್ತನಿಗೆ ಭೋಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಸಂಕಲ್ಪರೂಪದಿಂದ ಹೃದಯ ದೊಳಗಿದ್ದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವದರಿಂದ ಅಂತಃಕರಣ ವೆನಿಸಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ ಈ ಮೂರು ಅಂತಃಕರಣದ ಪ್ರಭೇದಗಳು-ಇಚ್ಛಾ, ಬೋಧ, ಸಂರಂಭ (ಅಹಂಭಾವ) ಇವು ಮೂರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು.

ಕಿವಿ, ತ್ವಚೆ, ಕಣ್ಣು, ನಾಲಿಗೆ, ಮೂಗು ಇವು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸಗಂಧಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳು. ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು,

ಉಪಸ್ಥಗಳೆಂಬ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವದು, ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವೀಕಾರ, ಚಲನ, ಮಲ ವಿಸರ್ಜನ. ಆನಂದಾನುಭವವೆಂಬ ಐದು ವ್ಯಾಪಾರಗಳು. ಶಬ್ದ ತನ್ಮಾತ್ರಾದಿ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳಿಂದ ಆಕಾಶಾದಿ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿವೆ. ಶಬ್ದವು ಆಕಾಶದ ಮುಖ್ಯಗುಣ. ಅದು ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಭೂತಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣ, ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಾಯು, ತೇಜಸ್, ಜಲ, ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳೆಂದೂ ಉಳಿದವುಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗಂಧವು ಕೇವಲ ಪೃಥ್ವಿಯ ವಿಶೇಷಗುಣವಾಗಿದೆ. ಆಕಾಶಾದಿ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವಕಾಶದಾನ, ಚೇಷ್ಟಾ, ಪಾಶ. ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಧಾರಣಗಳೇ ಕಾರ್ಯಗಳು. ವಾಯುವಿಗೆ ಅನುಷ್ಣಾಶೀತಸ್ಪರ್ಶವು, ಜಲದಲ್ಲಿ ಶೀತ ಸ್ಪರ್ಶವು, ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣ ಸ್ಪರ್ಶವೂ ಇವೆ. ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಸ್ಕರ ಶುಕ್ಲರೂಪ, ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಭಾಸ್ವರ ಶುಕ್ಲರೂಪವಿದೆ. ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಾದಿ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಿವೆ. ರೂಪವು ಕೇವಲ ಮೂರು ಭೂತಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಜಲದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮಧುರ ರಸವಿದೆ. ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ವಿಧ ರಸಗಳೂ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸುರಭಿ ಅಸುರಭಿ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಗಂಧಗಳೂ ಇವೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತು ಪಂಚಭೂತಮಯವಾಗಿದೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಎಲುಬು, ಮಾಂಸ, ಕೇಶ, ತ್ವಚೆ, ಉಗುರು ಮತ್ತು ಹಲ್ಲುಗಳು ಪೃಥಿವಿಯ ಅಂಶಗಳು, ಮೂತ್ರ, ರಕ್ತ, ಕಫ, ಬೆವರು, ವೀರ್ಯಗಳು ಜಲಾಂಶಗಳು, ಹೃದಯ, ನೇತ್ರ, ಪಿತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಅಂಶವಿದೆ. ಪ್ರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರವಿದೆ, ಎಲ್ಲಾ ನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ಭಾಶಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶತತ್ತ್ವವು ವ್ಯಾಪವಾಗಿದೆ. ಕಲೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಪೃಥ್ವೀ ಪರ್ಯಂತರವಾದ ತತ್ತ್ವಸಮುದಾಯವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೂ ನಿಯತಿ ಕಲಾ ಮುಂತಾದ ತತ್ತ್ವಗಳು ಜೀವನ ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಮಾಯೆಯ ಪಾಶ.

ತಿರೋಧಾನ ಶಕ್ತಿಪಾಶವು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರ - ಜಂಗಮ ರೂಪದಿಂದ ಇರುತ್ತದೆ. ಪರ್ವತ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳು ಸ್ಥಾವರಗಳು. ಜಂಗಮವು ಸ್ವೇದಜ, ಅಂಡಜ, ಜರಾಯುಜವೆಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ಒಟ್ಟು ನಲವತ್ತೆಂಟು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಕರ್ಮವಶನಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ, ಎಂದೋ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸಮಸ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧಕವಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ದ್ವಿಜ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಸಮಾಗಮವಾದಾಗ ಶುಕ್ರಶೋಣಿತವು ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಎರಡೂ ಸೇರಿದ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಗರ್ಭಕೋಶವನ್ನು ಸೇರಿ ಶರೀರ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಕ್ರಭಾಗವು ಅಧಿಕವಾದರೆ ಗಂಡು, ಶೋಣಿತ ಭಾಗವು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವು ಜನಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮಪಾಶ ಬದ್ಧನಾದ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಸಕಲ ಜೀವನು ಕಲೆಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಜೀವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಗಳ ಶುಭಾಶುಭಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಪೂರ್ಣ ಗರ್ಭವಾದ ಮೇಲೆ ಮಾತೃಯೋನಿಯಿಂದ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಅನಂತರ ಅಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು, ಅಂಗಾಂಗಳ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಯೌವನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಉಪಕಾರ

ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗಲೂ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವವನು ಪರಮ ಪಾಪಿಯು. ಆಹಾರ, ನಿದ್ರೆ, ಭಯ ಮೈಥುನಗಳು ಪಶುಗಳಿಗೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಸಮಾನವಲ್ಲವೇ? ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾದವನು ಮೂರ್ಖ, ಆತ್ಮಘಾತಕ. ತನ್ನ ಬಂಧವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಉತ್ಕರ್ಷ. ಪಾಶಬಂಧನದ ನಾಶವಾದರೋ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ. ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಆತ್ಮನು ನೈಜರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಈಶ್ವರನ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವನು. ಶಿವ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವನು. ದೀಕ್ಷಿತನು ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಜಾತಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡುತ್ತಾ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನೋ, ಅದನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನೂ ಎಂದೂ ಮಾಡಬಾರದು. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿನ್ನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಕರ್ಮ ಬಂಧನವಿಲ್ಲ. ದೀಕ್ಷಿತನು ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಡೆದು ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಯಾವನು ದೀಕ್ಷಾ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿಯೂ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಕೆಲವು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಪಿಶಾಚನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲೋಪವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವವನು ವಿಚ್ಛೇದನವಿಲ್ಲದೆ ದೀಕ್ಷಾ ಮಂತ್ರ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರುಭಕ್ತನ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಗುರು ಮೂರ್ತ್ಯಂತರ್ಗತನಾದ ಈಶ್ವರನು ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಕಪಟಿಯು ಗುರುಭಕ್ತಿಹೀನನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ ನಿಷ್ಫಲ. ಅವನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಅರ್ಹ. ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದ ಗುರಭಕ್ತನಾದವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಗುರುಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾಮಂತ್ರಗಳ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಗುರುವೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಹನೇ ಸರಿ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಮಂತ್ರ, ಮಂತ್ರದೋಷ, ಗುರುಶಿಷ್ಯಲಕ್ಷಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೩

ಸನತ್ಕುಮಾರು:- ನಾನೀಗ ಜೀವನ ಪಾಶವಿಚ್ಛೇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದಾಯಕವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವೀರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುವ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ದಿವ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಾಪಕ್ಷಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ದಿವ್ಯಂ ಭಾವಂ ಯತೋ ದದ್ಯಾತ್ ಕ್ಷಿಣುಯಾದ್ದುರಿತಾನಿ ಚ ।
ಅತೋ ದೀಕ್ಷೇತಿ ಸಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸರ್ವಾಗಮ ವಿಶಾರದೈಃ ॥

ಮನನ ಅಂದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞಾನ. ತ್ರಾಣ ಅಂದರೆ, ಸಂಸಾರಿಗಳಾದ ಜೀವರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ. ಈ ಮನನ ತ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕವಾದುದರಿಂದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು 'ಮಂತ್ರ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮನನಂ ಸರ್ವವೇದಿತ್ವಂ ತ್ರಾಣಂ ಸಂಸಾರ್ಯನುಗ್ರಹಃ ।
ಮನನಾತ್ ತ್ರಾಣಧರ್ಮತ್ವಾತ್ ಮಂತ್ರ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥

ಮಂತ್ರಗಳು ಸ್ತ್ರೀ, ಪುರುಷ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕವೆಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು 'ಠ' ಅಂದರೆ ಸ್ವಾಹಾಂತ ಮಂತ್ರಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಮಂತ್ರಗಳು. 'ಹುಂಫಟ್' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೊನೆಯಾಗುವ ಮಂತ್ರಗಳು ಪುರುಷ ಮಂತ್ರಗಳು. 'ನಮಃ' ಎಂದು ಕೊನೆಯಾಗುವ ಮಂತ್ರಗಳು ನಪುಂಸಕ ಮಂತ್ರಗಳು. ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳು ಪುರುಷರು. ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರು. ಶಾಂತಿ, ವಶ್ಯ, ಸ್ತಂಭನ, ದ್ವೇಷಣ, ಉಚ್ಚಾಟನ ಮತ್ತು ಮಾರಣವೆಂಬ ಆರು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಂ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಹಾದಿಂದ ಆದ್ಯಂತದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳು ಆಗ್ನೇಯ ಮಂತ್ರಗಳು. ಭೃಗುಬೀಜ 'ಸಂ', ಪೀಯೂಷ ಬೀಜ 'ವಂ' ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂತ್ರಗಳು ಸೋಮ ಮಂತ್ರಗಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಅಗ್ನೀಷೋಮಾತ್ಮಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬಲಭಾಗದ 'ಪಿಂಗಳಾ' ನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸ ಸಂಚಾರವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ 'ಅಗ್ನೇಯ' ಮಂತ್ರಗಳೂ ಎಡಭಾಗದ 'ಇಡಾ' ನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸ ಸಂಚಾರವಾಗುವಾಗ ಸೋಮ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎರಡೂ ನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸ ಸಂಚಾರವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಜಾಗೃತವಾಗಿರತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ವಾಯುಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಮಾಡಿದ ಮಂತ್ರ ಜಪವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಲೋಮ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅನುಸ್ವಾರಸಹಿತವಾಗಿಯೂ, ವಿಲೋಮ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಾಗ ವಿಸರ್ಗಸಹಿತ ವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರೆ ದೇವತಾ ಪ್ರಬೋಧವುಂಟಾಗಿ ಬೇಗನೆ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವದು. ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೇಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸೌಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಶಾಂತ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ರೌದ್ರ ಎಂದು ಮಂತ್ರಗಳು ಮೂರು ವಿಧ. ಶಾಂತ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ 'ಹುಂ ಫಟ್' ಎಂಬ ಪಲ್ಲವವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದಾಗ 'ರೌದ್ರ'ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಂತ್ರ ದೋಷಗಳು

ಭಿನ್ನತಾ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಲವತ್ತೆಂಟು ಮಂತ್ರ ದೋಷಗಳು. ದೋಷಯುಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳು ಸಾಧಕನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರದ ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಥವಾ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತ ವಿಯುಕ್ತ ಅಥವಾ ಅಥವಾ ಸ್ವರಸಹಿತ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು ಅಗ್ನಿ ಬೀಜಗಳ (ರಂ) ಪ್ರಯೋಗವಿದ್ದರೆ ಆ ಮಂತ್ರವು 'ಛಿನ್ನ' ಮಂತ್ರ. ಆದಿ ಅಂತ್ಯ ಮಧ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಭೂಮಿಬೀಜ 'ಲಂ' ಇದ್ದರೆ 'ರುದ್ರ' 'ಮಂತ್ರ'. ಇದು ಬಹಳ ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕವು. ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರಣವ ಕವಚಗಳು 'ಹುಂ' ಪ್ರಯೋಗವಿದ್ದ ಮಂತ್ರವು 'ಲಕ್ಷ್ಮೀ'ಯುಕ್ತ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಹೀನವಾದ ಮಂತ್ರವು ಶಕ್ತಿಹೀನ. ದೀರ್ಘಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲಪ್ರದ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮಬೀಜ 'ಕ್ಲೀಂ'. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾ ಬೀಜ (ಹ್ರೀಂ). ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಕುಶ ಬೀಜ (ಕ್ರೋಂ) ಇದ್ದ ಮಂತ್ರವು 'ಪರಾಙ್ಮುಖ'. ಬಹಳ ಕಾಲದ ನಂತರ ಫಲಪ್ರದ. ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಾರ ಯುಕ್ತ ಮಂತ್ರವು ಬಧಿರ (ಕಿವುಡು). ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ಸ್ವಲ್ಪ

ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ರೇಫ, ಮಕಾರ ಅನುಸ್ವಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು 'ನೇತ್ರಹೀನ'. ಅದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಫಲಪ್ರದವಲ್ಲ. ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಸಬೀಜ 'ಸಂ' ಪ್ರಸಾದ. ಹಾಗೂ ವಾಗ್ ಬೀಜ 'ಐಂ ಇವುಗಳಿದ್ದರೆ ಹಂಸ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಬಿಂದು ಅಥವಾ ಸಕಾರ, ಫಕಾರ ಅಥವಾ ಹುಂ ಇದ್ದರೆ, 'ಮಾ, ಪ್ರಾನಮಾಮಿ' ಎಂಬ ಪದಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು 'ಶೀಲಿತ' ಮಂತ್ರ. ಮಧ್ಯ ಅಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾನಮಾಮಿ ಪದಗಳಿಲ್ಲದ ಫಟ್ ಮತ್ತು ಲಕಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರವು ಸ್ತಂಭಿತ. ಅದು ಸಿದ್ಧಿ ವಿಘ್ನಪ್ರದ. ಮಂತ್ರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಬೀಜ 'ರಂ' ಒಡನೆ ವಾಯುಬೀಜ 'ಯಂ' ಇದ್ದು ಏಳು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು 'ದಗ್ಧ' ಮಂತ್ರ. ೨,೪,೬, ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದು ಅಸ್ತ್ರಾಯ 'ಫಟ್' ಇದ್ದರೆ ಆ ಮಂತ್ರ 'ತ್ರಸ್ತ'. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವರಹಿತ ಹಕಾರ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಅದು 'ಭೀತ' ಮಂತ್ರ. ಆದಿ ಮಧ್ಯಾಂತಗಳಲ್ಲಿ 'ಮ' ಇದ್ದರೆ ಮಲಿನ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕ. ಮಂತ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ದ' ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ೨ ಕ್ರೋಧ ಬೀಜಗಳು 'ಹುಂ ಹುಂ'ಜೊತೆಗೆ 'ಫಟ್' ಅಸ್ತ್ರವಿದ್ದರೆ ಅದು ತಿರಸ್ಕೃತ'. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಮ' 'ಯ' ಮತ್ತು ಹೃದಯವಿದ್ದರೆ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ವಷಟ್' ಮತ್ತು 'ವೌಷಟ್' ಇದ್ದರೆ ಅದು 'ಭೇದಿತ'. ಅತಿಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಫಲದಾಯಕವಾದ ಇದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಸುಷುಪ್ತ ಮದೋನ್ಮತ್ತ. ಮೂರ್ಛಿತ, ಹತವೀರ್ಯ, ಭ್ರಾಂತ, ಪ್ರಧ್ವಸ್ತ, ಬಾಲಕ, ಕುಮಾರ, ಯುವಕ, ಪ್ರೌಢ, ವೃದ್ಧ, ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಕ, ನಿರ್ಬೀಜ, ಸಿದ್ಧಿಹೀನ, ಮಂದ, ಕೂಟ, ನಿರಾಶಂಕ, ಸತ್ವಹೀನ, ಕೇಕರ, ಬೀಜಹೀನ, ಭೂಮಿತ, ಆಲಿಂಗಿತ, ಮೋಹಿತ, ಕ್ಷಧೂರ್ತ, ಅತಿದೀಪ್ತ, ಅಂಗಹೀನ, ಅತಿಕ್ರುದ್ಧ, ಅತಿಕ್ರೂರ, ವ್ರೀಡಿತ, ಪ್ರಶಾಂತಮಾನಸ, ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟ, ವಿಕಲ, ಅತಿವೃದ್ಧ, ಅತಿನಿಸ್ನೇಹ, ಪೀಡಿತ, ಎಂದು ೪೬ ಮಂತ್ರದೋಷಗಳು.

ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯೋನಿಮುದ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಯಾವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದರೂ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎಡಗಾಲಿನ ಹಿಮ್ಮಡಿಯನ್ನು ಪೃಷ್ಠದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಲಹಿಮ್ಮಡಿ ಯನ್ನು ಧ್ವಜದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೆ 'ಯೋನಿಮುದ್ರಾಸನ'ವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯನ ಲಕ್ಷಣ

ಕುಲಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿರುವರಾದ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಂತ್ರಾನುಷ್ಠಾನ ತತ್ಪರನಾಗಿ ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನೂ, ಶ್ರೀಮಂತ, ಅಭಿಷಿಕ್ತ, ಸುಂದರ, ಸೌಮ್ಯ-ಮುಖಿ, ಶಾಂತ, ಸತ್ಕುಲ, ಪ್ರಸೂತ, ಸುಲಭ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞನೂ, ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹ ಸಮರ್ಥನೂ, ಆಶೆ ಇಲ್ಲದವನೂ, ಮನನಶೀಲನೂ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಉಳ್ಳವನೂ, ಹಿತವಾಗಿ ನುಡಿಯುವವನೂ, ವಿವೇಚನಶೀಲನೂ, ತತ್ವನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನೂ, ವಿನೀತನೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ, ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನೂ, ಧ್ಯಾನಪರನೂ, ಸಂಶಯಪರಿಹಾರಕನೂ, ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಹಿತಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಇರುವವನೂ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಲು ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಾಂತನಾಗಿ, ವಿನೀತ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮ, ಸಮಸ್ತ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನನೂ ಶಮಾದಿ ಸಾಧನ ಸಂಪನನ್ನೂ, ಆಸ್ತಿಕ, ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನೂ,

ಧರ್ಮಿಷ್ಠನೂ, ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತನೂ, ನಿರ್ಮಲ ಧೃಢವ್ರತನೂ, ಸದಾಚಾರಿಯೂ ಕೃತಜ್ಞನೂ, ಪಾಪಭೀರುವೂ, ಗುರುಧ್ಯಾನ ಸ್ತೋತ್ರ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೂ, ಆದವನು ಶಿಷ್ಯನಾಗಲು ಅರ್ಹನು, ಈ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಮಂತ್ರಶೋಧನದ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತನ ಪೂಜಾಕ್ರಮ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೪

ಸನತ್ಕುಮಾರ:- ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಂತ್ರಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ, ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ೫-೫ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಬರೆದಾಗ ನಾಲ್ಕು ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ ೧೬ ಕೋಷ್ಟಕಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ 'ಅ' ಬರೆದು ಅದರ ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ೫ನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಬರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೋಷ್ಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮಂತ್ರ ಶೋಧನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧಕನ ಹೆಸರಿನ ಮೊದಲನೆ ಅಕ್ಷರವು ಯಾವ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿದಾಗ ಮಂತ್ರದ ಮೊದಲನೆಯ ಅಕ್ಷರವು ಎಲ್ಲಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಬೇಕು. ಅದೇ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರದ ಆದ್ಯಾಕ್ಷರವಿದ್ದರೆ ಅದು ಸಿದ್ಧ ಚತುಷ್ಪ. ಎರಡನೆ ಚೌಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ 'ಸಾಧ್ಯ'. ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಸಿದ್ಧ, ನಾಲ್ಕನೆಯದರಲ್ಲಿದ್ದರೆ 'ಅರಿ' ಎನಿಸುವದು. ಸಾಧಕನ ಹೆಸರಿನ ಅಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ಆದ್ಯಾಕ್ಷರ ಮೊದಲನೆಯ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ 'ಸಿದ್ಧ ಸಿದ್ಧ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದರ ೩ನೆಯ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಸಿದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ನಾಲ್ಕನೆಯದರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ 'ಸಿದ್ಧಾರಿ' ಎರಡನೆಯ ಚೌಕದ ೧, ೨, ೩, ೪ರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳಿದ್ದಾಗ ಕ್ರಮಶಃ ಸಾಧ್ಯಸಿದ್ಧ, ಸಾಧ್ಯಸಾಧ್ಯ, ಸಾಧ್ಯಸುಸಿದ್ಧ, ಸಾಧ್ಯಾರಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೂರನೆಯ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಸುಸಿದ್ಧ ಸಿದ್ಧ, ಸಾಧ್ಯ, ಸುಸಿದ್ಧ ಸುಸಿದ್ಧ, ಸುಸಿದ್ಧಿ ಅರಿ ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಅರಿಸಿದ್ಧ, ಅರಿಸಾಧ್ಯ, ಅರಿಸುಸಿದ್ಧ, ಅರಿಅರಿ, ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು, ಸಿದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಮಂತ್ರವು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಜಪ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರೆ, ಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯ, ಮಂತ್ರವು ಇಮ್ಮಡಿ ಜಪದಿಂದಲೂ, ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಸಾಧ್ಯಾರಿ'ಯು ಬಂಧು ನಾಶಕ, ಸುಸಿದ್ಧ ಅರ್ಧ ಜಪದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದ. ಸುಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯವು ದ್ವಿಗುಣ ಜಪದಿಂದ, ಸುಸಿದ್ಧ ಸುಸಿದ್ಧವು ಮಂತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದ, ಸುಸಿದ್ಧಾರಿ ಕುಟುಂಬ ನಾಶಕ, ಅರಿಸಿದ್ಧ ಪುತ್ರನಾಶಕ, ಅರಿಸಾಧ್ಯ ಕನ್ಯಾನಾಶಕ, ಅರಿಸುಸಿದ್ಧ, ಸ್ತ್ರೀನಾಶಕ, ಅರಿಅರಿ, ಸಾಧಕನಾಶಕವಾಗಿದೆ.

೧ ಅ ಕ ಥ-ಹ-	೨ ಉ ಜ ಪ	೩ ಆ ಖ ದ	೪ ಊ ಚ ಫ
೫ ಓ ಙ ಬ	೬ ಲೃ ಝ ಮ	೭ ಔ ಢ ಶ	೮ ಲೄ ಞ ಯ
೯ ಈ ಧ ನ	೧೦ ೠ ಜ ಭ	೧೧ ಇ ಗ ಧ	೧೨ ಋ ಛ ಬ
೧೩ ಅಃ ತ ಸ	೧೪ ಐ ಠ ಲ	೧೫ ಅಂ ಣ ಷ	೧೬ ಐ ಟ ರ

ಮುನಿಯೇ, ಮಂತ್ರಶೋಧನದ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಇದು ಆ ಕ ಥ ಹ ಚಕ್ರ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ನಿತ್ಯಾನ್ಹಿಕ ಮಾಡಿ ಗುರುಪಾದುಕೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಗುರುಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಗುರುವು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅರ್ಘ್ಯಜಲದಿಂದ ದ್ವಾರವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಕರತಾಲದಿಂದ ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ವಹ್ನಿ ಮಂಡಲ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಲೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರ ನಂತರ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಸೂರ್ಯಕಲೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಶುದ್ಧ ಜಲದಿಂದ ಕಲಶವನ್ನು ತುಂಬಿ ಚಂದ್ರ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಧೂಮ್ರ, ಅರ್ಚಿ, ಊಷ್ಮಾ, ಜ್ವಾಲನೀ, ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಿನೀ, ಸುಶ್ರೀ, ಸುರೂಪಾ, ಕಪಿಲಾ, ಹವ್ಯಕವ್ಯವಾಹಾ ಇವು ಅಗ್ನಿಯ ೧೦ ಕಲೆಗಳು, ತಪಿನೀ, ತಾಪಿನಿ, ಧೂಮ್ರಾ, ಮರೀಚಿ, ಜ್ವಾಲಿನಿ, ರುಚಿ, ಸುಷುಮ್ನಾ, ಭೋಗದಾ, ವಿಶ್ವಾಸಾ, ಬೋಧಿನಿ, ಧಾರಿಣೀ, ಇವು ೧೨ ಸೂರ್ಯಕಲೆಗಳು. ಅಮೃತಾ, ಮಾನದಾ, ಪೂಷಾ, ತುಷ್ಟಿ, ಪುಷ್ಟಿ, ರತಿ, ಧೃತಿ, ಶಶಿನಿ, ಚಂದ್ರಿಕಾ, ಕಾಂತಿ, ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ, ಶ್ರೀ ಪ್ರೀತಿ, ಅಂಗದಾ, ಪೂರ್ಣಾ, ಅಮೃತಾ ಇವು ೧೬ ಚಂದ್ರ ಕಲೆಗಳು.

ಕಲಶದೊಳಗೆ ಸರ್ವೌಷಧಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಎರಡು ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿಸಿ, ನವರತ್ನ ಮತ್ತು ಪಂಚ ಪಲ್ಲವಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಹಲಸು, ಮಾವು, ಆಲ, ಅರಳಿ ಮತ್ತು ಇವು ಐದು ಪಲ್ಲವಗಳು. ಮುತ್ತು, ಮಾಣಿಕ್ಯ, ವೈಢೂರ್ಯ, ಗೋಮೇಧಿಕ, ವಜ್ರ, ಹವಳ, ಪದ್ಮರಾಗ, ಮರಕತ, ನೀಲ ಇವು ನವರತ್ನಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಆವಾಹನ ಮಾಡಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಅನಂತರ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೀ ಪಾತ್ರೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನ ಗೈದು, ಶಿಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭೂತಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ನ್ಯಾಸವನ್ನು

ಮಾಡಿ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಗುರನ್ನಿಟ್ಟು, ಮೂಲ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ನೂರೆಂಟು ಬಾರಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತ ಜಲದಿಂದ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಮಿಕ್ಕ ಜಲದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನೂರೆಂಟು ಬಾರಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ''ನಮೋಽಸ್ತು'' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ತರುವಾಯ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಗಂಧ ಸಹಿತವಾದ ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು, ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟಾವರ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುಗಳ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಬೇಕು.

ಉತ್ತಿಷ್ಠ ವತ್ಸ ಮುಕ್ತೋಽಸಿ ಸಮ್ಯಗಾಚಾರವಾನ್ ಭವ ।
ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀಕಾಂತಿ ಪುತ್ರಾಯುರ್ಬಲಾರೋಗ್ಯಂ ಸದಾಸ್ತುತೇ ॥

ವತ್ಸ, ಏಳು ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಸಮೀಚೀನವಾದ ಆಚಾರ ಉಳ್ಳವನಾಗು. ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೀರ್ತಿ, ಸಂಪತ್ತು, ಕಾಂತಿ, ಪುತ್ರ (ಶಿಷ್ಯ) ಆಯುಸ್ಸು ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಗಳು ಲಭಿಸಲಿ ಎಂದು ಗುರುವು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಿಷ್ಯನು ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಗುರುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಧನಲೋಭಮಾಡದೆ ಗುರು ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅಂದಿನಿಂದ ಧನ, ದೇಹ, ಪುತ್ರ, ಪತ್ನಿ ಸಹಿತನು ಆಗಿ ಗುರುಸೇವಾನಿರತನಾಗಬೇಕು.

ಪಂಚಾಯತನ ಪೂಜಾಕ್ರಮ

ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ, ನಿಋತಿ, ವಾಗೀಶರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು, ಸುತ್ತಲೂ ಗಣೇಶ, ಸೂರ್ಯ, ಪಾರ್ವತಿ, ಶಿವ ಇದು ವಿಷ್ಣು ಪಂಚಾಯತನ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಸುತ್ತಲೂ ಸೂರ್ಯ, ಗಣೇಶ, ಪಾರ್ವತಿ, ವಿಷ್ಣು ಇದು ಶಿವಪಂಚಾಯತನ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾ, ಸುತ್ತಲೂ ಈಶ್ವರ, ಗಣೇಶ, ಸೂರ್ಯ, ವಿಷ್ಣು ಇದು ದುರ್ಗಾ ಪಂಚಾಯತನ. ಮಧ್ಯ ಗಣೇಶ ಸುತ್ತಲೂ ಈಶ್ವರ, ಪಾರ್ವತಿ, ಸೂರ್ಯ, ವಿಷ್ಣು ಇದು ಗಣೇಶ ಪಂಚಾಯತನ. ಮಧ್ಯೆ ಸೂರ್ಯ, ಸುತ್ತಲೂ ಗಣೇಶ, ವಿಷ್ಣು, ಅಂಬಿಕಾ, ಈಶ್ವರ ಇದು ಸೂರ್ಯಪಂಚಾಯತನ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿತ್ಯವೂ ದೇವ ಪಂಚಾಯತನವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಶೌಚಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾವಿರದಳದ ಬಿಳಿಯ ಕಮಲದ ಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕಥಾದಿ ತ್ರಿಕೋಣದ ನಡುವೆ ವರಾಭಯ ಹಸ್ತ, ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಬಿಳಿಯ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಯುಕ್ತ, ಎಡದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಹಸ್ತನೂ ಗುರುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಾದುಕಾ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಜಪಿಸಬೇಕು, ಈ ಪಾದುಕಾ ಮಂತ್ರವು ಸ್ಥೂಲ, ಮಧ್ಯಮ, ಲಘು, ಲಘುತರ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಂದು ಐದು ವಿಧ. ''ಓಂ ಐಂ ಹ್ರೀಂ, ಶ್ರೀಂ ಅಮುಕಾನಂದನಾಯ ಶ್ರೀಪಾದುಕಾಂ ಪೂಜಯಾಮಿ'' ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾದುಕಾ ಮಂತ್ರ.

ಅಖಂಡಮಂಡಲಾಕಾರಂ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಯೇನ ಚರಾಚರಂ ।
ತತ್ಪದಂ ದರ್ಶಿತಂ ಯೇನ ತಸ್ಮೈಶ್ರೀ ಗುರವೇ ನಮಃ ॥

ಅಜ್ಞಾನತಿಮಿರಾಂಧಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾಂಜನ ಶಲಾಕಯಾ ।
ಚಕ್ಷುರುನ್ಮೀಲಿತಂ ಯೇನ ತಸ್ಮೈಶ್ರೀ ಗುರವೇ ನಮಃ ॥

ನಮೋಽಸ್ತು ಗುರವೇ ತಸ್ಮಾ ಇಷ್ಟದೇವಸ್ವರೂಪಿಣೇ ।
ಯಸ್ಯ ವಾಗಮೃತಂ ಹಂತಿ ವಿಷಂ ಸಂಸಾರಸಂಜ್ಞಕಂ ॥

ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಅಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಡನಂತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾಂಜನದ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಇಷ್ಟ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪನಾದ,ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸರ್ಪದ ವಿಷವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿರುವ, ವಚನಾಮೃತ ಪಾನ ಮಾಡಿಸುವ ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ಎಂದು ಗುರು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಬೇಕು.

'ವಿದ್ಯಾಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಶರೀರ ಧಾರಿಯಾದ ಸ್ವಾಮೀ ಭಗವಂತ, ಗುರು ರೂಪಿಯಾದ ಶಿವನಾಮಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ. ನವಾಯತನ ರೂಪ, ಪರಮಾರ್ಥೈಕರೂಪ, ಅಜ್ಞಾನತಿಮಿರನಾಶಕ, ಸೂರ್ಯ, ಜ್ಞಾನಮಯ, ಸ್ವತಂತ್ರ, ಪ್ರಕಾಶ ಪ್ರಕಾಶ, ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ, ನಿನಗೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರ''. ಈ ರೀತಿ ದೇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಸಕಲ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಾತಃ ಪ್ರಭೃತಿಸಾಯಾಂತಂ ಸಾಯಾದಿ ಪ್ರಾತರಂತತಃ ।
ಯತ್ಕರೋಮಿ ಜಗನ್ನಾಥ ತದಸ್ತು ತವ ಪೂಜನಂ ॥

ಜಗದೊಡೆಯನೇ, ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ, ಸಂಜೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ನಾನು ಏನೇನು ಮಾಡುತ್ತೇನೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯಾಗಲಿ.

ಅನಂತರ ಮೂಲಾಧಾರದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದವರೆಗೆ ಮೂಲವಿದ್ಯೆಯ ಚಿಂತನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಮೂಲಾಧಾರದಿಂದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಲಾಕಾರ ವಾಯುಮಂಡಲವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಾಯು ಬೀಜ ಯಕಾರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ವಾಯುವು ಪ್ರವಾಹಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಯ ತ್ರಿಕೋಣ ಮಂಡಲವಿದೆ. ಅಗ್ನಿ ಬೀಜ 'ರ' ಕಾರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವಾಯು ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳ ಜೊತೆಗಿರುವ ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಸರ್ಪದಂತಿರುವ 'ಕುಲಕುಂಡಲಿನಿ'ಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಯಂ ಭೂಲಿಂಗವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ, ಕಮಲತಂತುವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ, ಕೋಟಿ ಮಿಂಚುಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕುಲಕುಂಡಲಿನಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಅದನ್ನು 'ಹುಂ' ಎಂಬ ಕೂರ್ಚಬೀಜೋಚ್ಚಾರಣದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು. ಗುರೂಪದೇಶ ಪ್ರಕಾರ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯ ಮೂಲಕ ಆರು ಚಕ್ರಗಳ ಭೇದನ ಮಾಡಿ ಆ ಕುಲಕುಂಡಲಿನಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದವರೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ

ಅಮೃತ ನಿಮಗ್ನನಾಗಿ ಆತ್ಮ ಚಿಂತನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾನಸಿಕ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ''ಆದಿದೇವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ, ವಿಷ್ಣೋ ಮೂರುಲೋಕದ ಚೈತನ್ಯವು ನಿನ್ನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು, ಸಂಸಾರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಚೈತನ್ಯಮಯಾದಿದೇವ
ಶ್ರೀನಾಥ ವಿಷ್ಣೋ ಭವದಾಜ್ಞಯೈವ
ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ತವ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ
ಸಂಸಾರಯಾತ್ರಾಮನುವರ್ತಯಿಷ್ಯೇ ॥

ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ, ಇಷ್ಟದೇವತೆಯು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಹಿಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ವಿಷ್ಣೋ' ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅನಂತರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಅಜಪಾ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಸೇರಿಸಿ ಜೀವನು ೨೧,೬೦೦ ಬಾರಿ ಅಜಪಾ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಂತ್ರದ ಋಷಿ, ಹಂಸ, ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು, ಪರಮಹಂಸನೇ ದೇವತೆ, 'ಹಂ' ಬೀಜ 'ಸಃ' ಶಕ್ತಿ. ಸೂರ್ಯ, ಸೋಮ, ನಿರಂಜನ, ನಿರಾಭಾಸ, ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ ಈ ಪದಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ 'ಹಂಸ'. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಆತ್ಮನೇ' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (ಹಂಸಃ' ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ಈ ರೀತಿ) 'ಹ' ಕಾರವು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಸಕಾರವು ಅದರಂತೆಯೇ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ವಹ್ನಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಕ ಮಂಡಲಗಳ ವಿಭಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಬಂಧೂಕ ಪುಷ್ಪದಂತಹ ಕೆಂಪು ಕಮಲವಿದೆ. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕು ದಳಗಳಲ್ಲಿ 'ವ, ಶ, ಷ, ಸ' ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಂಕಿತವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಸಹಿತ ಗಣಪತಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ, ಸುಧಾಪಾತ್ರ, ಮೋದಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಾಕ್‌ಪತಿ ಗಣೇಶನಿಗೆ ೬ ಸಾವಿರ ಜಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹವಳ ವರ್ಣದ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರವು ಆರುದಳದ ಕಮಲದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರ ದಳಗಳಲ್ಲಿ 'ಬ, ಭ, ಮ, ಯ, ರ, ಲ' ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಂಕಿತವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಮಲೋದ್ಭವ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹಂಸಾರೂಢನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ರುವ, ಅಕ್ಷಮಾಲಾಧಾರಿಯಾದ, ವಾಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಶಕ್ತಿ ಸುಶೋಭಿತನಾದ, ವಿದ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ೬ ಸಾವಿರ ಜಪವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. ಹತ್ತು ದಲದ ಕಮಲಾಕಾರವಾದ ಮಣಿಪೂರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ ಧಾರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಿತನಾದ ನಾರಾಯಣನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಆರು ಸಾವಿರ ಜಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ದ್ವಾದಶದಲ ಕಮಲ ರೂಪದ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ 'ಕ, ಖ, ಗ, ಘ ಙ, ಚ ಛ, ಜ, ಝ, ಞ, ಟ, ಠ' ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶೂಲ, ಅಭಯ, ವರ, ಅಮೃತಕಲಶಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವೃಷಭಾರೂಢನಾದ, ವಾಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀ ಸಹಿತನಾದ, ವಿದ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ರುದ್ರನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಆರು ಸಾವಿರ ಜಪವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. ಹದಿನಾರು ದಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಿಳೀ ಕಮಲದ

ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದ ದಳಗಳಲ್ಲಿ 'ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಲೃ ಲೄ ಏ ಐ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ'ಹದಿನಾರು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ಪ್ರಾಣ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ, ಇಂದ್ರಿಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಹಸ್ರಜಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅಜ್ಞಾಚಕ್ರವು ಎರಡು ದಳದ ಕಮಲದಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ 'ಹ, ಕ್ಷ' ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಂಕಿತವಾಗಿವೆ. ಪರಾಶಕ್ತಿ ಸಹಿತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಸದಾಶಿವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಜಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರದಲಯುಕ್ತ ಮಹಾಕಮಲವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಸಹಿತವಾದ ಸಮಸ್ತಮಾತೃಕಾ ವರ್ಣಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ವರಾಭಯ ಸೂಚಕ ಹಸ್ತಯುಕ್ತ ಪರಮ ಗುರುವಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಜಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ 'ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನಡಿಯುವ ೨೧,೬೦೦ ಅಜಪಾಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಜಪಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಲಿ' ಎಂದು ನೀರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಈ ಅಜಪಾಗಾಯತ್ರಿಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಮಹಾ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ''ನಾನು ಪರಿಪೂರ್ಣನು (ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞನು) ಸಂಸಾರಿಯಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನು. ಶೋಕವು ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರದು. ನಾನು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಸರೂಪನು'' ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೈಹಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ದೇವತಾ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವೆವು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಶೌಚಾಚಾರ - ದೇವತಾಪೂಜಾದಿಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೫

ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:- ಅನಂತರ ಎಡ ಅಥವಾ ಬಲದ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸವು ಚಲಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಭಾಗದ ಎಡ ಅಥವಾ ಬಲಭಾಗದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಸಮುದ್ರಮೇಖಲೇ ದೇವಿ ಪರ್ವತಸ್ತನಮಂಡಲೇ ।
ವಿಷ್ಣುಪತ್ನಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶಂ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮೇ ॥

ಭೂದೇವಿ! ಸಮುದ್ರ ನಿನ್ನ ಒಡ್ಯಾಣ, ಪರ್ವತಗಳು ಸ್ತನಮಂಡಲ. ನಾನು ಕಾಲಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಗಚ್ಛಂತು ಋಷಯೋ ದೇವಾಃ ಪಿಶಾಚಾ ಯೇ ಚ ಗುಹ್ಯಕಾಃ ।
ಪಿತೃಭೂತಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಕರಿಷ್ಯೇ ಮಲಮೋಚನಂ ॥

ಮನೆಯಿಂದ ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಇಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಗಳು, ದೇವತೆಗಳು, ಪಿಶಾಚರು, ಯಕ್ಷರು, ಪಿತೃಭೂತಗಳು ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿ. ನಾನಿಲ್ಲಿ ಮಲತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವೆನು. ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ತಲೆಯನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಹಗಲು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಮುಖ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಮಣ್ಣು ಜಲಗಳಿಂದ ಕೈಕಾಲು ಮಲದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ಬಾರಿ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ದಂತ ಕಾಷ್ಠ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ.

ಆಯುರ್ಬಲಂ ಯಶೋ ವರ್ಚಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪಶು ವಸೂನಿ ಚ ।
ಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ ಮೇಧಾಂ ಚ ತ್ವಂ ನೋ ದೇಹಿ ವನಸ್ಪತೇ ॥

ವನಸ್ಪತಿಯೇ ನೀನು ನಿನಗೆ ಆಯುಸ್ಸು, ಬಲ, ಕೀರ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸು, ಸಂತಾನ, ಪಶು, ಧನ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಧಾರಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ೧೨ ಅಂಗುಲದ ಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಹಲ್ಲು ಮತ್ತು ವಸಡುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಮುಖಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೇವತಾ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತ ನದೀ ಜಲಾಶಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದ್ದನ್ನು ದಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮೂಲ ಮಂತ್ರ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತವಾದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಸೊಂಟದಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ತೀರ್ಥದ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಐದಾವರ್ತಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ನಾಭಿಯ ವರೆಗಿನ ಆಳದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಎಡಕ್ಕೆ ಮಣಿಕಟ್ಟು, ಅಂಗೈ ಅದರ ಅಗ್ರಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ. ಬೊಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಂಗೆಯ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಜ್ಞಾನಿಯು ಪುನಃ 'ಫಟ್' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಯಸುತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು. ಪುನಃ ತೀರ್ಥ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಷಡಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಲೇಪಿಸಬೇಕು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುಳುಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಮಲಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ತನ್ನ ಆಭರಣ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದೋದಕ ಸಂಭೂತವಾದ ಜಲಧಾರೆಯು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ದಿಂದ ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ತನ್ನ ದೇಹದ ಮಲವೆಲ್ಲ ತೊಳೆದು ಹೋಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರ ಜಪಮಾಡಿದವನು ನಿರ್ಮಲ ಸ್ಪಟಿಕ ಸಮಾನನಾಗುವನು. ಅನಂತರ ಮಂತ್ರಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇಶಕಾಲ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಡಿ ಆರು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ, ಮುಷ್ಟಿಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಿಂದ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೋದರ ತೀರ್ಥಾನಿ ಕರೈಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟಾನಿ ತೇ ರವೇ ।
ತೇನ ಸತ್ಯೇನ ಮೇ ದೇವ ತೀರ್ಥಂ ದೇಹಿ ದಿವಾಕರ ॥

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ಸೂರ್ಯದೇವ! ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳೂ ನಿನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕರುಣಿಸು ನನಗೆ. ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆ, ಗೋದಾವರಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ನರ್ಮದೆ, ಸಿಂಧು, ಕಾವೇರಿ! ನೀವು ಈ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನಿಡಿರಿ, ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ 'ವಂ' ಎಂದು ಜಲವನ್ನು ಸುಧಾಬೀಜಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಗೋಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅಮೃತವಾಯಿತು ಎಂದು

ಭಾವಿಸಿ 'ಹುಂ' ಎಂಬ ಕವಚದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಿ 'ಫಟ್' ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಚಕ್ರ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಅಮೃತ ಬೀಜಯುಕ್ತವಾದ ಸೂರ್ಯ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮತ್ತು ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಹೃದಯದಿಂದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಮಾನಸೋಪಚಾರ ಪೂಜಾಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಜಲವನ್ನು ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಜಲಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಶರೀರದ ಸಪ್ತೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಜಲದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮುಳುಗಿ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಂಭ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೂಲ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ನಾಲ್ಕು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಿಸೃಕ್ಷೋರ್ನಿಖಿಲಂ ವಿಶ್ವಂ ಮುಹುಃ ಶುಕ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ ।
ಮಾತರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಆಪೋ ದೇವ್ಯಃ ಪುನಂತು ಮಾಂ॥ ೧ ॥

ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಬಯಸುವ ಬ್ರಹ್ಮನ ವೀರ್ಯವು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಭೂತ ಜನನಿಯರಾದ ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲಿ.

ಅಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಮಲರೂಪಾ ಯಾ ಸರ್ವ ಭೂತೇಷು ಸಂಸ್ಥಿತಾ ॥
ಕ್ಷಾಲಯಂತಿ ಚ ತಾಂ ಸ್ಪರ್ಶಾದಾಪೋ ದೇವ್ಯಃ ಪುನಂತು ಮಾಮ್॥ ೨ ॥

ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಲರೂಪವಾದ ದರಿದ್ರ ದೇವತೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ತೊಳೆಯುವ ಜಲದೇವತೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲಿ.

ಯನ್ಮೇ ಕೇಶೇಷು ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಸೀಮಂತೇ ಯಚ್ಚ ಮೂರ್ಧನಿ ।
ಲಲಾಟೇ ಕರ್ಣಯೋರಕ್ಷ್ಣೋರಾಪಸ್ತದ್ಧಂತು ವೋ ನಮಃ ॥ ೩ ॥

ಕೂದಲು, ಬೈತಲೆ, ಶಿರಸ್ಸು, ಹಣೆ, ಕಿವಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣುಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ನನ್ನ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಜಲದೇವತೆಗಳು ನಾಶಪಡಿಸಲಿ. ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯಮರಿಪಕ್ಷಕ್ಷಯಃ ಶುಭಂ ।
ಸಂತೋಷ ಕ್ಷಾಂತಿರಾಸ್ತಿಕ್ಯಂ ವಿದ್ಯಾ ಭವತು ವೋ ನಮಃ ॥

ಜಲದೇವತೆಗಳೇ! ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಶತ್ರುನಾಶ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸು, ಸಂತೋಷ, ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಆಸ್ತಿಕ್ಯ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯೆ ಇವು ನನಗೆ ಲಭಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಇವೇ ನಾಲ್ಕು ಮಂತ್ರಗಳು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಲಗಾಲಿನಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಾದ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿಷಿದ್ದವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಇದೇ ವಿಧಿಯು. ಹೀಗೆ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿತವಾದ ಶುದ್ಧ ವಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಉಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಹೊದೆದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಶಕ್ತನಾದವನು ಅಘಮರ್ಷಣ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅತ್ಯಂತ ಅಶಕ್ತನು ಭಸ್ಮ ಅಥವಾ ರಜಸ್ಸು (ತುಲಸೀ ಮೂಲ ಧೂಳಿ) ಇವುಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ನಾತನು ಕೇಶವಾಯಸ್ವಾಹಾ, ನಾರಾಯಣಾಯಸ್ವಾಹಾ, ಮಾಧವಾಯ

ಸ್ವಾಹಾ, ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ಎಂದು ಕೈಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಮಧಸೂಧನಾಯ ನಮಃ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯನಮಃ ಎಂದು ತುಟಿಗಳನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಾಮನಾಯನಮಃ, ಶ್ರೀಧರಾಯನಮಃ, ಮುಖ ಮತ್ತು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು' ಹೃಷಿಕೇಶಾಯನಮಃ ಪದ್ಮನಾಭಾಯನಮಃ ಎಂದು ಎರಡು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವದು, ದಾಮೋದರಾಯನಮಃ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು. ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಮುಖ, ವಾಸುದೇವಾಯನಮಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ ಬಲ ಎಡದ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು, ಅನಿರುದ್ಧಾಯನಮಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯನಮಃ, ನೃಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು, ಅಚ್ಯುತಾಯನಮಃ, ನಾಭಿ, ಜನರ್ದನಾಯ ನಮಃ, ಎದೆ, ಹರಯೇನಮಃ, ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ಎರಡು ಹೆಗಲುಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಇದು ವೈಷ್ಣವಾಚಮನ, ಮೊದಲು ಓಂಕಾರ, ಚತುರ್ಥ್ಯಂತ ನಾಮ, ನಮಃ ಪದ, ಇವಿಷ್ಟು ಇರಬೇಕು. 'ಹಾಂ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ,'' ಹ್ರೀಂ ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಹೂಂ ಶಿವತತ್ತ್ವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಾಡುವ ಆಚಮನವು ಶೈವಾಚಮನವು. ''ಐಂ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಹ್ರೀಂ ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ,'' ''ಶ್ರೀಂ ಶಿವತತ್ತ್ವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ'' ಇದು ಶಕ್ತ್ಯಾಚಮನವು.

ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಗದಾಕಾರ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಂದಕಾಕಾರ, ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಬೇಕು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶಾರ್ಂಗ ಬಾಣ ಚಿಹ್ನೆ, ಇರಬೇಕು. ಕಿವಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ಎಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಭಿಯ ಸರಿಯಾದ ಹಿಂಭಾಗದ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ತಿಲಕ ಧಾರಣ ಆವಶ್ಯಕ. ತೀರ್ಥಮೃತ್ತಿಕೆ ಗೋಪೀಚಂದನಗಳಿಂದ ತಿಲಕಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಶೈವರು, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತತ್ಪುರುಷ, ಅಘೋರ, ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಈಶಾನ, ನಾಮಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಹಣೆ, ಹೆಗಲು, ಹೊಟ್ಟೆ, ಭುಜ, ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ ಧರಿಸಬೇಕು. ವೈದಿಕ ಸಂಧ್ಯೆಯನಂತರ ಮಂತ್ರಸಾಧಕನು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಲದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಾವಾಹನ, ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ, ಭೂಮಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ, ಅದೇ ಜಲದಿಂದ ಏಳುಬಾರಿ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಷಡಂಗ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿದು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಪೃಥ್ವಿಗಳ ಹಂ, ಯಂ, ರಂ ವಂ ಲಂ ಎಂಬ ಬೀಜ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಮೂಗಿನಹತ್ತಿರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇಡಾನಾಡಿಯಿಂದ ಆ ನೀರನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಪಿಂಗಳಾನಾಡಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನೆದುರು ವಜ್ರಮಯ ಶಿಲೆಯಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ 'ಫಟ್' ಎಂಬ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಆ ನೀರನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿಯಬೇಕು. ಇದೇ ಅಘಮರ್ಷಣ, ಸಕಲ ಪಾಪನಾಶಕ. ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ ಚಂದನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೂಲ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲಾಂತರ್ಗತ ನಾರಾಯಣನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ೧೦೮ ಅಥವಾ ೨೮ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪ ಮಾಡಿ ಗುಹ್ಯಾತಿಗುಹ್ಯ ಗೋಪ್ತ್ರೀ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ, ಇಷ್ಟದೇವತೆ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಇವರಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ''ಸಾಂಗಂ

ಸಾಯುಧಂ ವೈನತೇಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ'' ಎಂದು ಗರುಡ ತರ್ಪಣ, ನಾರದ, ಪರ್ವತ, ಜಿಷ್ಣು, ನಿಶಠ, ಉದ್ಧವ, ದಾರುಕ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ, ಶೈಲೇಯರನ್ನು ತರ್ಪಿಸಿ, ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ, ಕೈಕಾಲುತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಅಗ್ನಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾದಿ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಹೋಮಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ದ್ವಾರಪೂಜಾ. ನಂದ, ಸುನಂದ, ಚಂಡ, ಪ್ರಚಂಡ, ಪ್ರಬಲ, ಬಲ, ಭದ್ರ, ಸುಭದ್ರ, ಇವರು ವೈಷ್ಣವ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು. ನಂದಿ, ಭೃಂಗಿ, ರಿಟಿ, ಸ್ಕಂದ, ಗಣೇಶ, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ, ನಂದೀ ವೃಷಭ, ಮಹಾಕಾಲ ಇವರು ಶೈವ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ, ಮಾಹೇಶ್ವರೀ, ಕೌಮಾರಿ ವೈಷ್ಣವೀ, ವಾರಾಹೀ, ಇಂದ್ರಾಣಿ, ಚಾಮುಂಡಾ ಇವರು ಮಾತೃಕೆಯರು ಮತ್ತು ದ್ವಾರಪಾಲಿಕೆಯರು. ಆಯಾ ಹೆಸರಿನ ಮೊದಲನೆಯ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರ ಹಚ್ಚಿ ಚತುರ್ಥಿಅಂತವಾಗಿ 'ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದು. ಉದಾ - ನಂ ನಂದನಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯಾದಿ.

ವೈಷ್ಣವ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ

ಕೀರ್ತಿ ಸಹಿತ ಕೇಶವ, ಕಾಂತಿ ಸಹಿತ ನಾರಾಯಣ, ತುಷ್ಟಿ ಸಹಿತ ಮಾಧವ, ಪುಷ್ಟಿ ಸಹಿತ ಗೋವಿಂದ, ಧೃತಿ ವಿಷ್ಣು, ಶಾಂತಿ ಮಧುಸೂದನ, ಕ್ರಿಯಾ ವಿಕ್ರಮ, ದಯಾವಾಮನ, ಮೇಧಾಶ್ರೀಧರ, ಹರ್ಷಾಹೃಷಿಕೇಶ, ಶ್ರದ್ಧಾಪದ್ಮನಾಭ, ಲಜ್ಜಾದಾಮೋದರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಸುದೇವ, ಸರಸ್ವತೀ ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರೀತಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ರತಿ ಅನಿರುದ್ಧ, ಜಯಾಚಕ್ರೀ, ದುರ್ಗಾಗದೀ, ಪ್ರಭಾಶಾಂಗೀ, ಸತ್ಯಾಖಡ್ಗೀ, ಚಂಡಾಶಂಖೀ, ವಾಣಿಹಲೀ, ವಿಲಾಸಿನೀಮುಸಲೀ, ವಿಜಯಾಶೂಲಿ, ವಿರಜಾಪಾಳಿ, ವಿಶ್ವಾಅಂಕುಶೀ, ವಿನದಾಮುಕುಂದ, ಸುನಂದಾನಂದಜ, ಸ್ಮೃತಿನಂದೀ, ವೃದ್ಧಿನರ, ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಹಿತನರಕಜಿತ್, ಶುದ್ಧಿಹರಿ, ಬುದ್ಧಿಕೃಷ್ಣ, ಭುಕ್ತಿಸತ್ಯ, ಮುಕ್ತಿ - ಸಾತ್ವಿಕ, ಕ್ಷಮಾಶೌರಿ, ರಮಾಸೂರ, ಉಮಾಜನಾರ್ದನ, ಕ್ಲೇದಿನೀ ಭೂದರ, ಕ್ಲಿನ್ನಾ ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿ, ವಸುಧಾ-ವೈಕುಂಠ, ವಸುದಾಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಪರಾಬಲೀ, ಪರಾಯಣಾಬಲಾನುಜ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಬಾಲ, ಸಂಧ್ಯಾವೃಷಹಂತೃ, ಪ್ರಜ್ಞಾವೃಷ, ಪ್ರಭಾಹಂಸ, ನಿಶಾವರಾಹ, ಧಾರಾವಿಮಲ, ವಿದ್ಯುತ್ - ನೃಸಿಂಹ, ಎಂಬ ಪತ್ನೀ ಸಹಿತ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ನಾರಾಯಣೋ ಋಷಿಃ, ಅಮೃತಾದ್ಯಾಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ, ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ'' ಎಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳುವುದು. ಕಲಶ ದರ್ಪಣ ಚಕ್ರಾದಿ ಆಯುಧಶೋಭಿತ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತ, ವಿದ್ಯುತ್ ಸಮಾನಅಂಗಕಾಂತಿಯುಕ್ತ, ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಭೂಷಿತ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದು.

ಹ್ರೀಂ ಶ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಸಂಪುಟಿತವಾಗಿ ಅಕಾರಾದಿಗಳ ನ್ಯಾಸ ಹೀಗೆ - ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಹ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಶ್ರೀಂ ಹ್ರೀಂ ಕೇಶವಕೀರ್ತಿಭ್ಯಾಂನಮಃ (ಹಣೆಯಲ್ಲಿ) ಹೀಗೆ ನ್ಯಾಸ. ಅ ಹಣೆ, ಆ ಮುಖ, ಇ ಈ ಬಲ - ಎಡಗಣ್ಣುಗಳು. ಉ ಊ ಬಲ - ಎಡಕಿವಿಗಳು, ಋ ೠ ಬಲ - ಎಡ ಮೂಗು, ಲೃ, ಲೄ ಬಲ-ಎಡ ಕಪೋಲಗಳು, ಏ ಐ ಮೇಲು - ಕೆಳಗಿನ ತುಟಿಗಳು, ಓ ಔ ಮೇಲೆ - ಕೆಳಗಿನ ಹಲ್ಲುಗಳು, ಅಂ ನಾಲಿಗೆಯ ಬುಡ, ಅಃ ಕತ್ತು, ಬಲತೋಳು ಕ ವರ್ಗ, ಎಡತೋಳು ಚ ವರ್ಗ, ಟ-ತ ವರ್ಗಗಳು ಎರಡು ಕಾಲುಗಳು, ಪ-ಫ ಎಡಬಲ ಹೊಟ್ಟೆ, ಬ ಬೆನ್ನು, ಭ ನಾಭಿ, ಮ ಹೃದಯ, ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ ಸಪ್ತ ಧಾತುಗಳು, ಹ ಪ್ರಾಣ, ಳ ಆತ್ಮ, ಕ್ಷ ಶ್ರೋಧ:- ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ

ಆಯಾ ದೇವತೋಪಾಸಕರು ಶೈವ, ಗಾಣಪತ್ಯ, ಕಲಾಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಆಯಾ ದೇವತಾಭಕ್ತರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಂಗನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ದೇವಪೂಜಾ ವಿಧಿ

ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೋಣ ಅಥವಾ ಷಟ್‌ಕೋಣ ಮಂಡಲ ರಚಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಜಲತುಂಬಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪಾದೀ ಪೀಠ ಇಡುವುದು. ಶಂಖ ಪೂಜೆ, ಕಲಶಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಾಪ್ರದರ್ಶನ ಅವಶ್ಯಕ. ಶಂಖ ಮುಸಲ, ಚಕ್ರ, ಪರಮೀಕರಣ, ಮಹಾಮುದ್ರಾ, ಗಾರುಡಿ, ಗಾಲಿನೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಮುದ್ರೆಗಳಿವೆ. ಪೀಠ ಪೂಜೆಯನಂತರ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಶಾಲಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನ ವಿಸರ್ಜನಗಳಿಲ್ಲ.

''ಸಾಲಿಗ್ರಾಮೇ ಸ್ಥಾಪಿತಾಯಾಂ ನಾವಾಹನ ವಿಸರ್ಜನೇ.'' ಇಷ್ಟ ದೇವತಾ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ.

ಯಸ್ಯ ದರ್ಶನಮಿಚ್ಛಂತಿ ದೇವಾಃ ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಯೇ।
ತಸ್ಮೈ ತೇ ಪರಮೇಶಾಯ ಸ್ವಾಗತಂ ಸ್ವಾಗತಂ ಚ ತೇ॥

ಕೃತಾರ್ಥೋಽ ನುಗೃಹಿತೋಽ ಸ್ಮಿ ಸಫಲಂ ಜೀವಿತಂ ಮಮ।
ಆಗತೋ ದೇವ ದೇವೇಶ ಸುಖಾಗತಮಿದಂ ಪುನಃ॥

ದೇವತೆಗಳೂ ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳು, ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಸ್ವಾಗತ, ನಾನು ಧನ್ಯ, ನನ್ನ ಜೀವನ ಸಫಲ. ದೇವದೇವನು ಬಂದನು. ನಿನಗೆ ಪುನಃಪುನಃ ಸುಸ್ವಾಗತ. ಆನಂತರ ಪಾದ್ಯ ಅರ್ಘ್ಯ, ಆಚಮನೀಯ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಪುನರಾಚಮನೀಯ ಸ್ನೇಹೋ- ದ್ವರ್ತನ, ಸ್ನಾನ, ಅಭಿಷೇಕ, ವಸ್ತ್ರ, ಉತ್ತರೀಯ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಅಲಂಕಾರ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ ಈ ಉಪಚಾರ ಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯಾಗಲಿ, ತುಳಸಿ, ದವನ, ಕಮಲ, ಮರಗು ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ, ಗರಿಕೆ, ಅಪಾಮಾರ್ಗ, ಇವು ಪೂಜೆಗೆ ಉತ್ತಮ. ಹೂವುಗಳು, ತುಲಸಿಯು ಸದಾ ಶುದ್ಧ, ಧೂಪ, ದೀಪ ನೈವೇದ್ಯ, ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಆವರಣ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಚ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಉರಸಾ ಶಿರಸಾ ದೃಶಾ।
ಮನಸಾ ವಚಸಾ ಚೇತಿ ಪ್ರಣಾಮೋಽಷ್ಟಾಂಗ ಈರಿತಃ॥

ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಸಾಂಘ್ರಿ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಶಿರಸಾ ವಚಸಾ ಪಿ ವಾ।
ಪಂಚಾಂಗಕಃ ಪ್ರಣಾಮಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪೂಜಾಯಾಂ ಪ್ರವರಾವುಭೌ॥

ಎರಡು ತೋಳು, ಎರಡು ಕಾಲು, ಎರಡು ಮೊಣಕಾಲು, ಎದೆ, ತಲೆ, ದೃಷ್ಟಿ, ಮನಸ್ಸು ಮಾತು ಈ ಎಂಟರಿಂದ ಮಾಡುವ ಪ್ರಣಾಮ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ. ಎರಡು ತೋಳು, ಎರಡು ಮೊಣಕಾಲು, ತಲೆ ಅಥವಾ ಮಾತು ಇವುಗಳ ಪ್ರಣಾಮ ಪಂಚಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೇ ಆಗಿವೆ. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಶಿವನಿಗೆ ಅರ್ಧ, ದುರ್ಗಾದೇವಿಗೆ ಒಂದು ಗಣೇಶನಿಗೆ ಮೂರು. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಏಳು.

ಮಾಂ ಮದೀಯಂ ಚ ಸಕಲಂ ವಿಷ್ಣವೇತೇ ಸಮರ್ಪಯೇ ಓಂ ತತ್ಸತ್ ।

ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಅಜ್ಞಾನಾದ್ವಾ ಪ್ರಮಾದಾದ್ವಾ ವೈಕಲ್ಯಾತ್ ಸಾಧನಸ್ಯ ವಾ ।
ಯನ್ನೂನ ಮತಿರಿಕ್ತಂ ಚ ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಂತು ಮರ್ಹಸಿ ॥

ಆವಾಹನಂ ನ ಜಾನಾಮಿ ನ ಜಾನಾಮಿ ವಿಸರ್ಜನಂ ।
ಪೂಜಾಂ ಚೈವ ನ ಜಾನಾಮಿ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥

ಭಗವನ್, ಅಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಮಾದ, ಸಾಧನಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿ ಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ನನಗೆ ಆವಾಹನ ತಿಳಿಯದು, ವಿಸರ್ಜನ ಪೂಜೆಗಳೂ ತಿಳಿಯವು. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷಮಿಸು. ಅನಂತರಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದೇವತಾವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡಿ

ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯು ಹರಣಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿ ವಿನಾಶನಂ ।
ಸರ್ವ ಪಾಪಕ್ಷಯಕರಂ ವಿಷ್ಣು ಪಾದೋದಕಂ ಶುಭಂ ॥

ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುನಾಶಕ, ಸಮಸ್ತ ರೋಗ ಪರಿಹಾರಕ, ಸರ್ವಪಾಪ ಕ್ಷಯಕರ ವಿಷ್ಣು ತೀರ್ಥ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಮೂರು ಬಾರಿ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಿವ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ನೈವೇದ್ಯವು ಗ್ರಹಣ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ, ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಿವೇದಿತವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ.

ಪೂಜೆ ಐದು ವಿಧ

೧. ಆತುರೀ ಪೂಜಾ:- ರೋಗಾದಿಯುಕ್ತ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ನಾನ ಜಪಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆಯ ಪೂಜೆ ಪ್ರತಿಮೆ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲ ದರ್ಶನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಸ್ಮರಣ ಪೂರ್ವಕ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ರೋಗನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಗುರು ಪೂಜೆಗೈದು ಪೂಜಾ ವಿಚ್ಛೇದ ದೋಷವು ನನಗೆ ಬರದಿರಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಅನಂತರ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಇದು ಆತುರೀ ಪೂಜಾ.

೨. ಸೌತಿಕೀ ಪೂಜಾ:- ಜಾತಾಶೌಚ ಮೃತಾಶೌಚಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮನಸಾ ಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೂತಕ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಗುರುಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಮಾನಸೀಂ ತು ಕೃತ್ವಾ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಮನಸೈವ ಯಜೇದ್ದೇವಂ ಮನಸೈವ ಜಪೇನ್ಮನುಮ್ ॥
ನಿವೃತ್ತೇ ಸೂತಕೇ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಚ ಗುರುಂ ದ್ವಿಜಾನ್ ।
ತೇಷಾಮನುಜ್ಞಾಮಾದಾಯ ತತೋ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ರಮ ಚರೇತ್ ॥

೩. ತ್ರಾಸೀ ಪೂಜಾ:- ದುಷ್ಟರಿಂದ ತ್ರಾಸ ಉಂಟಾದಾಗ ಲಭ್ಯವಾದಷ್ಟು ಉಪಚಾರ ಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಮಾನಸಿಕ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದೇ ತ್ರಾಸೀ ಪೂಜಾ.

೪. ಸಾಧನಾऽಭಾವಿನೀ:- ಪೂಜಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಾಗ, ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪತ್ರ, ಪುಷ್ಪ, ಫಲಗಳಿಂದ, ಅಥವಾ ಮಾನಸಿಕ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು.

೫. ದೌರ್ಬೋಧೀ:- ಹೆಂಗಸು, ಮುದುಕ, ಬಾಲಕ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ. ದೇವ ಪೂಜಾನಂತರ ಬಲಿ ಹರಣ ವೈಶ್ವ ದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವುದು. ತಾನೂ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆಚಮನ, ಮುಖ ಶುದ್ಧಿ (ತಾಂಬೂಲ ಚರ್ವಣ) ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪುರಾಣಶ್ರವಣ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮುಖ್ಯ ಕಲ್ಪವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಳ್ಳವನು ಅನುಕಲ್ಪವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಾರದು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೬

''ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬುದೇ ನಾರಾಯಣ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ. ಸಾಧ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಋಷಿ, ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು. ವಿಷ್ಣು ದೇವತೆ ಓಂ ಬೀಜ, ನಮಃಶಕ್ತಿ. ಮನೋರಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗ. 'ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ, ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ, ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್, ದ್ಯೂಲ್ಕಾಯ (ಅತ್ಯುಲ್ಕಾಯ) ಕವಚಾಯ ಹುಂ, ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್. ಇದೇ ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸ. ಮಂತ್ರದ ಆರು ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಷಡಂಗ ನ್ಯಾಸ ಗೈದು ಉಳಿದ ಎರಡು ವರ್ಣಗಳಿಂದ, ಹೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಬೆನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಓಂ ನಮಃ ಸುದರ್ಶನಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್' ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರದ ಸುದರ್ಶನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದಿಗ್ಬಂಧನ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಭೂತಿ ಪಂಜರವೆಂಬ ದಶಾವೃತ್ತಿಮಯನ್ಯಾಸವಿದೆ. ಮೂಲಮಂತ್ರದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಮೂಲಾಧಾರ, ಹೃದಯ, ಮುಖ, ಎರಡು ಭುಜಗಳು, ಎರಡು ಪಾದಗಳ ಮೂಲಭಾಗ, ನಾಸಿಕಾ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ - ಇದು ಪ್ರಥಮಾವೃತ್ತಿ. ಕಂಠ, ಹೊಕ್ಕಳು, ಹೃದಯ, ಎರಡು ಸ್ತನಗಳು, ಪಾರ್ಶ್ವಭಾಗ, ಹಿಂಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವೇ ದ್ವಿತೀಯಾವೃತ್ತಿ. ತಲೆ, ಮುಖ, ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು. ಎರಡು ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ - ಇದು ತೃತೀಯಾವೃತ್ತಿ. ಎರಡು ಭುಜಗಳು, ಎರಡು ಕಾಲುಗಳ ಬೆರಳುಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ನ್ಯಾಸವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ, ಧಾತು, ಪ್ರಾಣ, ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ. ತಲೆ, ಕಣ್ಣು, ಮುಖ, ಹೃದಯ, ಹೊಟ್ಟೆ, ತೊಡೆ, ಜಂಘಾ, ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ೬, ೭, ೮ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯು. ಹೃದಯ, ಹೆಗಲು, ತೊಡೆ, ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ೪ ವರ್ಣಗಳ ನ್ಯಾಸವು, ಚಕ್ರ, ಶಂಖ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ ಮುದ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ೪ ವರ್ಣಗಳ ನ್ಯಾಸವು ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ. ಇದನ್ನು ವಿಭೂತಿ ಪಂಜರನ್ಯಾಸ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರ್ತಿ ಪಂಜರನ್ಯಾಸವು ಈ ರೀತಿ ೧) ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಓಂ ಅಂ ಕೇಶವಾಯ ಧಾತ್ರೇನಮಃ

ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಓಂ ನಂ ಆಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅರ್ಯಮ್ಣೆ ನಮಃ

೩) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಓಂಮೋಂಇಂಮಾಧವಾಯ ಮಿತ್ರಾಯನಮಃ, ೪) ಕಂಠಕೂಪದಲ್ಲಿ ಓಂ ಭಂಈಂಗೋವಿಂದಾಯವರುಣಾಯನಮಃ,೫) ಬಲಪಾರ್ಶ್ವ ಓಂಗಂಉಂವಿಷ್ಣವೇಅಂಶವೇ ನಮಃ, ೬) ಬಲ ಹೆಗಲು ಓಂ ವಂ ಊಂ ಮಧುಸೂಧನಾಯ ಭಗಾಯನಮಃ೭) ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಬಲಭಾಗ ಓಂ ತೇ ಏಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ವಿವಸ್ವತೇ ನಮಃ೮) ಎಡಪಾರ್ಶ್ವ - ಓಂ ವಾಂ ಐಂ ವಾಮನಾಯ ಇಂದ್ರಾಯನಮಃ ೯) ಎಡಹೆಗಲು ಓಂ ಸುಂ ಓಂ ಶ್ರೀಧರಾಯ ಪೂಷ್ಣೇನಮಃ ೧೦) ಕತ್ತಿನ ಎಡಭಾಗ ಓಂ ದೇಂ ಔಂ ಹೃಷಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ ೧೧) ಬೆನ್ನು ಓಂ ವಾಂ ಅಂ ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ತ್ವಷ್ಣೇ ನಮಃ೧೨) ಹೆಕ್ಕತ್ತು (ಮಣಿಶಿರ) ಓಂ ಯಂ ಅಃ ದಾಮೋದರಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ. ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ಪೂರ್ಣನ್ಯಾಸ, ಕಿರೀಟ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವ್ಯಾಪಕನ್ಯಾಸ. (ಓಂ) 'ಕಿರೀಟಕೇಯೂರ ಹಾರ ಮಕರಕುಂಡಲ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಂಭೋಜ ಹಸ್ತ ಪೀತಾಂಬರಧರ ಶ್ರೀ ವತ್ಸಾಂಕಿತವಕ್ಷಃಸ್ಥಲ ಶ್ರೀ ಭೂಮಿ ಸಹಿತ, ಸ್ವಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ದೀಪ್ತಾಕಾರಾಯಸಹಸ್ರಾದಿತ್ಯತೇಜಸೇನಮಃ' ಇದು(೨೫) ಅಕ್ಷರಗಳಕಿರೀಟಮಂತ್ರ.

ಉದ್ಯತ್ ಕೋಟ್ಯರ್ಕಸದೃಶಂ ಶಂಖಂ ಚಕ್ರಂ ಗದಾಂಬುಜಂ ।
ದಧತಂ ಚ ಕರೈರ್ಭೂಮಿ ಶ್ರೀಭ್ಯಾಂ ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಯಾಂಚಿತಂ ॥

ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಸಂ ಭ್ರಾಜತ್ ಕೌಸ್ತುಭಾಮುಕ್ತ ಕಂಧರಂ ।
ಹಾರಕೇಯೂರ ವಲಯಾಂಗದಂ ಪೀತಾಂಬರಂ ಸ್ಮರೇತ್ ॥

ಉದಯಿಸುವ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯರ ಕಾಂತಿ, ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ. ಭೂ-ಶ್ರೀದೇವಿಯರು ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ, ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ, ಹಾರ, ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದಾದಿ ದಿವ್ಯಾಭರಣ, ಪೀತಾಂಬರ ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಲಕ್ಷ ಜಪ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂದ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ. ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂದ ಮಂತ್ರ ಶುದ್ಧಿ, ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ. ನಾಲ್ಕು ರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಐದರಿಂದ ನಿರ್ಮಲ ಜ್ಞಾನ, ಆರರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿ. ಏಳರಿಂದ ವಿಷ್ಣುಸಾರೂಪ್ಯ. ೮ ಲಕ್ಷಜಪ ಮುಗಿಯುವಾಗ ಪರಮಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ದಶಾಂಶಹೋಮ, ಪೀಠಪೂಜೆ - ಮಂಡೂಕಾಯನಮಃ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ವಿಮಲಾ, ಉತ್ಕರ್ಷಣಿ - ಜ್ಞಾನಾ, ಕ್ರಿಯಾ, ಯೋಗಾ, ಪ್ರಹ್ವೀ, ಸತ್ಯಾ, ಈಶಾನಾ, ಅನುಗ್ರಹಾ ಎಂಬ ಒಂಭತ್ತು ಪೀಠಶಕ್ತಿಗಳು, ''ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ಸರ್ವ ಭೂತಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಸರ್ವಾತ್ಮ ಸಂಯೋಗ ಯೋಗ ಪದ್ಮ ಪೀಠಾಯ ನಮಃ'' ಇದು ಮೂವತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಪೀಠಮಂತ್ರ. ಕಮಲವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಅದರ ಕೇಸರಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಅಂಗಗಳ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟದಲ ಕಮಲದ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಲಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧರನ್ನೂ ಆಗ್ನೇಯಾದಿ ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ,ಶ್ರೀ, ರತಿ, ಸರಸ್ವತಿಯರೆಂಬ ಅವರ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಾಸುದೇವ, ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿ, ಸಂಕರ್ಷಣ ಪೀತವರ್ಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ತಮಾಲ ಶ್ಯಾಮ, ಅನಿರುದ್ಧ, ಇಂದ್ರನೀಲಕಾಂತಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಪೀತಾಂಬರಧರರೂ, ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಗದಾ-ಪದ್ಮ ಧರಿಸಿರುವ ಚತುರ್ಭುಜರು. ಶಾಂತಿಯ ವರ್ಣ ಬಿಳಿ. ಶ್ರೀಯ ವರ್ಣ

ಬಂಗಾರದ್ದು. ಸರಸ್ವತೀ ಹಾಲಿನಂತೆ ಇರುವಳು. ರತಿಯು ಗರಿಕೆಯ ಹುಲ್ಲಿನಂತೆ ಹಸುರು. ಕಮಲದಲಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಚಕ್ರ. ಬಿಳೀ ಬಣ್ಣದ ಶಂಖ, ಹಳದೀ ಬಣ್ಣದ ಗದೆ, ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದ ಕಮಲ, ಶ್ಯಾಮ ವರ್ಣದ ಕೌಸ್ತುಭ, ಕಪ್ಪಾದ ಮುಸಲ, ಬಿಳಿಯ ಖಡ್ಗ 'ಉಜ್ವಲ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಇವುಗಳ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತಿರುವ ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣದ ಗರುಡನು ದೇವರ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಬಣ್ಣದ ಶಂಖ ನಿಧಿ, ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ ವರ್ಣದ ಪದ್ಮನಿಧಿ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಪೂಜೆ. ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣದ ವಿಘ್ನೇಶನನ್ನೂ ನೈಋತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮ ವರ್ಣದ ಆರ್ಯನನ್ನೂ ವಾಯವ್ಯ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮ ವರ್ಣದ ದುರ್ಗೆಯನ್ನೂ, ಈಶಾನ್ಯ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಸ್ಕಂದನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಹೊರಗಡೆ ಆಯುಧಸಹಿತರಾದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ದೂರ್ವಾದಲ ಶ್ಯಾಮಲೆಯಾದ ಭತ್ತದ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಧರಣೀ ದೇವಿಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರ ಸಮಾನೆಯಾದ ವೀಣಾಪುಸ್ತಕ ಧಾರಿಣಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಬಾರಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಜಲಪಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ,ರೋಗ ಪರಿಹಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯ ಗ್ರಹಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಘೃತವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಪಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಧಾರಣ ಶಕ್ತಿ' ಕವಿತ್ವ, ವಾಕ್-ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವು ನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರವು.

'ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ, ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹೀ, ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' ಇದು ವಿಷ್ಣು ಗಾಯತ್ರೀ, ಸಮಸ್ತ ಪಾಪನಾಶಕ. **'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ'** ಇದು ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ.

ಶ್ರೀ ರಾಮ, ಸೀತಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಮಂತ್ರಗಳು

ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ರಾಮ್-ರಾಮಾಯನಮಃ' ಇದು ರಾಮ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಋಷಿ. ಶ್ರೀರಾಮನು ದೇವತೆ. ರಾಮ್ ಬೀಜ, ನಮಃ ಶಕ್ತಿ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಗೋಸ್ಕರ ಇದರ ವಿನಿಯೋಗ.

ಕಾಲಾಂಭೋಧರ ಕಾಂತಿಂ ಚ ವೀರಾಸನ ಸಮಾಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಂ ದಕ್ಷ ಹಸ್ತೇ ದಧತಂ ಜಾನುನೀ ಪರಮ್ ॥
ಸರೋರುಹ ಕರಾಂ ಸೀತಾಂ ವಿದ್ಯುದಾಭಾಂ ಚ ಪಾರ್ಶ್ವಗಾಂ ॥
ಪಶ್ಯಂತೀಂ ರಾಮ ವಕ್ತ್ರಾಬ್ಜಂ ವಿವಿಧಾಕಲ್ಪ ಭೂಷಿತಾಮ್ ॥

ಮೋಡದಂತಹ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ವೀರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಎಡಗೈಯನ್ನು ಎಡಮೊಣಕಾಲು ಮೇಲಿಟ್ಟಿರುವವನು ರಾಮ. ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯ ವಿವಿಧಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾದ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಸೀತೆ ಇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆರು ಲಕ್ಷ ಜಪಿಸಿ, ಕಮಲಗಳಿಂದ ದಶಾಂಶ ಹೋಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. 'ಶ್ರೀ ಸೀತಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ' ಇದು ಜಾನಕೀ ಮಂತ್ರ. ರಾಮನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ

ಶಾರ್ಙ್ಗ ಧನುಸ್ಸಿನ ಪೂಜೆ, ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳ ಪೂಜೆ, ಸುತ್ತಲೂ ಹನುಮಂತ, ಸುಗ್ರೀವ, ಭರತ, ವಿಭೀಷಣ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಅಂಗದ ಶತ್ರುಘ್ನ, ಜಾಂಬವಂತ ಇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹನುಮಂತನು ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಎದುರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದಾನೆ. ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನರು ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಛತ್ರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಷ್ಟದಲ ಪದ್ಮದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಜಯಂತ, ವಿಜಯ, ಸುರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲ, ಅಕೋಪ, ಧರ್ಮಪಾಲ ಮತ್ತು ಸುಮಂತ್ರರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಯುಧ ಸಹಿತ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಗರಿಕೆಯಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಿದರೆ ರೋಗ ಪರಿಹಾರ. ಕೆಂಪು ಕಮಲಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಿದರೆ ಬಯಸಿದಷ್ಟು ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಮುತ್ತುಗದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಿದರೆ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ರಾಮ ಷಡಕ್ಷರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತವಾದ ಜಲವನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷ ಪಾನ ಮಾಡಿದವನು 'ಕವಿಸಮ್ರಾಟ್' ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿದರೆ ರೋಗ ಶಾಂತಿ. ರೋಗ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಈ ಮಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೋಮಿಸಿದರೆ ರೋಗ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಲನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತ, ನದೀ ತಟದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗೋಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮಂತ್ರ ಜಪಮಾಡಿ ಘೃತ ಸಹಿತವಾದ ಕ್ಷೀರ ಪಾಯಸದಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮನುಷ್ಯನು ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ. 'ಓಂ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ' ಓಂ ರಾಮಭದ್ರಾಯ ನಮಃ' ಇವೆರಡು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳು. ಇವುಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಜೋಡಿಸಿದರೆ ನವಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಗಳಾಗುತ್ತವೆ. 'ಹುಂ ಜಾನಕೀ ವಲ್ಲಭಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' ಇದು ದಶಾಕ್ಷರ ರಾಮ ಮಹಾಮಂತ್ರ.

ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರೇ ರತ್ನ ಚಿತ್ರ ಸೌವರ್ಣ ಮಂಡಪೇ ।
ಮಂದಾರಪುಷ್ಪೈರಾಬದ್ಧ ವಿತಾನೇ ತೋರಣಾನ್ವಿತೇ ॥

ಸಿಂಹಾಸನ ಸಮಾಸೀನಂ ಪುಷ್ಪಕೋಪರಿ ರಾಘವಮ್ ।
ರಕ್ಷೋಭಿ ರ್ಹರಿಭಿ ರ್ದೇವೈಃ ಸುವಿಮಾನ ಗತೈಃ ಶುಭೈಃ ॥

ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನಂ ಮುನಿಭಿಃ ಪ್ರಹ್ವೈಶ್ಚ ಪರಿಸೇವಿತಮ್ ॥
ಸೀತಾಲಂಕೃತ ವಾಮಾಂಗಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೋಪಶೋಭಿತಮ್ ॥

ಶ್ಯಾಮಂ ಪ್ರಸನ್ನ ವದನಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ।

ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರದಲ್ಲಿ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಸುವರ್ಣ ಮಂಟಪ ಒಂದಿದೆ. ಮಂದಾರ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು, ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಮಂಟಪದ ಒಳಗೆ ಇರುವ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ವಾನರರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೀತೆ, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ಯಾಮ, ಪ್ರಸನ್ನವದನ ಸರ್ವಾಭರಣಾಲಂಕೃತ

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಬಾರಿ ಜಪಿಸಿ, ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ದಶಾಂಶ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಋಷಿ, ವಿರಾಟ್ ಛಂದಸ್ಸು - ರಾಕ್ಷಸಮರ್ದನ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಚಂದ್ರನೇ ದೇವತೆ. 'ರಾಮಾಯ ಧನುಷ್ಪಾಣಯೆ ಸ್ವಾಹಾ' ಇದು ದಶಾಕ್ಷರ ರಾಮ ಮಂತ್ರ (ಓಂ) 'ನಮೋ ಭಗವತೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ-' ಅಥವಾ ರಾಮ ಭದ್ರಾಯ ಇದು ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ರಾಮಮಂತ್ರ. ಶ್ರೀ ರಾಮ ಜಯ ರಾಮ ಜಯ ಜಯ ರಮ ಇದು ಹದಿಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳ ರಾಮ ಮಂತ್ರ. 'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ರಾಮಾಯ ಮಹಾ ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ಇದು ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಂತ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿ ಧೃತಿ ಛಂದಸ್ಸು, ಶ್ರೀ ರಾಮನೇ ದೇವತೆ.

ನಿಶ್ಯಾಣ ಭೇರೀ ಪಟಹ ಶಂಖ ತೂರ್ಯಾದಿ ನಿಸ್ವನೈಃ।
ಪ್ರವೃತ್ತ ನೃತ್ಯೇ ಪರಿತೋ ಜಯ ಮಂಗಲ ಭಾಷಿತೇ ॥
ಚಂದನಾಗರು ಕಸ್ತೂರೀ ಕರ್ಪೂರಾದಿ ಸುವಾಸಿತೇ।
ಸಿಂಹಾಸನೇ ಸಮಾಸೀನಂ ಪುಷ್ಪಕೋಪರಿ ರಾಘುವಂ ॥
ಸೌಮಿತ್ರಿ ಸೀತಾಸಹಿತಂ ಜಟಾಮುಕುಟ ಶೋಭಿತಂ।
ಚಾಪಬಾಣಧರಂ ಶ್ಯಾಮಂ ಸಸುಗ್ರೀವ ವಿಭೀಷಣಂ
ಹತ್ವಾ ರಾವಣ ಮಾಯಾಂತಂ ಕೃತ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ರಕ್ಷಣಂ ॥

ರಾವಣ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಸಮಯ. ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತನಾದ ರಾಮ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಟಾಮುಕುಟ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧನುರ್ಬಾಣ, ಶ್ಯಾಮ ವರ್ಣಅವನದು. ವಿಜಯ ಸೂಚಕವಾದ, ನಿಸ್ಸಾಣ, ಭೇರೀ, ಶಂಖ, ನಗಾರಿ, ತುತ್ತೂರಿ, ಧ್ವನಿ ಸಹಿತವಾದ ನೃತ್ಯ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಜಯಕಾರ ಮಂಗಲ ಸ್ತೋತ್ರ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂದನ, ಅಗುರು ಕಸ್ತೂರೀ, ಕರ್ಪೂರಾದಿಗಳ ಸುವಾಸನೆಯು ಹರಡುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಧ್ಯಾನ ಹದಿನೆಂಟು ಲಕ್ಷ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಘೃತ ಮಿಶ್ರಿತ ಕ್ಷೀರಪಾಯಸದಿಂದ ದಶಾಂಶ ಹೋಮ.

ಓಂ ರಾಂ ಶ್ರೀಂ ರಾಮಭದ್ರ, ಮಹೇಷ್ವಾಸ ರಘುವೀರನೃಪೋತ್ತಮ।
ದಶಾಸ್ಯಾಂತಕ ಮಾಂ ರಕ್ಷ ದೇಹಿಮೇ ಪರಮಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ॥

ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಂತ್ರ. ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಮಂತ್ರ ಜಪ. ಕ್ಷೀರಪಾಯಸದಿಂದ ಹೋಮ. 'ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಶ್ರೀಂ ಶ್ರೀಂ ದಾಶರಥಾಯ ನಮಃ' ಇದು ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಂತ್ರ. 'ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥಾಯ ನಮಃ' ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ. 'ರಾಮಾಯ ನಮಃ' ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ. 'ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' 'ರಾಮ ಭದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' ಸಪ್ತಾಕ್ಷರ ಇವೆರಡು ಮಂತ್ರಗಳು 'ರಾಂ' ಇದು ಏಕಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ.

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಸೇವ್ಯಾಯ ರಾಮಾಯಾಕುಂಠ ತೇಜಸೇ।
ಉತ್ತಮ ಶ್ಲೋಕ ಧುರ್ಯಾಯ ನ್ಯಸ್ತ ದಂಡಾರ್ಪಿತಾಂಘ್ರಯೇ ॥

ಇದು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಂತ್ರ. ''ದಾಶರಥಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ, ಸೀತಾ ವಲ್ಲಭಾಯ ಧೀಮಹಿ, ತನ್ನೋರಾಮಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್'' ಇದು ರಾಮ ಗಾಯತ್ರೀ.

'ಶ್ರೀಂ ಸೀತಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ' ಇದು ಸೀತಾ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಋಷಿ. ಶ್ರೀಂ ಬೀಜ, ಸ್ವಾಹಾ ಶಕ್ತಿ.

ತತೋ ಧ್ಯಾಯೇನ್ಮಹಾದೇವೀಂ ಸೀತಾಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪೂಜಿತಾಂ ।
ತಪ್ತಹಾಟಕವರ್ಣಾಭಾಂ ಪದ್ಮಯುಗ್ಮಾಂ ಕರದ್ವಯೇ ॥

ಸದ್ರತ್ನ ಭೂಷಣ ಸ್ಫೂರ್ಜದ್ ದಿವ್ಯದೇಹಾಂ ಶುಭಾತ್ಮಿಕಾಂ ।
ನಾನಾವಸ್ತ್ರಾಂ ಶಶಿಮುಖೀಂ ಪದ್ಮಾಕ್ಷೀಂ ಮುದಿತಾಂತರಾಂ ।

ಪಶ್ಯಂತೀಂ ರಾಘವಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ಶಯ್ಯಾಯಾಂ ಷಡ್ಗುಣೇಶ್ವರೀಂ ॥

'ಸೀತೆಯ ಧ್ಯಾನವಿದು. ಸೀತೆಯ ಕಾಂತಿ ಪುಟಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದ್ದು. ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಮಲಗಳು, ರತ್ನಮಯ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ದಿವ್ಯದೇಹ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾನಾವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಿತಳಾದ ದೇವಿಯ ಮುಖವು ಚಂದ್ರನನ್ನು ನಾಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಮಲದಂತೆ. ಅಂತಃಕರಣವು ಆನಂದೋಲ್ಲಸಿತ: ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನಳವಳು, ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆರುಲಕ್ಷ ಮಂತ್ರ ಜಪ. ಕಮಲಗಳಿಂದ ದಶಾಂಶ ಹೋಮ. ಇದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. 'ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ ನಮಃ' ಇದು ಸಪ್ತಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ, ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಋಷಿ. ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ದೇವತೆ.

ದ್ವಿಭುಜಂ ಸ್ವರ್ಣ ರುಚಿರತನುಂ ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಂ ।
ಧನುರ್ಬಾಣಕರಂ ರಮಸೇವಾಸಂಸಕ್ತಮಾನಸಂ ॥

''ಎರಡು ಭುಜಗಳು, ಚಿನ್ನದಂತಹ ಮೈಬಣ್ಣ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳು. ರಾಮಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಮಾನಸ.'' ಇಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಏಳು ಲಕ್ಷ ಜಪ. ಮಧುಪ್ಲುಡ ಪಾಯಸದಿಂದ ಹೋಮ. ಸಾವಿರದಎಂಟು ಅಥವಾ ನೂರಎಂಟು 'ಭಂ ಭರತಾಯ ನಮಃ' 'ಶಂ ಶತ್ರುಘ್ನಾಯನಮಃ' ಇವೆರಡು ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರ ಮಂತ್ರಗಳು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಆರವತ್ತಾರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಹನುಮಂತನ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳು — ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೭

ಹನುಮಂತನ ಉಪಾಸನೆ:- ಹೌಂ ಹಸ್ಫ್ರೇ (ಸ್‌ಫ್‌ರೇಂ) ಖ್ ಫ್ರೇಂ ಹಸ್ರೌಹಸ್ ಖ್ ಫ್ರೇಂ ಹ್‌ಸೌಂ ಹನುಮತೇನಮಃ, ''ಇದು ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳ ಹನುಮನ್ಮಂತ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ರಾಮನೇ ಋಷಿ, ಜಗತೀ ಛಂದಸ್ಸು. ಹನುಮಂತನು ದೇವತೆ.

ಉದ್ಯತ್ ಕೋಟ್ಯರ್ಕ ಸಂಕಾಶಂ ಜಗತ್ಪ್ರ ಕ್ಷೋಭ ಕಾರಕಮ್ ।
ಶ್ರೀ ರಾಮಾಂಘ್ರಿ ಧ್ಯಾನನಿಷ್ಠಂ, ಸುಗ್ರೀವ ಪ್ರಮುಖಾರ್ಚಿತಮ್ ॥

ವಿತ್ರಾಸಯಂತಂ ನಾದೇನ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಮಾರುತಿಂ ಭಜೇ ॥

ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸು, ಜಗತ್ತನ್ನು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಪವನ ಕುಮಾರ. ಸುಗ್ರೀವಾದಿ

ವಾನರರು ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾದ ಅವನು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಿಂಹನಾದದಿಂದ ಹೆದರಿಸಬಲ್ಲವನು. ಈ ಮಂತ್ರ ಜಪವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಮಾಡಿ ಮೊಸರು,ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿದ ತುಪ್ಪದಿಂದ ದಶಾಂಶ ಆಹುತಿ ಕೊಡಬೇಕು ''ರಾಮಭಕ್ತಾಯ ನಮಃ, ಮಹಾ ತೇಜಸೇ ನಮಃ, ಕಪಿರಾಜಾಯ ನಮಃ, ಮಹಾಬಲಾಯ ನಮಃ, ದ್ರೋಣಾದ್ರಿಹಾರಕಾಯ ನಮಃ, ಮೇರು ಪೀಠಾರ್ಚನ ಕಾರಕಾಯ ನಮಃ, ದಕ್ಷಿಣಾಶಾ ಭಾಸ್ಕರಾಯ ನಮಃ, ಸರ್ವ ವಿಘ್ನನಾಶಕಾಯ ನಮಃ'' ಈ ನಾಮಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಸುಗ್ರೀವ, ಅಂಗದ, ನೀಲ. ಜಾಂಬವಂತ. ನಲ. ಸುಷೇಣ, ದ್ವಿವಿದ ಮತ್ತು ಮೈಂದರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಒಂಭೈನೂರು ಬಾರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದರೆ ರಾಜ ಭಯ ಶತ್ರು ಭಯಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ನೂರು ಎಂಟು ಬಾರಿ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತವಾದ ಜಲವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುವುದು ವಿಷನಾಶಕ, ಜ್ವರ ನಾಶಕವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. 'ಹನುಮತೇ ನಮಃ' ಇದು ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಹನುಮಂತನ ಮಂತ್ರ. 'ನಮೋ ಭಗವತೇ ಆಂಜನೇಯಾಯ ಮಹಾಬಲಾಯ' ಇದು ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಹನುಮಂತನ ಮಂತ್ರ. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜಪಿಸಿ ದಶಾಂಶ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ದೀಪದಾನ ವಿಧಿ

ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ದೀಪ ಪಾತ್ರ, ತೈಲ ಬತ್ತಿ ಇವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು, ದೀಪದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಗೋಧಿ, ಎಳ್ಳು, ಉದ್ದು, ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ದೀಪದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನುತುಂಬಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ದೀಪದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ''ಹನುಮಂತನೇ ಉತ್ತರಾಭಿ ಮುಖವಾದ ಈ ದೀಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಗೋಮಯ, (ಆಕಳ ಸೆಗಣಿ)ಮೃತ್ತಿಕೆ, (ಮಣ್ಣು) ಮಸಿ, ಅರಗು, ದರದ, ಕೆಂಪುಗಂಧ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಕಸ್ತೂರಿ, ಮೊಸರು, ಹಾಲು, ಬೆಣ್ಣೆ, ತುಪ್ಪ ಈ ಹದಿಮೂರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಕಳೆದು ಹೋದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆಯಲು ಎಮ್ಮೆಯ ಸಗಣಿ, ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋದವರನ್ನು ಬೇಗನೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಸುವಿನ ಸಗಣಿ ಪ್ರಶಸ್ತ.

ಮಣ್ಣು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ - ಬಿಳಿ, ಹಳದಿ, ಕೆಂಪು, ಕಪ್ಪು, ಗೋಪೀಚಂದನ, ಅರಿದಳ, ಕಾವಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಗ್ರಾಹ್ಯ. ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ಚದುರ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಸಗಣಿಯಿಂದ ಹನುಮಂತನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧಾಕ್ಷರ 'ಹ್ರಂ' ಬರೆದು, ಮೂರ್ತಿಗೆ ತೈಲಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಬೆಲ್ಲದ ತಿಲಕವಿಟ್ಟು, ಶಾಲವೃಕ್ಷರಸದ ಧೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ. ಐದು ಬತ್ತಿಯ ದೀಪವಿಟ್ಟು ಮೊಸರು, ಅನ್ನ ನಿವೇದಿಸಿದರೆ, ನೈವೇದ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, 'ಮಾ, ಮಾ, ಮಾ,' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಕಳೆದು ಹೋದ ಎಮ್ಮೆ, ಹಸು, ಮುಂತಾದ್ದು ಬೇಗನೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕಳ್ಳರು, ದುಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಭಯವುಂಟಾದಾಗ ತಾಲ ಪತ್ರದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಬಾಗಿಲುಳ್ಳ ಮಂಗಲಕರವಾದ ಮನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪೂರ್ವ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಆನೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕೋಣವನ್ನು, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪವನ್ನು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಇದೇ

ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ, ಚೂರಿ, ದಂಡ, ಮುದ್ಗರ, (ಕುಸುರೂರು) ಬರೆದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಸಗಣಿಯಿಂದ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಡಮರು, ಹೆದರಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಹಾಲಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿ ಕೆಂಪು ಸುಗಂಧ ಲೇಪಿಸಿ, ಜಾಜೀ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಧೂಪ, ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಪಾಯಸಾನ್ನ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. 'ಹೂಂಫಟ್' ಎಂದು ಅನಂತರ ಏಳು ದಿನ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜಪಿಸಿದರೆ ಮಹಾ ಭಯ ಪರಿಹಾರ. ಇವೆರಡು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಂಗಳವಾರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಭಯವು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಕಾವಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಒಂದು ಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಗ್ಗಿರುವ ತಾಳ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ತಾಳ ವೃಕ್ಷದ ಅಗ್ರ ಭಾಗವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಜೋಲುತ್ತಿರುವ ಹನುಮಂತನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ತಾಳೆ ವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಚೌಕಾಕಾರದ ಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಅಂಜಲೀಬದ್ಧನಾದ ಹನುಮಂತನ ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಗಂಧಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಹುಗ್ಗಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. 'ಕಿಲಿ ಕಿಲಿ' ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಬೇಗನೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಪ್ರದವಾದ ಹನುಮಂತನ ಮತ್ತೊಂದು ಮಂತ್ರವು ಹೀಗಿದೆ......................

'ಓಂ ನಮೋ ಹನುಮತೆ ಮಮ ಮದನ ಕ್ಷೋಭಂ ಸಂಹರ,
ಆತ್ಮತತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶಯ, ಹುಂ, ಫಟ್ ಸ್ವಾಹಾ.'

ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿ. ಅನುಷ್ಟಪ್ ಛಂದಸ್ಸು, ಹನುಮಂತನೇ ದೇವತೆ. ಹನುಮಂತನ ಎಡಗೈ ಮೊಣಕಾಲಿನ ಮೇಲಿದೆ. ಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ಕೈಯನ್ನು ಎದೆಯ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಉದಯ ಕಾಲದ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಚಿಂತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜ್ಞಾನ ದಾತೃವಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜಪ, ಘೃತ ಮಿಶ್ರಿತ ತಿಲದಿಂದ ದಶಾಂಶ ಆಹುತಿ ಆಗಬೇಕು. ಕಾಮ ವಿಕಾರ ನಾಶ. ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಈ ಮಂತ್ರದ ಫಲ, ಭೂತಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಆಂಜನೇಯ ಮಂತ್ರ -

''ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಮಹಾಂಜನಾಯ ಪವನ ಪುತ್ರ, ಆವೇಶಯ,
ಆವೇಶಾಯ ಓಂ, ಶ್ರೀ ಹನುಮತೇ ಫಟ್''

ಆಂಜನೇಯಂ ಪಾಟಲಾಸ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಣಾದ್ರಿ, ಸಮ ವಿಗ್ರಹಮ್ ।
ಪಾರಿಜಾತ ದ್ರು, ಮೂಲಸ್ಥಂ ಚಿಂತಯೇತ್ ಸಾಧಕೋತ್ತಮಃ ॥

ಕೆಂಪು ಮುಖ, ಚಿನ್ನದ ಬೆಟ್ಟದಂತಹ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನು ಪಾರಿಜಾತ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಹನುಮಂತನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜಪ ಜೇನು-ಸಕ್ಕರೆ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಎಳ್ಳಿನಿಂದ ದಶಾಂಶ ಹೋಮ, ಮಾಡಿದರೆ ಪಿಶಾಚವು ಆಳುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತದೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ರಹಸ್ಯವಾದ ಹನುಮಂತನ ಮಂತ್ರಗಳು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೮

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮಂತ್ರಗಳು

ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:- ''ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ಗೋಪೀ ಜಲ ವಲ್ಲಭಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' ಇದು ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಂತ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾರದ ಋಷಿ. ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ ದೇವತೆ. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಸ, ಕೋಗಿಲೆ, ಗಿಳಿ ಪಾರಿವಾಳ ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಿಲಿ ಕಿಲಿ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ನವಿಲುಗಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಿವೆ. ಯಮುನೆಯ ತರಂಗಗಳ ಜಲ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಚಿನ್ನದ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ರತ್ನಮಯ ಪೀಠವಿದೆ. ಆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಷ್ಟದಲ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನದು ಅರಳಿದ ನೀಲ ಕಮಲದಕಾಂತಿ. ನವಿಲು ಗರಿಯ ಕಿರೀಟ, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ, ಶ್ರೀ ವತ್ಸಗಳು, ಸುತ್ತಲೂ ವೃಂದಾವನದ ಸುಂದರಿಯರು. ಗೋವುಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಇವೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಕೊಳಲನ್ನು ಊದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ತ್ರಿಕಾಲ ಪೂಜೆಯೂ ಅಭೀಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. 'ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನದ ಮಂಟಪವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ರತ್ನಮಯ ಕಮಲ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಮಗುವಿದೆ. ಅದರ ಅಂಗಕಾಂತಿ ಇಂದ್ರ ನೀಲಮಣಿಯಂತಿದೆ. ಕಪ್ಪಾದ ಗುಂಗುರ ಕೂದಲುಗಳು, ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಕಪೋಲಗಳೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮಾಟವಾದ ಮೂಗು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸ, ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಸರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಘ್ರನಖ, ಮೈಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗೋಧೂಳಿ. ಗುಂಡಾದ ಪುಷ್ಟವಾದ ಅಂಗಗಳು, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಝಣತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಉಡಿಗೆಜ್ಜೆ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಪಾಯಸದ ಪಾತ್ರೆ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಆಗತಾನೇ ಕಡೆದ ಬೆಣ್ಣೆ, ಗೊಲ್ಲರು, ಗೊಲ್ಲತಿಯರು, ಗೋವುಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ, ಭೂಮಿ ಭಾರರಾದ ಪೂತನಾದಿ ದುಷ್ಟರ ಸಂಹಾರಕನು ಇವನು. ''ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಮೊಸರು, ಬೆಲ್ಲ ನಿವೇದಿಸಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೀಗೆ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಸ್ಮರೇತ್ ಶಿಶಿರಿತಂ ವೃಂದಾವನಂ ಮಂತ್ರಸಮಾಹಿತಃ ।
ಸ್ಮರೇತ್ ತದಂತೇ ಗೀರ್ವಾಣ ಭೂರುಹಂ ಸುಮನೋಹರಂ ॥

ತದಧಃ ಸ್ವರ್ಣವೇದ್ಯಾಂ ಚ ರತ್ನಪೀಠಮನುತ್ತಮಂ ।
ರತ್ನಕುಟ್ಟಿಮಪೀಠೇಽಸ್ಮಿನ್ನರುಣಂ ಕಮಲಂ ಸ್ಮರೇತ್ ॥

ಅಷ್ಟಪತ್ರಂ ಚ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಮುಕುಂದಂ ಸಂಸ್ಮರೇತ್ ಸ್ಥಿತಂ ।
ಪುಲ್ಲೇಂದೀವರಕಾಂತಂ ಚ ಕೇಕಿಬರ್ಹಾವತಂಸಕಮ್ ॥